

**ISSN : 2651-2009(Online) วารสาร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด**

**ACADEMIC JOURNAL OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
ROI ET CAMPUS**

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)
Vol. 14 No. 1 (JANUARY-JUNE 2025)

**M
B
U
R
E
C**

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

โทรศัพท์ 0-4351-8364, 0-4351-6076 โทรสาร 0-4351-4618

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU>

วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ACADEMIC JOURNAL OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY ROI ET CAMPUS

ISSN : 2651-2009 (ONLINE)

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

Vol. 14 No. 1 (January–June 2025)

ปรัชญาวารสาร : การวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมแห่งความพอเพียงที่ยั่งยืน
(Research for Sustainable Development of a Sufficiency Society)

- **วัตถุประสงค์**

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยพระพุทธศาสนา ปรัชญา ศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย และความเจริญก้าวหน้า ในการวิจัยทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งการประกันคุณภาพการศึกษา
3. เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมและพัฒนาคุณภาพการวิจัยในสาขาวิชาที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

- **The main objectives of the journal**

1. To promote and publicize the academic and research works on Buddhism, Philosophy, Education, Political Science, Public Administration and interdisciplinary studies of the Humanities.
2. To be the forum for exchanging knowledge and views concerning the research methodology and the research infrastructure in the field of Buddhist studies and social sciences in order to cope with the educational quality assurance.
3. To promote innovation and develop the quality of the research on the fields that are helpful to national development.

- **เจ้าของ**
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
45000
โทร 0-4351-8364 และ 0-4351-6076
โทรสาร 0-4351-4618
www.rec.mbu.ac.th
E-mail : Journalmburec@gmail.com
<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU>
- **Owner**
Mahamakut Buddhist University
Roi Et Campus
By-Pass Rd., Donglan Sub-District,
Muang District, Roi Et Province
45000, Thailand.
Tel. +66-43-518364 +66-43-516076
Fax. +66-43-514618
www.rec.mbu.ac.th
E-mail : Journalmburec@gmail.com
<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU>
- **ที่ปรึกษา**
พระพรหมวชิรโสภณ
ปฐมาจารย์ผู้ก่อตั้ง มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พระราชพิชฌญาณมุนี
ที่ปรึกษาอุปถัมภ์ มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พระเทพวชิรวิมล, ดร.
ที่ปรึกษารองอธิการบดี
พระพรหมวชิรเมธาภรณ์, รศ.ดร.
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระเมธีวัชรภรณ์, รศ.ดร.
รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด
- **Advisers**
Ven. Phra Brahmavajirasobhon
The Founder of MBU Roi Et Campus
Ven. Phra Rajabajrayanmuni
Patronage Advisor of MBU Roi Et Campus
Ven. Phra Thepwachiraivimol, Dr.
Assistant Vice Rector
Ven. Phra Brahmavajiramethapom, Assoc. Prof. Dr.
MBU Rector
Ven. Phrametheewatcharapom, Assoc. Prof. Dr.
Vice Rector, MBU Roi Et Campus
- **บรรณาธิการ**
ดร.พรทิwa ชนะโยธา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- **Editor**
Dr. Porntiwa Chanayotha
Mahamakut Buddhist University
- **กองบรรณาธิการ**
พระครูสมุห์ ศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ศ.ดร.ประยงค์ แสนบุราณ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระวัชรคุณบัณฑิต, ผศ.ดร.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.อุทัย ภิรมย์รื่น
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- **Editorial Staffs**
Ven. Phrakhrusamu Silasak Sumetho, Dr.
Mahamakut Buddhist University
Prof. Dr. Prayong Saenburan
Mahamakut Buddhist University
Ven. Phra Vajrakhunbundit, Asst. Prof. Dr.
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Assoc. Prof. Dr. Uthai Piromruen
Ramkhamhaeng University

รศ.ดร.บดินทร์ รัชมีเทศ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.ศรีศักดิ์ สุนทรไชย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รศ.ดร.ยุภาพร ยูภาค
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.ธวัช หอมทวนลม
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เอนก ศิลปนิลมาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เจริญชัย ชนไพโรจน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.หอมหวล บัวระภา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.ไพรัช พันชมภู
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Assoc. Prof. Dr. Bodin Rasmithes
Kasetsart University
Assoc. Prof. Dr. Sanya Khenaphoom
Rajabhat Mahasarakham University
Assoc. Prof. Dr. Sarisak Sunthornjai
Sukhothai Thammathirat Open University
Assoc. Prof. Dr. Yuphaphorn Yubhas
Rajabhat Mahasarakham University
Assoc. Prof. Dr. Thavaj Homthuanlom
Mahamakut Buddhist University
Assoc. Prof. Dr. Phasakorn Dokchan
Mahamakut Buddhist University
Asst. Prof. Dr. Anek Silpanilaman
Mahamakut Buddhist University
Asst. Prof. Dr. Chareonchai Chonpairote
Rajabhat Mahasarakham University
Asst. Prof. Dr. Homhual Buarapha
KhonKaen University
Asst. Prof. Dr. Somkiat Kiatchareon
Rajabhat Mahasarakham University
Asst. Prof. Dr. Natthapong Malison
Phranakhon Rajabhat University
Dr. Pairat Phuenchomphoo
Mahamakut Buddhist University

- ฝ่ายคอมพิวเตอร์และการพิมพ์
ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี
นางสุดารัตน์ มณีนิล

- Computer & Print
Dr.Theeraphat Thinsaendee
Mrs.Sudarat Maneenil

- สมาชิกสัมพันธ์
นางสาวสารีทิพย์ วงสุเพ็ง
- ฝ่ายจัดทำ
ดร.ประพิศ โบราณมูล
ดร.บรรจง ลาวะลี
นายฉัตรชัย ชมชาวี
- ออกแบบปก
นายกฤษณ์ย์ รัตแสนศรี
นายฉัตรชัย ชมชาวี
- กำหนดเผยแพร่
ปีละ 2 ฉบับ
(มกราคม-มิถุนายน และ กรกฎาคม-ธันวาคม)
- Subscriber Relations
Ms.Sareetip Wongsupheng
- Producing Section
Dr.Prapit Boranmoon
Dr.Banjong Lawalee
Mr.Chatchai Chomcharee
- Cover designed
Mr.Kritsanai Ratsaensee
Mr.Chatchai Chomcharee
- Period of issue
Two volumes per year
(January-June and July-December)

*ผลงานวิจัยหรือบทความวิชาการที่ปรากฏในวารสารนี้ เป็นบทความรับผิดชอบของผู้เรียบเรียง ซึ่งวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

*การนำผลงานวิจัยหรือบทความวิชาการในวารสารนี้ไปเผยแพร่ สามารถ Download ได้ที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU> พร้อมระบุว่าได้รับความเอื้อเฟื้อจากวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

*The onus of the research and academic articles published in this journal is on the contributor. Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus is unnecessary to agree with.

*To quote a passage of the research and academic articles in the journal of dissemination, please be specified that 'With the compliments of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus'.

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารกำหนด บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทั้งนี้ตั้งแต่ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563) วารสารได้ยกเลิกการเผยแพร่ในลักษณะรูปเล่มเอกสาร โดยจะเน้นการเผยแพร่ในระบบออนไลน์ ซึ่งท่านสามารถดาวน์โหลดบทความฉบับสมบูรณ์ได้ที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU>

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568) เป็นฉบับที่ผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิจัดว่าเป็นผลงานที่ผ่านการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องในเชิงวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญามหาวิทยาลัย “ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา” ซึ่งวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับความไว้วางใจและความเชื่อถือของนักวิชาการ ดังจะเห็นได้จากบทความที่นำมาเผยแพร่เป็นบทความที่มาจากหลากหลายสถาบันหรือหน่วยงาน กองบรรณาธิการวารสารขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิชาการ ตลอดจนนิสิต นักศึกษา จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่ได้ส่งบทความวิชาการเข้าร่วมตีพิมพ์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านกระบวนการวิจัยตามลักษณะการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และการเผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารนี้เป็นการนำผลการวิจัยทางด้านพระพุทธศาสนาสู่สังคมทำให้เกิดคุณค่าทางวิชาการนำไปสู่การพัฒนาชีวิตและสังคมร่วมกัน

วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ISSN : 2651-2009 (Online) ได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย(TCI) ซึ่งวารสารได้ถูกจัดกลุ่มคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย(TCI) ให้มีมาตรฐานอยู่ใน กลุ่มที่ 2 (TCI ฐาน 2) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2568 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2572 ซึ่งท่านสามารถดาวน์โหลดบทความฉบับสมบูรณ์ได้ที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU>

กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอขอบคุณผู้เขียนบทความ สมาชิก และผู้อ่านทุกท่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อจากผู้ทรงคุณวุฒิ(Peer review) ที่มีส่วนในการควบคุมคุณภาพของวารสารให้ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด กองบรรณาธิการวารสารหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน หากผู้อ่านมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นกองบรรณาธิการวารสารขออ้อมรับไว้ด้วยความยินดี

ดร.พรทิวา ชนะโยธา
บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	(5)
บทความวิจัย(Research Articles)	
<p>การจัดการธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเลย (COMMUNITY BUSINESS MANAGEMENT BASED ON THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY OF COMMUNITY ENTERPRISE GROUPS IN LOEI PROVINCE) รวัฒน์ มันทรา, เยาวรีธิดา รัตนพลแสน, วิไลพร ยาชามป้อม, พรรณธวรรณ บุตรดี สุวรรณ, อภิรดี คำไล่.....</p>	1
<p>ความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ (POLITICAL ATTITUDES OF AMPHOE NAPHO BURIRAM PROVINCE CITIZENS UNDER DEMOCRATIC MONARCHY) จุฑารัตน์ บัวจันทร์, จิตาภา ธีรศิริกุล, ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร.....</p>	14
<p>การออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ (DESIGN OF LEARNING ACTIVITY PACKAGES TO ENHANCE MECHANICAL DRAWING SKILLS IN COMPUTER-AIDED DRAFTING COURSE FOR SECOND-YEAR VOCATIONAL CERTIFICATE STUDENTS KALASIN TECHNICAL COLLEGE) อัจฉราพรรณ แก้วงาม, สายหยุด ภูบุย, อัญญาปารย์ ศิลปนิลมาลย์.....</p>	27
<p>การออกแบบและพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (DESIGNING AND DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL BOARD GAMES TO ENHANCE READING COMPREHENSION SKILLS FOR 2ND GRADE STUDENTS) จักรพรรดิ โพธิ์ศรี, อนุชา พิมพ์ศักดิ์, ชุลิดา เหมตะศิลป์.....</p>	39
<p>รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาศาขากการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา (A MODEL FOR QUALITY DEVELOPMENT IN EDUCATIONAL MANGEMENTAT THE GRADUATE LEVEL IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION, MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY LANNA CAMPUS) มนตรี วิชัยวงษ์, ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์, กิตติคุณ ภูลายยาว, ณรงค์ศักดิ์ ลุนสำโรง, อาคม อุโคตร.....</p>	53

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
<p>การพัฒนาารูปแบบการบริหารงานนวัตกรรมโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์</p> <p>(THE DEVELOPMENT OF AN INOVATION MANAGEMENT MODEL USING THE PROFESSINAL LEARNING COMMUNITY (PLC) APPORACH FOR TEACHER AT METTASUKSA SCHOOL UNDER THE ROYAL PATRONAGE)</p> <p>ภาควิชาศึกษาศาสตร์, ธีรชัย ศิริกุลพันธ์.....</p>	64
<p>การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1</p> <p>(THE DEVELOPMENT OF ACADEMIC LEADERSHIP ENHANCING PROGRAM FOR SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE OFFICE OF ROI-ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1)</p> <p>กิตติยา สุดบนิด, สุทธิพงษ์ หกสุวรรณ.....</p>	78
<p>โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2</p> <p>(PROGRAM FOR ENHANCING INNOVATIVE LEADERSHIP AMONG SCHOOL ADMINISTRATORS WITHIN THE ROI-ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2)</p> <p>วีระพล ธีน้ำคำ, สันธะวา คามดิษฐ์.....</p>	91
<p>โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3</p> <p>(PROGRAM TO STRENGTHENS IN DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3)</p> <p>จิราวดี เงินหมั่น, สันธะวา คามดิษฐ์.....</p>	105
<p>การพัฒนาารูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียน วัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน</p> <p>(THE DEVELOPMENT OF AN INTERNAL SUPERVISION ADMINISTRATIVE MODEL AT WAT NAM KHRAI WITTAYA SCHOOL, THA WANG PHA DRISTRIC, NAN PROVINCE)</p> <p>พระครูสมุทร ศรีณย์พงศ์ ภูริวฑฒโน, ธีรชัย ศิริกุลพันธ์.....</p>	117

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด (ACADEMIC MANAGEMENT OF ADMINISTRATORS THAT AFFECTS SCHOOL EFFECTIVENESS UNDER THE JURISDICTION OF ROI ET SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE) อาทร โคตมุตร์, ฉันทยาภรณ์ นวลสิงห์.....	131
การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ (THE SCHOOL ADMINISTRATION TOWORD A DIAMOND HEALTH PROMOTING SCHOOL UNDER BUENGGAN PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE) กาญจนา อินยาศรี, กฤตภูมิ ชมภูวิเศษ.....	145
ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดหนองบัวลำภู (THE ETHICAL LEADERSHIP AFFECTING BUDGET MANAGEMENT IN FUNDRAISING OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE NONGBUA LAMPHU PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE) นันทนัช หาปัญญา, พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ, สุชาดา บุบผา.....	156
การบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดอุดรธานี (THE SCHOOL AMINISTRATION TOWORDS DIAMOND LEVEL OF HEALTH PROMOTING SCHOOL UNDER THE PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICES IN UDON THANI PROVINCE) ธนกิจ สิงหเดชะ, พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ, พงษ์นิมิตร พงษ์ภิญโญ.....	169
การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (THE DEVELOPMENT OF INDICATORS OF ETHICAL CHARACTERISTICS OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN THE NORTHEASTERN REGION) ละอองดาว ไสภิน, พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ, สุชาดา บุบผา.....	182
คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ	195

การจัดการธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเลย*
COMMUNITY BUSINESS MANAGEMENT BASED ON THE PHILOSOPHY OF
SUFFICIENCY ECONOMY OF COMMUNITY ENTERPRISE GROUPS
IN LOEI PROVINCE

รวัตน์ มั่นทรา¹, เยาว์ธิดา รัตนพลแสน², วิลัยพร ยาชามป้อม³,
พรรณธรรณ บุตรดีสุวรรณ⁴, อภิรดี คำไล่⁵

Rawat Mantra¹, Yaothida Rattanaphonsaen², Vilaiporn Yakampom³,
Pantawan Butdeesuwan⁴, Apiradee Khamlai⁵
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย^{1,2,3,4}

Loei Rajabhat University, Thailand.^{1,2,3,4}

Email : rawat.man@ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการธุรกิจชุมชน และองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเลย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนในจังหวัดเลย และ3)เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนในจังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเลย จำนวน 260 ราย ใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งประกอบด้วยวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test (One-way ANOVA) ตามวิธีของ LSD (Least Significant Difference Test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการธุรกิจชุมชนและองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเลย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการผลิต รองลงมาคือ ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำมากที่สุดคือ ด้านการจัดการการเงินและบัญชี 2) ปัจจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนในจังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านคุณธรรม รองลงมาคือ ด้านความรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านความมีเหตุผล ตามลำดับ 3) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนในจังหวัดเลย ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศสถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : 1. การจัดการธุรกิจชุมชน 2. ปรัชญา 3. เศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

This research aims to 1) to examine community business management and the components of the philosophy of sufficiency economy in Loei province. 2) To study the influence of sufficiency economy philosophy factors on community business management in Loei province. 3) To compare the impact of sufficiency economy philosophy factors on community business management in Loei province. The sample consists of 260 community enterprises in Loei province, selected using the purposive sampling method. Data were analyzed using basic statistical methods, including frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test (One-way ANOVA), following the Least Significant Difference (LSD) test approach.

The research findings reveal that: 1) The management of community businesses and the components of the Sufficiency Economy Philosophy in Loei Province indicate that the highest average score is in the area of production, followed by human resource management, while the lowest average score is in financial and accounting management. 2) The factors of the Sufficiency Economy Philosophy affecting community business management in Loei Province are found to be at a high level overall. When examined by individual aspects, the highest average score is in morality, followed by knowledge, whereas the lowest average score is in rationality. 3) The comparative analysis of the Sufficiency Economy Philosophy factors affecting community business management in Loei Province indicates that respondents' gender, marital status, occupation, and average monthly income do not show significant differences, leading to the rejection of the hypothesis. However, when classified by age and education level, significant differences are observed at the 0.05 statistical level.

Keywords : 1. Community business management 2. Philosophy 3. Sufficiency Economy

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ยังอยู่ในช่วงเวลาที่ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยต้องเผชิญกับข้อจำกัดหลากหลายประการที่เป็นผลสืบเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของประชากร แต่ยังส่งผลให้เกิดเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกกลุ่ม นอกจากนี้ ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ยังเป็นช่วงเวลาที่มีความโน้มของการพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น การเป็นสังคมสูงวัยของประเทศไทย และหลายประเทศทั่วโลก ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงด้านภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศ ดังนั้น การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศท่ามกลางกระแสแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงต้องให้

ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้สามารถเติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคงท่ามกลางความผันแปรที่เกิดขึ้นรอบด้าน และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนได้ส่งผลให้รายได้ในหลายสาขาธุรกิจลดลง ทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เผชิญปัญหาการขาดสภาพคล่องอย่างรุนแรง นำไปสู่การชะลอการจ้างงาน หยุดกิจการชั่วคราวหรือแม้กระทั่งยุติกิจการแบบถาวร ในการกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567)

จังหวัดเลย ได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 โดยการประชุมเพื่อระดมและสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของประชาชนแต่ละอำเภอและภาคเอกชนในพื้นที่จังหวัดเลย ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน แล้วนำข้อมูลดังกล่าวประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำและปรับปรุงแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของจังหวัดเลย โดยมีหัวหน้าส่วนราชการ/หน่วยงานรัฐวิสาหกิจทุกแห่ง นายอำเภอทุกอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย/นายกเทศมนตรีเมืองเลย/นายกเทศมนตรี วังสะพุง ตัวแทนองค์กรภาคเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมประชุมฯ เพื่อพิจารณาศึกษาและจัดทำข้อมูลสภาพปัญหา พื้นที่เป้าหมาย แนวทางการพัฒนา ตลอดจนแผนงาน/โครงการและงบประมาณการพัฒนาจังหวัดในแต่ละด้านตามประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด รวมถึงการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในจังหวัด ปัจจัยความเสี่ยงปัญหา อุปสรรคและกลยุทธ์ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ในการนี้ เพื่อให้แผนพัฒนาจังหวัดเลย เป็นแนวทางในการพัฒนาจังหวัดให้สามารถขับเคลื่อน การพัฒนาในแต่ละมิติการพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว การค้าการลงทุน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านความมั่นคง จังหวัดจึงได้มีการนำเอายุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 นโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน 1 มาประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด พ.ศ. 2566 – 2570 (สำนักงานจังหวัดเลย, 2566)

ธุรกิจชุมชนเป็นธุรกิจขนาดเล็กที่ใช้เงินลงทุนเริ่มต้นไม่มาก เน้นสร้างงานในท้องถิ่นและมีความคล่องตัวในการบริหาร แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ธุรกิจผลิต ค้าปลีก ค้าส่ง และบริการ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการจ้างงานและพัฒนาอุตสาหกรรมของชุมชน เพื่อให้ธุรกิจชุมชนดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีระบบการจัดการที่ดี ภายใต้สถานการณ์ความเสี่ยงภัยและความไม่แน่นอน สำหรับการจัดการโดยทั่วไปนั้นจะเน้นถึงองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการการตลาด การจัดการการผลิต และการจัดการการเงินและบัญชี ในการจัดการธุรกิจชุมชนนั้นควรนำหลักแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยโดยทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2549) และการจัดการธุรกิจ

ชุมชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองในชนบทที่กลายเป็นกระแสทั่วไปในสังคมไทยครั้งแรกภายหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชดำรัส เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 นอกจากนี้แนวทางในการปฏิบัติมีหลักคิดและทิศทางในการดำเนินการ โดยเน้นจุดสำคัญ ได้แก่ 1) เน้นที่การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และความ เป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนชนบท 2) ให้ความสำคัญกับการผลิตในภาคการเกษตร 3) เน้นที่ความ พอเพียงและการพยายามพึ่งตนเองเพื่อลดความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกต่างๆ 4) ใช้ศักยภาพทางด้าน ต่างๆ ของตนเองหรือที่มีอยู่ภายในชุมชนเป็นหลัก 5) เน้นที่กิจกรรมการผลิต มากกว่าการซื้อขาย แลกเปลี่ยน และ 6) มีการนำความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาบูรณาการเพื่อการพัฒนากิจกรรมต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเลย และผลตอบแทนที่เหมาะสมตามมูลค่าตลาด สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน ควบคุม ตัดสินใจให้กับชุมชน และผู้ที่สนใจจะลงทุน เพื่อสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นแก่ชุมชนอย่างยั่งยืน ตามนโยบายรัฐบาลเพื่อยกระดับผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แบบบูรณาการที่มีต่อ การยกระดับความสามารถ และขยายโอกาสทางการตลาดชุมชนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการจัดการธุรกิจชุมชน และองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเลย
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนในจังหวัดเลย
- 2.3 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนใน จังหวัดเลย

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 สามารถนำไปประยุกต์การจัดการธุรกิจชุมชน และองค์ประกอบของปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงใช้ได้กับองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นแนวทางในการนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการ การธุรกิจชุมชน
- 3.2 สามารถนำไปประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชน ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ มีความพร้อมที่จะพัฒนาสำหรับการแข่งขันทาง การค้าในอนาคต
- 3.3. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชน ในการสร้างภูมิคุ้มกันระบบเศรษฐกิจภายในประเทศไทย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัย เชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเลย

จังหวัดเลย ประเภทผลผลิตสินค้า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านแปรรูป กลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านบริการ จำนวน 92 กลุ่ม โดยผู้ให้ข้อมูลในแต่ละกลุ่มประกอบด้วย 1) ประธาน 1 คน 2) รองประธาน 1 คน 3) เลขานุการ 1 คน 4) เภรัญญิก 2 คน 5) ตัวแทนกรรมการ 2 คน ดังนั้นจึงได้ประชากรทั้งหมด 644 คน (ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย (ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2567) จากประชากรจำนวน 92 กลุ่ม โดยผู้ให้ข้อมูลในแต่ละกลุ่มประกอบด้วย 1) ประธาน 1 คน 2) รองประธาน 1 คน 3) เลขานุการ 1 คน 4) เภรัญญิก 2 คน 5) ตัวแทนกรรมการ 2 คน ดังนั้น จึงได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 260 คนโดยเลือกขนาดตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนประชากร ตามหลักความน่าจะเป็น (Probability sampling) เพื่อได้ตัวอย่างที่เหมาะสม จึงใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งในกลุ่มอาชีพ ตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม ประเภทของสินค้าที่กลุ่มผลิต รายได้ปัจจุบันของกลุ่มอาชีพเฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกภายในกลุ่มอาชีพ ระยะเวลาการดำเนินธุรกิจของกลุ่มอาชีพ และการได้รับการอบรมในการจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพ มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close ended question) แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ข้อ

1. ความพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล
3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
4. ความรู้
5. คุณธรรม

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจชุมชน

ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ข้อ

1. การจัดการด้านการผลิต
2. การจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์
3. การจัดการด้านการตลาด
4. การจัดการด้านการเงิน และการบัญชี

แบบสอบถามในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close ended question) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามลิเคิร์ตสเกล ซึ่งแสดงถึงระดับปฏิบัติการในแต่ละข้อคำถาม มี 5 ระดับ ดังนี้ (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2541)

ระดับคะแนน	5	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
ระดับคะแนน	4	มีการปฏิบัติในระดับมาก
ระดับคะแนน	3	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 2 มีการปฏิบัติในระดับน้อย
 ระดับคะแนน 1 มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้แปรผลระดับค่าเฉลี่ย โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนในการหาอัตราภาคชั้น (สุวิมล ติรกาพันธ์, 2546) เป็น 5 ระดับโดยใช้วิธีการหาอัตราภาคชั้น

$$\begin{aligned} \text{สูตรอัตราภาคชั้น} &= (\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น} \\ &= (5-1) / 5 \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ความกว้างของแต่ละชั้น เท่ากับ 0.80 มีรายละเอียดดังนี้

เกณฑ์การแปลความหมาย (Best, John W., 1977)

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	4.21 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วย มากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	3.41 - 4.20	หมายถึง	เห็นด้วย มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	2.61 - 3.40	หมายถึง	เห็นด้วย ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	1.81 - 2.60	หมายถึง	เห็นด้วย น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	1.00 - 1.80	หมายถึง	เห็นด้วย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นลักษณะแบบสอบถามที่เป็นแบบเปิด (Open ended question) เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นที่เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องวิจัยอย่างเป็นอิสระ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และแสดงผลเป็นค่าร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ระดับความสำคัญทางด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชนใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

2.1) Independent Sample t-test เพื่อใช้วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่มีการแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ ในการทดสอบสมมติฐาน โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบไว้ที่ระดับ 0.05

2.2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเปรียบเทียบปัจจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดการธุรกิจชุมชนวิเคราะห์โดยใช้ค่าความแตกต่างระหว่าง อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ได้แก่ F-test ด้วยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA ทดสอบความแตกต่างกรณีกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Least - Significant Different (LSD)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาระบุวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในในจังหวัดเลย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเลย โดยภาพรวม

แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านความพอประมาณ	4.28	1.05	มากที่สุด
ด้านความมีเหตุผล	3.24	0.39	มากที่สุด
ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	4.30	1.01	มากที่สุด
ด้านความรู้	5.35	1.04	มากที่สุด
ด้านคุณธรรม	5.37	0.61	มากที่สุด
โดยรวมเฉลี่ย	4.50	0.82	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเลย ด้านต่าง ๆ โดยภาพรวมมีระดับ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านคุณธรรม ($\bar{X} = 5.37$, S.D. = 0.61) รองลงมาคือ ด้านความรู้ ($\bar{X} = 5.35$, S.D. = 1.04) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านความมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 0.39)

5.2 ผลการศึกษาระบุวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเลย

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจชุมชนในจังหวัดเลย โดยรวม

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์	5.47	0.62	มากที่สุด
ด้านการตลาด	5.31	0.60	มากที่สุด
ด้านการผลิต	6.33	1.01	มากที่สุด
ด้านการจัดการการเงินและบัญชี	5.25	0.68	มากที่สุด
โดยรวม	5.59	2.91	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจชุมชนในจังหวัดเลย ด้านต่างๆโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.59$, S.D. = 2.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านการผลิต ($\bar{X} = 6.33$, S.D. = 1.01) รองลงมาคือ ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{X} = 5.47$, S.D. = 0.62) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำมากที่สุดคือ ด้านการจัดการการเงินและบัญชี ($\bar{X} = 5.25$, S.D. = 0.68)

5.3 ผลการศึกษาระดับวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเลย

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความแตกต่างของปัจจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเลย ตามสถานภาพส่วนบุคคล

ปัจจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการธุรกิจชุมชน	เพศ		อายุ		ระดับการศึกษา		สถานภาพ		รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	
	t	Sig.	F	Sig	F	Sig	F	Sig	F	Sig
1. ด้านความพอประมาณ	0.47	0.14	1.19	.31	1.90	0.03*	2.37	0.09	0.18	0.76
2. ด้านความมีเหตุผล	0.74	0.45	1.52	.020	0.94	0.43	1.16	0.31	0.38	0.76
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	0.59	0.55	0.59	0.61	1.13	0.33	1.10	0.33	0.35	0.78
4. ด้านความรู้	0.16	0.87	0.24	0.86	1.21	0.30	0.84	0.43	0.55	0.63
5. ด้านคุณธรรม	2.14	0.03*	2.11	.01*	7.74	0.31	4.74	0.88	0.97	0.40

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของการจัดการธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงปัจจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเลย ตามสถานภาพส่วนบุคคล จำแนกตามเพศและอายุ ด้านคุณธรรม และจำแนกตามระดับการศึกษา ด้านความพอประมาณ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนจำแนกตามสถานภาพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ทุกด้าน ไม่แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการจัดการธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเลย อภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

6.1 ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเลย ด้านคุณธรรมและด้านความรู้ พบว่า มีการดำเนินธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นในชุมชน รู้จักตั้งสติเมื่อต้องเผชิญปัญหาและเหตุการณ์ที่บั่นทอนจิตใจในการดำเนินธุรกิจ และมีการหาข้อมูลรายละเอียด ก่อนทำการตัดสินใจที่ถูกต้อง ในการดำเนินธุรกิจอย่างพอเพียง ใช้ความรู้รอบด้าน เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องในการดำเนินธุรกิจอย่างพอเพียงและการตัดสินใจซื้อวัตถุดิบด้วยความรอบคอบอยู่เสมอ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้ประกอบการได้เรียนรู้และเข้าใจในหลักการประกอบกับการนำหลักความรู้และคุณธรรม นอกจากจะจัดสรรผลตอบแทนแก่สมาชิกแล้ว การสร้างและปลูกฝังจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจแก่สมาชิกและเยาวชนในชุมชนมีความเป็นธรรม ในการดำเนินธุรกิจกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทำให้การดำเนินธุรกิจที่ประสบความสำเร็จเกิดจากความซื่อสัตย์สุจริต ไม่สร้างความเดือดร้อนต่อชุมชน มีสติในการเผชิญปัญหาและยึดมั่นในคุณธรรม โดยประพฤติตนตามหลักความดีและเคารพกฎกติกาของสังคม และกลุ่ม

วิสาหกิจชุมชนมีการบริหารงานด้วยหลักเหตุผล มีความรอบรู้ทางการตลาด มีความรอบคอบ ในการผลิต และเกิดความระมัดระวังในการใช้จ่ายเงิน แสดงถึงศักยภาพและความสามารถของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของโรจน์ พิริยะเวฆากุล และคณะ (2564) ที่ได้ศึกษาการจัดการชุมชนบน พื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านหนองหัวลิงในตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ผลการวิจัยพบว่า ความชอบธรรมและคุณธรรม หมู่บ้านหนองหัวลิงใน ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีการส่งเสริมให้ชาวบ้านในชุมชนถือปฏิบัติตามหลัก พลเมืองดี มุ่งเน้นให้ทุกคนประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมรักษาความเป็น ประชาธิปไตย พึ่งพาตนเองและหาเลี้ยงครอบครัวอย่างสุจริต ส่งเสริมให้ชาวบ้านห่างไกลจากยาเสพติด เมื่อชุมชนมีกฎระเบียบที่ทุกคนถือปฏิบัติจึงทำให้ชุมชนได้รับรางวัลด้านคุณธรรมแบบอย่างที่ดี ชาวบ้านเกิดความภาคภูมิใจเป็นอย่างมาก “ชุมชนเห็นความสำคัญถึงความถูกต้อง ชัดเจน ตรงที่ว่ายึดหลักตามแนวทางการเป็นพลเมืองดี เน้นการเป็นคนดี มีจิตสำนึกต่อสังคม และเน้นเรื่องยาเสพติด

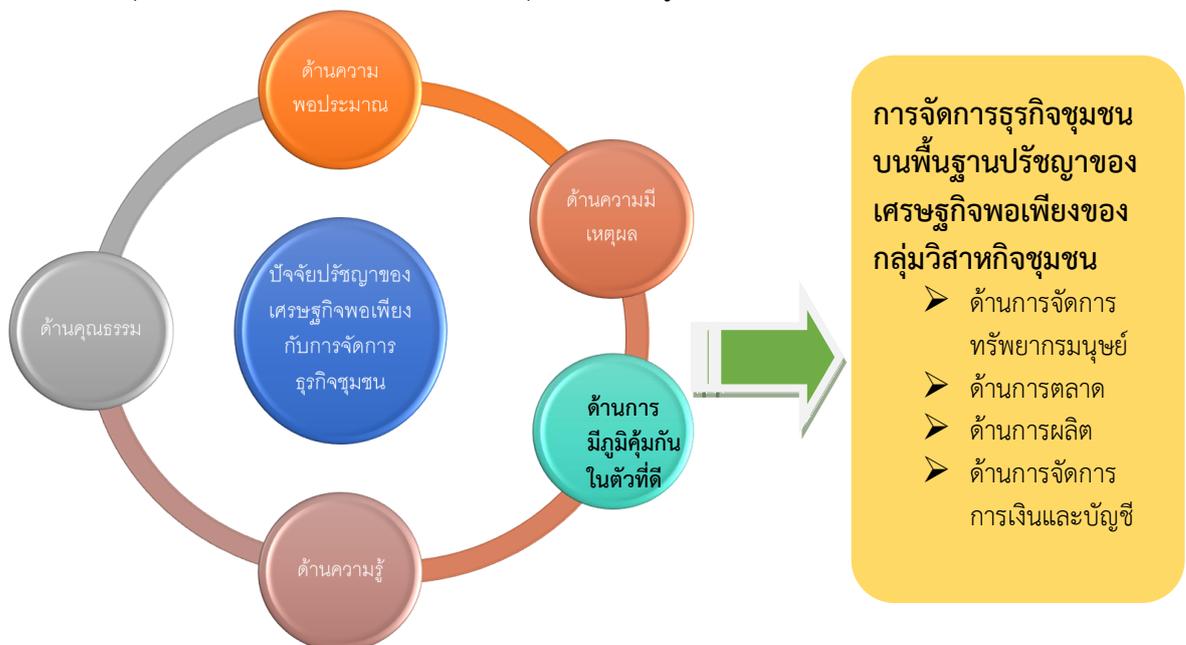
6.2 ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเลย ด้านการผลิต และด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ พบว่า กลุ่มอาชีพมีการเปรียบเทียบระหว่างจำนวนที่ผลิตจริงกับแผนการผลิตที่กำหนดไว้ มีการวางแผนในการจัดซื้อวัตถุดิบล่วงหน้า กลุ่มอาชีพมีการกำหนดบทบาท และหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจชุมชน ได้แก่ การทำบัญชี การทำการตลาด การออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือ การอบรมทางด้านอื่นๆ ที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเลยมีโครงสร้างการบริหารที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพครอบคลุมทั้งด้านการผลิตและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยมีกลไกการวางแผนและควบคุมการดำเนินงาน เช่น การเปรียบเทียบผลผลิตจริงกับแผนการผลิต การบริหารจัดการวัตถุดิบล่วงหน้า และการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกอย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีการพัฒนาศักยภาพผ่านการอบรมด้านการจัดการธุรกิจ อาทิ การบัญชี การตลาด และการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของธุรกิจชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของสกุล วงษ์กาฬสินธุ์ และคณะ (2563) ที่ได้ศึกษาการจัดการธุรกิจชุมชนต้นแบบในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการจัดหาสินค้า จัดหาสินค้ามาจำหน่ายตามความต้องการของสมาชิกชุมชน โดยสินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภค บริโภคในชีวิตประจำวัน และสินค้าจะต้องมีราคาที่ไม่แพงกว่าราคาในท้องตลาด มีคุณภาพปลอดภัยต่อผู้บริโภค เป็นปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานธุรกิจชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยด้านสมาชิก สมาชิกมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จ มีส่วนร่วมในการถือหุ้นแทบทุกคนเร็วเร็ว และมีส่วนร่วมในการลงมติเลือกคณะกรรมการบริหารกลุ่ม มีส่วนร่วม ในการซื้อสินค้าจากกลุ่มเป็นประจำ และมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทั้งทางตรงต่อตนเอง ปัจจัยด้านสมาชิก จึงเป็นปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

6.3 ผลการศึกษาระบุวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด จำแนกตามเพศ อาชีพ รายได้ พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่ทุกด้านไม่แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นเช่นนี้เพราะ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนช่วงอายุ 41-50 ปี เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ด้านการพัฒนาการดำเนินงานมากประสบการณ์ที่แตกต่างจากช่วงอายุอื่นๆ เช่น

แนวคิด มีความมั่นใจ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน พัฒนาทักษะทางด้านการทำงานอยู่เสมอ ชอบความสะดวกรวดเร็ว ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยโกศล สอดส่อง (2564) ที่ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลสำเภาล่ม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า จำแนกตามเพศ โดยใช้วิธี t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่าประชาชนที่เป็นเพศชาย และเพศหญิง โดยภาพรวมมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($F = -1.101, Sig = .005$) จำแนกตามอายุ พบว่า ในภาพรวม และ รายด้าน ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามสถานภาพ พบว่า การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลสำเภาล่มทั้งในภาพรวม และ รายด้าน มีความไม่แตกต่างกัน จำแนกตาม ระดับการศึกษา พบว่า ในภาพรวม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($F = 3.356, Sig = .019$) ประชาชนที่ไม่ได้เรียน,มีการศึกษา ระดับประถม, มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า, ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชน ตำบลสำเภาล่ม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ทุกคู่ จำแนกตามอาชีพหลักตามอาชีพหลัก ในภาพรวม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($F = 3.950, Sig = .020$) และจำแนกตามรายได้พบว่า การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลสำเภาล่ม จำแนกตามรายได้ ในภาพรวม และรายด้าน มีความไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($F = .986, Sig = .399$) ในทุกด้าน

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่องการจัดการธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเลย สามารถนำมาสรุปองค์ความรู้ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การจัดการธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเลย

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 หน่วยงานภาครัฐ และพัฒนาชุมชนจังหวัดควรส่งเสริมให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

8.1.2 หน่วยงานภาครัฐ และพัฒนาชุมชนจังหวัดควรส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฝึกอบรม ศึกษาเรียนรู้ ในการพัฒนาศักยภาพหรือการพัฒนาอาชีพ ให้มีงานทำโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีรายได้เพิ่มขึ้นและเพียงพอต่อการดำรงชีพ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ด้านความพอประมาณ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมีความพอดี ที่ไม่มากและไม่น้อยจนเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่พอประมาณ

8.2.2 ด้านความมีเหตุผล กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมีการใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ

8.2.3 ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมีการเตรียมตัวให้พร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รู้จักตนเอง รู้จักลูกค้า รู้จักตลาด และรู้จักคู่แข่ง ติดตามข่าวสาร แล้วจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ดีและมีเหตุผลทำให้ผลลัพธ์ออกมาดี เรียกได้ว่าเป็นการเตรียมพร้อมกับธุรกิจที่มีภูมิคุ้มกันดี

8.2.4 ด้านความรู้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมีความตระหนักหรือความเข้าใจในเกี่ยวกับบุคคลหรือสิ่งอื่น เช่น ข้อเท็จจริง ทักษะ หรือวัตถุประสงค์ วิธืหาความรู้มีหลายวิธีและมีแหล่งที่มาต่าง ๆ เช่น ประสบการณ์การศึกษา เหตุผล ความทรงจำ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ การสำรวจและการฝึกฝน

8.2.5 ด้านคุณธรรม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมีความดีงามที่ถูกปลูกฝังขึ้นในจิตใจ มีความกตัญญู ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย มีน้ำใจ และ เป็น สุภาพชน เป็นต้น จนเกิดจิตสำนึกที่ดี รู้สึกรับผิดชอบ ชั่วดี เกรงกลัวต่อการกระทำความชั่ว โดยประการต่างๆ เมื่อจิตเกิดคุณธรรมขึ้นแล้ว จะทำให้เป็นผู้มีจิตใจดี และคิดแต่สิ่งที่ดี

8.2.6 ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมี ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการสรรหา การคัดเลือก และบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้เข้าปฏิบัติงานในองค์กร พร้อมทั้งดำเนินการธำรงรักษาและพัฒนา

8.2.7 ด้านการจัดการตลาด กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าให้เป็นเอกลักษณ์น่าสนใจ ได้แก่ การสร้างสินค้ามีความแตกต่างจากคู่แข่งชั้น มีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

8.2.8 ด้านการจัดการการผลิต กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมีการนำเอาหลักในการบริหารอันได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดสรรคนเข้ามาทำงาน การสั่งการและการควบคุม (หรือที่เรียกชื่อว่า POSDC) มาใช้ในกระบวนการผลิต เพื่อให้การผลิตสินค้า

8.2.9 ด้านการจัดการการเงิน และการบัญชี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมีระบบการชำระเงินหลายรูปแบบอย่างเหมาะสม ได้แก่ การติดตั้งแอปพลิเคชันของทุกธนาคารบนมือถือ การชำระเงินด้วยการสแกนคิวอาร์โค้ด การทำรายงานโอนเงินแบบพร้อมเพย์

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

8.3.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับความเข้มแข็งของชุมชน

9. เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2549). **คู่มือปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนเพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2565). **กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลเมือง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย**. กรุงเทพมหานคร : กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **ธุรกิจชุมชนในจังหวัดเลย**. อุดรธานี : การจัดการธุรกิจชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). **ระบบเศรษฐกิจของไทยและเศรษฐกิจการเกษตร**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- โกศล สอดส่อง. (2564). การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชน ตำบลสำเภาล่ม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. **วารสารพุทธมคัศ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม**. 6(2). 189-198.
- โรจน์ พิริยะเวชากุล และคณะ. (2564). การจัดการชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านหนองหัวลิงในตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก . **วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 5(2). 35-65.
- สกุล วงษ์กาฬสินธุ์ และคณะ. (2563). การจัดการธุรกิจชุมชนต้นแบบในจังหวัดนครราชสีมา. **วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**. 14(2). 255-265.
- สำนักงานจังหวัดเลย. (2566). **แผนพัฒนาจังหวัดเลย พ.ศ. 2566 - 2570**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานจังหวัดเลย.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.). (2566). **ตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัดเลย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.).
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). **วิสาหกิจชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2548). **วิสาหกิจชุมชน**. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2567. จาก <https://www.doae.go.th>
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 2rd ed.. New York : Harper. and Row.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความช่วยเหลือจาก การเก็บข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ได้รับความช่วยเหลือและร่วมมืออย่างดียิ่งจากคณะผู้บริหาร ครูอาจารย์คณะวิทยาการจัดการทุกท่าน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเลย ในการช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล และกรุณาช่วยกรอกแบบสอบถาม เพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดีมาก จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดา มารดาที่เคารพบูชา ยังผู้อื่นเป็นที่รัก ซึ่งคอยเป็นกำลังใจตลอดมา พร้อมด้วยเพื่อนพ้องและคณาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้กล่าวนามมาแล้ว ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมที่สำคัญยิ่งในการทำวิจัย ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์*
POLITICAL ATTITUDES OF AMPHOE NAPHO BURIRAM PROVINCE
CITIZENS UNDER DEMOCRATIC MONARCHY

จตุรัตน์ บัวจันทร์¹, จิดาภา ธิรศิริกุล², ชัญชัย จิตรเหล้าอาพร³
Jutarat Buajan¹, Jidapa Thirasirikul², Chanchai Chitlaoarporn³
มหาวิทยาลัยสยาม^{1,2,3}
Siam University, Thailand.^{1,2,3}
Email : jutaratbuajan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ และ 3) เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะให้ การส่งเสริมความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ งานวิจัยนี้เป็นการเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ อายุ 20-60 ปี จำนวน 361 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจาก ประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ อายุ 20-60 ปี จำนวน 361 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ ช่วงอายุ ช่วงอายุ รายได้ ครอบครัว และอาชีพแตกต่างกัน ความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ขณะที่ระดับการศึกษา แตกต่างกัน ความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่าง กัน เป็นไปตามสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สำหรับ ปัจจัยการกล่อมเกลாதาสังคม บทบาทด้านสถาบันการศึกษา บทบาทด้านสื่อมวลชน และบทบาท ด้านองค์กรศาสนามีผลเชิงบวกต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และ 3) ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชน การสร้างความเชื่อมั่นใน รัฐบาล บทบาทของกลุ่มเพื่อสถาบันการศึกษา ครอบครัว สื่อมวลชน และองค์กรศาสนา โดยมุ่งเน้น การเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนในระบบประชาธิปไตย

คำสำคัญ : 1. ความคิดการเมือง 2. ระบอบประชาธิปไตย 3. ประชาชนอำเภอนาโพธิ์ 4. จังหวัดบุรีรัมย์

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the level of democratic political thinking among the people of Na Pho District, Buriram Province, 2) to examine the factors affecting political thinking among the people of Na Pho District, Buriram Province, and 3) to develop recommendations for promoting political thinking among the people of Na Pho District, Buriram Province. The sample group consisted of 361 people aged 20-60 years from Na Pho District, Buriram Province. The statistics used included frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation.

The results showed that: 1) the level of political thinking was moderate, 2) personal factors such as gender, age group, family income, and occupation did not lead to significant differences in political thinking, which was contrary to the hypothesis. However, educational levels showed significant differences in political thinking, as hypothesized, with statistical significance at the 0.05 level. Regarding socialization factors, the roles of educational institutions, the media, and religious organizations, had positive effect on political thinking at statistically significant level of .05, which aligned with the hypothesis. 3) The development of recommendations to promote democratic political thinking among the people of Na Pho District, Buriram Province, included promoting community political participation, building trust in the government, and emphasizing the roles of peer groups, educational institutions, family, media, and religious organizations. The focus was on enhancing knowledge, understanding, and sustainable participation in the democratic system.

Keywords : 1. Political attitudes 2. Democratic monarchy 3. Amphoe Na Phoe 4. Buriram Province

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ประเทศไทยในปัจจุบันดำเนินการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งเป็นการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการเลือกตั้ง โดยยึดหลักเสรีภาพ นิติธรรม ความเสมอภาค และความยุติธรรมในการดำเนินการทั้งทางการเมืองและสังคม โดยหลักการสำคัญของระบอบนี้ คือ การเคารพสิทธิและเสียงของประชาชน โดยใช้หลักการเสียงข้างมากในการตัดสินใจและกำหนดนโยบายเพื่อสนองต่อความต้องการของสังคม ขณะเดียวกันการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐบาลนั้นจะต้องยึดหลักการที่ได้รับความยินยอมจากประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างเสรีภายใต้ระบอบประชาธิปไตย โดยรัฐบาลได้ดำเนินการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับการกำหนดไว้ในมาตรา 247 ถึง 254 ของหมวด 14 ในรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2560 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้เปลี่ยนจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยประชาชนยังมีความรู้และความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยจำกัด เนื่องจากรูปแบบการปกครองเน้นที่โครงสร้างทางการเมืองมากกว่าการสร้างสิทธิของประชาชนอย่างแท้จริง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546) อย่างไรก็ตาม สักคมไทยเริ่มเปิดกว้างต่อการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยมากขึ้นในยุคที่เทคโนโลยีและการสื่อสารมีความก้าวหน้า ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและแนวคิดจากทั่วโลก การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้ประชาชนไทยเริ่มตระหนักถึงคุณค่าของสิทธิและเสรีภาพในการปกครองที่พัฒนาขึ้น (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

ระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยนั้นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น ผ่านกระบวนการเลือกตั้งตัวแทนที่จะทำหน้าที่แทนประชาชนในด้านการนิติบัญญัติและการบริหาร (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) การเลือกตั้งถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเชื่อมโยงความปรารถนาของประชาชนกับการดำเนินงานของรัฐบาล นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังขยายไปถึงการดำรงตำแหน่งทางการเมือง การก่อตั้งพรรคการเมือง หรือการรณรงค์ในกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ การมีส่วนร่วมนี้แสดงถึงความมั่นคงและความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (วัชรมน จันรอง, 2567) อย่างไรก็ตาม การเมืองไทยในยุคปัจจุบันได้เผชิญกับการปรับเปลี่ยนสู่ "การเมืองใหม่" ซึ่งหมายถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีความแตกต่างจากธรรมเนียมปฏิบัติในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วม 5 ลักษณะ คือ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยยึดหลักความอาวุโส (2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานโดยให้เกียรติผู้ที่มีบารมีหรือผู้ที่ได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่ (3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการตามความเชื่อและความศรัทธาในพระพุทธศาสนา (4) การมีส่วนร่วมในการประสานประโยชน์ร่วมกัน และ (5) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลแบบกัลยาณมิตร (พระนัสชนะ ส่างช้าง และเกษภา ผาทอง, 2567) ประชาชนยังสามารถใช้สิทธิในการประท้วงหรือการต่อต้านนโยบายของรัฐบาล เพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยกับนโยบายหรือการตัดสินใจที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

การพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยในประเทศไทยยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องในสถาบันการศึกษาทุกระดับ รัฐบาลส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในหลักประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นัยนา ชาประสิทธิ์ และพวงทอง อินใจ, 2566) ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ยังแสดงออกอย่างชัดเจนในระดับท้องถิ่น ซึ่งประชาชนมีโอกาสดำเนินการบริหารจัดการตนเองและการพัฒนาชุมชนของตนผ่านกระบวนการทางการเมืองที่โปร่งใสและรับผิดชอบต่อประชาชน ดังนั้น ในบทบาทของรัฐบาลและหน่วยงานท้องถิ่น ความสำเร็จในการบริหารงานขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจที่สำคัญ การสร้างความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นในระบบการปกครองและพัฒนาการเมืองไทยให้มีความยั่งยืนและเจริญก้าวหน้าต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

2.3 เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะในการส่งเสริมความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัว และอาชีพแตกต่างกัน ความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแตกต่างกัน

3.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอ นาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ บทบาทด้านกลุ่มเพื่อน บทบาทด้านสถาบันการศึกษา บทบาทด้านครอบครัว บทบาทด้านสื่อมวลชน และบทบาทด้านองค์กรศาสนา มีผลต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 เรียนรู้ถึงระดับความรู้ความเข้าใจ และการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาของประชาชนในพื้นที่เฉพาะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตรวจสอบและออกแบบโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย

4.2 ช่วยระบอบองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อความคิด เช่น การสื่อสารมวลชนวัฒนธรรมที่สนับสนุนชุมชนแก้ไขเพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงที่อาศัยความเข้าใจ

4.3 นำไปใช้ในการบริหารจัดการแผนหรือโครงการเพื่อพัฒนาความคิดของประชาชนช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยในชุมชนผ่านการพิจารณาของประชาชน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยมีวิธี ดังต่อไปนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่อำเภอ นาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลนาโพธิ์ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลนาโพธิ์และบางส่วนของตำบลศรีสว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคู ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านคูทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคู ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านคูทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลดอนกอก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดอนกอกทั้งตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสว่าง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลศรีสว่าง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์) ที่มีอายุอยู่ในช่วง 20 - 60 ปี โดยอยู่ในพื้นที่อำเภอ นาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 3,670 คน (ข้อมูล ณ 30 พฤษภาคม 2567) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

โดยการคำนวณตามสูตรของ Yamane T. (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน -361 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลากโดยไม่ใส่คืน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและปรับปรุงจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสำรวจรายการ (Check -list) เพื่อทราบถึงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัว และอาชีพ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ และส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ รวมจำนวน 22 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.945 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

6. ผลการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์เรื่อง ความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอ นาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้

6.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า จากการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 306 คน (ร้อยละ 84.80) รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 55 คน (ร้อยละ 15.20) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงอายุ 20 - 30 ปี จำนวน 245 คน (ร้อยละ 67.90) รองลงมา ช่วงอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 58 คน (ร้อยละ 16.10) ช่วงอายุ 51 - 60 ปี จำนวน 55 (ร้อยละ 15.20) และช่วงอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 3 คน (ร้อยละ 0.80) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช. จำนวน 229 คน (ร้อยละ 63.40) รองลงมาปวส. หรือ อนุปริญญา จำนวน 76 คน (ร้อยละ 21.10) ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 37 (ร้อยละ 10.20) ประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า จำนวน 12 คน (ร้อยละ 3.30) และมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 7 คน (ร้อยละ 1.90) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วง 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 172 คน (ร้อยละ 47.60) รองลงมา มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 130 คน (ร้อยละ 36.00) มีรายได้อยู่ในช่วง 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 40 คน (ร้อยละ 11.10) มีรายได้ 40,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 12 คน (ร้อยละ 3.30) และมีรายได้ในช่วง 30,001 - 40,000 บาท จำนวน 7 คน (ร้อยละ 1.90) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการ จำนวน 149 คน (ร้อยละ 41.30) รองลงมา มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 84 คน (ร้อยละ 23.30) อาชีพเกษตรกร จำนวน 50 คน (ร้อยละ 13.90) นักศึกษา จำนวน 46 คน (ร้อยละ 12.70) และอาชีพค้าขาย จำนวน 32 คน (ร้อยละ 8.90) ตามลำดับ

6.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอ นาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชน อำเภอ นาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 1.079) เมื่อพิจารณา รายด้านได้ผลการวิเคราะห์ ประกอบด้วย 1) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

โดยที่ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 1.109) ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ท่านเห็นความสำคัญของการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในชุมชนของท่าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 1.143) รองลงมา ท่านมีความเชื่อมั่นว่า รัฐบาลควรต้องรับผิดชอบต่อความต้องการและปัญหาของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 1.024) และท่านเห็นด้วยกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต เช่น การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 1.149) ตามลำดับ และ 2) ด้านความเชื่อมั่นในหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยที่ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 1.117) ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ท่านมั่นใจว่าการศึกษาทางการเมืองสามารถเพิ่มความเข้าใจและความเชื่อมั่นในระบบการเมืองระบอบประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 1.153) รองลงมา ท่านมีความเชื่อมั่นว่าระบบการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะช่วยสร้างความยุติธรรมและความเสมอภาคในสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 1.178) และท่านเห็นด้วยกับความสำเร็จที่ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนสามารถทำให้รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 1.150) ตามลำดับ ดังตารางต่อไป

ตัวแปร	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่มีต่อตัวแปรตาม ความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Y)	
	r	Sig.
บทบาทด้านกลุ่มเพื่อน (X1)	0.715**	0.000*
บทบาทด้านสถาบันการศึกษา (X2)	0.817**	0.000*
บทบาทด้านครอบครัว (X3)	0.798**	0.000*
บทบาทด้านสื่อมวลชน (X4)	0.792**	0.000*
บทบาทด้านองค์กรศาสนา (X5)	0.810**	0.000*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

6.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยกลุ่มกลไกทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.975) เมื่อพิจารณารายบทบาทได้ผลการวิเคราะห์ ประกอบด้วย 1) บทบาทด้านกลุ่มเพื่อน โดยที่ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 1.029) ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า กลุ่มเพื่อนของท่านมีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้าใจและการรับรู้เกี่ยวกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 1.199) รองลงมา ได้แก่ กลุ่มเพื่อนของท่านมีวิธีการหรือกิจกรรมที่ช่วยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของท่าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 1.120) และท่านรู้สึกว่าการสนทนาเรื่องการเมืองกับกลุ่มเพื่อนของท่านมีผลกระทบต่อความคิดทางการเมืองของท่าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = 1.178) 2) บทบาทด้านสถาบันการศึกษา โดยที่ภาพรวมอยู่ในระดับ

ปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 1.057) ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สถาบันการศึกษาของท่านมีวิธีการในการรณรงค์และส่งเสริมให้เยาวชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองและประชาธิปไตยได้อย่างอิสระและปลอดภัย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 1.121) รองลงมา ได้แก่ อาจารย์ในสถาบันการศึกษาเปิดโอกาสให้ท่านสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาสังคม และการเมือง ที่ส่งผลต่อการพัฒนาความคิดของท่าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$, S.D. = 1.160) และสถาบันการศึกษาของท่านมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และผู้เรียนมีปฏิริยาและการตอบรับต่อข้อมูล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$, S.D. = 1.097) 3) บทบาทด้านครอบครัว โดยที่ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 1.093) ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ท่านรู้สึกว่าการสนับสนุนจากครอบครัวในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของท่าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 1.150) รองลงมา ได้แก่ ครอบครัวของท่านมีบทบาทในการส่งเสริมให้ท่านสนใจข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และร่วมกิจกรรมทางการเมือง และสิ่งนี้มีผลต่อความคิดทางการเมืองของท่าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 1.155) และท่านและครอบครัวของท่านมีการพูดคุยและวิจารณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมือง และการสนทนาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในกระบวนการประชาธิปไตย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 1.181) 4) บทบาทด้านสื่อมวลชน โดยที่ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 1.050) ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมแนวความคิดที่เป็นระบอบประชาธิปไตย และบทบาทนี้มีผลต่อความคิดทางการเมืองของท่าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 1.080) รองลงมาได้แก่ ในการส่งสารทางการเมือง สื่อมวลชนมีอิทธิพลในการชี้นำประเด็นสำคัญทางการเมือง และการชี้นำนี้มีผลต่อการพิจารณาข้อมูล และการตัดสินใจทางการเมืองของท่าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 1.118) และกลุ่มองค์กรทางการเมืองใช้สื่อมวลชนในการส่งสารมายังท่าน และสื่อมวลชนมีบทบาทในการถ่ายทอดมุมมอง จุดยืน และอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีผลต่อความคิดทางการเมืองของท่าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 1.109) และ 5) บทบาทด้านองค์กรศาสนา โดยที่ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 1.123) ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ท่านเห็นด้วยกับบทบาทขององค์กรศาสนาในการสร้างเครือข่ายและทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาความคิดทางการเมืองในระดับชุมชนเพียงใด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 1.181) รองลงมาได้แก่ ท่านเห็นด้วยกับบทบาทขององค์กรศาสนาในการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความเข้าใจในเรื่องการเมือง ที่ถูกต้องของประชาชนเพียงใด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 1.177) และท่านเห็นด้วยกับบทบาทขององค์กรศาสนาในการให้การศึกษาและการอบรมเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เพื่อเสริมสร้างความคิดทางการเมืองที่ถูกต้องของประชาชนเพียงใด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 1.177) ดังตารางต่อไปนี้

สมมติฐาน	ผลการพิสูจน์สมมติฐาน
ปัจจัยการกล่อมเกลாதงสังคม	
บทบาทด้านกลุ่มเพื่อน (X1)	ตรงตามสมมติฐาน
บทบาทด้านสถาบันการศึกษา (X2)	ตรงตามสมมติฐาน

บทบาทด้านครอบครัว (X3)	ตรงตามสมมติฐาน
บทบาทด้านสื่อมวลชน (X4)	ตรงตามสมมติฐาน
บทบาทด้านองค์กรศาสนา (X5)	ตรงตามสมมติฐาน

6.4 ผลการพัฒนาข้อเสนอแนะในการส่งเสริมความคิดทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ จากผลการวิเคราะห์ระดับความคิดทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ และผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้พัฒนาข้อเสนอแนะในการส่งเสริมความคิดทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ในมิติต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชุมชน ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งท้องถิ่นและการแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน โดยเน้นถึงความสำคัญของการใช้สิทธิและหน้าที่ทางการเมืองที่ไม่เพียงแต่จะช่วยพัฒนาชุมชนเท่านั้น แต่ยังช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในระบบประชาธิปไตย 2) การสร้างความเชื่อมั่นต่อรัฐบาลและระบบประชาธิปไตย ควรสร้างความเข้าใจว่ารัฐบาลในระบบประชาธิปไตยมีหน้าที่รับผิดชอบต่อประชาชน พร้อมส่งเสริมความเชื่อว่าระบบประชาธิปไตยสามารถนำไปสู่ความยุติธรรมและความเสมอภาคในสังคม การเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของรัฐบาลและประชาชนจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นในระบบนี้ได้มากขึ้น 3) การสนับสนุนบทบาทของกลุ่มเพื่อนในการรื้อฟื้นกลไกทางการเมือง การส่งเสริมกิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เน้นการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองสามารถช่วยสร้างความเข้าใจในประเด็นทางการเมืองได้ ควรสนับสนุนให้กลุ่มเพื่อนมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการตระหนักรู้และมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง 4) บทบาทของสถาบันการศึกษาในการปลูกฝังความคิดประชาธิปไตย สถาบันการศึกษาควรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เยาวชนและผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างปลอดภัยและอิสระ โดยควรมีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เยาวชนอภิปรายประเด็นสังคมและการเมือง รวมถึงสร้างพื้นที่สำหรับการเรียนรู้เรื่องการเมืองอย่างเป็นระบบ 5) บทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเมือง ควรเน้นบทบาทของครอบครัวในการสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการอภิปรายเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ทางการเมือง รวมถึงสนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่มีประโยชน์ การสนทนาภายในครอบครัวเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในกระบวนการประชาธิปไตย 6) การพัฒนาบทบาทของสื่อมวลชนในการส่งเสริมความรู้ทางการเมือง สื่อมวลชนควรมีบทบาทในการส่งสารทางการเมืองที่มีคุณภาพ ชี้นำประเด็นทางการเมืองที่สำคัญอย่างเป็นกลางและโปร่งใส สร้างการรับรู้ที่เป็นระบบแก่ประชาชน รวมถึงการนำเสนอข้อมูลที่กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์และตรวจสอบได้ในระบบประชาธิปไตย และ 7) บทบาทขององค์กรศาสนาในการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาความคิดทางการเมือง องค์กรศาสนาควรทำงานร่วมกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้าใจเรื่องการเมืองประชาธิปไตย องค์กรเหล่านี้สามารถเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมแนวคิดที่สอดคล้องกับหลักธรรมที่สนับสนุนการพัฒนาการเมืองอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมในแต่ละมิติจะช่วยเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับระบบ

การเมืองประชาธิปไตยอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ควรเน้นการมีส่วนร่วมที่ยั่งยืนและการสร้างสังคมที่โปร่งใสและตรวจสอบได้

6.5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ในการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัว และอาชีพ แตกต่างกัน ความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน สรุปได้ว่า (1) กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สรุปว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน (2) กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สรุปว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน (3) กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกันอย่างน้อย หนึ่งในที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปว่า เป็นไปตามสมมติฐาน และผลของการทดสอบรายคู่ สรุปได้ว่า ระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า มีความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช. ปวส. หรือ อนุปริญญา และปริญญาตรีขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า มีความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช. ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาปวส. หรือ อนุปริญญา และต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ตามลำดับ (4) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ในการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ บทบาทด้านกลุ่มเพื่อน (X1) บทบาทด้านสถาบันการศึกษา (X2) บทบาทด้านครอบครัว (X3) บทบาทด้านสื่อมวลชน (X4) และ บทบาทด้านองค์กรศาสนา (X5) มีผลเชิงบวกต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Y) ผลการวิเคราะห์พบว่า บทบาทด้านกลุ่มเพื่อน (X1) มีผลเชิงบวกต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=0.715$, $sig=0.000$) บทบาทด้านสถาบันการศึกษา (X2) มีผลเชิงบวกต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=0.817$, $sig=0.000$) บทบาททางด้านครอบครัว (X3) มีผลเชิงบวกต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=0.798$, $sig=0.000$) บทบาทด้านสื่อมวลชน (X4) มีผลเชิงบวกต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=0.792$, $sig=0.000$) และบทบาทด้านองค์กรศาสนา (X5) มีผลเชิงบวกต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=0.810$, $sig=0.000$) สรุปเป็นไปตามสมมติฐาน

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง ความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอ นาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายได้ ดังนี้

จากผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ และอายุ ไม่มีผลต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศราวุธ บินหมัดหนี่ และคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การกล่อมเกลากองการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตตำบลพะวงอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของไพฑูรย์ มาเมือง (2565) เรื่อง ความคิดทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในเทศบาลเมืองชุมแพจังหวัดขอนแก่น ซึ่งพบว่า เพศและอายุมีผลต่อความคิดทางการเมือง นอกจากนี้ การศึกษาในอำเภอนาโพธิ์ ยังพบว่า ระดับการศึกษาส่งผลต่อความคิดทางการเมือง โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมีความคิดทางการเมืองที่ดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ มาเมือง (2565) แต่แตกต่างจากผลการวิจัยของศราวุธ บินหมัดหนี่ และคณะ (2566) ที่พบว่าระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการกล่อมเกลากองการเมือง ส่วนอาชีพไม่พบว่ามีผลต่อความคิดทางการเมืองในอำเภอนาโพธิ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของศราวุธ บินหมัดหนี่ และคณะ (2566) แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของไพฑูรย์ มาเมือง (2565) ที่พบว่า อาชีพมีผลต่อความคิดทางการเมืองในบางกลุ่มอาชีพ การเปรียบเทียบผลการวิจัยเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางภูมิศาสตร์และสังคมที่อาจมีผลต่อความคิดทางการเมืองในแต่ละพื้นที่

จากผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ เช่น บทบาทของกลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา ครอบครัว สื่อมวลชน และองค์กรศาสนา ล้วนมีผลเชิงบวกต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยผลที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของศราวุธ บินหมัดหนี่ และคณะ (2566) เรื่อง การกล่อมเกลากองการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตตำบลพะวงอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา ซึ่งระบุว่าบทบาทของครอบครัวและสื่อมวลชนเป็นปัจจัยสำคัญในการกล่อมเกลากองการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้ งานวิจัยของสุชาติ วั่งคำ และคณะ (2567) เรื่อง การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชนตำบลเวียงทองอำเภอสูงเม่นจังหวัดแพร่ ที่ศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งของประชาชนตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ก็สนับสนุนผลวิจัยที่ว่า องค์กรศาสนาและสถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความคิดที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการกล่อมเกลากองการเมืองผ่านช่องทางต่าง ๆ นั้นมีผลต่อการพัฒนาความคิดทางการเมืองของประชาชนอย่างชัดเจนในหลายพื้นที่ของประเทศไทย

จากผลการพัฒนาข้อเสนอแนะในการส่งเสริมความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อเปรียบเทียบข้อเสนอแนะในการส่งเสริมความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ กับงานวิจัยอื่น ๆ เช่น งานวิจัยของ วิชัย สุขเจริญ (2563) พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชุมชนและการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษามีผลต่อการพัฒนาความคิดทางการเมืองของประชาชน ซึ่งสอดคล้อง

กับผลการวิจัยในอำเภอนาโพธิ์ที่ชี้ว่าการมีส่วนร่วมในชุมชนและบทบาทของสถาบันการศึกษามีความสำคัญ อย่างไรก็ตาม งานของ จินตนา พัฒนาวงศ์ (2564) ที่มุ่งเน้นการสนับสนุนจากสื่อมวลชนพบว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลสูงต่อการกล่อมเกลາทางการเมือง ซึ่งแตกต่างจากผลในอำเภอนาโพธิ์ที่พบว่าสื่อมวลชนมีบทบาทเพียงระดับปานกลาง ในขณะที่งานวิจัยของ สมชาย สังข์ทอง (2565) ที่ศึกษาในพื้นที่เมืองใหญ่ พบว่าบทบาทของครอบครัวมีผลต่อการพัฒนาความคิดทางการเมืองมากกว่าการกล่อมเกลาทางการเมืองจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งตรงข้ามกับผลวิจัยในพื้นที่ชนบทของอำเภอนาโพธิ์ที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนมากกว่า

8. องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาความคิดทางการเมืองช่วยก่อให้เกิดองค์ความรู้ ในบริบทไทยคดีศึกษา ที่นำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานทางความคิดทางการเมืองของประชาชนโดยทั่วไปในสังคม ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตย เนื่องจากความคิดทางการเมืองเป็นรากฐานที่สำคัญของการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 การส่งเสริมความเข้าใจในหลักการของระบอบประชาธิปไตย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการศึกษาภูมิภาค ควรจัดโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการของระบอบประชาธิปไตย โดยเน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมือง และบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

9.1.2 การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี กระทั่งศึกษาดูงานการบูรณาการเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความคิดทางการเมืองในหลักสูตรการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเป็นพลเมืองที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

9.1.3 การจัดตั้งเวทีสาธารณะเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดตั้งเวทีสาธารณะหรือกิจกรรมสนทนาทางการเมือง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความคิดเห็นเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย รวมถึงการทำความเข้าใจในบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในการเมืองไทย

9.1.4 การสนับสนุนสื่อมวลชนในท้องถิ่นให้ทำหน้าที่สื่อสารความรู้ทางการเมือง หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนสื่อมวลชนท้องถิ่นในการเผยแพร่ข้อมูลและสาระเกี่ยวกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และเน้นย้ำบทบาทสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในหมู่ประชาชน และเสริมสร้างความมั่นคงทางการเมืองในระยะยาว

9.1.5 การส่งเสริมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของประชาชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำเป็นต้องมีการปลูกฝังในทุกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

และภาครัฐควรส่งเสริมการสร้างความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอ
นาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์และผ่านสื่อมวลชน

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทางราชการ ควรจัดกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของประชาชน ผ่านการทำประชาคมในพื้นที่ต่างๆ ที่หน่วยงานเหล่านั้นมีหน้าที่เกี่ยวข้อง

9.2.2 ควรส่งเสริมให้ กำนัน และผู้ใหญ่บ้านร่วมกับผู้บริหารองค์กรส่วนท้องถิ่น
จัดกิจกรรมในระดับชุมชน โดยเน้นถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

9.3.1 การขยายพื้นที่การศึกษาให้ครอบคลุมพื้นที่อื่น ๆ ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรขยาย
พื้นที่การศึกษาไปยังอำเภอหรือจังหวัดอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดทางการเมือง
ในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย
ทางภูมิศาสตร์กับความคิดทางการเมืองของประชาชนได้มากขึ้น

9.3.2 การศึกษาในกลุ่มประชากรที่หลากหลายมากขึ้น ควรพิจารณาขยายกลุ่มตัวอย่าง
ให้ครอบคลุมกลุ่มประชากรที่หลากหลาย เช่น กลุ่มอายุ เพศ ระดับการศึกษา หรืออาชีพ เพื่อให้การ
วิจัยสะท้อนมุมมองและความคิดของประชากรในกลุ่มต่าง ๆ ได้ครบถ้วน และสามารถวิเคราะห์ปัจจัย
ที่ส่งผลต่อความคิดทางการเมืองในแต่ละกลุ่มได้อย่างละเอียด

9.3.3 การใช้เครื่องมือวิจัยที่หลากหลาย ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรพิจารณาใช้เครื่องมือ
วิจัยที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม หรือการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ร่วมกับ
การใช้แบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความลึกซึ้งและครอบคลุมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

9.3.4 การวิเคราะห์เชิงสาเหตุและผลกระทบ ควรศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นสาเหตุ
ของความคิดทางการเมือง รวมถึงผลกระทบของความคิดทางการเมืองที่มีต่อการพัฒนาสังคมและ
การเมืองในท้องถิ่น เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายหรือการพัฒนาสังคมได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

10. เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). **การปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร :
กระทรวงมหาดไทย.

จินตนา พัฒนาวงศ์. (2564). อิทธิพลของสื่อมวลชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน
พื้นที่ชนบท. **วารสารการเมืองและสื่อสารมวลชน**. 15(2). 75-90.

นัยนา ชาประสิทธิ์ และพวงทอง อินใจ. (2566). การเสริมสร้างความรู้ประชาธิปไตยและ
ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมให้กับเยาวชน. **วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม**. 7(8).
95-106.

พระนัสชนะ ส่างช้าง และเกษฎา ผาทอง. (2567). การพัฒนาการจัดการทางการเมืองสมัยใหม่ด้วย
พลังบ้านวัดโรงเรียนในยุคดิจิทัล. **วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์**. 7(3). 1470-1486.

- ไพฑูริย์ มาเมือง. (2565). ทศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิจัยศรีล้านช้าง*. 2(7). 1-9.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก วันที่ 6 เมษายน 2560.
- วัชรมน จันรอง. (2567). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่น. *วารสารวิชาการสังคมศาสตร์สมัยใหม่ (Online)*. 1(4). 1-13.
- วิชัย สุขเจริญ. (2563). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชุมชน: ศึกษากรณีชุมชนเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิจัยสังคมศาสตร์*. 22(3). 45-60.
- ศราวุธ บินหมัดหนี สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา และสุปรีชา ชำนาญพุฒิพร. (2567). การกล่อมเกลารอบการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตตำบลพะวงอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา. *วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน*. 5(3). 206-218.
- สมชาย สังข์ทอง. (2565). บทบาทของครอบครัวในการกล่อมเกลารอบการเมือง: ศึกษากรณีเมืองใหญ่ในภาคกลาง. *วารสารรัฐศาสตร์และการบริหารรัฐกิจ*. 19(1). 112-130.
- สุชาติ วั่งคำ สมจิต ขอนวงศ์ และสายัณห์ อินนันใจ. (2567). การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชนตำบลเวียงทองอำเภอสูงเม่นจังหวัดแพร่. *วารสาร มจร โภคัยปริทรรศน์*. 2(1). 40-51.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้ สมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา ธิริศิริกุล อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้ให้คำปรึกษา ชี้แนะ แก้ไข และปรับปรุงอย่างละเอียดรอบคอบตลอดระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย รวมถึงคำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร ด้วยความเอาใจใส่ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านสำหรับคำปรึกษาความรู้ และประสบการณ์ในการพัฒนางานวิจัยในครั้งนี้ และกรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาและความเที่ยงตรงของเครื่องมือและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้สั่งสอนและมอบความรู้ที่มีค่า ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัว ที่มอบความรัก ความหวังใจ และการสนับสนุนที่ไม่สิ้นสุด พร้อมทั้งขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจเสมอมา

การออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์*

DESIGN OF LEARNING ACTIVITY PACKAGES TO ENHANCE MECHANICAL DRAWING SKILLS IN COMPUTER-AIDED DRAFTING COURSE FOR SECOND-YEAR VOCATIONAL CERTIFICATE STUDENTS KALASIN TECHNICAL COLLEGE

อัจฉราพรรณ แก้วงาม¹, สายหยุด ภูบุย², อัญญาปารย์ ศิลปนิลมาลย์³
Atcharapan Kaewngam¹, Saiyut Phupuy², Unyaparn Sinlapaninman³
คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์^{1, 2, 3}
Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.^{1,2,3}
Email: Atcharapan135@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกล และ 2) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 จำนวน 92 คน ครูผู้สอนจำนวน 6 คน สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ เครื่องมือเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินความเหมาะสมสอดคล้องของเครื่องมือ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย และสถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนรู้สึกกังวลเมื่อต้องใช้โปรแกรมการเขียนแบบเครื่องกลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และเชื่อว่าการเรียนวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการรับรู้ว่าคุณเองไม่มีความชำนาญในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และจำเป็นจะต้องมีทักษะการเขียนแบบเครื่องกลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ความสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนของการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการเขียนแบบเครื่องกลได้อย่างถูกต้อง อยู่ในระดับปานกลาง และครูมีความรู้สึกไม่พึงพอใจที่นักเรียนไม่สามารถเขียนแบบเครื่องกลได้ตามมาตรฐานในรายวิชาที่กำหนดไว้ ขาดพื้นฐานการใช้งานของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีความต้องการสื่อการสอนที่ใช้งานผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ให้ผู้เรียนไปเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

2. การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบคือ แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอนด้วยลิงก์เว็บไซต์ Padlet แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน ใบงานฝึกปฏิบัติจริง คู่มือการใช้ชุด

กิจกรรม และผลการประเมินความเหมาะสมสอดคล้องของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีคุณภาพ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. ชุดกิจกรรม 2. เครื่องกล 3. ทักษะการเขียน

ABSTRACT

The purpose of this research is to 1) analyze the needs for developing learning activity packages to enhance mechanical drawing skills, and 2) study the guidelines for developing learning activity packages to enhance mechanical drawing skills in the computer-aided drafting course for second-year vocational certificate students at Kalasin Technical College. The sample group consisted of 92 second-year vocational certificate students and 6 teachers under the Office of the Vocational Education Commission in Kalasin Province. The data collection instruments included questionnaires, interviews, and an instrument suitability assessment form. Quantitative and qualitative data were analyzed using statistics such as mean and descriptive statistics.

The results showed that: 1. Students felt anxious when using computer-aided mechanical drawing programs and believed that learning computer-aided drafting was highly beneficial. Their perception of lacking proficiency in using computer programs and the need to possess computer-aided mechanical drawing skills were also at a high level. Furthermore, their ability to correctly follow the steps of using computer programs for mechanical drawing was at a moderate level. Teachers expressed dissatisfaction with students' inability to produce mechanical drawings according to the standards of the specified course. They also identified a lack of basic computer program usage among students and a need for instructional media that could be accessed through computer programs for self-directed learning. 2. The developed learning activity package consisted of learning management plans, instructional media using Padlet website links, pre- and post-tests, hands-on practice worksheets, an activity package user manual, and the results of the learning activity package's suitability and consistency assessment, which were rated at a high-quality level.

Keywords : 1. Activity Packages 2. Mechanical 3. Drawing Skills.

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จากแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาพุทธศักราช 2560-2579 ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ ยกย่องคุณวุฒิการศึกษาและวิชาชีพของผู้เรียนสายอาชีวศึกษา พัฒนาทักษะฝีมือ ความเชี่ยวชาญ และเป็นเลิศเฉพาะทาง สร้างองค์ความรู้ด้านอาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2565) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2562 (ปรับปรุงพุทธศักราช 2565) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างกลโรงงาน ได้กำหนดคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาด้านสมรรถนะวิชาชีพไว้ว่า ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ในหลักการทั่วไปของงานอาชีพเฉพาะและการวิเคราะห์เบื้องต้น หลักการเลือกใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ในงานอาชีพ หลักการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะการเลือกและประยุกต์ใช้เครื่องมือและวัสดุขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติงานอาชีพและงานเฉพาะตามแบบแผนที่กำหนด มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2565) รายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นรายวิชาพื้นฐานที่นักเรียนทุกคนต้องได้เรียน ซึ่งมีคำอธิบายรายวิชาว่า ศึกษาและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ในงานที่เกี่ยวข้องกับวิศวกรรมทั้งด้าน การออกแบบ เขียนแบบการนำเสนองานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่เกี่ยวข้อง เช่น AutoCAD , Solid Works หรือโปรแกรมอื่น ๆ ผู้เรียนเข้าใจหลักการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยในงานเขียนแบบเครื่องมือกล มีทักษะในการเขียนภาพแยกชิ้นส่วนและภาพประกอบชิ้นส่วน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยมีพันธกิจในการผลิตบุคลากรด้านอาชีวศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพจึงต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสูงสามารถนำไปสู่การประกอบอาชีพหรือมีสมรรถนะตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานได้ ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ พบว่านักเรียนมีทักษะการเขียนแบบเครื่องมือไม่ได้ตามมาตรฐานที่รายวิชากำหนด ซึ่งปิยะพงษ์ พรหมบุตร (2566) ได้กล่าวว่าการจัดการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเพียบพร้อมทั้งในด้านทฤษฎีควบคู่ไปกับการมีทักษะการปฏิบัติ จะทำให้ผลผลิตด้านกำลังคนในส่วนของช่างเทคนิคมีสมรรถนะด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติงานตรงสาขาอาชีพ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปบูรณาการประกอบอาชีพได้ อาทิ ด้านความรู้และทักษะการเขียนโปรแกรม การใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในด้านสารสนเทศและสื่อเทคโนโลยีในปัจจุบัน โดยผู้สอนจะต้องมีการสร้างทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ให้กับผู้เรียนมีความรู้และทักษะจำเป็นในการประกอบอาชีพ ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนต้องเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ (Coach) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามสมรรถนะอันพึงประสงค์

ชุดกิจกรรม เป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีการนำกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกันประกอบกัน เพื่อฝึกปฏิบัติอย่างมีระบบและต่อเนื่อง โดยจัดเรียงสาระการเรียนรู้จากง่ายไปหายาก โดยจะมีทั้งชุดกิจกรรมสำหรับครูและชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียน ซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกให้กับครูนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจ และบรรลุวัตถุประสงค์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ชุดกิจกรรมจึงเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่รวบรวมสื่อ กระบวนการ และกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้แก่นักเรียนตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถสนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์

และประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนได้ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง (สุจิต เหมวัล, 2555) ดังนั้น ชุดกิจกรรมจึงเป็นนวัตกรรมที่มีความเหมาะสม ในการส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งเน้น การฝึกปฏิบัติของนักเรียน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ ส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลเพื่อได้แนวทางไปสู่กระบวนการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ใน รายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ โดยใช้แนวคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) มา เป็นกระบวนการในการดำเนินการวิจัยเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) และนำไปสู่การพัฒนาวัตกรรมการปรับปรุงวิธีการสอนผ่านการทดลองและ ปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์จริง ซึ่งมีงานวิจัยของ กรวิชญ์ โสภา (2566) วิจัยเรื่องการพัฒนาชุด กิจกรรมกระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการออกแบบเชิงวิศวกรรม ผลการวิจัยพบว่าชุดกิจกรรมกระบวนการคิดเชิงออกแบบมีประสิทธิภาพ การพัฒนาความสามารถ ด้านการออกแบบเชิงวิศวกรรมผู้เรียนมีความสามารถด้านการออกแบบเชิงวิศวกรรมมีค่าเฉลี่ยทุกด้าน อยู่ที่ 2.64 อยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งการวิจัยเรื่อง “การออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการ เขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงสังเคราะห์เพื่อได้ข้อมูลนำไปสู่กระบวนการออกแบบชุด กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกล สำหรับนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ เพื่อเป็นสื่อการสอนให้กับครูผู้สอนในสายอาชีวศึกษาได้ นำไปใช้จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพให้มีสมรรถนะในงานสาย อาชีวศึกษาได้ตรงตามตลาดแรงงานต้องการ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อวิเคราะห์ความต้องการที่จำเป็นในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะ การเขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการเขียนแบบ เครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบความต้องการที่จำเป็นในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการ เขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อนำมากำหนดขอบเขต แนวทางการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้

3.2 ได้แนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลใน รายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) (สุวิมล ว่องวานิช, 2563) และใช้แนวคิดทฤษฎีกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

4.1 ระยะที่ 1 การสำรวจข้อมูล เป็นการทำความเข้าใจปัญหา และการนิยามปัญหาของการส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ที่เรียนในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 92 คน เลือกขนาดกลุ่มตัวอย่างมาจากประชากรทั้งหมด จำนวน 115 คน โดยเปิดตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และครูผู้สอนในสาขาช่างกลโรงงานที่สอนรายวิชาเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 5 คน จาก 6 วิทยาลัยในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การวิจัยอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.47-0.68 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วจัดส่งไปยังสถานศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ จากนั้นติดต่อรับแบบสอบถามคืนมาเพื่อตรวจสอบแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ การศึกษา อายุ ระยะเวลาในการสอน และข้อคำถามในการสัมภาษณ์ 25 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การวิจัยอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 โดยใช้ในการสัมภาษณ์ครูผู้สอน จำนวน 5 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

4.2 ระยะที่ 2 การพัฒนาต้นแบบ เป็นการสร้างแนวคิดในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญนักออกแบบนวัตกรรมประชุมระดมความคิด เพื่อปฏิบัติการออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้เชี่ยวชาญ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบนวัตกรรมจัดการเรียนรู้จากมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ วิทยาลัยเทคนิคสกลนครและมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 4 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนอาชีวศึกษาและเชี่ยวชาญด้านการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับอุดมศึกษา เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบฟอร์มปฏิบัติการออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การวิจัยอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แบบฟอร์มระดมสมองผู้เชี่ยวชาญ (แบบบันทึกข้อมูล) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การวิจัยอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การวิจัยอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญนักออกแบบนวัตกรรมประชุมระดมความคิดเพื่อปฏิบัติการออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้เชี่ยวชาญ นำข้อมูลที่ได้ออกแบบและ

พัฒนานวัตกรรมตามแนวคิดของ Sandoval (สุวิมล ว่องวานิช, 2563) ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบตัวแทรกแซง โดยการสร้างข้อคาดการณ์มีความหมายเหมือนสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดจากทฤษฎีการอ้างอิง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดหลักการออกแบบสาระและกระบวนการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Sandoval แสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 หลักการออกแบบสาระและกระบวนการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Sandoval

องค์ประกอบ	แนวคิดหลักการของ Sandoval	การนำไปใช้ในการออกแบบชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้
การสร้างความรู้ (Knowledge Construction)	การเรียนรู้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาและบริบทผ่านการปฏิบัติจริงและการสื่อสาร	ออกแบบกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เช่น การทดลอง การแก้ปัญหา หรือการสร้างผลิตภัณฑ์
การสื่อสาร (Communication)	การเรียนรู้ต้องผ่านการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนหรือเพื่อน	จัดให้มีการทำงานกลุ่ม การอภิปราย หรือการนำเสนอผลงาน เพื่อให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้และทักษะ
การสะท้อนความคิด (Reflection)	ผู้เรียนต้องมีโอกาสทบทวนและสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้ง	เพิ่มกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเขียนบันทึกสะท้อนความคิด ทำแบบประเมินตนเอง หรืออภิปรายเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง
การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning)	เน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน	ออกแบบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในชีวิตจริง หรือสถานการณ์ที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทของตนเองได้
การสนับสนุนการเรียนรู้ (Scaffolding)	จัดให้มีการสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น การให้คำแนะนำ การใช้เครื่องมือช่วย หรือการออกแบบกิจกรรมที่มีระดับความยาก ง่ายที่เหมาะสม	วางแผนการช่วยเหลือผู้เรียน เช่น การให้คำถามชี้แนะ แหล่งข้อมูล หรือการใช้เทคโนโลยีช่วยเสริมการเรียนรู้
การประเมินผล (Assessment)	การประเมินผลควรสะท้อนถึงกระบวนการและผลลัพธ์การเรียนรู้	ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรม การประเมินผลงาน หรือการประเมินแบบองค์รวมที่คำนึงถึงกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

เมื่อได้แนวคิดในการออกแบบชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามแนวคิดของ Sandoval แล้วผู้วิจัยได้มากำหนดหลักการออกแบบชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างต้นแบบของชุดกิจกรรมการจัดการ

เรียนรู้ส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ แล้วจึงเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบนวัตกรรม ประชุมเพื่อประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะต่อต้นแบบชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลวิเคราะห์ความต้องการที่จำเป็นในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบดังนี้

5.1.1 นักเรียนส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยคะแนนเฉลี่ยในด้านนี้อยู่ในระดับสูงสุด อย่างไรก็ตาม พบว่า นักเรียนรู้สึกกังวลเมื่อต้องใช้โปรแกรมการเขียนแบบเครื่องกลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และเชื่อว่าการเรียนวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการรับรู้ว่าตนเองไม่มีความชำนาญในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และจำเป็นจะต้องมีทักษะการเขียนแบบเครื่องกลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ความสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนของการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการเขียนแบบเครื่องกลได้อย่างถูกต้องอยู่ในระดับปานกลาง รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความต้องการที่จำเป็นของนักเรียนในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ลำดับประเด็นหัวข้อ	รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
ประโยชน์ของการเรียนวิชาเขียนแบบ	นักเรียนเชื่อว่าการเรียนวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์มีประโยชน์สูงสุด	4.70	มากที่สุด
ความกังวลในการใช้โปรแกรม	นักเรียนรู้สึกกังวลเมื่อต้องใช้โปรแกรมการเขียนแบบเครื่องกลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์	4.52	มากที่สุด
ความชำนาญในการใช้โปรแกรม	นักเรียนรับรู้ว่าตนเองไม่มีความชำนาญในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์	4.01	มาก
ความจำเป็นในการพัฒนาทักษะ	นักเรียนจำเป็นต้องมีทักษะการเขียนแบบเครื่องกลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์	3.71	มาก
การปฏิบัติตามขั้นตอนของโปรแกรม	สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนของการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการเขียนแบบเครื่องกลได้อย่างถูกต้อง	3.48	ปานกลาง

5.1.2 ผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนยังชี้ให้เห็นว่าปัญหาเกิดจากการขาดพื้นฐานการใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์และการอ่านสัญลักษณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียน รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความต้องการที่จำเป็นของครูผู้สอนในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผลการสัมภาษณ์
ปัญหาที่ครูพบ	ครูไม่พอใจที่นักเรียนไม่สามารถเขียนแบบเครื่องกลได้ตามมาตรฐานในรายวิชาที่กำหนด
อุปสรรคของนักเรียน	นักเรียนไม่สามารถอ่านชื่อสัญลักษณ์ของฟังก์ชันในโปรแกรมภาษาอังกฤษได้ ขาดพื้นฐานการใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์
ความต้องการด้านการสื่อสารการสอน	ความต้องการสื่อการสอนที่ใช้งานผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ให้ผู้เรียนไปเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ต้องการลิงก์เว็บไซต์ ที่มีข้อความ ภาพเคลื่อนไหว รูปภาพ เสียง หรือเว็บไซต์ที่ให้บริการในรูปแบบกระดานแสดงความคิดเห็น หรือแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันระหว่าง ผู้สอนกับผู้เรียน

5.2 ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ พบว่า แนวทางการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยการประชุมระดมความคิดระบุว่าสื่อการเรียนรู้ควรเป็นแบบผสม (Online และ Offline) และเนื้อหาควรเรียงลำดับจากง่ายไปยาก ชุดกิจกรรมต้นแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย แผนการเรียนรู้ สื่อการสอนออนไลน์ (Padlet) แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน ใบงานฝึกปฏิบัติ และคู่มือการใช้งาน ซึ่งได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมในระดับสูง การเชื่อมโยงแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์การออกแบบกิจกรรมในลักษณะที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ช่วยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและสะท้อนผลการเรียนรู้ ส่งผลให้การพัฒนาทักษะเป็นไปอย่างยั่งยืน

6. อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัย มาอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับจุดประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

6.1 ความต้องการที่จำเป็นในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยคะแนนเฉลี่ยในด้านนี้อยู่ในระดับสูงสุด อย่างไรก็ตามพบว่ามีข้อกังวลเกี่ยวกับการใช้โปรแกรม และการขาดความชำนาญในการใช้งาน นอกจากนี้ ครูผู้สอนยังชี้ให้เห็นว่าปัญหาเกิดจากการขาดพื้นฐานการใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์และการอ่านสัญลักษณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานของวาริ

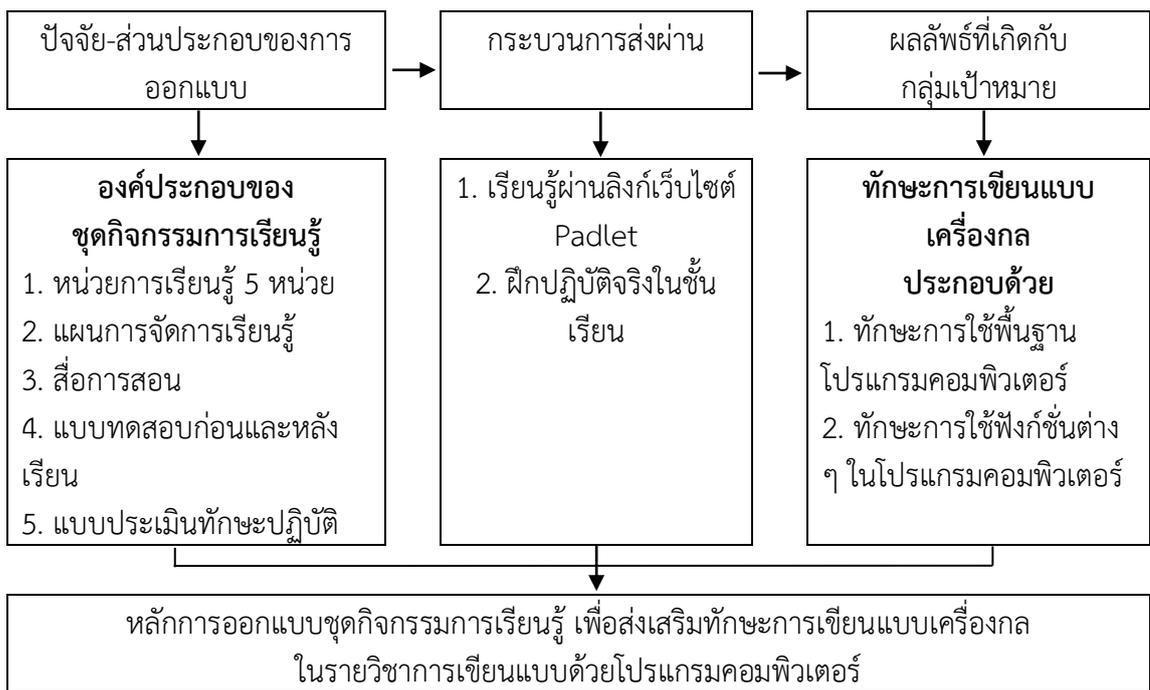
รัตน์ แยมประดิษฐ์, อนันต์ มาลารัตน์ และสาธิต ประจัญบาน (2565) ได้วิจัยความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมทางกายเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ในจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมทางกายร่วมกับกิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะกิจกรรมทางกายไม่หลากหลายและยังขาดกระบวนการเสริมสร้างการคิดเชิงบริหาร พบว่า ความต้องการจำเป็น มากที่สุดคือ ด้านกระบวนการ แนวทางการพัฒนาชุดกิจกรรมทางกายเชิงบูรณาการ การสอนทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการปฏิบัติที่ออกแรงและระดับท้าทาย การออกแบบกิจกรรมทางกาย ให้มีทั้งการเล่นแบบเดี่ยว และแบบกลุ่ม

6.2 แนวทางการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยการประชุมระดมความคิดระบุว่าสื่อการเรียนรู้ควรเป็นแบบผสม (Online และ Offline) และเนื้อหาควรเรียงลำดับจากง่ายไปยาก ชุดกิจกรรมต้นแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ สื่อการสอนออนไลน์ (Padlet) แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน ใบงานฝึกปฏิบัติ และคู่มือการใช้งาน ซึ่งได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมในระดับสูง (4.48) การเชื่อมโยงแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์การออกแบบกิจกรรมในลักษณะที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ช่วยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและสะท้อนผลการเรียนรู้ส่งผลให้การพัฒนาทักษะเป็นไปอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของโคลบ (Kolb, 1984) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ดีที่สุดเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีโอกาสลงมือทำและสะท้อนผลการปฏิบัติความเหมาะสมของสื่อการสอนความต้องการสื่อการสอนที่สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น เว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ที่มีข้อความ ภาพ เสียง หรือพื้นที่สำหรับแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตอบสนองต่อปัญหาที่พบในการสอนแบบเดิม และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนสอดคล้องกับงานของวุฒิมวงค์เอียดศรีชาย (2567) ที่พัฒนาชุดการสอนรายวิชาการโปรแกรมคอมพิวเตอร์เชิงโครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า 1) ชุดการสอนรายวิชาการโปรแกรมคอมพิวเตอร์เชิงโครงสร้าง ประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมากและประสิทธิภาพของชุดการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 82.85/81.25 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนมีค่าระดับมากที่สุด จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผลการวิจัยในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยลดอุปสรรคของนักเรียนและส่งเสริมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการณ์ผ่านแนวทางการเรียนรู้ด้วยตนเองและสื่อผสม ซึ่งสามารถตอบสนองต่อข้อจำกัดของนักเรียนและทรัพยากรในสถานศึกษาสายอาชีวศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาทักษะเฉพาะทางการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนในสายอาชีพ โดยเฉพาะด้านการเขียนแบบเครื่องกล ซึ่งเป็นทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ โดยจากการจัดการสอนพบปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้ นักเรียนมีความกังวลและขาดความมั่นใจในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เนื่องจากขาดพื้นฐานความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษไม่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการใช้งานโปรแกรมได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ ดังนั้น การออกแบบการเรียนการสอน ที่ตอบสนองความต้องการ ด้วยการจัดการเรียน การสอนได้ใช้สื่อการสอนแบบผสม (Online และ Offline) เพื่อรองรับข้อจำกัดทางเทคโนโลยี ออกแบบเนื้อหาแบบลำดับขั้นจากพื้นฐานสู่ขั้นสูง เพื่อสร้างความเข้าใจและความมั่นใจแก่ผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยี เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์ที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และผู้สอน สื่อการสอนที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น เว็บไซต์ Padlet พร้อมฟังก์ชันโต้ตอบ โดยเกิดจาก กระบวนการออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังภาพ

ภาพที่ 1 กระบวนการออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 มีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนานักเรียนได้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรส่งเสริมให้ครูได้นำไปใช้งานอย่างกว้างขวาง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 การนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนแบบเครื่องกลในรายวิชาการเขียนแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ไปใช้งาน ผู้นำไปใช้จะต้องศึกษาวิธีการใช้งาน และทดสอบระบบที่เกี่ยวข้องก่อนนำไปใช้

8.2.2 นักเรียน ที่ทำการเรียนรู้ตามชุดการเรียนรู้ต้องมีพื้นฐานการใช้งานคอมพิวเตอร์ รวมทั้งโปรแกรมที่ใช้สำหรับเขียนแบบ

8.2.3 สถานศึกษาที่นำชุดการเรียนรู้ไปใช้ จะต้องมามีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ และติดตั้งโปรแกรมเขียนแบบที่พร้อมใช้งาน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 การออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีการเก็บข้อมูลความต้องการจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มากพอ เพื่อตรงกับความต้องการของผู้ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และเพื่อเตรียมกระบวนการให้ชัดเจน เช่น การวางแผนออกแบบเครื่องมือในการเก็บข้อมูล การใช้คำถามเพื่อการสัมภาษณ์ต้องมีความชัดเจนไม่คลุมเครือ

8.3.2 การใช้แนวคิดกระบวนการออกแบบ ผู้วิจัยจะต้องเข้าใจขั้นตอนกระบวนการของหลักการออกแบบตามแนวคิดทฤษฎีให้ชัดเจนและต้องวิเคราะห์เครื่องมือออกแบบให้ชัดเจนเพื่อจะได้ใช้เครื่องมือให้สอดคล้องกับประเด็นเนื้อหาของการวิจัยที่กำลังดำเนินการ

9. เอกสารอ้างอิง

กรวิชญ์ โสภา. (2566). การพัฒนาชุดกิจกรรมกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการออกแบบเชิงวิศวกรรม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. 34(1). 76-87.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

ปิยะพงษ์ พรหมบุตร. (2566). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเรื่องการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเทคนิครัตนบุรี สำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดสุรินทร์. *วารสารครุทรรศน์*. 3(3). 59-82.

วารินทร์ แยมประดิษฐ์, อนันต์ มาลารัตน์ และสาธิต ประจัญบาน. (2565). ความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมทางกายเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 7(7). 248-265.

วุฒิวงศ์ เอียดศรีชาย. (2567). การพัฒนาชุดการสอนรายวิชาการโปรแกรมคอมพิวเตอร์เชิงโครงสร้างรหัส 30901-1001 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศ:การพัฒนาชุดการสอน. *วารสารวิชาการการพัฒนาท้องถิ่น วิทยาลัยชุมชนพังงา*. 1(1). 39-50.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2565). *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 ประเภทสาขาวิชาช่างกลโรงงาน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ.

สุจิต เหมวัล. (2555). *ศาสตร์การสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรม*. ขอนแก่น : ทรัพย์สุนทรการพิมพ์.

สุวิมล ว่องวานิช. (2563). *การวิจัยออกแบบทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. New Jersey : Prentice Hall.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607–610.

10. คำขอบคุณ

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายหยุด ภูปุย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัญญาปารย์ ศิลปนิลมาลย์ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณา คำแนะนำ ปรีกษา ตลอดจนตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่อง ในการจัดทำเอกสารรายงานการวิจัยครั้งนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพศาล ดาแร่ จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อาจารย์ประภาภรณ์ หนองหารพิทักษ์ จากคณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ นายวีรพล สิมพิลา จากวิทยาลัยเทคนิคสกลนคร และว่าที่ร้อยตรีประสิทธิ์ชัย ผุ่งที จากวิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ ที่กรุณา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย รวมไปถึงนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 และครูผู้สอน สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลวิจัย และขอขอบพระคุณคณาจารย์ที่สอนประจำหลักสูตรทุกท่าน เจ้าหน้าที่ทุกคน ที่คอยอำนวยความสะดวก ในการวิจัย สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด รวมถึงญาติมิตรในครอบครัวทุกท่านที่คอยให้กำลังใจ ช่วยเหลือในการศึกษาครั้งนี้

การออกแบบและพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความ
สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*

DESIGNING AND DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL BOARD GAMES TO ENHANCE
READING COMPREHENSION SKILLS FOR 2ND GRADE STUDENTS

จักรพรรดิ โพธิ์ศรี¹, อнуชา พิมศักดิ์², ชุลิดา เหมตะศิลป์³

Jugrapud Phosri¹, Anucha Pimsak², Chulida Hemtasin³

คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์^{1, 2, 3}

Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.^{1,2,3}

Email : jugrapud.ph@ksu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสบการณ์และความต้องการจำเป็นของการใช้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2) ออกแบบและพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 3) ศึกษาผลการใช้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมีการดำเนินการวิจัยตามหลักการวิจัยการออกแบบ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวิเคราะห์และสำรวจกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู จำนวน 14 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 18 คน จำนวน 771 คน จาก 13 โรงเรียน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม คู่มือสัมภาษณ์ แบบฟอร์มเก็บข้อมูลความต้องการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม คู่มือสัมภาษณ์ แบบฟอร์มเก็บข้อมูลความต้องการ ระยะที่ 2 การออกแบบและพัฒนาแบบสังเคราะห์ข้อมูลและแบบประเมินคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักวิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 3 คน นักออกแบบบอร์ดเกมและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ในการออกแบบบอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และระยะที่ 3 การประเมินและสะท้อนคิด กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุม เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 6 ห้องเรียน และกลุ่มทดลอง เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบ และการประเมินการจดจำข้อมูลสำคัญจากบทความสั้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test (Independent)

ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนต้องการสื่อที่ส่งเสริมทักษะด้านการอ่านเป็นบอร์ดเกมเข้าไปอยู่ในเนื้อหา ส่วนครูผู้สอนวิชาภาษาไทย เห็นด้วยกับการใช้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ และยินดีใช้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถ

การอ่านจับใจความสำคัญ 2. ผลการออกแบบบอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ เกม สื่อบททดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน 3. นักเรียนมีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความพึงพอใจของนักเรียน และครูที่มีต่อบอร์ดเกมการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. การออกแบบ 2. บอร์ดเกม 3. การอ่านจับใจความ

ABSTRACT

The purpose of this research was to 1) examine the experiences and needs regarding the use of educational board games to enhance reading comprehension skills for second-grade students, 2) design and develop an educational board game tailored to these needs, and 3) evaluate the effectiveness of the developed board game. The research was conducted on design research in three phases: Phase 1: Analysis and Exploration. The target group included 14 teachers and 18 second-grade elementary school students. The overall sample consisted of 771 students from 13 schools, selected through purposive sampling. The research instruments were questionnaires, interview guides, and a needs assessment form. Phase 2: Design and Development of Data Synthesis and Quality Assessment Forms. The target group included 3 researchers and advisors, and 3 board game and learning innovation designers, selected through purposive sampling. The research instrument was an in-depth interview to design an educational board game to enhance reading comprehension skills for second-grade elementary students. Phase 3: Evaluation and Reflection. The sample group comprised two groups: a control group of 6 classrooms of first- to third-grade elementary students, and an experimental group of 4 classrooms of second grade elementary students. The research instruments were tests and assessments of the ability to recall key information from short articles. The statistical methods used for data analysis were percentages, means, standard deviations, and t-tests. (independent).

The results showed that: 1. Students want reading skills-enhancing media in the form of a board game to be included in the curriculum. The Thai language teacher agrees with the use of educational board games to enhance reading comprehension skills and is happy to use educational board games to enhance reading comprehension skills. 2. The design of the educational board game to enhance reading comprehension skills for second grade students consists of a lesson plan, a

game, media, a pre-test, and a post-test. 3. Students had post-test scores significantly higher than pre-test scores at the .01 level. Student and teacher satisfaction with the educational board game to enhance reading comprehension skills for second grade students was at the highest level.

Keywords : 1. Designing 2. Board Game 3. Reading comprehension

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ภาษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการติดต่อสื่อสารในสังคมไทย โดยเฉพาะภาษาไทยที่ถือเป็นพื้นฐานของการศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ การเรียนรู้ภาษาไทยช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับรู้และประมวลผลข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การปลูกฝังทักษะการใช้ภาษาในด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการดูอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาความเข้าใจและความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ที่สะท้อนถึงความเป็นไทยและทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การใช้ภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาวิชาอื่น ๆ ผู้ที่มีทักษะทางภาษาไทยที่ดีจะสามารถสื่อสาร รับข้อมูล และจับใจความสำคัญจากเนื้อหาที่ศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ภาษาไทยจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจับใจความประเด็นสำคัญจากสิ่งที่อ่าน นอกจากนี้ ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ควรให้ความสำคัญกับการปลูกฝังความรักและความตระหนักในคุณค่าของภาษาไทยในเด็กและเยาวชน (ธัญญารัตน์ ชื่นแสงจันทร์, 2563)

การอ่านและการรู้หนังสือเป็นประเด็นสำคัญในระดับโลก โดยเฉพาะในประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง การวิจัยของ UNESCO ชี้ให้เห็นว่าความเหลื่อมล้ำทางเพศและอายุยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงการศึกษา ซึ่งผู้หญิงและคนรุ่นเก่ามีอัตราการรู้หนังสือต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญ ปัญหานี้ยังทวีความรุนแรงในภูมิภาคเอเชียใต้ ซึ่งการเข้าถึงการศึกษายังคงจำกัด โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท การวัดและประเมินทักษะการอ่านที่ไม่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นยังส่งผลให้การประเมินระดับสากลมีความน่าเชื่อถือต่ำและไม่สะท้อนความเป็นจริงได้อย่างครบถ้วน (Our World in Data, 2022) การพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นทักษะพื้นฐานที่มีผลกระทบโดยตรงต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในวิชาอื่น ๆ การจัดการเรียนรู้ผ่านเกมช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งที่ได้เรียนรู้ และนำความรู้นั้นไปใช้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

การอ่านจับใจความถือเป็นทักษะอย่างหนึ่งของภาษาไทย ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการอ่านทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการอ่านออกเสียงหรือการอ่านในใจ แม้ว่าจุดประสงค์ของการอ่านแต่ละรูปแบบจะแตกต่างกัน แต่การจับใจความสำคัญจากเนื้อหาที่อ่านถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความเข้าใจและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการอ่านจับใจความเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค และข้อความ ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาความสามารถในการแสวงหาความรู้และพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียน ซึ่งการอ่านนี้

ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมาธิและเข้าใจเนื้อหาได้อย่างถูกต้อง (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2545) สอดคล้องกับ จิตต์นิภา ศรีไสย์ (2560) กล่าวไว้ว่า การอ่านจับใจความคือการอ่านเพื่อเก็บสาระสำคัญของเรื่อง ที่อ่าน เช่น จุดมุ่งหมาย เนื้อเรื่อง แนวคิด ทศนคติของผู้เขียน รวมถึงข้อเท็จจริงและความรู้สึก การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและระดับชั้นเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของผู้เรียน ดังนั้นการอ่านจึงมีความสำคัญอย่างมากในการเรียนภาษาไทยและเชื่อมโยงไปถึงการอ่านจับใจความซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาทักษะทางด้านการและมองเห็นถึงความสำคัญของการการอ่านจึงเป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ในสังคมที่มีความรู้ต่าง ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา การอ่านจึงเป็นกลไกในการเปิดระบบความคิดทักษะการจึงจำเป็นอย่างยิ่งตามกระบวนการของการคิดซึ่งมาจากพื้นฐานของการอ่านและการอ่านจับใจความสำคัญ

การเรียนรู้ผ่านเกม (Game-Based Learning: GBL) เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้พร้อมกับความสนุกสนาน ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่น่าสนใจ สอดแทรกเนื้อหาบทเรียนลงไปในเกม โดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมและฝึกปฏิบัติในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ขณะเล่นเกมผู้เรียนจะได้รับทักษะและความรู้จากเนื้อหาบทเรียนไปพร้อมกัน (ฉัตรกมล ประจวบลาภ , 2559) โดยบอร์ดเกม เป็นเกมประเภทเล่นบนโต๊ะทั้งหมด โดยอาจเล่นโดยใช้กระดานหรือไม่ใช้กระดานก็ได้ ต้องเล่นโดยมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า มีอุปกรณ์การเล่นที่ออกแบบตามรูปแบบเฉพาะของเกมนั้น (รักชน พุทธิรังษี, 2560) นอกจากนี้เกมประเภทหนึ่งที่ใช้ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาผนวกกับกลไกของเกม มีกฎและกติกาที่มีความซับซ้อนหลากหลายรูปแบบมาให้ผู้เล่นได้วางแผนใช้ความสามารถในเชิงกลยุทธ์ (รัชนิวรรณ ตั้งภักดี, 2565) หรืออาจใช้โชคดวงในการเล่นเกมส์ผสมผสานร่วมด้วย มักมีรูปลักษณะที่น่าสนใจมีความสวยงามดึงดูดใจทำให้อยากลองเล่น บอร์ดเกมมักผลิตจากวัสดุสิ่งพิมพ์ทั้งสองมิติและสามมิติที่จับต้องได้ โดยบอร์ดเกมมีความแตกต่างจากเกมทั่วไปในการสร้างกฎที่สามารถจำลองสถานการณ์ได้หลากหลาย ซึ่ง ประหยัด จิระวรพงศ์ (2556) ได้อธิบายแนวคิด Game-Based Learning (GBL) ว่า “การเรียนรู้ผ่านเกม” เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ถูกออกแบบมาเพื่อให้มีความสนุกสนานควบคู่ไปกับการได้รับความรู้โดยสอดแทรกเนื้อหาของหลักสูตรนั้นๆเอาไว้ในเกมและให้ผู้เรียนลงมือเล่นเกมโดยที่ผู้เรียนจะได้รับความรู้ต่างๆของหลักสูตรนั้นผ่านการเล่นเกมแนวคิด ทฤษฎี Game Based Learning จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ทั้งในระดับความจำและความเข้าใจสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ได้และชักจูงให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ จนกระทั่งเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเองสามารถนำมาปรับใช้กับการสอนในรูปแบบเดิม ๆ ได้เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารการทำงานเป็นทีมความรับผิดชอบและความคิดสร้างสรรค์ได้

นอกจากนี้ แนวคิดกระบวนการพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นวัตกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมให้ผู้พัฒนาบอร์ดเกมมีความสามารถในการอ่านจับใจความ (ประหยัด จิระวรพงศ์, 2556). ที่จำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการสอบ NT ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีผลคะแนนที่สูงขึ้น งานวิจัยนี้ จึงนำแนวคิดเกี่ยวกับบอร์ดเกมมาประยุกต์กับเนื้อหาวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งของการพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการออกแบบนวัตกรรมทางการศึกษาโดยการสร้างนวัตกรรมบอร์ดเกมต้องมีกระบวนการที่มีขั้นตอนกระบวนการสร้างออกแบบทดสอบและนำมาปรับปรุงพัฒนา

เพื่อให้ได้บอร์ดเกมที่มีในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (ทีศนา แชนมณี, 2560)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อคะแนนการสอบ NT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 6 ที่มีผลคะแนน NT ต่ำด้านความสามารถทางภาษา โดยเริ่มจากบทบาทสำคัญในการประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 โดยเฉพาะในวิชาภาษาไทย ซึ่งเป็นการทดสอบที่มุ่งเน้นในการวัดความสามารถในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์เนื้อหาของข้อความที่อ่านได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน การทดสอบนี้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เห็นถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของนักเรียนในการทำความเข้าใจใจความสำคัญจากการอ่าน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 ศึกษาประสบการณ์และความต้องการจำเป็นของการใช้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2.2 ออกแบบและพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2.3 ศึกษาผลการใช้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน รวมทั้งความต้องการที่จำเป็นของการใช้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบและพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษา

3.2 ได้บอร์ดเกมการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้

3.3 ได้ทราบผลการใช้บอร์ดเกมการศึกษา ที่มีต่อการเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางในการนำบอร์ดเกมการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในบริบทที่ใกล้เคียงต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การออกแบบและพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

4.1 ระยะที่ 1 การวิเคราะห์และสำรวจ เป็นขั้นตอนในการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจกับปัญหา และการกำหนดนิยามปัญหาในการออกแบบและพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษา เพื่อเสริมสร้าง

ความสามารถการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทำความเข้าใจปัญหา โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ซึ่งกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขนาดเล็กและขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบัวใหญ่ 2 จำนวน 14 คน และนักเรียน จำนวน 18 คน จาก 13 โรงเรียน โดย 13 โรงเรียนเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติ RT NT ภาษาไทย อยู่ในระดับ กลุ่มดี กลุ่มพอใช้ กลุ่มที่ต้องเร่งพัฒนา รวม 13 โรงเรียน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม ในการรับรู้ของครูและนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาการอ่านจับใจความ และความต้องการในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ 2) สัมภาษณ์ ใช้สำหรับการสัมภาษณ์ เชิงลึกกับครูและนักเรียน โดยกำหนดประเด็นคำถามที่ครอบคลุม การรับรู้ของครูเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น ความท้าทายในการสอนการอ่าน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บอร์ดเกมในการสอน และความต้องการของนักเรียนในการพัฒนาทักษะการอ่าน 3) แบบฟอร์มเก็บข้อมูลความต้องการ ใช้ในการเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม โดยมุ่งเน้นที่การรวบรวมความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับความต้องการในด้านการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ และความต้องการที่ชัดเจนในการพัฒนาบอร์ดเกม เก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยลงพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ และการสรุปผลการศึกษาเชิงพรรณนา

4.2 ระยะเวลาที่ 2 การออกแบบและพัฒนา เป็นขั้นตอนในการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทำความเข้าใจปัญหา นำมาออกแบบและพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแนวคิดในการออกแบบบอร์ดเกมการศึกษา ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความต้องการจำเป็น รวมทั้งหลักการ แนวคิดจากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราในระยะเวลาที่ 1 มาใช้ในการออกแบบบอร์ดเกมการศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักวิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 3 คน นักออกแบบบอร์ดเกมและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 คน รวม 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการติดต่อกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อกำหนดวันเวลา และประเด็นการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ร่วมกับการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วรรณกรรมทางวิชาการ งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

4.3 ระยะเวลาที่ 3 การประเมินและการสะท้อนคิด เป็นการนำบอร์ดเกมการศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น นำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อยืนยันผลการใช้บอร์ดเกมการศึกษาที่มีต่อนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มควบคุม คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 6 ห้องเรียน และกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นักเรียน จำนวน 4 ห้องเรียน จาก 4 โรงเรียน รวม 18 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ บอร์ดเกมการศึกษา แบบทดสอบ และแบบประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยติดต่อโรงเรียนและห้องเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอทำการทดลองใช้เครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ แล้วดำเนินการวิจัยตามแผนการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลในขณะที่ทำการวิจัย การ

วิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน (t-test Independent)

5. ผลการวิจัย

5.1 การศึกษาประสบการณ์และความต้องการจำเป็นของการใช้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนต้องการสื่อที่ส่งเสริมทักษะด้านการอ่านเป็นบอร์ดเกมเข้าไปอยู่ในเนื้อหา และมีสีสันสวยงามด้านรูปแบบและกิจกรรม นักเรียนต้องการให้มีเกมเข้ามาอยู่ในเนื้อหาการเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและมีกิจกรรมที่หลากหลาย ด้านลักษณะ เล่นกันเป็นกลุ่ม เรียนแล้วสนุกได้ความรู้สามารถเล่นซ้ำได้หลายรอบมีการเคลื่อนไหวร่างกาย ส่วนครูผู้สอนวิชาภาษาไทย เห็นด้วยกับการใช้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ และยินดีใช้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ รายละเอียดดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 สรุปประสบการณ์และความต้องการจำเป็นของนักเรียน

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. นักเรียนอ่านหนังสือได้มากน้อยเพียงใด	2.56	0.78	ปานกลาง
2. นักเรียนอ่านหนังสือได้ที่หน้าต่อสัปดาห์	3.28	0.83	ปานกลาง
3. เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือ นักเรียนมักจำทำเครื่องหมายหรือจดบันทึกสำคัญมากน้อยเพียงใด	2.67	0.84	ปานกลาง
4. เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องราว นักเรียนสามารถบอกได้หรือไม่ว่าเรื่องนั้นเกี่ยวกับอะไร	3.17	0.71	ปานกลาง
5. เมื่ออ่านเรื่องราว นักเรียนสามารถระบุใจความสำคัญของเรื่องได้มากน้อยเพียงใด	2.72	0.46	ปานกลาง
6. นักเรียน สามารถหาความหมายของคำที่ไม่รู้จากบริบทในเรื่องได้มากน้อยเพียงใด	3.00	0.59	ปานกลาง
7. นักเรียนสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของเรื่อง ที่อ่านได้มากน้อยเพียงใด	3.72	0.46	มาก
8. นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อมีการทดสอบการอ่านจับใจความในห้องเรียน	3.00	0.49	ปานกลาง
9. นักเรียนต้องการรูปแบบของเครื่องมือ/ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยในรูปแบบใด เช่น บอร์ดเกม	2.56	0.86	ปานกลาง
10. นักเรียนคาดหวังว่าบอร์ดเกมจะช่วยให้ นักเรียนอ่านจับใจความได้มากน้อยเพียงใด	2.94	0.80	ปานกลาง

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนขนาดเล็ก

ลำดับประเด็นหัวข้อ	แปลผล
1. เห็นด้วย เพราะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	92.30
2. บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ	84.61
3. สื่ออิเล็กทรอนิกส์	76.92
4. แบบทดสอบการอ่าน	69.23
5. ออนไลน์	61.53
6. ใบงาน	53.84
7. ยินดีใช้ เพราะต้องการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนและเสริมสร้างการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ	100
ค่าเฉลี่ย	76.92

5.2 การออกแบบและพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลการออกแบบบอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เกม สื่อ แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน

5.3 การศึกษาผลการใช้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความพึงพอใจของนักเรียน และครูที่มีต่อบอร์ดเกมการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ความสามารถในการอ่านจับใจความ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	18	16.25	12.57	22.763**	.000
หลังเรียน	18	37.66	2.16		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 แสดงความพึงพอใจของนักเรียนและครูที่มีต่อบอร์ดเกมการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ผู้ประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย	4.67	0.07	มากที่สุด
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	4.68	0.06	มากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 นักเรียนต้องการสื่อที่ส่งเสริมทักษะด้านการอ่านเป็นบอร์ดเกมเข้าไปอยู่ในเนื้อหา และมีสีสันสวยงาม ด้านรูปแบบและกิจกรรม นักเรียนต้องการให้มีเกมเข้ามาอยู่ในเนื้อหาการเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและมีกิจกรรมที่หลากหลาย ด้านลักษณะ เล่นกันเป็นกลุ่ม เรียนแล้วสนุกได้ความรู้สามารถเล่นซ้ำได้หลายรอบมีการเคลื่อนไหวร่างกาย ส่วนครูผู้สอนวิชาภาษาไทย เห็นด้วยกับการใช้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ และยินดีใช้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ อาจเนื่องมาจากการอ่านจับใจความเป็นการอ่าน เพื่อเก็บสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น จุดมุ่งหมาย เนื้อเรื่อง แนวคิด ทักษะของผู้เขียน รวมถึงข้อเท็จจริงและความรู้สึก การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและระดับชั้นเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของผู้เรียน (จิตต์นิภา ศรีไสย์, 2560) ทั้งนี้การอ่านจับใจความมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการแสวงหาความรู้และการดำรงชีวิต ดังนั้น ทักษะการอ่านจับใจความจึงเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ทุกเรื่อง หากนักเรียนมีปัญหาด้านการอ่าน ก็จะเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องคิดค้นและแสวงหาเทคนิคการสอนต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งสื่อการเรียนรู้อื่นๆ ที่มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จ โดยนำวิธีการเรียนรู้ที่มีหลายรูปแบบมาพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียน จึงจำเป็นที่ครูผู้สอน รวมทั้งนักเรียนที่ต้องใช้สื่อการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการทางความคิด ฝึกทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่าน ช่วยให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน และนำเสนอออกมาในรูปแบบที่หลากหลาย (เพชรรัตน์ พันอัน, ดร.ณนภา นาชัยฤทธิ์ และสมาน เอกพิมพ์, 2567) และการเรียนรู้แบบใช้เกมเป็นต้นซึ่งในปัจจุบันนี้ การใช้เกมในการศึกษาได้รับความนิยมขึ้นเป็นอย่างมาก ทั้งการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-based Learning) เกมมิฟิเคชัน (Gamification) และการใช้เกมโดยตรง (Game) ซึ่งสามรูปแบบนี้มีข้อดีวัตถุประสงค์และวิธีการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันออกไป (กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย และสุรเชษฐ์ จันทร์งาม, 2565) จึงทำให้นักเรียนมีความต้องการที่จะใช้เกมเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ เป็นผลให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพระมหาสมัคร มหาวิโร (2565) ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา HU 2002 การสนทนาภาษาอังกฤษ 2 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอน เรียงตามลำดับ คือ ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อประกอบการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลิกภาพของอาจารย์ และด้านการวัดและประเมินผล รวมทั้งด้านกระบวนการสอนและเทคนิคการสอน และด้านสื่อประกอบการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอน

6.2 ผลการออกแบบบอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ เกม สื่อแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน อาจเนื่องมาจากการพัฒนาเกมบอร์ดการศึกษา จึงเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่เน้นการแก้ปัญหาผ่านการเข้าใจผู้ใช้ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างลึกซึ้ง โดยมีการใช้แนวคิดการออกแบบ เพื่อพัฒนาแนวทางแก้ไขที่เป็นนวัตกรรมใหม่ กระบวนการคิดเชิงออกแบบมักจะเริ่มต้น ด้วยการทำความเข้าใจความต้องการและปัญหาของผู้ใช้ จากนั้นจึงดำเนินการสร้างไอเดีย ทดลอง และปรับปรุงจนได้แนวทางแก้ไขที่เหมาะสมที่สุด (Brown, 2009) บอร์ดเกม (Board Game) หรือเกมกระดาน นับเป็นสื่อการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานรูปแบบหนึ่งที่ช่วยฝึกฝนให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าตัดสินใจ หากคำตอบต่อคำถามต่างๆด้วยตนเอง จนเกิดการเรียนรู้จากการเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งบอร์ดเกมการศึกษา หรือบอร์ดเกมการเรียนรู้ ที่นับว่ามีจุดประสงค์หลักในการช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้เฉพาะเรื่องมากขึ้น ทั้งยังเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ได้ดึงเอาความเพลิดเพลิน ซึ่งเป็นคุณสมบัติทั่วไปของเกมมาใช้เพิ่มความสนุกสนาน สร้างความท้าทายทำให้การเรียนรู้ไม่น่าเบื่ออีกด้วย (บุญสิตา พิทักษ์ธรรม, 2563) ซึ่งการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-Based Learning หรือ GBL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน เป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบที่ช่วยพัฒนาสังคมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเป็นการนำจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจมาใช้เป็นฐานของเกม โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสื่อสารทางการศึกษาด้วยการเล่น โดยไม่มีรูปแบบที่ตายตัว (วรุตต อินทสระ, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัชชา เจริญชนะกิจ และโสเมฉาย บุญญานันต์ (2565) ทำการศึกษาแนวทางการออกแบบบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้สะเต็มศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเครื่องมือวางแผนการออกแบบบอร์ดเกมการศึกษา พบว่า 1) แนวทางการออกแบบบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ควรส่งเสริมทักษะ 4 ด้าน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การร่วมมือ และความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ 2) เครื่องมือวางแผนการออกแบบบอร์ดเกมการศึกษา มีหัวข้อดังนี้ 2.1) การค้นคว้า แบ่งเป็น 2.1.1) เนื้อหา 2.1.2) แนวคิด 2.1.3) ผู้เล่น 2.1.4) การศึกษาตลาด 2.1.5) ประสิทธิภาพที่ได้ 2.2) การออกแบบ แบ่งเป็น 2.1.2) แนวเรื่อง 2.2.2) กลไกวิธีเล่น 2.2.3) องค์ประกอบ 2.2.4) รูปลักษณ์และความรู้สึก 2.2.5) ผังสรุปการเล่น 2.3) การพัฒนา แบ่งเป็น 3.1.1) การทดลองเล่น และสอดคล้องกับการวิจัยของ รัชนิวรรณ ตั้งภักดี (2565) ทำการศึกษาการพัฒนาแบบการสร้างบอร์ดเกมเพื่อการศึกษาในประเทศไทย พบว่า รูปแบบการสร้างบอร์ดเกมเพื่อการศึกษาในประเทศไทยประกอบด้วย 1) องค์ประกอบการสร้างบอร์ดเกมเพื่อการศึกษาในประเทศไทย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1) วัตถุประสงค์ในการสร้างบอร์ดเกมเพื่อการศึกษา 1.2) ผู้เล่นบอร์ดเกมเพื่อการศึกษา 1.3) เนื้อหาที่นำมาสร้างบอร์ดเกมเพื่อการศึกษา 1.4) ระยะเวลาในการใช้บอร์ดเกมเพื่อการศึกษา 1.5) สถานที่ใช้บอร์ดเกมเพื่อการศึกษา 1.6) งบประมาณในการสร้างบอร์ดเกมเพื่อการศึกษา และ 2) ขั้นตอนการสร้างบอร์ดเกมเพื่อการศึกษาในประเทศไทย ประกอบด้วย 12 ขั้นตอน ได้แก่ 2.1) กำหนดคอนเซ็ปต์และประเภทบอร์ดเกม 2.2) กำหนดธีมบอร์ดเกมเพื่อการศึกษา 2.3) กำหนดวิธีจับเกมในบอร์ดเกม 2.4) กำหนดกลไกเกมที่ใช้ในบอร์ดเกม 2.5) กำหนดวิธีการสื่อสารในบอร์ดเกม 2.6) กำหนดกฎกติกาในบอร์ดเกม 2.7) สร้างต้นแบบบอร์ดเกม 2.8) ทดสอบบอร์ดเกมโดย

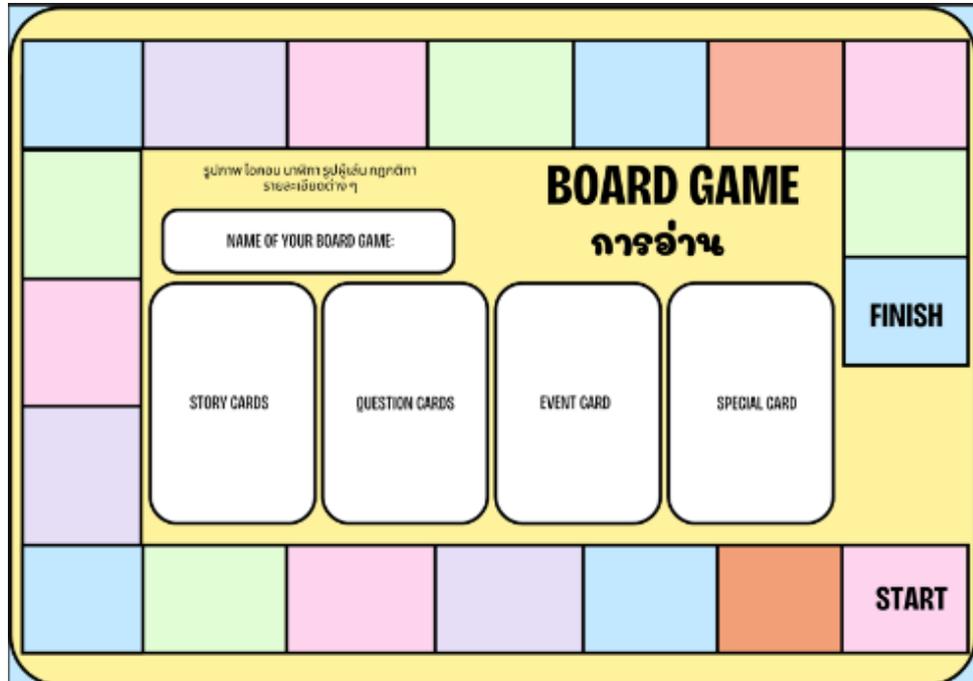
ผู้เชี่ยวชาญ 2.9) ทดสอบบอร์ดเกมโดยผู้เล่น 2.10) จัดทำวัสดุอุปกรณ์ในบอร์ดเกม 2.11) ผลิตคู่มือบอร์ดเกม และ 2.12) จัดทำแพ็คเกจบอร์ดเกม

6.3 นักเรียนมีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความพึงพอใจของนักเรียน และครูที่มีต่อบอร์ดเกมการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้ด้วยเกมเป็นฐาน (Game –Based learning) เป็นการเรียนรู้ผ่านเกมที่มีกติกาในการเล่นเกมน่าสนใจ หรือซับซ้อน โดยผู้สอนจะมีการใช้คำถามเพื่อนำสู่การอภิปราย เพื่อเชื่อมโยงถึงสาระ รวมไปถึงจุดประสงค์ในการเรียนรู้ (ทิตินา แคมมณี, 2560) โดยการใช้เกมกระดาน การ์ดเกม เกมคอมพิวเตอร์ หรือกิจกรรมที่เล่นเพื่อความสนุกสนานอื่น ๆ ล้วนแต่เป็นการเรียนรู้ที่ถูกเรียกว่า “Edutainment” (Franco, 2014) ทั้งนี้บอร์ดเกมการศึกษา ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในรูปแบบเกม ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ตามเนื้อหา ที่ต้องการสื่อสารกับผู้ให้บริการและกลุ่มผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ มีความสนุกสนาน (อรุณลักษณ์ รัตนพันธ์, บุญยกฤต รัตนพันธ์ และรุ่งรุจี ศรีดาเดช, 2565) ซึ่งเกมการศึกษาถือว่าเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ที่ได้นำเอาความสนุกสนานของเกมในรูปแบบใหม่ ๆ มาผสมผสานกับเนื้อหาของบทเรียนวิชาต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้ ประกอบกับการที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติต่าง ๆ ผ่านการเล่นเกมนั้น จึงมีผลทำให้เกิดเป็นความชอบ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนรู้ ทั้งยังทำให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลิน มีความสุขกับการเรียนรู้ และได้รับความรู้ไปด้วย (Kapp, 2012) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดประพันธ์ สุรกโร (สังการ) (2561) ทำการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความจากวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างกลุ่มที่ใช้เกมและกลุ่มที่สอนแบบปกติ พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความวรรณคดีของกลุ่มที่ใช้เกม มีคะแนนค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การสอนโดยใช้เกมในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความวรรณคดีให้สูงขึ้นได้ และสอดคล้องกับการวิจัยของ รพีสา กันสุข (2564) ทำการศึกษากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้บอร์ดเกม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมภาพรวมอยู่ในระดับมาก

7. องค์ความรู้ใหม่

บอร์ดเกมการศึกษาที่พัฒนาขึ้นอิงตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และกรอบการประเมินความฉลาดรู้ด้านการอ่าน รวมทั้งอยู่ภายใต้การค้นพบความต้องการของนักเรียน การสัมภาษณ์นักออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักออกแบบบอร์ดเกม ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา แล้วนำมาสร้างต้นแบบบอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เกม สื่อ แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมเรียนปนเล่น เล่นปนเรียน กิจกรรมตามตัวชี้วัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านของ NT แล้วนำไปทดลองใช้และปรับปรุงจนได้บอร์ดเกมการศึกษาที่มีคุณภาพและ

ประสิทธิภาพ ทำให้เมื่อนำไปใช้ในการพัฒนานักเรียน จึงทำให้นักเรียนได้รับการแก้ปัญหาในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ดังภาพ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอิงตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสภาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และกรอบการประเมินความฉลาดรู้ด้านการอ่านของโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (NT) ดังนั้น ครูผู้สอนสามารถนำบอร์ดเกมการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนได้ และเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนก่อนการเข้ารับการสอบ NT ได้

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ครูผู้สอนควรศึกษาวิธีการใช้งาน รวมทั้งการทดลองฝึกปฏิบัติ จนเกิดความชำนาญ ก่อนการนำบอร์ดเกมการศึกษาไปใช้

8.2.2 สำหรับการนำไปใช้จริงกับนักเรียน ครูผู้สอนควรดำเนินการปฐมนิเทศ แจ้งวิธีการใช้งานให้กับนักเรียนได้ทราบ และฝึกทดลองการปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ แล้วจึงนำไปใช้งานจริงกับนักเรียน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 บอร์ดเกมการศึกษา สำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา เป็นสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้จะเกิดความสุขสนุกสนาน และให้ความสนใจกับสื่อ จึงสามารถนำแนวคิดของบอร์ดเกมการศึกษา ไปพัฒนาสร้างบอร์ดเกมการศึกษาในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย

9. เอกสารอ้างอิง

- กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย และสุรเชษฐ์ จันทร์งาม. (2565). รูปแบบการเรียนรู้ห้องเรียนเกมมิฟิเคชันกลับด้านบนคลาวด์ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. **วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยี**. 2(1). 32-40.
- จิตต์นิภา ศรีไสย์. (2560). **คู่มือครูหนังสือเรียนหลักภาษาและการใช้ภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ฉัตรกมล ประจวบลาภ. (2559). Game-Based Learning กับการพัฒนาการเรียนการสอนทางการพยาบาล. **วารสารกองการพยาบาล**. 43(2). 127-136.
- ณัชชา เจริญชนะกิจ และโสภณาย บุญญานันต์. (2565). แนวทางการออกแบบบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้สะเต็มศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และเครื่องมือวางแผนการออกแบบบอร์ดเกมการศึกษา. **วารสารครุศาสตร์**. 50(4). 1-15.
- ณิชชาพร ปรีชาวิภาส และศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย. (2557). การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**. 6(1). 178-191.
- ทิตินา แคมมณี. (2560). **14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญารัตน์ ชื่นแสงจันทร์. (2563). บทบาทของภาษาไทยในการพัฒนาการศึกษา. **วารสารการศึกษาภาษาไทย**. 15(3). 98-110.
- บุณีสิตา พิทักษ์ธรรม. (2563). การสร้างสัมพันธภาพภายในครอบครัวด้วยภูมิปัญญาผ่านกลวิธีเกมกระดาน : กรณีศึกษาภูมิปัญญา กลุ่มปลาตะเพียนสานจากโบราณ ต. ภูเขาทองจังหวัดอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศิลปปะมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปปะการออกแบบ นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประหยัด จิระวรพงศ์. (2556). **Games Based Learning (เกมการศึกษา)**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พระครูปลัดประพันธ์สุรโร (สังการ). (2561). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความจากวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างกลุ่มที่ใช้เกมและกลุ่มที่สอนแบบปกติ. **วารสารศึกษาศาสตร์ มมร**. 6(1). 294-313.
- พระมหาสมัคร มหาวิโร. (2565). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา HU 2002 การสนทนาภาษาอังกฤษ 2 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. **วารสารปารมิตา**. 4(2). 15-28.
- เพชรรัตน์ พันอัน, ดรณนภา นาชัยฤทธิ์ และสมาน เอกพิมพ์. (2567). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWL-Plus ร่วมกับแบบฝึกทักษะ. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**. 18(3). 112-120.

- รพิสา กันสุข. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้บอร์ดเกม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รักชน พุทธรังสี. (2560). บอร์ดเกมเพื่อการศึกษา : นวัตกรรมการเรียนรู้แบบสนุกสนาน. *วารสารวิจัยนวัตกรรมการศึกษา*. 9(2). 89-102.
- รัชนีวรรณ ตั้งภักดี (2565) ทำการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการสร้างบอร์ดเกมเพื่อการศึกษาในประเทศไทย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.* 15(2). 117-132.
- วรรตต์ อินทสระ. (2562). เปลี่ยนห้องเรียนเป็นห้องเล่น. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). กระบวนการอ่านจับใจความสำคัญ. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*. 4(1). 22-31.
- อรุณลักษณ์ รัตนพันธุ์, บุญยภฤต รัตนพันธุ์ และรุ่งรุจี ศรีดาเดช. (2565). การใช้บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของบรรณารักษ์ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารพิภูล*. 20(2). 263-285.
- Brown, T. (2009). **Change by design: How design thinking transforms organizations and inspires innovation.** New York : Harper Collins.
- Franco, B. P. (2014). Game-Based Learning: The Educational Potential of Digital and Board Games. *Learning and Teaching in Higher Education*. 13(2). 79-91.
- Kapp, K. M. (2012). **The gamification of learning and instruction: Game-based methods and strategies for training and education.** California : Pfeiffer.
- Our World in Data (2022). **Educational inequality in South Asia.** Oxford : University of Oxford Press.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จด้วยดี เนื่องด้วยได้รับความกรุณาอย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา พิมพ์ศักดิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุลิดา เหมตะศิลป์ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ปรับแก้ไขข้อบกพร่อง จนทำให้ผลงานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอย่างสูงยิ่ง นอกจากนี้ขอขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กและขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบัวใหญ่ 2 จำนวน 13 โรงเรียน ที่ได้อนุเคราะห์เป็นกลุ่มตัวอย่างในการใช้เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณคณาจารย์ ที่ได้ให้องค์ความรู้ตลอดระยะเวลาในการศึกษาในสถาบันบันการศึกษานี้ รวมทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษาทุกท่าน ที่คอยอำนวยความสะดวก ในการศึกษาและวิจัย คุณค่าและความดีในครั้งนี้นำผู้วิจัยขอมอบบูชาแด่คุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ ที่ให้การช่วยเหลือในการศึกษาครั้งนี้

รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาระบบบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา*

A MODEL FOR QUALITY DEVELOPMENT IN EDUCATIONAL MANGEMENTAT
THE GRADUATE LEVEL IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION,
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY LANNA CAMPUS

มนตรี วิชัยวงศ์¹, ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์², กิตติคุณ ภูลายยาว³,
ณรงค์ศักดิ์ ลุนสำโรง⁴, อาคม อุโคตร⁵

Montree Wichaiwong¹, Chatchai Sirikulpan², Kitikun Phulaiyao³,
Narongsak Lunsamrong⁴, Arkom Uknote⁵

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา^{1,2,3,4,5}

Mahamakut Buddhist University Lanna Campus, Thailand.^{1,2,3,4,5}

Email : sirikulpan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการสาขาการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาที่จบการศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 9-10 และบัณฑิตรุ่นปัจจุบันรุ่นละ 15 รูป/คน รวมทั้งหมด 45 รูป/คน อาจารย์สาขาการบริหารการศึกษาจำนวน 6 รูป/คน ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและสำนักงานการศึกษาที่นักศึกษาปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนจำนวน 15 รูป/คน ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันรูปแบบจำนวน 21 รูป/คน รวมผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 87 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1.แบบสำรวจสภาพการทำงานของนักศึกษา 2.แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วย Delphi technique สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการยืนยันรูปแบบด้วย Medium และ IQR

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการสาขาการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการควบคุมวิทยานิพนธ์มีค่าเท่ากัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการอำนวยความสะดวกมีค่าเฉลี่ย 2) ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา ในภาพรวมค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IOR) มีค่า = 0 ทุกข้อ แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นฉันท์ามติ ทั้ง 7 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง รองลงมาคือ ด้านแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 แผน 20 ปี และน้อยที่สุดมีสองด้าน 1.ด้านการบริหารและการจัดการในสถานศึกษาและ 2.ด้านการสร้างกระบวนการคิดเชิงออกแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 4.86

คำสำคัญ : 1. รูปแบบการพัฒนา 2. คุณภาพการจัดการศึกษา 3. การบริหารการศึกษา

ABSTRACT

This research has the following objectives: 1) Study the management conditions of the Educational Administration Program at Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus. 2) Create a model for developing the quality of education management. The sample group used in the purposive sampling study was 45 graduates of the Educational Administration Program, 6 teachers of the Educational Administration Program, 15 administrators of the educational service area, educational institutions, and educational offices where students work, and 21 experts to confirm the model, totaling 87 informants. The research instruments were: 1. Student Working Conditions Survey 2. Expert Opinion Questionnaire using the Delphi technique. Statistics used in the research: Mean, Percentage, Standard Deviation, and Model Confirmation with Medium and IQR.

The research results found that 1) The management conditions of the Educational Administration Program at Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus were at a high level overall. When considering each item, the teaching and learning management and thesis control aspects were equal, and the item with the lowest average value was the facilitation aspect, with an average value of 2) Expert Opinions in Creating a Model for Developing the Quality of Education Management in the Educational Administration Program Overall, the interquartile range (IQR) value is = 0 for all items, indicating that experts have a consensus opinion. All 7 items have the highest average value, which is the development of teachers and educational personnel before appointment to positions, followed by the National Education Plan 2017-2036, the 20-year plan, and the lowest in two areas: 1. Administration and management in educational institutions and 2. Creating a design thinking process, with the same average value of 4.86.

Keywords : 1. Development model 2. Educational management quality 3. Educational administration

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการพัฒนาประเทศไทยให้ไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ยุคของการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อพัฒนาประเทศให้ก้าวทันประเทศที่มีกับดักรายได้ปานกลางในการที่จะสามารถพัฒนาประเทศได้ตามความต้องการนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคือการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสิ่งที่จะสามารถส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพคือการบริหารจัดการการศึกษา ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญในสถานศึกษาคือผู้บริหารสถานศึกษาที่จะส่งผลในทางที่จะทำให้เกิดการพัฒนาหรือไม่ ยุทธศาสตร์แผนการจัดการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2560-2579 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ซึ่งได้กำหนดแนวทางการพัฒนาผู้บริหาร และครูตาม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมาย ดังนี้ 3.7 ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตาม มาตรฐาน มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและประเภท การศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา ในเกณฑ์การประเมินผู้บริหารเข้าสู่ตำแหน่งมีการเสริมสร้างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น 3 หมวด หมวดที่ 1 คุณลักษณะผู้อำนวยการสถานศึกษาที่พึงประสงค์ การบริหารสถานศึกษาเป็นงานที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องมีทั้ง ความรู้ในด้านหลักวิชาการการบริหารสถานศึกษา หมวดที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะ การปฏิบัติงานและการบริหารจัดการวิชาการ ในสถานศึกษาของผู้บริหาร หมวดที่ 3 การบริหารและการจัดการในสถานศึกษา นโยบาย ภารกิจของสถานศึกษาและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของ ผู้อำนวยการสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี ในนโยบาย ภารกิจของสถานศึกษาคู่มือการพัฒนาผู้อำนวยการสถานศึกษา (สำนักงานบริหารงานบุคคลและนิติการ, 2563) แนวทางการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ที่วางเว้นการจัดการศึกษาสาขาการบริหาร การศึกษามาตลอดเจ็ดปี พ.ศ.2557-2563 อาจารย์ประจำหลักสูตรจึงมีความคิดเห็นจากการประชุม ประจำเดือนว่าควรมีการศึกษาความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะของผู้ใช้บัณฑิต รวมทั้งความต้องการ คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษาในปัจจุบันเพื่อทราบความต้องการของผู้ใช้เพื่อนำเอา ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตมาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในสาขาการบริหารการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา, 2564) จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตในการผลิตบัณฑิตในแต่ละรุ่นว่าผู้ใช้บัณฑิต มีความพึงพอใจและมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาบัณฑิตอย่างไร

ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรดำเนินการศึกษาเพื่อหารูปแบบการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษาที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งจะสามารถทำให้บัณฑิตมีความเชื่อมั่นต่อหลักสูตรและตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อเพื่อพัฒนาตนเองที่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตล้านนา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปการบริหารจัดการสาขาการบริหารศึกษาและกระบวนการพัฒนา ในการทำงานของบัณฑิตที่จบการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตล้านนา

2.2 เพื่อหารูปแบบในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทราบสภาพความต้องการการบริหารจัดการสาขาการบริหารการศึกษาของ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

3.2 ได้รูปแบบการบริหารงานจัดการสาขาการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

3.3 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จะสามารถพัฒนาหลักสูตรสาขาการบริหารการศึกษาที่จะสามารถตอบสนอง ความต้องการของบัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิตและผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถที่มีคุณธรรมจริยธรรมไปพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยชาติสืบไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อหารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา เป็นการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Methods) เริ่มศึกษาข้อมูลด้วยวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และยืนยันรูปแบบด้วยวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technic) โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1) ศึกษาสภาพทั่วไปการบริหารจัดการสาขาการบริหารศึกษาสภาพการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารของบัณฑิตที่จบการศึกษาและสอบถามข้อมูลประสิทธิภาพของบัณฑิตจากผู้ใช้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

1.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยกำหนดจาก นักศึกษาที่จบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 9-10 และบัณฑิตรุ่นปัจจุบันที่เรียนในเทอมสุดท้ายรุ่นละ 15 รูป/คนรวมทั้งหมด 45 รูป/คน ครูอาจารย์สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาเขตล้านนา จำนวน 6 รูป/คน ผู้บริหารเขตพื้นที่ สถานศึกษาและสำนักงานการศึกษา ที่นักศึกษาปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียน และสำนักงานการศึกษา จำนวน 15 รูป/คน รวม 66 รูป/คน

1.2) ดำเนินการโดยการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาการบริหารการศึกษามายกร่างรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา แล้วดำเนินการตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) Rovinelli, R.J. (1976) ของร่างรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน มีค่าความสอดคล้องเนื้อหา = 0.67-1.00

1.3) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบลักษณะ แบบตรวจสอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1990) ซึ่งมีความเชื่อมั่น 0.90

1.4) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการยืนยันรูปแบบด้วยสถิติวิเคราะห์ Medium และ IQR (บุญชม ศรีสะอาด, 2550)

5. ผลการวิจัย

5.1 การศึกษาสภาพการบริหารจัดการสาขาการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตล้านนาด้านความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต (หัวหน้างานและเพื่อน

ร่วมงาน) ในด้านการพัฒนาตนเองในงานประจำของนักศึกษาจำนวนสี่ด้าน วัดด้วยค่าสถิติความถี่ (Frequency) คิดเป็นร้อยละ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของสถานะภาพรวมของบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ที่จบการศึกษาสามารถพัฒนาด้านความก้าวหน้าในงานตนเอง

ภาพรวมของบัณฑิต	จำนวน (N)	ร้อยละ
งานเดิมในตำแหน่งเดิม	17	35.40
งานเดิมในตำแหน่งใหม่ที่ สูงขึ้น	22	45.80
งานใหม่ในตำแหน่งเท่าเดิม	9	18.80
รวม	48	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาพรวมบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ที่จบการศึกษาสามารถพัฒนาความก้าวหน้าในงานตนเอง ในระดับสูงขึ้นจำนวน 22 คนคิดเป็นร้อยละ 45.80 งานเดิมในตำแหน่งเดิม จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 35.40 และงานใหม่ในตำแหน่งเท่าเดิม จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18.80

ตารางที่ 2 ภาพรวมในแต่ละด้านสภาพการบริหารการจัดการสาขาการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ข้อที่	ภาพรวมในแต่ละด้านสภาพการบริหารการจัดการสาขาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตล้านนา	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับ
1	การบริหารหลักสูตร	4.21	.076	มาก
2	การจัดการเรียนการสอน	4.54	.664	มากที่สุด
3	การควบคุมวิทยานิพนธ์	4.50	.064	มากที่สุด
4	การอำนวยความสะดวก	4.13	.886	มาก
	เฉลี่ยโดยภาพรวม	4.34	.422	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าภาพรวมของการศึกษาสภาพการบริหารการจัดการสาขาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีภาพรวมของการศึกษาสภาพการบริหารการจัดการสาขาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตล้านนา อยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีหนึ่งด้าน 1 ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมา มีหนึ่งด้านคือด้านการควบคุมวิทยานิพนธ์ ($\bar{X} = 4.50$) และส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการอำนวยความสะดวกมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.13$)

5.2 ผลการยืนยันรูปแบบในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา เพื่อตอบสนองความต้องการของบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

5.2.1 ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันรูปแบบจำนวน 21 รูป/คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบมาตรวจสอบความสมบูรณ์และนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter-Quartile Range) จากนั้นนำตัวเลขที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมาย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด 2545, หน้า 103) ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงภาพรวม ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ข้อ	การสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ค่ามัธยฐาน (Median)	ค่าควอไทล์ (IQR)
7.1	ด้านแผนการศึกษาชาติพ.ศ. 2560-2579 แผน 20 ปี	4.86	.380	5	0
7.2	ด้านยุทธศาสตร์ที่ 6 แผนการศึกษาชาติ การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา	4.84	.376	5	0
7.3	ด้านคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ TQF 5 ด้าน	4.84	.716	5	0
7.4	ด้านการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา	4.90	.716	5	0
7.5	ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.84	.373	5	0
7.6	ด้านการบริหารและการจัดการในสถานศึกษา	4.82	.414	5	0
7.7	ด้านการสร้างกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking)	4.82	.414	5	0
	เฉลี่ยโดยภาพรวม	4.84	.435	5	0

(N = 21)

จากตารางที่ 3 พบว่า การวิเคราะห์ภาพรวม ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวม ต่อการ สร้างรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ในภาพรวมค่าเฉลี่ย ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าเท่ากับ 0 ทุกข้อ แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเป็นฉันทามติ (Consensus) ทั้ง 7 ข้อ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด 1 ข้อคือ 7.4 ด้านการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ก่อนแต่งตั้งให้ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.90$) รองลงมาคือด้าน 7.1 ด้านแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 แผน 20 ปี ($\bar{X} = 4.86$) มีค่าเท่ากันสามด้าน 7.2 ด้านยุทธศาสตร์ที่ 6 แผนการศึกษาชาติ การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.84$) 7.3 ด้านคุณลักษณะ บัณฑิตที่พึงประสงค์ TQF 5 ด้าน ($\bar{X} = 4.84$) 7.5 ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.84$) และน้อย ที่สุดมีสองด้าน คือ 7.6 ด้านการบริหารและการจัดการในสถานศึกษาและ 7.7 ด้านการสร้าง กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ($\bar{X} = 4.86$)

6. อภิปรายผลการวิจัย

สามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้ การสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาใน ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก

6.1 สภาพการบริหารจัดการสาขาการบริหารศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มี ภาพรวมของการศึกษาสภาพการบริหารจัดการสาขาการบริหารศึกษาการศึกษา ของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตล้านนา อยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีหนึ่งด้าน 1 ด้าน การจัดการเรียนการสอน รองลงมามีหนึ่งด้านคือด้านการควบคุมวิทยานิพนธ์ ($\bar{X} = 4.50$) และ ส่วน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการอำนวยความสะดวกมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.13$) สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ภูมิภควัชจ ภูมิพงศ์คชศร, อุตมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ, ชัยณรงค์ สิริพรปรีดา, รัฐจักรพล สามทองกำ (2567) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบกลยุทธ์การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อคุณภาพ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สังกัดวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาแบบกลยุทธ์การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ส่งผล ต่อคุณภาพนักศึกษาได้ กลยุทธ์ในการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนิสิต จำนวน 5 กลยุทธ์ ได้แก่ ด้านบริหาร จัดการ กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ด้านการจัดการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพอาจารย์และนักศึกษา กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนา สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านผลการจัดการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอน และด้านผลการจัดการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 5 การส่งเสริมความร่วมมือของชุมชนในการ จัดการศึกษา

6.2 ภาพรวมของการยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับ บัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมต่อการยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาใน

ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ในภาพรวมค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าเท่ากับ 0 ทุกข้อผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นฉันทามติ (Consensus) ทั้ง 7 ข้อ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้าน การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ สถานศึกษา ($\bar{X} = 4.90$) รองลงมาคือด้านแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 แผน 20 ปี ($\bar{X} = 4.86$) และน้อยที่สุดมีสองด้านคือ 1. ด้านการบริหารและการจัดการในสถานศึกษา และ 2. ด้านการสร้างกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.86$) สอดคล้อง กับงานวิจัยของ วิรันดา มีทัพ และอาทิตย์ อินตะแก้ว (2567) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาความสามารถ ในการพัฒนาบุคลากรศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของครู โรงเรียนมหาชัยคริสเตียนวิทยา: การวิจัยพหุกรณีศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาต่อของครูในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นส่วนหนึ่ง ของการพัฒนาตนเองและการพัฒนาทางด้าน วิชาชีพของครูที่นับว่ามีความสำคัญและส่งผลต่อการ จัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของ ผู้เรียน อย่างไรก็ตามกลับพบว่าครูต้องพัฒนา ฝึกลูกศิษย์และความท้าทายต่างๆในการเรียนในระดับบัณฑิตศึกษาเป็น อย่างมาก การวิจัยเชิง คุณภาพพหุกรณีศึกษานี้จึงมีความมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ภาวะการพัฒนา การศึกษา ในระดับบัณฑิตศึกษาของครูโรงเรียนมหาชัยคริสเตียนวิทยา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายประถมศึกษา และครูโรงเรียนมหาชัยคริสเตียนวิทยา รวมจำนวน 5 คน ใช้วิธีการเลือก ตัวอย่างแบบ เจาะจงเพื่อทำการคัดเลือกครูที่กำลังศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาและปฏิบัติหน้าที่ใน การสอนในโรงเรียนในเวลา เดียวกัน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการ วิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) และวิธีการตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพ (Trustworthiness) ผลการศึกษาเชิงลึกเผยให้เห็นว่า ครูต้อง พัฒนาฝึกลูกศิษย์และความท้าทายในการศึกษาในระดับ บัณฑิตศึกษา ได้แก่ ด้านการเรียนในระดับ บัณฑิตศึกษา สุขภาพร่างกายและจิตใจ การทำวิจัยและวิทยานิพนธ์ การทำงานประจำของครู ในโรงเรียน และสัมพันธ์ภาพของครูกับบุคคลรอบข้าง สารสนเทศและผลการวิจัยที่ได้เป็น ประโยชน์ ต่อผู้บริหาร ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์และผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนในการกำหนดแนวทางในการบริหาร จัดการ และการส่งเสริมสนับสนุนครูในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาได้ต่อไป

7. องค์ความรู้ใหม่

สรุปได้ว่าองค์ความรู้ใหม่จากการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาใน ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จะมีประสิทธิภาพจะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 1) การยึดแนวทางตามแผนการจัดการศึกษาของ ชาติพ.ศ.2560-2579 2) เกณฑ์การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนการเข้าสู่ตำแหน่งของ อ.ก.ค.ศ. 3) หลักสูตรสาขาการบริหารการศึกษา 2563 (มคอ.2) 4) คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ (TQF) ของอุดมศึกษา 5) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยึดแนวทางการใช้เทคนิค Design Thinking เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์ และสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา 6) การพัฒนาคุณภาพอาจารย์ตามแนวทางของคณะกรรมการอุดมศึกษา คือสามารถพัฒนาทักษะ ด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา จากการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษามีทักษะกระบวนการ

คิดที่มีประสิทธิภาพ สามารถออกแบบระบบบริหารสถานศึกษา ให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 พัฒนาครูบุคลากรและผู้เรียนให้ มีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบมีความคิดสร้างสรรค์สามารถแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ตามเป้าหมายของแผนการจัดการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2560-2579

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่ารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา รองลงมาคือด้านการยึดแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 แผน 20 ปีมาสู่การปฏิบัติ มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนในสาขาการบริหารการศึกษา สามารถนำรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ไปปรับประยุกต์ใช้โดยบูรณาการความร่วมมือกับเขตพื้นที่การศึกษาทั้งประถมและมัธยม ในการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ในการพัฒนาสมรรถนะและแก้ปัญหาด้านการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนเขตพื้นที่เช่น ผู้อำนวยการและคณะครูบุคลากรต่างๆ ในโรงเรียน เพื่อสามารถดำเนินการพัฒนาแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนในเขตพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปปรับใช้ได้ แม้แต่มหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนในสาขาการบริหารการศึกษา สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.2.2 ควรนำผลการศึกษาและข้อมูลสารสนเทศ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ไปพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในสาขาอื่นๆที่มีระบบการจัดการการบริหารการศึกษาไม่ว่าจะเป็นบัณฑิตวิทยาลัย คณาจารย์ ผู้บริหาร ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ที่มีความสนใจใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ได้ทุกสาขา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าด้านการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษามีค่าสูงสุด น่าจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารของบัณฑิตวิทยาลัยนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนปรับปรุงให้มีพัฒนาการในทุกด้าน อันจะช่วยเอื้อในการพัฒนาบัณฑิตที่มีคุณภาพตามปรัชญาการศึกษาของหลักสูตรและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา สืบไป ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะผู้สนใจที่จะศึกษาดำเนินการวิจัยในลักษณะ ดังนี้

8.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ทุกวิทยาเขตเพื่อให้เห็นสภาพปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของมหาบัณฑิตในภาพรวมทั้งนำผลมาพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้มีความหลากหลายและมีความเป็นเอกภาพของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยทุกวิทยาเขต

9. เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2550). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ภูมิภควัฒ์ ภูมิพงศ์คชศร, อุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ, ชัยณรงค์ สิริพรปรีดา, รัฐจักรพล สามทองคำ. (2567). การพัฒนารูปแบบกลยุทธ์การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อคุณภาพนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สังกัดวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 9(8). 468-482.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา. (2564). **บันทึกการประชุมอาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา.

วิรันดา มีทัฬ และอาทิตย์ อินตะแก้ว. (2567). การศึกษาความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของครู โรงเรียนมหาชัยคริสเตียนวิทยา: การวิจัย พหุกรณีศึกษา. วารสารสมาคมนักวิจัย. 29(2). 35-47.

สำนักงานบริหารงานบุคคลและนิติการ (2563). คู่มือหลักสูตรการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York : Harper Collins Publishers.

Rovinelli, R.J. (1976). *Methods for Validating Criterion-Referenced Test Items*. Doctoral Dissertation. Graduate School : University of Massachusetts Amherst.

10. คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ที่ได้ให้ทุนวิจัยเพื่อทำการศึกษาวิจัยเรื่องนี้และขอขอบคุณผู้ใช้บัณฑิตที่เป็นหัวหน้างานรวมทั้งเพื่อนร่วมงานของบัณฑิตที่ตอบแบบสอบถามรวมทั้งบัณฑิตที่จบการศึกษาในรุ่นที่ 9-10 และบัณฑิตรุ่นปัจจุบัน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามงานวิจัย รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 ท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถามทั้งสองรอบและเพื่อน อาจารย์ในสาขาการบริหารการศึกษา วิทยาเขตล้านนา ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยทุกด้าน จึงทำให้วิจัยนี้สามารถดำเนินการศึกษาจนเสร็จสิ้นตามวัตถุประสงค์

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานนวัตกรรมโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชนิพนธ์*

THE DEVELOPMENT OF AN INOVATION MANAGEMENT MODEL USING THE
PROFESSINAL LEARNING COMMUNITY (PLC) APPORACH FOR TEACHER AT
METTASUKSA SCHOOL UNDER THE ROYAL PATRONAGE

ภาคภูมิ แพงจันทร์¹, ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์²

Pakpoom Pangchan¹, Chatchai Sirikulpan²

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา^{1,2}

Mahamakut Buddhist University Lanna Campus, Thailand.^{1,2}

Email : pakpoomgchan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารนวัตกรรมของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา 2) สร้างรูปแบบการบริหารนวัตกรรม โดยใช้หลัก (PLC) 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรม โดยใช้หลัก (PLC) 4) ประเมินผลในการใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรมโดยใช้หลัก (PLC) กลุ่มทดลอง ได้แก่ ครูโรงเรียนเมตตาศึกษา จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1)แบบสอบถามดัชนีวัดความต้องการจำเป็น PNI 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วย Delphi technique 3) แบบประเมินผลก่อนและหลังการใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรม สถิติที่ใช้ 1) ดัชนีความต้องการจำเป็น PNI 2) การยืนยันรูปแบบด้วย Medium และ IQR 3) หาค่าความเชื่อมั่น Cronbach's 4) ทดสอบสมมติฐาน ด้วย pair sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารนวัตกรรม ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา การศึกษาความต้องการจำเป็น คือด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรม ค่า (PNI) = 0.647 2) การสร้างรูปแบบการบริหารนวัตกรรม โดยใช้หลัก (PLC) 1) ศึกษาข้อมูลเพื่อสร้างรูปแบบ 2) ยืนยันรูปแบบด้วย Delphi Technique ผลการวิเคราะห์ค่า IQR = 0 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเป็นฉันทามติ และรูปแบบมีความถูกต้องสามารถนำไปใช้ในการทดลองได้ 3) นำรูปแบบไปทดลองกับกลุ่มทดลองจำนวน 15 คน โดยมีการทดสอบก่อนและหลัง ผลการทดลองในภาพรวม $\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.425, p-value=.01** แสดงว่ารูปแบบมีประสิทธิภาพสามารถบริหารนวัตกรรมของครูได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01** 4) ผลการประเมินรูปแบบ ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้รูปแบบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01** ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และประเมินความพึงพอใจของครู หลังการใช้รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. การพัฒนารูปแบบ 2. การบริหารนวัตกรรม 3. หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ABSTRACT

This research has the following objectives: 1) Study the innovation management conditions of teachers at Metta Suksa School. 2) Create an innovation management model using the (PLC) principle 3) Experiment with the innovation management model using the (PLC) principle 4) Evaluate the results of using the innovation management model using the (PLC) principle The experimental group consisted of 15 teachers at Metta Suksa School. The research instruments were: 1) PNI Needs Index Questionnaire 2) Expert Opinion Questionnaire using the Delphi technique 3. Evaluation form before and after using the innovation management model Statistics used 1) PNI Needs Index 2) Confirmation of the model with Medium and IQR. 3) Find the reliability of Cronbach's 4) Test the hypothesis with a pair sample t-test.

The research results found that: 1) The innovation management conditions of teachers at Metta Suksa School. The study of the needs is in the aspect of using and developing innovative media. The value (PNI) = 0.647 2) Creating an innovation management model using the (PLC) principle 1) Study data to create a model 2) Confirm the model with the Delphi Technique The analysis result has an IQR value = 0. The experts have a consensus opinion. And the model is correct and can be used in the experiment. 3) The model was tested with an experimental group of 15 people, with pre- and post-tests. The overall experimental results, $\bar{X} = 4.59$, $SD. = 0.425$, $p\text{-value} = .01^{**}$, indicate that the model is effective in managing teachers' innovation with a statistical significance of $.01^{**}$. 4) The model evaluation results of the experimental group before and after using the model were statistically significantly different at $.01^{**}$, which is in line with research hypothesis 1, and the evaluation of teachers' satisfaction after using the model was at the highest level.

Keywords : 1. Model development 2. Innovation management 3. Professional learning community principles (PLC)

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ 2542 มาตรา 24 (3) กำหนดว่าให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และ (5) ให้สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยกระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ขับเคลื่อนการพัฒนาการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และนโยบายรัฐบาล ทั้งในส่วนนโยบายหลักด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย และนโยบายเร่งด่วน เรื่องการเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 และพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) ประกอบกับในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว สืบเนื่องจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างทั่วถึง โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุดคือทักษะการเรียนรู้ ซึ่งทักษะการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ จำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเอง มีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จำเป็นที่ครูจะต้องแสวงหาหรือ พัฒนานวัตกรรมเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับชอบ ความถนัด และความสนใจ ให้สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของตนเอง

โรงเรียนเมตตาศึกษาประสบปัญหาด้านประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของโรงเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2563-2565 ที่ผ่านมา ในประเด็นมาตรฐานที่ 3 ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา คือ โรงเรียนควรส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนมีความรู้ความสามารถในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน จากข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดประชุมเพื่อรับทราบปัญหาและหาแนวทางปรับปรุงงานตามข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนได้สอบถามถึงปัญหาและความต้องการที่จะพัฒนางานการบริหารนวัตกรรมของครู พบว่า ครูผู้สอนของโรงเรียนควรได้รับการส่งเสริมด้านสร้างและพัฒนา นวัตกรรมจัดการเรียนรู้อย่างเร่งด่วนต่อเนื่อง ที่ผ่านมาจากฝ่ายบริหารได้สร้างความตระหนักและ พัฒนาทักษะความรู้ให้กับครูผู้สอนเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างครอบคลุมรอบด้าน แต่ก็พบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถสร้างและพัฒนานวัตกรรมที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองได้ (โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ, 2565; โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ, 2564; โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ, 2565)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาด้านการสร้างและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเมตตาศึกษา หากไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหานี้จะส่งผลเสียต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ที่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายร้อยละ 80% ตามเป้าหมายของโรงเรียนตั้งไว้ หากสามารถพัฒนาการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนได้ จะส่งผลดีต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเมตตาศึกษา ให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างยั่งยืนสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารนวัตกรรมการเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ
- 2.2 เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารนวัตกรรมการเรียนรู้อิงวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ
- 2.3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการเรียนรู้อิงวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ
- 2.4 เพื่อประเมินผลในการใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการเรียนรู้อิงวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้ทราบสภาพการบริหารนวัตกรรมการเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ
- 3.2 ได้พัฒนารูปแบบการบริหารนวัตกรรมการเรียนรู้อิงวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ
- 3.3 ได้ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการเรียนรู้อิงวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ
- 3.4 โรงเรียนเมตตาศึกษาได้มีนวัตกรรมการเรียนรู้อิงวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา R&D (Research and Development) ดำเนินการทดลองแบบแผนการวิจัย One Group Pretest-posttest Design ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากคณะครู จำนวน 15 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sample) และรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาโดยใช้การศึกษาเอกสารและผลการประเมินตนเอง (SAR) โดยได้จัดทำแบบสอบถามความต้องการและจัดลำดับความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ โดยใช้สูตรดัชนี ความต้องการจำเป็น (PNI) Modified Priority Needs Index สุวิมล ว่องวานิช (2550) เพื่อหาความต้องการจริง ๆ ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการที่จะพัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ โดยใช้แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการของคณะครูและบุคลากรของโรงเรียน จากนั้นนำเครื่องมือหาค่าความสอดคล้องของเนื้อหาส่งให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบหาค่า IOC สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์ (2551) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ยอมรับได้คือ ค่าเฉลี่ย 0.66 – 1.00 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค Cronbach, Lee J. (1990) และยืนยันรูปแบบการบริหารนวัตกรรมการเรียนรู้อิงวิชาชีพ ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ ด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) Macmillan, T. T. (1971) และ น้ำผึ้ง มีศีล (2559) โดยกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 ท่านตอบแบบสอบถาม 3 รอบ รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติคือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา มีประสบการณ์

ในการบริหารอย่างน้อย 5 ปี 2) ครูผู้สอนมีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี ศึกษาในเทศก์ระดับชำนาญการพิเศษด้านการสร้างสื่อการสอน เป็นผู้ตอบคำถามของผู้ศึกษา โดยผู้วิจัยส่งคำถามครั้งที่ 1 ด้วยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Google Form) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตอบกลับมาแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำแบบสอบถามแบบ Rating Scale เพื่อสอบถามในรอบที่ 2 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ Medium (ค่ามัธยฐาน) IR (Inter Quartiles) หากมีข้อคำถามที่ยังไม่เป็นฉันทามติ (Consensus) ผู้วิจัยจึงส่งแบบสอบถามไปในรอบที่ 3 สำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นแตกต่างเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความคิดเห็นแตกต่างได้ยืนยันคำตอบ IR (Inter Quartiles) .00 - .50 จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด เพื่อยืนยันรูปแบบและดำเนินการทดลองรูปแบบการบริหารนวัตกรรมการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ และวิเคราะห์ผลการทดลองเพื่อทดสอบประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารนวัตกรรมการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ ด้วย สถิติ Paired - Sample T-Test (Ferguson, G. A., 1976)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา โดยได้จัดทำแบบสอบถามความต้องการและจัดลำดับความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีทั้งหมด 6 ด้านๆที่มีค่าความต้องการสูงสุดคือด้านมีการทำงานร่วมกันในการดำเนินงานสร้างและพัฒนา นวัตกรรมด้วยความเข้าใจ ความผูกพันความร่วมมือซึ่งกันและกัน ค่าความต้องการ=0.647 รองลงมาคือด้านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นวัตกรรมในการทำงานร่วมกันอยู่เสมอมีค่าความต้องการ = 0.627, และด้านมีการประเมินการใช้สื่อ นวัตกรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอมีค่าความต้องการ = 0.618 ,ด้านใช้สื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายและเหมาะสมมีค่าความต้องการ = 0.612, ด้านมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา นวัตกรรมและนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมีค่าความต้องการ = 0.606, และด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือด้านมีการสนับสนุนส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้าน นวัตกรรมอย่างสม่ำเสมอมีค่าความต้องการ = 0.597

5.2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารนวัตกรรมการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ ด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ค่าสถิติวิเคราะห์ภาพรวมค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ IQR (Inter Quartile Range) มีค่าเท่ากับ 0 ทุกข้อ แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นที่เป็นฉันทามติ (Consensus) ในทุกข้อคำถามและรายละเอียดในภาพรวมมีค่า $\bar{X}$ =4.56, S.D.=.442, M.D.=4.6 และ IQR=0 ทุกข้อ และมีรายละเอียดรายข้อดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารนวัตกรรมการ ($\bar{X}$ =4.86, S.D.=.359) รองลงมาด้าน การใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ($\bar{X}$ =4.81, S.D.=.512) ด้านการนิเทศติดตาม ($\bar{X}$ =4.76, S.D.=.539) ด้านที่มีค่าน้อยที่สุดเท่ากันสองด้านคือ 1.ด้านองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ($\bar{X}$ =4.19, S.D.=.402) 2. ด้านวงจรคุณภาพ PDCA ($\bar{X}$ =4.19, S.D.=.402) แสดงว่ารูปแบบการบริหารนวัตกรรมการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ มีความถูกต้องในด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎีสามารถนำไปใช้ในการทดลองได้

5.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลการใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้สถิติ Pair sample t-test

ข้อ ที่	รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา	การ ทดลอง	Paired sample t-test				
			$\bar{X}$	S.D.	t	df	P-value
1	มีการส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	ก่อน	3.08	0.497	11.284	14	.000
		หลัง	4.59	0.425			
2	ด้านการบริหารนวัตกรรมการ	ก่อน	2.68	0.461	13.198	14	.000
		หลัง	4.85	0.352			
3	ด้านองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	ก่อน	2.30	0.471	15.854	14	.000
		หลัง	4.72	0.393			
4	ด้านการนิเทศติดตาม	ก่อน	2.48	0.571	14.236	14	.000
		หลัง	4.33	0.423			
5	บริหารเชิงคุณภาพ PDCA	ก่อน	3.10	0.363	12.816	14	.000
		หลัง	4.82	0.394			
ผลรวมค่าเฉลี่ย		ก่อน	2.72	0.472	13.477	14	.000
		หลัง	4.61	0.397			

$p < .01$ **อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 1 การทดลองประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ โดยใช้แบบแผนการวิจัย One Group Pretest-posttest Design ในภาพรวมคะแนนทดสอบก่อนการทดลองค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.472 ภาพรวมคะแนนทดสอบหลังการทดลองค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ = 4.61 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.397 ผลต่างของค่าเฉลี่ย $t = 13.477$, p -value .000 แสดงว่า หลังการใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ มีค่าคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

5.4 ผลการประเมินผลในการใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการ โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ พบว่า ความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการ โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ในภาพรวม ครูมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยของคะแนนคือ 4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.480 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ ด้านนวัตกรรมการมีความสมบูรณ์ในเนื้อหาสาระถูกต้องตามหลักวิชาการ ด้านนวัตกรรมการมีจุดเด่นน่าสนใจ ใช้ง่าย สะดวก ลงทุนน้อย ความพึงพอใจหลังใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยของคะแนนคือ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.414 ด้านนวัตกรรมการมีความแปลกใหม่ ความพึงพอใจหลังใช้ รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยของคะแนนคือ 4.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.458 ด้านนวัตกรรมการมีความถูกต้องสอดคล้องกับความรู้และการปฏิบัติหน้าที่ ด้านวัตถุประสงค์เป้าหมายของนวัตกรรมการมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการพัฒนา ด้านมีแนวคิดทฤษฎีรองรับอย่างสมเหตุสมผลมีความเป็นไปได้ในการพัฒนานวัตกรรมการ และ ด้านนวัตกรรมการสามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาได้ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย ความพึงพอใจหลังใช้ รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยของคะแนนคือ 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.488 รองลงมา ได้แก่ ด้านนวัตกรรมการมีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ระบุไว้ครบถ้วน และ ด้านนวัตกรรมการนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการและเจตคติ ความพึงพอใจหลังใช้รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยของคะแนนคือ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.507 ด้านนวัตกรรมการนำไปใช้บูรณาการกับรายวิชาอื่น ๆ แลเชื่อมโยงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ความพึงพอใจหลังใช้รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ของคะแนนคือ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.516 ด้านนวัตกรรมการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสภาพบริบทที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ความพึงพอใจหลังใช้รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยของ คะแนนคือ 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.516

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ หลังการใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการ โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อยู่ ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยของคะแนนคือ 4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.480 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย

6. อภิปรายผลการวิจัย

สามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้ การใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการ โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

6.1 สภาพปัญหาและความต้องการบริหารนวัตกรรมการ โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาปัญหาและความต้องการจำเป็นในการแก้ไขปัญหาและพัฒนางานบริหารนวัตกรรมการของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการการศึกษาวิเคราะห์ศึกษาความต้องการจำเป็น (PNI) Modified Priority Needs ในการแก้ไขและพัฒนางานบริหารนวัตกรรมการของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการ

5) ด้านการวัดและประเมินผล 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน จากการศึกษาวิเคราะห์การศึกษาความต้องการจำเป็น ในการแก้ไขและพัฒนางานบริหารนวัตกรรมการเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ค่าการวิเคราะห์สูงสุด คือ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการคุณภาพผู้เรียนค่า (PNI) = (I-D)/D สภาพที่เป็นจริง I= 24 สภาพที่ต้องการ D=68 (I-D)/D= 0.647 แสดงว่าครูของโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ มีความต้องการที่จะพัฒนาการบริหารนวัตกรรมการใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการ โดยให้มีการส่งเสริมให้ครูมีการทำงานร่วมกันในการดำเนินงานสร้างและพัฒนาวัตกรรมการด้วยความเข้าใจ ความผูกพัน ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของกานต์สินี วิเศษสมบัติ (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและศึกษาความต้องการ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้ และความสอดคล้องของร่างรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Share Vision) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Collaborative Learning) การจัดการเรียนรู้ (instruction) การชี้แนะแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) และการสะท้อนคิด (Reflect) 3) การนำรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในภาคสนาม โดยการวิจัยเชิงทดลองแบบการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่ม จากครูผู้สอน จำนวน 24 คน และ 4) ผลการพัฒนาแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

6.2 สร้างรูปแบบการบริหารนวัตกรรมการใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นโดยภาพรวมค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าเท่ากับ 0 ทุกข้อ แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเป็นฉันทามติ (Consensus) และยืนยันว่ารูปแบบการบริหารนวัตกรรมการใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ มีความถูกต้องในด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎีสามารถนำไปใช้ในการทดลองได้ โดยพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ด้านมีค่าเฉลี่ย คือ 1.ด้านการบริหารนวัตกรรมการค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.86) 2.ด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.81) 3.ด้านการนิเทศติดตาม ($\bar{X}$ = 4.76) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิลาธร คงจ้อย (2566) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 วัดกะพังสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดลองใช้ระดับการปฏิบัติทั้ง 5 กลยุทธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 5 กลยุทธ์ ในภาพรวมสูงขึ้นทุกกลยุทธ์ คิด เป็นร้อยละ 96.49 4. การประเมินผลการใช้กลยุทธ์การ

บริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) 4.1 ผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียน จากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) 4.1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ปีการศึกษา 2565 พบว่าจากผู้เรียน จำนวน 1,369 คน ที่ใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ในการจัดการเรียนการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับดีเยี่ยม จำนวน 658 คน ร้อยละ 48.06 ระดับดีมาก จำนวน 262 คน ร้อยละ 19.13 ระดับดี จำนวน 194 คน ร้อยละ 14.17 และไม่มีผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ 4.1.2 ผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ปีการศึกษา 2565 เรื่อง การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ การแต่งกาย และกิริยามารยาทอยู่ในระดับดีขึ้นไป จำนวน 1,369 คน ร้อยละ 100 ทุกประเด็นการประเมิน 4.2 ผลการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของครูจากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการ เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) จำนวน 15 เรื่อง ร้อยละ 100 4.3 ผลสัมฤทธิ์ด้านพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาครูจากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) มีเครือข่าย ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ครบถ้วนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 9 เครือข่าย คิด เป็น ร้อยละ 100 4.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของครู ที่มีต่อการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด

6.3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการเรียนรู้อาศัยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ผลการวิจัยพบว่า การทดลองใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการเรียนรู้อาศัยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ จำนวน 15 คน โดยเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลการใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการเรียนรู้อาศัยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ Pair sample t-test ปรากฏว่าผลต่างของค่าเฉลี่ยหลังการใช้ของรูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบใน ด้านที่มีค่าสูงสุดได้แก่ด้าน 1) ด้านการบริหารนวัตกรรมการเรียนรู้อาศัยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ปรากฏว่าผลต่างของค่าเฉลี่ยหลังการใช้ของรูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบใน ภาพรวม ($\bar{X}$) = 4.85, (S.D.) = 0.352 2) ด้านวงจรคุณภาพ PDCA ปรากฏว่าผลต่างของค่าเฉลี่ยหลังการใช้ของรูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบใน ภาพรวม ($\bar{X}$) = 4.82, (S.D.) = 0.394 3) ด้านองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ปรากฏว่าผลต่างของค่าเฉลี่ยหลังการใช้ของรูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบใน ภาพรวม ($\bar{X}$) = 4.72, (S.D.) = 0.393 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรปรากฏว่าผลต่างของค่าเฉลี่ยหลังการใช้ของรูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบใน ภาพรวม ($\bar{X}$) = 4.59, (S.D.) = 0.425 5) ด้านการนิเทศติดตาม ปรากฏว่าผลต่างของค่าเฉลี่ยหลังการใช้ของรูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบในภาพรวม ($\bar{X}$) = 4.33, (S.D.) = 0.423

สรุปได้ว่าหลังการใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการเรียนรู้อาศัยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ หลังการทดลอง มีประสิทธิภาพสูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบทุกด้าน แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ** คือสามารถนำไปใช้ใน

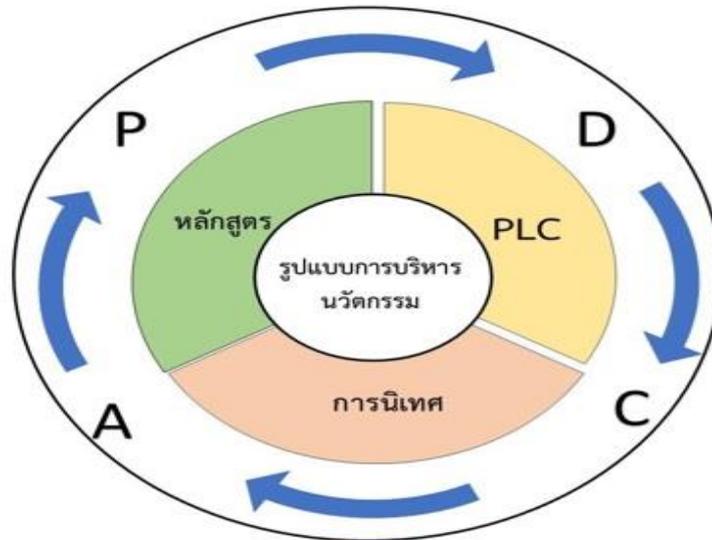
การบริหารนวัตกรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวิจัยของ วลีษฐ์ สมจิตศรีปัญญา, จำเนียร พลหาญ และอรสา พรหมทา (2564) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Share Vision) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Collaborative Learning) การจัดการเรียนรู้ (instruction) การชี้แนะแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) และการสะท้อนคิด (Reflect) นำสภาพปัจจุบันในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล ใน 4 ด้าน คือ วิสัยทัศน์ร่วม ความเชื่อ ค่านิยม ทีมเรียนรู้และการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านความเชื่อและค่านิยมมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รูปแบบการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล มี 6 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้วิธีการพัฒนา การวัดและประเมินผล เงื่อนไขการใช้รูปแบบ ผลการประเมินรูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

6.4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครู โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ จำนวน 15 คน หลังการใช้รูปแบบ ครูมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}=4.65$, $SD.=0.480$ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 2 สอดคล้องกับวิจัยของ ประทินทิพย์ พรไชยยา, สำราญ กำจัดภัย และพจมาน ชำนาญกิจ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความรู้ความสามารถของครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ของผู้เรียนตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า พบว่า 1) องค์ประกอบความรู้ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครู มี 10 องค์ประกอบ 40 ตัวบ่งชี้ โดยเป็นด้านความรู้มี 20 ตัวบ่งชี้ และด้านความสามารถมี 20 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 2) โดยภาพรวมความต้องการพัฒนาสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการใช้หลักสูตรด้านความรู้โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 93.60 คิดเป็นร้อยละ 93.60 ด้านความสามารถผลงานมีคุณภาพในระดับดีเยี่ยม 4) ความพึงพอใจต่อหลักสูตรโดยภาพรวมพึงพอใจมากที่สุด การวิจัยนี้ได้หลักสูตรเสริมสร้างความรู้ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพเพราะผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา

7. องค์ความรู้ใหม่

สรุปได้ว่าองค์ความรู้ใหม่จากการพัฒนารูปแบบการบริหารนวัตกรรม โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ จะมีประสิทธิภาพจะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 2. การบริหารนวัตกรรม 3. องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) 4. การนิเทศติดตาม 5. วงจรบริหารคุณภาพ PDCA W. Edwards Deming คือ รูปแบบสามารถพัฒนาทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา

เพื่อสร้างสื่อและนวัตกรรมใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามหลักสูตรและมีทักษะกระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยการพัฒนาครูบุคลากรและนักเรียนให้มีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบมีความคิดสร้างสรรค์สามารถแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการพัฒนารูปแบบการบริหารนวัตกรรม โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่ารูปแบบการบริหารนวัตกรรม โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ(PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการบริหารนวัตกรรม สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และเป็นโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ควรบูรณาการความร่วมมือกับโรงเรียนที่จัดการศึกษาเพื่อการกุศลของวัด หรือสถานศึกษาที่สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในการใช้รูปแบบการบริหารนวัตกรรม โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ ในการพัฒนาและแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมของครูผู้สอน โดยนำรูปแบบการบริหารนวัตกรรม โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ(PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ ไปใช้ในการพัฒนาครูในสถานศึกษาของตนเอง เพื่อดำเนินการแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างยั่งยืน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารนวัตกรรม โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ นั้น สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงได้

8.2.2 ควรนำการศึกษารูปแบบการบริหารนวัตกรรม โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ครั้งนี้มาเป็นแนวทางในศึกษาการบริหารงานด้านอื่น ๆ ต่อไป เพราะจะทำให้โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ได้รับการพัฒนาครบรอบด้าน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาในเรื่องการพัฒนาในด้านการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาทักษะของผู้เรียนความสามารถในด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่นการเรียนรู้ที่เป็น Active Learning เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) เป็นนักเรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566**. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2566. จาก http://bic.moe.go.th/images/stories/pdf/Education_Management_Policy_of_the_Ministry_of_Education__2566_20-1-2565.pdf
- กานต์สินี วิเศษสมบัติ. (2565). การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน. **วารสารวิจัยและพัฒนาสหวิทยาการ**. 1(3). 12-24.
- น้ำผึ้ง มีศิลป์. (2559). การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย: การหลีกเลี่ยงมโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้อง. **วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ**. 9(1). 1256-1267.
- ประทีนทิพย์ พรไชยยา, สำราญ กำจัดภัย และพจมาน ชำนาญกิจ. (2564). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความรู้ความสามารถของครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ของผู้เรียนตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**. 6(6). 177-187.
- ปิลันธร คงจ้อย. (2566). กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์). **วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้**. 6(2). 1-19.
- ราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. ราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. 14 สิงหาคม 2542.
- โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ. (2563). **รายงานผลการประเมินตนเองของโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ (SAR) ประจำปีการศึกษา 2563**. เชียงใหม่ : โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ.

- โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ. (2564). รายงานผลการประเมินตนเองโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ (SAR) ประจำปีการศึกษา 2564. เชียงใหม่ : โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ.
- โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ. (2565). รายงานผลการประเมินตนเองของโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ (SAR) ประจำปีการศึกษา 2565. เชียงใหม่ : โรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ.
- วสิษฐ์ สมจิตศรีปัญญา, จำเนียร พลหาญ และอุรสา พรหมทา. (2564). รูปแบบการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษามหาสารคาม. วารสาร Journal of Roi Kaensarn Academi. 6(10). 1-16.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.
- สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. (2551). การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC). สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2566. จาก http://mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=656&articlegroup_id=146.2551
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cronbach, Lee J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York : Harper Collins.
- Ferguson, G. A. (1976). *Statistical analysis in psychology & education*. 4th ed. Tokyo : McGraw – Hill Kogakucha.
- Macmillan, T. T. (1971). *The Delphi technique*. Paper Presented at the annual meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development. Monterey : California.

10. คำขอบคุณ

งานฉบับนี้สำเร็จได้เนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ช่วยเหลือในครั้งนี ผู้วิจัยใคร่ ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางการศึกษาด้านบริหารการศึกษาระดับปริญญาโท ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ พระมหาสกุล มหาวิโร, ผศ.ดร. ที่ให้ความอนุเคราะห์ และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ แนะนำแนวทาง ให้ข้อคิด กำลังใจ ตลอดจนให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเมตตาศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณเพื่อน นักศึกษาระดับปริญญาโททุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาในการจัดทำงานวิจัยฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณครอบครัว และญาติมิตรทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ที่คอยห่วงใยให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงจบการศึกษา คุณงามความดี และ ประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่องสักการบูชา คุณพระรัตนตรัย พระคุณของมารดา บิดา ครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง และจะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สืบไป

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1*
THE DEVELOPMENT OF ACADEMIC LEADERSHIP ENHANCING PROGRAM FOR
SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE OFFICE OF ROI-ET PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

กิตติยา สูดบนิด¹, สุทธิพงษ์ หกสุวรรณ²
Kittiya Sudbornid¹, Suttipong Hoksuwan²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}
Email : 66010581076@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 และเพื่อสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร 28 คน และ ครูผู้สอน 310 คน รวม 338 คน ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยเอ็ดเขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบจำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ในสภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ดังนี้ 1) การนิเทศการสอน 2) การบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ และ 4) การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา 2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 องค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาความรู้และกิจกรรม

4) วิธีการดำเนินการพัฒนา และ 5) การประเมินผลโปรแกรม เนื้อหาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยเนื้อหา 4 โมดูล ได้แก่ โมดูลที่ 1 การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ โมดูลที่ 2 การบริหารหลักสูตรและการสอน โมดูลที่ 3 การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา และโมดูลที่ 4 การนิเทศการสอน ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานโปรแกรมรวมทั้งสิ้น 100 ชั่วโมง โดยได้นำหลักการ 70:20:10 มาใช้ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ ผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. การพัฒนาโปรแกรม 2. ภาวะผู้นำทางวิชาการ 3. ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

This research aims to study current conditions, desirable conditions, and the need to design and evaluate the program to enhance academic leadership for school administrators in the Office of Roi-Et Primary Educational Service Area 1. The research method was divided into 2 phases: Phase 1 was to study current conditions, desirable conditions, and the need to enhance academic leadership for school administrators in the Office of Roi-Et Primary Educational Service Area 1. The sample group consisted of 28 school administrators and 310 teachers, totaling 338 people in the Office of Roi-Et Primary Educational Service Area 1 selected through the stratified random sampling techniques. Phase 2 was to create and evaluate the program to enhance academic leadership for school administrators in the Office of Roi-Et Primary Educational Service Area 1. The informant groups consisted of 5 model school administrators and 5 experts assessing the program. The research instruments were questionnaires, interview forms, and assessment forms. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and the need index.

The results revealed that; 1. Enhancing academic leadership for school administrators in current condition was at a highest level in desirable condition was at a highest level and the analysis of the need were in order from high to low as 1) setting goal and mission 2) Curriculum and Instruction Management 3) Goal Setting and Mission and 4) Fostering an Academic Environment in Schools, respectively. 2. The program to enhance the academic leadership of school administrators consisted of 5 components: 1) Principle of program 2) Objective 3) Content knowledge and activity 4) Development Process 5) Measurement and evaluation. The contents of the program consisted of 4 modules: Module 1 setting goal and mission, Module 2 Curriculum and Instruction Management, Module 3 Goal Setting and Mission, and Module 4 Fostering an Academic Environment in Schools. The total duration of the program is 100 hours, using the

70:20:10 principle to enhance academic leadership. The results of overall program evaluation were highest level appropriate, and the possibilities are at the highest level.

Keywords : 1. The Development of Program 2. Academic Leadership 3. Administrator

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเติบโตและความเจริญก้าวหน้าของสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะในยุคที่การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการเสริมสร้างความสามารถของบุคคลและพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม ภาวะผู้นำทางวิชาการมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดผลสำเร็จ โดยผู้นำทางวิชาการต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านคุณภาพการเรียนการสอน การวิจัย และการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพสูงสุด การศึกษาจึงถือเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาคนให้พร้อมที่จะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 6 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 22 ได้กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

จากรายงานการวิเคราะห์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2564 - 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า ปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยรวมลดลง และคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 - 2565 พบว่า คะแนนเฉลี่ยรวมไม่มีทิศทางของคะแนนที่ชัดเจน โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมลดลงในปีการศึกษา 2562 แล้วเพิ่มขึ้นในปีการศึกษา 2563 จากนั้นลดลงต่อเนื่องในปีการศึกษา 2564 - 2565 สะท้อนให้เห็นว่า การบริหารวิชาการของสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคสมัยและความต้องการของสังคม การพัฒนาการบริหารวิชาการจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความท้าทายต่าง ๆ ทั้งด้านกระบวนการ วิธีการ และผู้บริหารสถานศึกษา

เหตุผลข้างต้น ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้นำที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่แข็งแกร่งจะสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา นอกจากนี้ (Hallinger, P., & Murphy, J. F., 1985) กล่าวถึง ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูต้องมีความเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการสูง

จึงจะทำให้การบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีหน้าที่ ดังนี้ การกำหนดภารกิจของ โรงเรียน (Framing school goals) การจัดการด้านการเรียนการสอน (Managing the instructional program) การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน (Promote school climate)

ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและนำไปสร้างและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ ประโยชน์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา วางแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและ การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของผู้เรียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1

2.2 เพื่อสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาองค์กรให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1

3.2 ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) วิธีดำเนินการ วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะ ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดย เทียบ จำนวนประชากรทั้งหมด กับตารางสำเร็จรูปของเคจซีและมอร์แกน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 338 คน ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 28 คน และครูผู้สอน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรวัดประมาณค่า

5 ระดับ ประกอบด้วย แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างผ่าน Google Form ในระบบ E-Office ของสถานศึกษา ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อนำข้อคำถามไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของคอนบราค (Cronbach' Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.930 และ 0.915 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบจำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

การเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการจำเป็น	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ	2.90	0.73	ปานกลาง	4.59	0.61	มากที่สุด	0.58	3
2. การบริหารหลักสูตรและการสอน	2.79	0.69	ปานกลาง	4.67	0.58	มากที่สุด	0.67	2
3. การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา	3.03	0.74	ปานกลาง	4.51	0.49	มากที่สุด	0.48	4
4. การนิเทศการสอน	2.63	0.61	ปานกลาง	4.71	0.51	มากที่สุด	0.79	1
รวมเฉลี่ย	2.83	0.69	ปานกลาง	4.62	0.54	มากที่สุด	0.63	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ดังนี้

สภาพปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.03$) รองลงมา คือ การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ ($\bar{X} = 2.90$) และการบริหารหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 2.79$) ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การนิเทศการสอน ($\bar{X} = 2.63$)

สภาพที่พึงประสงค์ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยการนิเทศการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมา คือ การบริหารหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 4.67$) และการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.67$) ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ ($\bar{X} = 4.59$)

ความต้องการจำเป็น พบว่า โดยภาพรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นหรือ $PNI_{\text{modified}} = 0.54$ เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงเป็นลำดับที่ 1 คือ การนิเทศการสอน ($PNI_{\text{modified}} = 0.79$) ลำดับที่ 2 การบริหารหลักสูตรและการสอน ($PNI_{\text{modified}} = 0.67$) ลำดับที่ 3 การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ ($PNI_{\text{modified}} = 0.58$) และลำดับที่ 4 การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.48$)

5.2 ผลการสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า โปรแกรมประกอบด้วย เนื้อหา 4 โมดูล ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานโปรแกรม รวมทั้งสิ้น 100 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การฝึกอบรม (Training) ระยะที่ 2 การศึกษาดูงาน (Site Visit) ระยะที่ 3 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) โดยอาศัยแนวคิดการเรียนรู้แบบ 70:20:10 ซึ่งเป็นโมเดลที่ได้รับการพัฒนาโดย Morgan McCall, Robert W. Eichinger and Michael M. Lombardo จาก Canter for Creative Leadership (พัชรา วาณิชวสิน, 2560)

6. อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

6.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การนิเทศการสอน ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาการบริหารวิชาการด้านการนิเทศการสอนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และควรได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากการนิเทศการสอนถือเป็นภารกิจหลักที่มีบทบาทสำคัญต่อสถานศึกษาทุกแห่ง การนิเทศการสอนที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงในสังคมสอดคล้องกับ Hallinger และ Murphy (1985) กล่าวถึง การนิเทศการสอนว่า ผู้บริหารจะทำงาน

ร่วมกับครูในด้านหลักสูตร และการสอน ผลงานของผู้บริหาร จะต้องมั่นใจได้ว่าเป้าหมายของโรงเรียน ได้ถูกถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียนซึ่งรวมถึง การประสานเป้าหมายของโรงเรียนกับจุดประสงค์ ของการเรียนในห้องเรียน ให้การสนับสนุนครู ด้านการสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ ควบคุมการสอนใน ห้องเรียนโดยการเยี่ยมอย่างไม่เป็นทางการ การให้ผลย้อนกลับกับครูทั้งทางด้านการนิเทศ การ ประเมินผลโดยมีจุดประสงค์ที่จะทำให้เป็นรูปธรรม และให้ครูเป็นผู้นำวิธีสอนที่เฉพาะเจาะจงไป ปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ ศรีศักดิ์ (2560) ซึ่งได้ศึกษาการ พัฒนาโปรแกรม เสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมายอยู่ในระดับ มากและอีก 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การ นิเทศการสอน และการบริหารหลักสูตรและการสอน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับค่าดัชนีความ ต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่สูงเป็นลำดับที่ 1 คือ การนิเทศ การสอน การพัฒนาวิชาการของสถานศึกษาในด้านการนิเทศการสอนถือเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก และ มีความต้องการในการพัฒนาอย่างมาก เนื่องจากเป็นปัจจัยหลักที่ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ ระบบการศึกษา และเป็นภารกิจที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง การกำกับดูแล อย่างจริงจังจะนำไปสู่การพัฒนาวิชาการอย่างมีระบบและต่อเนื่อง ผู้บริหารควรมีบทบาทในการนิเทศ การสอน ติดตาม และประเมินผลการสอนของครูในชั้นเรียน รวมถึงตรวจสอบผลการเรียนและ พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อใช้ข้อมูลเหล่านี้ในการวิเคราะห์และปรับปรุงการจัดการเรียน การสอนให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญพักตร์ ภูศิลป์ (2557) ซึ่งได้อธิบายเกี่ยวกับการ นิเทศและพัฒนากิจการการเรียนการสอนไว้ว่า เป็นการกำกับ ติดตามและการจัดให้มีการสะท้อนผล การจัดการเรียนการสอน โดยการสังเกตการณ์ในการสอนของ ครูบ่อย ๆ เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรม ภาวะผู้นำทางวิชาการช่วยให้การจัดการเรียนการสอนที่ดำเนิน อยู่เป็นไปตามเป้าหมายและพันธกิจ ของสถานศึกษา การเป็นผู้นำทางวิชาการที่ดี ควรเน้นทางด้านการสอนมากกว่าการบริหารทั่วไป การ เข้าเยี่ยมชั้นเรียน และการสังเกตการณ์การจัดการเรียนการสอน จึงเป็นส่วนสนับสนุนการเกิดภาวะ ผู้นำทางวิชาการในอีกทางหนึ่ง โดยการกำกับติดตามการเรียนการสอนในห้องเรียนต้องมีภาวะวิเคราะห และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรควบคู่ไปด้วย ซึ่งต้องสัมพันธ์กับการบริหารเวลาในการเรียนของ ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมช่วยในการ ประสานงานหลักสูตร และมีการใช้ผลการ ประเมินนิเทศการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องด้วย การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนเป็น อีก บทบาทของผู้นำสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพราะต้องนำข้อมูลผลการเรียนของนักเรียนมา วิเคราะห์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของ นักเรียน เพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียน ให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น

การเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ 2) การบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา 4) การนิเทศการสอน เมื่อนำองค์ประกอบแต่ละด้านมาวิเคราะห์ถึงสภาพปัจจุบันโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 อยู่ในระดับปานกลางและมีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 อยู่ในระดับมาก ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ของผู้บริหาร สถานศึกษา ซึ่งนำมาใช้เพื่อการบริหารวิชาการของสถานศึกษา ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ทั้งด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน และการพัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการของครูและบุคลากรของสถานศึกษา สอดคล้องกับรุ่ง แก้วแดง (2545) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ว่า ภาพลักษณ์ของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเปลี่ยนไป ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ที่เข้มแข็งเพื่อปฏิบัติการบริหารโรงเรียนไปสู่ความมีประสิทธิภาพ โดยการเสริมพลังผู้บริหารโรงเรียนให้มีโอกาสใช้ความเป็นผู้นำอย่างเต็มศักยภาพ และหันมาทุ่มเทให้กับงานบริหารโรงเรียนเป็นหลัก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครูและนักเรียนก็จะมีมากขึ้นด้วย และสอดคล้องกับการศึกษาของ อุไรวรรณ ศรีศักดิ์ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบัน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมายอยู่ในระดับมากและอีก 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

6.2 ผลการสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ซึ่งโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ออกแบบและพัฒนาโปรแกรมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาความรู้ และกิจกรรม 4) วิธีการดำเนินการพัฒนา และ 5) การประเมินผลโปรแกรม สอดคล้องกับ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2554) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของโปรแกรมที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของโปรแกรม เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัลลภ ปุยสุวรรณ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการพัฒนา และการประเมินผล เนื้อหาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบด้วย 4 โมดูล โมดูลที่ 1 การกำหนดเป้าหมายและ

พันธกิจ โมดูลที่ 2 การบริหารหลักสูตรและการสอน โมดูลที่ 3 การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา และโมดูลที่ 4 การนิเทศการสอน ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษารวมทั้งสิ้น 100 ชั่วโมง เป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้และพัฒนาในรูปแบบและวิธีการพัฒนาที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจและทักษะการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน ให้ผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถนำไปเป็นหลักการในการพัฒนาตนเองไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรม โดยนำโมเดลที่ได้รับการพัฒนาโดย Morgan McCall, Robert W. Eichinger, and Michael M, Lombardo จาก Center for Creative Leadership (CCL) เพื่อพัฒนาผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้ผู้นำเรียนรู้จากบริบทการทำงานจริงมากกว่าบริบท โดยผลการวิจัยนี้ มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ วัลลภ ปุยสุวรรณ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 และได้ออกแบบเนื้อหาของโปรแกรมโดยเน้นเนื้อหาตามลำดับขั้นความต้องการจำเป็นที่มีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านการกำหนดพันธกิจ ด้านการส่งเสริม บรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน โดยรวม มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด ดังนั้นร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จึงมีความเหมาะสมในการนำไปใช้พัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ที่ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ 2) การบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา 4) การนิเทศการสอน

7. องค์ความรู้ใหม่

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 แบ่งออกเป็น 4 โมดูล ได้แก่ Module 1 การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ Module 2 การบริหารหลักสูตรและการสอน Module 3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา Module 4 การนิเทศการสอนและมีวิธีการดำเนินการพัฒนา แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 การฝึกอบรม (Training) สอดคล้องกับการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรอย่างเป็นทางการ (10%) ระยะที่ 2 การศึกษาดูงาน (Site Visit) สอดคล้องกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ (70%) ระยะที่ 3 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) สอดคล้องกับการเรียนรู้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยเย็ด เขต 1

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยเย็ด เขต 1		Module 1	Module 2	Module 3	Module 4	รวม (ชม.)
ระยะที่ 1 การฝึกอบรม (Training)	1. กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมอบรม และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 2. กิจกรรมการบรรยายความรู้และหลักในการพัฒนาทั้ง 4 โมดูล 3. กิจกรรมการสาธิต เพื่อให้ผู้เข้าร่วมรับการพัฒนาดูเห็นถึงวิธีการในการพัฒนารูปแบบต่าง ๆ ซึ่งให้ผู้เข้ารับการพัฒนาดูเห็นถึงวิธีการในการดำเนินการพัฒนา ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรม หรือรวมกลุ่มเพื่อระดมความคิดและการฝึกปฏิบัติ	2	3	1	4	10
ระยะที่ 2 การศึกษา ดูงาน (Site Visit)	1. การศึกษาดูงานตัวอย่าง (Case Study) ผ่านโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการทางวิชาการที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) หรือโรงเรียนต้นแบบ 2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาเอกสาร หรือรูปแบบการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง 3. การสอนงาน หรือการรับคำแนะนำจากบุคลากรที่มีประสบการณ์ และผลงานที่เป็นประจักษ์	14	21	7	28	70
ระยะที่ 3 การประชุม เชิงปฏิบัติการ (Workshop)	1. กิจกรรมการจัดประชุม 2. กิจกรรมการระดมความคิด การนำความรู้ที่ได้จากการอบรมและการศึกษาดูงาน มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาของตนเองผ่านวงจร PDCA 3. กิจกรรมการอภิปราย การนำเสนอผลการเข้ารับการพัฒนาดูเห็นและข้อเสนอแนะในการเข้ารับการพัฒนาค้างคั้งต่อไป	4	6	2	8	20
รวมจำนวนชั่วโมง		20	30	10	40	100

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ควรให้ความสำคัญการกำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง การจัดการอบรมให้ความรู้ในการนิเทศการสอนและการบริหารหลักสูตรการสอน การนำวิจัยไปใช้ในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วมในการนิเทศและบริหารหลักสูตรการสอนอย่างจริงจัง เพื่อให้ทราบข้อควรได้รับการพัฒนา และหาทางแก้ไขต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรปรับใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการให้สอดคล้องกับบริบทและขนาดของแต่ละสถานศึกษา โดยเริ่มจากกลุ่มย่อยแล้วค่อยรวมพัฒนาในระดับกว้าง เน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและสมาชิกทุกคนในการกำหนดประเด็นการพัฒนาวิชาการ ผ่านการวิเคราะห์และระดมความคิดร่วมกัน จนได้ประเด็นที่ตรงตามความต้องการของสถานศึกษา ก่อนนำไปสู่

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านอื่น ๆ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้ได้โปรแกรมที่สามารถพัฒนาภาวะผู้นำในด้านอื่น ๆ ด้วย เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีภาระหน้าที่ในการบริหารงานที่ครอบคลุมหลายด้าน การมีภาวะผู้นำที่ครบถ้วนและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคสมัยจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารงานให้บรรลุผลสูงสุด

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- เพ็ญพักตร์ ภูศิลา. (2557). องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษาในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- รุ่ง แก้วแดง. (2545). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษา : ผู้บริหาร (การศึกษา) มีอาชีพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- วัลลภ ปุยสุวรรณ. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. (2565). รายงานการวิเคราะห์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) ประจำปีงบประมาณ 2565. ร้อยเอ็ด : สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.

- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2554). การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสายสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์การศึกษาศุภศิษย์บัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุไรวรรณ ศรีศักดิ์. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรพล พิมพิลา ผู้ให้สัมภาษณ์. 23 ธันวาคม 2567. ณ โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด หมู่ที่ 2 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด
- ทองใส วิทยา ผู้ให้สัมภาษณ์. 24 ธันวาคม 2567. ณ โรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด 22/2 ถนนปัทมานนท์ ตำบลในเมืองอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
- วัชระ ป่านภูมิ ผู้ให้สัมภาษณ์. 25 ธันวาคม 2567. ณ โรงเรียนเมืองธวัชบุรี เลขที่ 51 หมู่ที่ 2 ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
- ทิวากร สุทธิปาก ผู้ให้สัมภาษณ์. 26 ธันวาคม 2567. ณ โรงเรียนบ้านโสกเชือก(คุรุราษฎร์อำนวย) 87 หมู่ที่ 7 ตำบลโพธิ์สัย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
- สัมฤทธิ์ สันเต ผู้ให้สัมภาษณ์. 27 ธันวาคม 2567. ณ โรงเรียนบ้านจาน 145 ตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด
- Hallinger, P., & Murphy, J. F. (1985). Assessing the instructional management behavior of principal. *The Elementary School Journal*. 86(2). 217–247.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ศาตรเมธี รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ อ่านและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการร่วมพิจารณาตลอดจนให้คำปรึกษา แนะนำ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ นายสุรพล พิมพิลา นายทองใส วิทยา นายวัชระป่านภูมิ ดร.ทิวากร สุทธิปาก และนายสัมฤทธิ์ สันเต ที่กรุณาให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตลอดจนผู้อำนวยการรักษาการผู้อำนวยการทุกท่านที่เป็นตัวอย่างให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ และเพื่อนนิสิตวาชาบริหารการศึกษา ปีการศึกษา 2566 ทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำและส่งเสริมกำลังใจตลอดมา นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ทำยนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา รวมทั้งครอบครัว ญาติพี่น้อง มิตรสหายทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะ ให้กำลังใจผู้วิจัยมาตลอด

คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้การศึกษาอบรมสั่งสอนส่งผลให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาและก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ผู้วิจัยขอยกประโยชน์และคุณค่าทั้งหมดที่เกิดจากงานวิจัยฉบับนี้บูชาแต่บิดามารดาและครูอาจารย์ทุกท่าน

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*

PROGRAM FOR ENHANCING INNOVATIVE LEADERSHIP AMONG SCHOOL ADMINISTRATORS
WITHIN THE ROI-ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

วีระพล ทีน้ำคำ¹, สินธวา คามดิษฐ์²

Weeraphon Teenamkham¹, Sinthawa Khamdit²

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}

Faculty of Education Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}

Email : 66010581058@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 และ 2) เพื่อสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 337 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม การมีวิสัยทัศน์ และการมีความคิดสร้างสรรค์ตามลำดับ 2) โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา และการวัดและประเมินผล ซึ่งเนื้อหาของโปรแกรม ประกอบด้วย 4 Module ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การมีความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม ส่วนผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 รายการ

คำสำคัญ : 1. โปรแกรม 2. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 3. การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

ABSTRACT

This study aimed 1) to examine the current and desired conditions, as well as the needs for innovative leadership among school administrators under the Roi Et Primary Educational Service Area Office 2, and 2) to develop and evaluate a leadership enhancement program. A mixed-methods design was employed, involving 337 participants selected through stratified random sampling. Data were collected using questionnaires, semi-structured interviews, and evaluation forms, and analyzed through mean, standard deviation, and needs index.

The findings indicated that 1) the current conditions were at a moderate level, while the desired conditions were at the highest level. The most prominent needs included leading change, fostering an innovative climate, vision, and creativity. 2) The developed program incorporated principles, objectives, content, processes, and evaluation, and was organized into four modules: vision, leading change, creativity, and innovative climate. The program received high ratings for both appropriateness and feasibility.

Keywords : 1. Program 2. Innovative Leadership 3. Leadership Enhancement

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมได้เปลี่ยนแปลงโลกอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้นานาประเทศต้องปรับตัวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับการยกระดับขีดความสามารถทั้งในระดับประเทศและองค์กร โดยกำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาวัตกรรมการอย่างเป็นระบบ เพื่อขับเคลื่อนประเทศสู่การเป็นผู้นำด้านนวัตกรรม พร้อมรับมือกับวิกฤตการณ์ และสร้างรากฐานแห่งการพัฒนาอย่างยั่งยืน (กุลชลี จงเจริญ, 2561) นอกจากนี้ยังมีการกำหนดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 โดยให้มีการประยุกต์ผสมผสานเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนา เพื่อสนับสนุนการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของคนอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) โดยนวัตกรรมข้างต้น ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายว่า นวัตกรรมเป็นการกระทำ หรือสิ่งที่ทำขึ้นใหม่ หรือแปลกจากเดิม ซึ่งอาจจะเป็นความคิด วิธีการ หรืออุปกรณ์ เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) จากนโยบาย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและความหมายของนวัตกรรมดังกล่าว จึงได้กลายเป็นเป้าหมายที่ผู้บริหารองค์กรต่าง ๆ ให้ความสนใจที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิรูประบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากยิ่งขึ้น (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2555) นวัตกรรมมีบทบาทสำคัญในการบริหารองค์กรยุคใหม่ ส่งผลให้สถานศึกษาทุกระดับต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม กระทรวงศึกษาธิการจึงส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมผ่านโครงการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างเป็นระบบ (สำนัก

พัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2561) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการดังกล่าว เป็นรูปแบบที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งควรให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ผู้บริหารที่พึงจ้องควรมีภาวะผู้นำที่สามารถนำพองค์กรให้ดำรงอยู่และสามารถแข่งขันกับองค์กรอื่น ๆ ได้ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ (ต้องลักษณะ บัญธรรม, 2559) เพื่อพัฒนาองค์กรทางการศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม โดยตัวแปรที่มีความสำคัญซึ่งจะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาในทุกมิติ และช่วยขับเคลื่อนกลยุทธ์นวัตกรรมไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงนับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้ไปสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม เพราะสามารถส่งเสริมหรือสร้างให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ (พยัต วุฒิรงค์, 2555) เช่น แนวทาง แนวคิด ระบบ วิธีการ กระบวนการ รูปแบบ เทคนิค และสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งที่ได้รับการคิดค้น พัฒนา และสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ทิตนา แซมมณี, 2559) ซึ่ง โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำ เป็นทางเลือกในการนำมาใช้ในการพัฒนาผู้นำทางการศึกษา หรือผู้ที่อยู่ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพราะเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม ความชำนาญ ตลอดจนทักษะในการปฏิบัติงาน (DuBrin, 2013)

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้สนองแนวทางการขับเคลื่อนภายใต้นโยบาย โดยมุ่งเน้นพัฒนาและส่งเสริมนวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและสมรรถนะของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2, 2566) ซึ่งการสนองนโยบายและกลยุทธ์ดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยประสิทธิผลของสถานศึกษาสะท้อนถึงความสามารถในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ส่งเสริมทัศนคติเชิงบวก การปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม และการแก้ไขปัญหาภายใน ซึ่งถือเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา (Hoy and Miskel, 2005) จากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ทั้งระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 พบว่า ในภาพรวมผลการทดสอบของนักเรียนทั้ง 2 ระดับชั้น มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และค่าเฉลี่ยระดับประเทศทุกรายวิชา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2, 2566) สะท้อนให้เห็นว่าภาพรวมการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ยังไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร

นอกจากนี้จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จากรายงานการประเมินตนเอง (Self - Assessment Report; SAR) ของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2565 ยังพบว่า จุดที่ควรพัฒนามากที่สุดของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ความสามารถในการสร้าง ส่งเสริม และสนับสนุนการใช้นวัตกรรม (กลุ่มงานส่งเสริม พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2, 2566) ซึ่ง

ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องการวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis) ซึ่งระบุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ ที่กล่าวถึงจุดอ่อน (weaknesses) ว่าบุคลากรบางส่วนขาดความรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ส่งผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ ได้กำหนดแนวทางเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาในสังกัด ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมีการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การส่งเสริมการใช้นวัตกรรม การสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรม ฯลฯ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2, 2565) ดังนั้น เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารมีศักยภาพในการสร้างและใช้นวัตกรรมอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง แก้ไขปัญหา และพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืน

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อที่จะนำไปใช้เป็นข้อมูลในกระบวนการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ สำหรับนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด ให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สามารถขับเคลื่อนนโยบายของรัฐสู่การปฏิบัติที่ดี อีกทั้งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2
- 2.2 เพื่อสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 อันจะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดนโยบายการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการนำไปใช้ในการบริหารจัดการหน่วยงานตามบริบทที่เหมาะสม
- 3.2 ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 อันจะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2

1) ศึกษาของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและสังเคราะห์องค์ประกอบตามแนวคิดของ George (2012), Spahr (2014), Doss (2015), Owen (2015), Perera (2016), จุรีวรรณ จันทลา (2559), สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2559), เกริญ กานต์ กาญจนะโกคิน (2561), วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล (2562) และจิตติมา วรรณศรี (2563) ซึ่งสรุปได้ว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การมีความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม

2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 337 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคำนวณจากสูตรของ Krejcie and Morgan (1970) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาฯ ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปทั้ง 46 ข้อ โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันฯ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.969 ส่วนแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ฯ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.984 เก็บรวบรวมข้อมูล จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2

1) สร้างแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน จากนั้นทำการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

2) สร้างโปรแกรมโดยนำข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของโปรแกรม กระบวนการสร้างโปรแกรม และข้อมูลจากการถอดองค์ความรู้ผู้บริหารที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี มาสร้างโปรแกรมซึ่งมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา และการวัดและประเมินผล และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ปรากฏดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวม

องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.19	0.57	ปานกลาง	4.66	0.64	มากที่สุด	0.46	3
2. ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง	3.15	0.57	ปานกลาง	4.71	0.54	มากที่สุด	0.55	1
3. ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์	3.22	0.57	ปานกลาง	4.68	0.56	มากที่สุด	0.45	4
4. ด้านการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม	3.18	0.51	ปานกลาง	4.67	0.45	มากที่สุด	0.47	2
รวมเฉลี่ย	3.19	0.56	ปานกลาง	4.68	0.55	มากที่สุด		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ส่วนความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมทุกด้านมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการเสริมสร้าง โดยสามารถเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ

5.2 การสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยนำข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของโปรแกรม กระบวนการสร้างโปรแกรม และข้อมูลจากการถอดองค์ความรู้ผู้บริหารที่มีวิสัยปฏิบัติที่ดีด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง มาสังเคราะห์เพื่อนำไปสู่การออกแบบและสร้างโปรแกรมฯ โดยผู้วิจัยสังเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างประกอบการร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	
หลักการ	โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มุ่งพัฒนาผู้บริหารให้มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง คิดสร้างสรรค์ และสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม โดยใช้หลักการ 70 : 20 : 10 ซึ่งเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (70%) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้อื่น (20%) และการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ (10%) โปรแกรมนี้ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการเสริมสร้าง และการวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำแนวคิดเชิงนวัตกรรมมาปรับใช้ในการบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ โปรแกรมยังช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้และนวัตกรรมภายในองค์กร นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน และทำให้สถานศึกษาทันสมัย พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21
วัตถุประสงค์	เพื่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
เนื้อหา	Module 1 การมีวิสัยทัศน์ (30 ชั่วโมง), Module 2 การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (50 ชั่วโมง), Module 3 การมีความคิดสร้างสรรค์ (20 ชั่วโมง) และ Module 4 การสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม (40 ชั่วโมง)
วิธีการเสริมสร้าง	หลักการ 70 : 20 : 10 รวมระยะเวลาตลอดโปรแกรม ประกอบด้วยการพัฒนางานในหน้าที่ คิดเป็น 70% การศึกษาดูงานและการเรียนรู้ผ่านชุมชนทางวิชาชีพ คิดเป็น 20% และการฝึกอบรม คิดเป็น 10%
การวัดและประเมินผล	การประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการเสริมสร้าง และการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการเสริมสร้างตามโปรแกรม

ภาพที่ 1 โครงร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

หลังจากสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 แล้ว ผู้วิจัยได้เสนอโปรแกรมต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้ผลการประเมินปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการ	4.67	0.48	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.50	0.55	มาก	4.70	0.50	มากที่สุด
3. เนื้อหา	4.71	0.44	มากที่สุด	4.74	0.41	มากที่สุด
4. กระบวนการพัฒนา	4.95	0.11	มากที่สุด	4.95	0.11	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	4.80	0.28	มากที่สุด	4.90	0.23	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.74	0.37	มากที่สุด	4.78	0.33	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาฯ โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำสุดและมีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด อีกทั้งยังมีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างองค์ประกอบนี้ โดยตัวบ่งชี้ที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ซึ่งอาจเกิดจากจากโครงสร้างการบริหารแบบรวมศูนย์ ขาดช่องทางการมีส่วนร่วม วัฒนธรรมองค์กรที่ไม่ส่งเสริม และข้อจำกัดด้านเวลาและแรงจูงใจของบุคลากร ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของบุคลากรช่วยเสริมสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อองค์กร เพิ่มแรงจูงใจ ลดแรงต่อต้านการเปลี่ยนแปลง และกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลให้สถานศึกษาปรับตัวและพัฒนาอย่างยั่งยืน แนวคิดนี้สอดคล้องกับ Lopez & Bauyot (2025) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการตัดสินใจของโรงเรียน มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อผลการดำเนินงานของโรงเรียน โดยโรงเรียนที่ให้บุคลากรมีบทบาทนำหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่า นอกจากนี้ Rechsteiner et al. (2022) ยังกล่าวว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ดีจะส่งผลให้ครูมีพฤติกรรมเป็นตัวกลางเชื่อมโยงความรู้และผู้คน (brokerage) ซึ่งพฤติกรรมนี้สัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน กล่าวอีกนัยหนึ่ง ผู้บริหารที่เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ครูทำงานร่วมกันข้ามขอบเขตเดิม ๆ จะช่วยเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนปรับปรุงและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้มากขึ้น งานวิจัยนี้เน้นว่าการสร้าง “ความร่วมมือแบบกระจาย” (distributed leadership) ซึ่งทุกคนมีส่วนร่วม มีผลในการเพิ่มความสามารถของโรงเรียนในการ

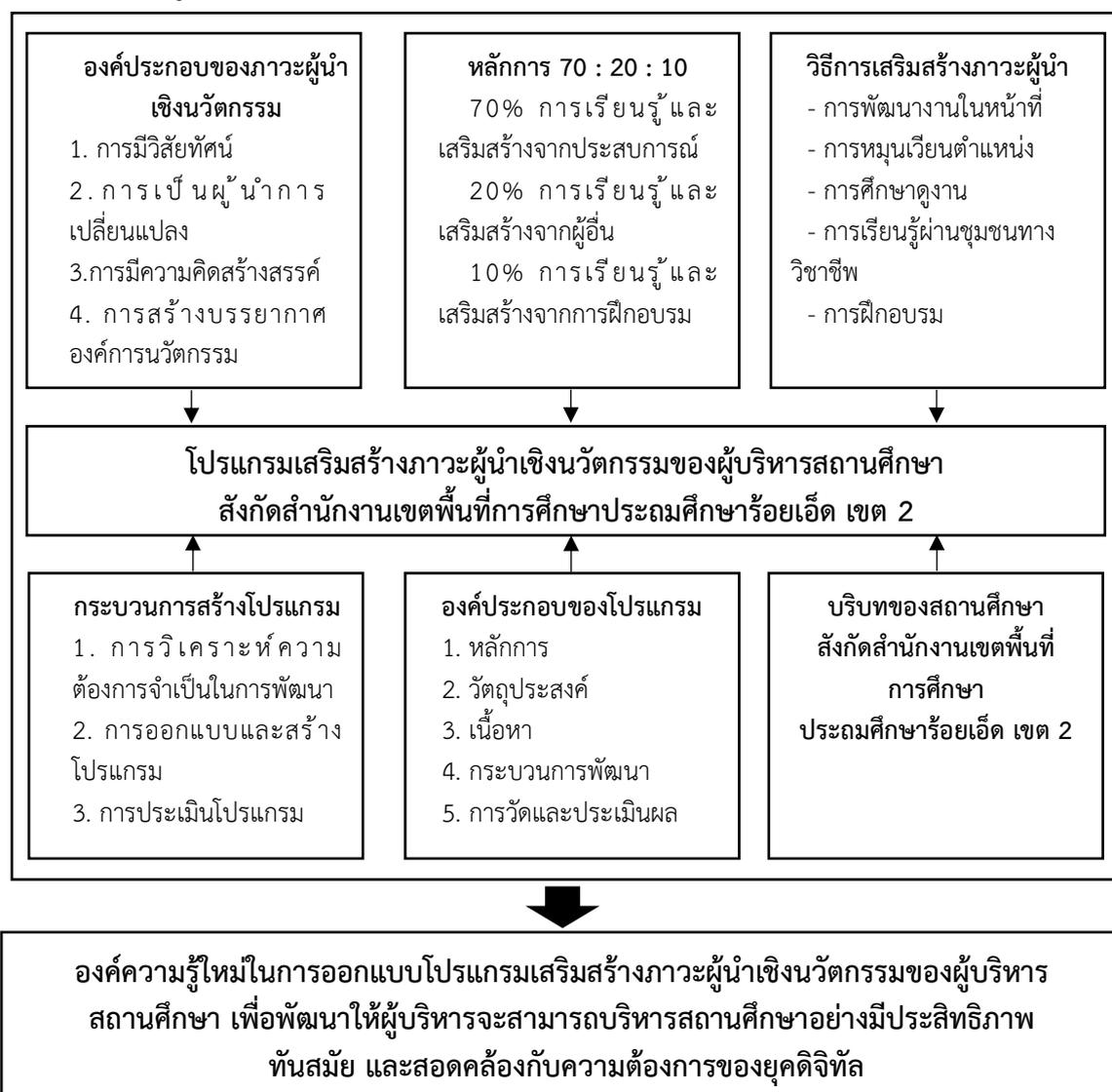
ดำเนินตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นพรัตน์ มูลศรีแก้ว (2563) และสุธิดา สอนสืบ (2565) ที่กล่าวว่า การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะการเปิดพื้นที่ให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นจะช่วยสร้างระบบที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคลากร เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการคิดเชิงนวัตกรรมและขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

6.2 จากการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยเยตต์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมนี้พัฒนาขึ้นโดยอาศัย กระบวนการสร้างโปรแกรม 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น การออกแบบและสร้างโปรแกรม และการประเมินผล ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา และการวัดและประเมินผล เนื้อหาแบ่งเป็น 4 Module ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม โดยใช้ หลักการ 70 : 20 : 10 คือ 70% การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง 20% การเรียนรู้จากผู้อื่น และ 10% การเรียนรู้จากการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยโปรแกรมนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Sahlin (2023) ที่ระบุว่า การออกแบบโปรแกรมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความครอบคลุมทุกมิติของการเรียนรู้ ทั้งด้านองค์ความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยต้องเชื่อมโยงกับบริบทของสถานศึกษาและความเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาในภาพรวม การวางแผนเชิงระบบควรเริ่มจากกระบวนการวิเคราะห์ความต้องการที่จำเป็น (Needs Assessment) อย่างเป็นรอบด้าน ทั้งในระดับบุคคล องค์กร และนโยบาย เพื่อให้สามารถระบุจุดแข็ง จุดอ่อน ตลอดจนช่องว่างของสมรรถนะที่ต้องได้รับการพัฒนาได้อย่างชัดเจน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการนี้จะช่วยกำหนดเป้าหมาย เนื้อหา และวิธีการดำเนินโปรแกรมให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบท และนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดย DuBrin (2013) ระบุว่า การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงช่วยเสริมสร้างภาวะผู้นำได้ดีกว่าการฝึกอบรมในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว เนื่องจากการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้ผลลัพธ์ที่ยั่งยืน อีกทั้ง องค์ประกอบของโปรแกรม องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม การใช้หลักการ 70 : 20 : 10 และวิธีเสริมสร้างภาวะผู้นำยังมีส่วนที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิระศักดิ์ นามวงส์ (2563), นพรัตน์ มูลศรีแก้ว (2563), กนกพิชญ์ สรรพศรี (2564), สุธิดา สอนสืบ (2565) และสุภัชชา กุลมอญ (2566) ที่แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น มีโครงสร้างที่เป็นระบบและได้รับการออกแบบอย่างรอบคอบบนพื้นฐานของแนวคิดทางวิชาการ จึงสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

6.3 จากการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยเยตต์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินโปรแกรมนี้ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติในระดับสูงสุด สะท้อนว่า กระบวนการพัฒนาที่ใช้ในโปรแกรมมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง การวัดและประเมินผล รวมถึงเนื้อหาของโปรแกรม ก็อยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้โปรแกรมนี้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ Jerdborg (2023) ที่กล่าวว่า การพัฒนาภาวะผู้นำจำเป็นต้องอาศัยการออกแบบกระบวนการที่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรในแต่ละบริบท โดยควร

มีการจัดระบบการประเมินผลที่ชัดเจน โปร่งใส และเป็นระบบ เพื่อใช้ในการติดตามความก้าวหน้า และปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หลักการดังกล่าวสอดคล้องกับโครงสร้างของโปรแกรมนี้ ซึ่งมุ่งเน้นทั้งในด้านกระบวนการพัฒนาศักยภาพของผู้เข้าร่วมและการวัดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในระดับปฏิบัติจริง เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ จิระศักดิ์ นามวงศ์ (2563), นพรัตน์ มูลศรีแก้ว (2563), กนกพิชญ์ สรรพศรี (2564), สุธิดา สอนสืบ (2565) และ สุภัชชา กุลมอญ (2566) ที่สร้างโปรแกรมโดยใช้หลักการของโปรแกรมเดียวกัน ล้วนมีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมในระดับมากที่สุดทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมนี้สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างครบถ้วน

7. องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

จากภาพที่ 1 การศึกษา ออกแบบและสร้าง รวมถึงการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา และการวัดและประเมินผล ซึ่งเนื้อหา มี 4 Modul ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การมีความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม และวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำ ที่บูรณาการหลักการ 70 : 20 : 10 เป็นกรอบแนวคิดในการเสริมสร้างเพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำนวัตกรรมและสามารถบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ทันสมัย ตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการของยุคดิจิทัล

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ ควรมีการจัดอบรมที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมในสถานศึกษา โดยเฉพาะการฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวคิดนวัตกรรมทางการบริหาร และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ ควรพัฒนาโครงการอบรมจัดหลักสูตรอบรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา เช่น การสร้างวิสัยทัศน์ การบริหารความขัดแย้ง และการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการบริหาร

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาว่าผู้นำสถานศึกษาสามารถพัฒนาแนวทางในการบริหารที่กระตุ้นให้บุคลากรมีความคิดเชิงนวัตกรรมได้อย่างไร โดยอาจพิจารณาถึงปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ เช่น การให้รางวัลหรือการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อพัฒนานวัตกรรม

9. บรรณานุกรม

กนกพิชญ์ สรรพศรี. (2564). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

กลุ่มงานส่งเสริม พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. (2566). รายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self – Assessment Report : SAR) ปีการศึกษา 2565. ร้อยเอ็ด : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2.

- กุลชลี จงเจริญ. (2561). เอกสารประกอบการสอน หน่วยที่ 12 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ชุดวิชา 23728 นวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เกรียงกานต์ กาญจนะโกคิน. (2561). ผู้นำด้านนวัตกรรม. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2566. จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/466874>
- จิตติมา วรณศรี. (2563). นวัตกรรมสู่การพัฒนาสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : รัตนสุวรรณการ.
- จิระศักดิ์ นามวงศ์. (2563). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จूरวิวรรณ จันพลา. (2559). การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้ประกอบการในธุรกิจแปรรูปอาหาร. วารสารระบบเทคโนโลยีและภาคใต้. 9(1). 53-57.
- ต้องลักษณะ บัญธรรม. (2559). การเป็นผู้นำยุคเศรษฐกิจดิจิทัลกับการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรทางการศึกษา. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้านครเหนือ. 7(1). 217-225.
- ทิตินา แคมมณี. (2559). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพรัตน์ มูลศรีแก้ว. (2563). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พยัต วุฒิรงค์. (2555). การจัดการนวัตกรรมจากแนวคิดสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2562). กระบวนทัศน์การโค้ชเพื่อเสริมสร้างทักษะการสร้างสรรคและนวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. (2565). ข้อมูลพื้นฐาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม กลยุทธ์. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2566. จาก <http://www.ret2.go.th/ict/>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2566. จาก <https://drive.google.com/file/d/1rOgghRmkvXAwZOCIsfJd5nIKectQdUTr/view>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2559). **หลักสูตรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา โครงการโรงเรียนประชารัฐ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2561). **พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2566. จาก <https://www.edusandbox.com>
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2555). แนวคิดเชิงนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 14(2). 117-128.
- สุธิดา สอนสืบ. (2565). **โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภัสชา กุลมอญ. (2566). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Doss, H. (2015). **Five character traits of innovation leaders**. Retrieved 10 October 2023. From <https://bit.ly/1NwKuEL>
- DuBrin, A. J. (2013). **Principles of Leadership**. 7th ed. Southwestern : Cengage Learning.
- George, B. (2012). **Developing Innovative Leaders**. Retrieved 10 October 2023. From <http://www.billgeorge.org/page/developing-innovative-leaders1>
- Hoy, W. K., and Miskel, C. G. (2005). **Educational administration: Theory, research, and practice**. 6th ed. New York : McGraw-Hill.
- Jerdborg, S. (2023). Participation in the Swedish national principal training programme: How does it intertwine with principals' practice?. **Educational Management Administration & Leadership**. 51(4). 932-948.
- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and psychological measurement**. 30(3). 607-610.
- Lopez, A. C., & Bauyot, M. M. (2025). Stakeholders' involvement in school-based programs: A case study. **International Journal of Multidisciplinary Educational Research and Innovation**. 3(1). 52-75.
- Owen, S. (2015). Innovative Leadership for Twenty-First Century Skill-Building: The Principal's Role in Establishing Futures-Oriented Teacher and Student Learning Cultures and Practices. **The International Journal of Educational Organization and Leadership**. 22(4). 45-56.
- Perera, V. (2016). **Innovative leadership**. Retrieved 10 October 2023. From <http://www.themalaymailonline.com/features/article/innovative-leadership>

- Rechsteiner, B., Compagnoni, M., Wullschleger, A., Schäfer, L. M., Rickenbacher, A., & Maag Merki, K. (2022). Teachers involved in school improvement: Analyzing mediating mechanisms of teachers' boundary-crossing activities between leadership perception and teacher involvement. **Teaching and Teacher Education**. 116. 103774.
- Sahlin, S. (2023). Professional development of school principals – How do experienced school leaders make sense of their professional learning?. **Educational Management Administration & Leadership**. 53(2). 380-397.
- Spahr, P. (2014). **What is Innovative Leadership? How Imagination Revolutionizes Business**. Retrieved 10 October 2023. From <http://online.stu.edu/innovativeleadership/#definition.html>

10. คำขอบคุณ

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนิธะวา คามดิษฐ์ อาจารย์ที่ปรึกษา และ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ, รองศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา สริวัฒน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้ข้อมูล และผู้บริหารสถานศึกษา ขอบคุณครอบครัวที่เป็นกำลังใจ และขออุทิศคุณค่าของงานวิจัยฉบับนี้แต่บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3*
PROGRAM TO STRENGTHENS IN DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 3

จิราวดี เงินหมั่น¹, สินธวา คามดิษฐ์²
Jirawadee Ngeonmun¹, Sinthawa Khamdit²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}
Email : 66010581015@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 และ 2) เพื่อพัฒนาและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 133 คน ที่สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามมาตรฐานค่า และการพัฒนาและประเมินโปรแกรม โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คนที่เลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ความเป็นมืออาชีพ การสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดิจิทัล และการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลตามลำดับ ส่วนสมรรถนะดิจิทัลมีความต้องการจำเป็นต่ำสุด 2) โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหากิจกรรม วิธีดำเนินการ และการวัดผล โดยแบ่งเป็น 4 โมดูล ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ การสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดิจิทัล ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล และสมรรถนะดิจิทัล ผลการประเมินโปรแกรมพบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. โปรแกรม 2. ภาวะผู้นำดิจิทัล 3. การเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัล

ABSTRACT

This research aims 1) to study the current situation, desired conditions, and essential needs for enhancing the digital leadership of school administrators under the Kalasin Primary Educational Service Area Office 3. 2) to develop and evaluate a program for enhancing digital leadership. The research was conducted in two phases: 1) studying the current situation, desired conditions, and essential needs, with a sample group of 133 school administrators selected through stratified random sampling, using a rating scale questionnaire; and 2) developing and evaluating the program, with three experts selected through purposive sampling. The research tools included a semi-structured interview and an assessment form for program feasibility and suitability. Data was analyzed using mean, standard deviation, and the necessary needs index.

The findings revealed that 1) the current level of digital leadership was moderate, while the desired level was at the highest level. The most essential needs for enhancement were ranked as follows: 1) professionalism, 2) building a digital learning culture network, and 3) digital vision. Digital competence had the lowest essential need index. 2) The developed digital leadership enhancement program consisted of five key components: principles, objectives, activity content, implementation methods, and evaluation. It was structured into four modules: 1) digital vision, 2) building a digital learning culture network, 3) digital professionalism, and 4) digital competence. The program evaluation indicated that it was highly appropriate and highly feasible.

Keywords : 1. Program 2. Digital Leadership 3. Digital Leadership Enhancement

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลได้รับอิทธิพลจากเทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบธุรกิจ การบริหารจัดการ และการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ เทคโนโลยี เช่น AI, Big Data และ Cloud Computing ช่วยลดความไม่แน่นอนของยุค VUCA และ BANI ผ่านการให้ข้อมูลที่แม่นยำและทันเวลา ส่งผลให้การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ เทคโนโลยียังเพิ่มขีดความสามารถในการรับมือกับความผันผวนทางเศรษฐกิจและสังคม เสริมสร้างความยืดหยุ่น และผลักดันนวัตกรรมสู่อนาคตดิจิทัล (Schwab, 2017; Kraaijenbrink et al., 2020) หรือกล่าวได้ว่ายุคนี้เป็นยุคที่พลโลกจะต้องก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดนิ่ง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็ว แผนแม่บทการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ระยะที่ 2 พ.ศ. 2561- 2565 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการสร้างเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่เข้มแข็ง มีคุณภาพ และขับเคลื่อนด้วยทุนมนุษย์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยเน้น

พัฒนาทักษะดิจิทัล กระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของทักษะดังกล่าว พร้อมทั้งจัดพื้นที่การเรียนรู้และพัฒนาแพลตฟอร์มการศึกษา เพื่อให้ทุกคนสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย(สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2560)

นโยบายการบริหารคุณภาพการศึกษาปัจจุบันมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ดิจิทัลของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอน การจัดหาโครงสร้างพื้นฐานด้านอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสนับสนุนการใช้สื่อการเรียนการสอนดิจิทัล การจัดทำฐานข้อมูล Big Data และการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่าน DLIT, DLTV และ ETV รวมถึงการส่งเสริม MOOCs และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) ดังนั้น คุณลักษณะของผู้บริหารยุคดิจิทัลจึงมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะในด้านระบบสารสนเทศและการจัดการความรู้ ทักษะคิดและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) รวมถึงเข้าใจผลกระทบต่อการบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถใช้ ICT ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562)

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการนำองค์กรสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และพันธกิจ โดยต้องเป็นต้นแบบในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ในยุคดิจิทัล ผู้บริหารต้องก้าวทันเทคโนโลยี เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านปฏิบัติและวัฒนธรรมองค์กร การบริหารที่เน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยยกระดับคุณภาพของผู้เรียนและบุคลากร ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย และเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัล (กนกอร สมปราษฎ์, 2562) จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสูงย่อมมีความได้เปรียบในการแข่งขัน และสามารถบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการไหลเวียนของข้อมูลที่รวดเร็ว การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้สามารถรับมือกับความท้าทายและขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรมเพื่อเป็นพลเมืองดีของชาติ โดยดำเนินงานตามนโยบาย 5 ด้าน ได้แก่ 1) พัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม ทักษะศตวรรษที่ 21 และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) พัฒนาคู่มือให้เป็นมืออาชีพ 3) เสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 4) ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล และ 5) พัฒนาเขตพื้นที่การศึกษาสู่ความเป็นเลิศ จากการวิเคราะห์นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในด้านที่ 3 มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำ โดยเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัลและการเรียนรู้ของผู้เรียนสู่ Digital Life & Learning ผ่านเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง ด้วยแพลตฟอร์มที่ทันสมัย ส่งผลให้สถานศึกษาพัฒนาอย่างยั่งยืน ครูมีความเป็นมืออาชีพ

และนักเรียนได้รับการศึกษาที่ทั่วถึงและมีคุณภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3, 2566)

การวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารยังมีปัญหา เนื่องจากผู้บริหารขาดความรู้และประสบการณ์ ส่งผลให้การดำเนินงานล่าช้าและขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สถานศึกษายังประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะด้านเทคโนโลยี อุปกรณ์ไม่ เพียงพอ และระบบสารสนเทศไม่มีความหลากหลายและขาดเครือข่ายในการดำเนินงาน ทำให้การ บริหารจัดการด้วยเทคโนโลยียังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3, 2566) ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหาร สถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัล โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการ สถานศึกษาและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนและสมรรถนะของผู้เรียนต่อไป

จากปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการสถานศึกษา จึงมี ความสนใจพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทการ ทำงาน ทั้งนี้ ผลวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำข้อมูล ไปใช้พัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำ ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
- 2.2 เพื่อสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และ ความ ต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 อันจะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ เพื่อใช้เป็นข้อมูล สารสนเทศในการกำหนดนโยบายการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการนำไปใช้ในการบริหารจัดการหน่วยงานตามบริบทที่เหมาะสม

3.2 ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 อันจะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ไปใช้ได้ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือ เขต 3

1) ศึกษาของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัล และสังเคราะห์องค์ประกอบตามแนวคิด Sheninger (2014), Zhu (2016), Hood (2017), Tran (2017), Sullivan (2017), Kane และคณะ (2018), เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2559), จิรพล สังข์โพธิ์ และคณะ (2560), ปกรณ์ ลีสกุล (2561), กนกอร สมปราชาญ (2562) และสุกัญญา แซ่มซ้อย (2562) ซึ่งสรุปได้ว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล มี 4 องค์ประกอบ คือ การมีวิสัยทัศน์ การสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดิจิทัล ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล และสมรรถนะดิจิทัล

2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 133 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคำนวณจากสูตรของ Yamane (1973) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้อำเภอเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปทั้ง 40 ข้อ โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.989 ส่วนแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ฯ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.992 เก็บรวบรวมข้อมูล จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือ เขต 3

1) สร้างแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) โดยใช้ข้อมูลจากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา หลักการ 70 : 20 : 10 วิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำ และการประเมินโปรแกรม ในการกำหนดข้อคำถามโดยสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน จากนั้นทำการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

2) สร้างโปรแกรมโดยนำข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของโปรแกรม กระบวนการสร้างโปรแกรม และข้อมูลจากการถอดองค์ความรู้ผู้บริหารที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี มาสร้างโปรแกรมซึ่งมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์/เป้าหมาย เนื้อหา กิจกรรม วิธีดำเนินการ และการวัดและประเมินผล และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ปรากฏดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.22	1.10	ปานกลาง	4.03	0.57	มาก	0.355	3
2. ด้านการสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดิจิทัล	3.23	1.04	ปานกลาง	4.48	0.52	มาก	0.386	2
3. ด้านความเป็นมืออาชีพ	3.23	1.00	ปานกลาง	4.56	0.51	มากที่สุด	0.413	1
4. ด้านสมรรถนะดิจิทัล	3.44	0.86	ปานกลาง	4.50	0.52	มากที่สุด	0.317	4
รวมเฉลี่ย	3.28	1.00	ปานกลาง	4.39	0.53	มากที่สุด		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสมรรถนะดิจิทัล ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเป็นมืออาชีพ ส่วนความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาฯ โดยรวมทุกด้านมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการเสริมสร้าง โดยสามารถเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความเป็นมืออาชีวด้านดิจิทัล (PNI_{modified} = 0.413) ด้านการสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดิจิทัล (PNI_{modified} = 0.386) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (PNI_{modified} = 0.355) และด้านสมรรถนะดิจิทัล (PNI_{modified} = 0.317) ตามลำดับ

5.2 การสร้างโปรแกรมฯ โดยนำข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของโปรแกรม กระบวนการสร้างโปรแกรม และข้อมูลจากการถอดองค์ความรู้ผู้บริหารที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีด้านภาวะผู้นำดิจิทัล จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง มาสังเคราะห์เพื่อนำไปสู่การออกแบบและสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผู้วิจัยสังเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างประกอบการร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ปรากฏดังภาพที่ 1

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	
หลักการ	โปรแกรมนี้นมุ่งพัฒนาทักษะภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้งานอย่างเหมาะสมและส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ผ่าน 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ วิสัยทัศน์ เครือข่ายวัฒนธรรมดิจิทัล ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล และสมรรถนะดิจิทัล โปรแกรมใช้แนวทาง 70-20-10 ในการพัฒนา คือ 70% จากประสบการณ์จริง 20% จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 10% จากการอบรมทางการ ช่วยให้ผู้บริหารปรับตัวสู่ยุคดิจิทัล และยกระดับคุณภาพการศึกษาผ่านการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ
วัตถุประสงค์	เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมด้านภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ให้สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
เนื้อหา	Module 1 การมีวิสัยทัศน์ Module 2 การสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดิจิทัล Module 3 ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล และ Module 4 สมรรถนะดิจิทัล
วิธีการเสริมสร้าง	หลักการ 70 : 20 : 10 รวมระยะเวลาตลอดโปรแกรม ประกอบด้วย การพัฒนางานในหน้าที่ คิดเป็น 70% การศึกษาดูงานและการเรียนรู้ผ่านชุมชนทางวิชาชีพ คิดเป็น 20% และการฝึกอบรม คิดเป็น 10%
การวัดและประเมินผล	ประเมินผลผ่านการประเมินตนเองก่อน-ระหว่าง-หลังการพัฒนา การซักถามและให้ข้อคิดเห็น การทำกิจกรรมที่กำหนด ความสนใจในการศึกษาด้วยตนเอง และผลการทดสอบประจำบทเรียนโดยต้องได้ไม่น้อยกว่า 70% เพื่อรับเกียรติบัตร

ภาพที่ 1 โครงร่างโปรแกรมเสริมสร้างของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

หลังจากสร้างโปรแกรมเสริมสร้างของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 แล้ว ผู้วิจัยได้เสนอโปรแกรมต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ ได้ผลการประเมินปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการ	4.36	0.52	มาก	4.69	0.43	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	4.81	0.64	มากที่สุด	5.00	0.53	มากที่สุด
3. เนื้อหากิจกรรม	4.52	0.62	มากที่สุด	4.80	0.51	มากที่สุด
4. วิธีการดำเนินการ	4.43	0.54	มาก	4.73	0.51	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	4.34	0.64	มาก	4.73	0.44	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.49	0.59	มาก	4.79	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาฯ โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก และความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านสมรรถนะดิจิทัล รองลงมา คือ ด้านความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล และด้านการสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดิจิทัล ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษยพรรณ สุระคาย (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก การวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็น โดยลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จากการเรียงลำดับความต้องการจำเป็น จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล การสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์และสมรรถนะดิจิทัล ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ญัฐณิชา ธนะสูตร (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำแบบดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ในภาพรวม ทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) จริยธรรมและการเป็นพลเมืองดิจิทัล 2) การสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมการเรียนรู้ 3) ความเป็นมืออาชีพ 4) สมรรถนะทางดิจิทัล และ 5) วิสัยทัศน์ผู้นำแบบดิจิทัล ตามลำดับ

6.2 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีองค์ประกอบของโปรแกรม คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา กิจกรรม 4) วิธีดำเนินการ และ 5) การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 4 Module คือ การมีวิสัยทัศน์ การสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดิจิทัล ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล และสมรรถนะดิจิทัล ระยะเวลาการพัฒนา 120 ชั่วโมง รูปแบบและวิธีการพัฒนาใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืนเพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถนำไปเป็นหลักการในการพัฒนาตนเองต่อไปอย่างต่อเนื่อง (Continuous Self Development) ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรม ได้แก่ 1) การศึกษาด้วยตนเอง 2) การพัฒนาจากบุคคลอื่น และ 3) การพัฒนาด้วยการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับ ไวยวิทย์ มูลทรัพย์ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ โดยมีองค์ประกอบโปรแกรม ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา แบ่งออกเป็น 3 Module ได้แก่ Module 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล Module 2 การรู้และใช้ดิจิทัล Module 3 การสื่อสารและจริยธรรมดิจิทัล 4) หลักการพัฒนาแบบ 70-20-10 วิธีพัฒนา ประกอบด้วย การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติงานจริง และการศึกษาดูด้วยตนเอง 5) การประเมินผลโปรแกรม และสอดคล้องกับ บุษยพรรณ สุระคาย

(2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยองค์ประกอบของโปรแกรม คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผล เนื้อหาในโปรแกรม ประกอบด้วย 4 Module ได้แก่ 1. ความรู้ดิจิทัล 2. วิสัยทัศน์ดิจิทัล 3. การสื่อสาร และ 4. ความร่วมมือ

6.3 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พบว่าระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วัตถุประสงค์/เป้าหมาย ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ เนื้อหากิจกรรม ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและน้อยที่สุดคือ การวัดและประเมินผล ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้โดยรวมมีระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ วัตถุประสงค์/เป้าหมาย ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เนื้อหากิจกรรม ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับสุดท้ายคือ หลักการ ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ บุชยพรพรรณ สุระคาย (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมในการนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์จากผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในระดับมากที่สุด

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาและสร้างโปรแกรม คาดว่าจะส่งผลให้ผู้บริหารได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ควรจัดทำโปรแกรมหรือโครงการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในด้านภาวะผู้นำดิจิทัล หรือพัฒนาในแต่ละด้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้บริหารได้มีโอกาสพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานในยุคที่วงการการศึกษากำลังเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลก และตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีบทบาทมากขึ้นในการบริหารจัดการสถานศึกษา

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านความเป็นมืออาชีพมีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ ควรส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความเป็นมืออาชีพ โดยเน้นการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการ เช่น การใช้ซอฟต์แวร์บริหารงานและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน พร้อมทั้งจัดทำแนวทางและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัลสำหรับผู้บริหาร เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนและฝึกฝนทักษะได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ควรมีระบบติดตามและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ตอบสนองต่อความต้องการในการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเพื่อศึกษาลึกลงไป เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) และการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยนำผลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล

9. บรรณานุกรม

- กนกอร สมปราชาญ์. (2562). *ภาวะผู้นำกับคุณภาพสถานศึกษา*. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพมหานคร : ศรุสภา.
- จิรพล สังข์โพธิ์, สุวรรณ จันทวาสารกิจ และ เสาวนีย์ อยู่ดีรัมย์. (2560). *ภาวะผู้นำในการบริหารยุคดิจิทัล : องค์การไอทีและองค์การที่เกี่ยวข้องกับไอทีในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล*. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐนิชา ธนะสูตร. (2565). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- บุษยพรรณ สุระคาย. (2565). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปกรณ ลีสกุล. (2561). Leadership in Digital Era: ภาวะผู้นำในโลกดิจิทัล. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2566. จาก <https://today.line.me/th/pc/article/Leadership+in+Digital+Era>
- ไวยวิทย์ มุลทรัพย์. (2565). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. (2566). แผนพัฒนาศึกษา พ.ศ. 2566 – 2570 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. กาฬสินธุ์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. (2566). รายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. กาฬสินธุ์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2560). แผนแม่บทการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ระยะที่ 2 พ.ศ 2561- 2565. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2566. จาก <https://www.depa.or.th/storage/app/media/file/depa-Promotion-Plan-Book61-65.pdf>
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era). สืบค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2566. จาก <http://www.trueplookpanya.com/knowledge/content>
- Hood, D. (2017). 10 skills for digital leadership at accounting firms. Retrieved 3 October 2023. From <https://www.accountingtoday.com/opinion/10-skills-for-digital-leadership-at-accounting-firms>Gerald(2018)
- Kane, G. C., Phillips, A. N., Copulsky, J., and Andrus, G. (2018). How digital leadership is (n't) different. MIT Sloan management review. 60(3). 34-39.
- Kraaijenbrink, C., Vegter, R. J., Hensen, A. H., Wagner, H., and Van Der Woude, L. H. (2020). Biomechanical and physiological differences between synchronous and asynchronous low intensity handcycling during practice-based learning in able-bodied men. Journal of NeuroEngineering and Rehabilitation. 17. 1-13.

- Schwab, K. (2017). **The Fourth Industrial Revolution**. New York : Crown Publishing Group.
- Sheninger, E. C. (2014). **Digital leadership: Changing technology for change-savvy school leaders**. Thousand Oaks, Calif. : Corwin, a SAGE company.
- Sullivan, L. (2017). **Skills Every Digital Leader Needs**. Retrieved 6 October 2023. From <https://www.resourceondemand.com/7-skills-every-digital-leader-needs-successful/>
- Tran, L. (2017). **Digital Transformation: The 5 Must-Have Skills for Digital Leaders**. Retrieved 6 October 2023. From <https://www.inloox.com/company/Blog/articles/digital-transformation-the-5-must-have-skills-for-digital-leaders>
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis**. New York, NY : Harper & Row.
- Zhu, P. (2016). **Five Key Elements in Digital Leadership**. Retrieved 6 October 2023. From <http://futureofcio.blogspot.com/five-key-elementsindigital-leadership.htm>

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธะวา คามดิษฐ์ อาจารย์ที่ปรึกษา รวมถึงคณาจารย์ กรรมการสอบ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยตรวจสอบและให้คำแนะนำตลอดการวิจัย ขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม คณาจารย์ เพื่อนนิสิต รุ่น พ.36 และทุกท่านที่ให้กำลังใจ สนับสนุนจนงานวิจัยนี้สำเร็จ ผู้วิจัยขอขอบคุณค่าและประโยชน์ของการวิจัยนี้เป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

การพัฒนาแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา
อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน*

THE DEVELOPMENT OF AN INTERNAL SUPERVISION ADMINISTRATIVE MODEL AT
WAT NAM KHRAI WITTAYA SCHOOL, THA WANG PHA DRISTRIC, NAN PROVINCE

พระครูสมุห์ ศรัณย์พงษ์ ภูริวัตตโน¹, ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์²
Phrakhrusamu Saranphong Phuriwattano¹, Chatchai Sirikulapan²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Lanna Campus, Thailand.^{1,2}
Email : saranphong2537@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายใน 4) เพื่อประเมินผล การใช้รูปแบบการนิเทศภายใน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียน จำนวน 17 รูป สถิติในการวิเคราะห์ ข้อมูล ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) ยืนยันรูปแบบใช้ Delphi Technique ด้วยฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ หาค่าความสอดคล้องของเนื้อหาด้วย (IOC) หาค่าความเชื่อมั่นค่า Cronbach's จากผู้เชี่ยวชาญและ วิเคราะห์ด้วยสถิติ (GLM) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพความต้องการบริหารงานวิชาการมี 6 ด้าน จากการวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็น ค่าสูงสุดคือด้านการนิเทศติดตามค่า (PNI) = 0.542 แสดงว่าครูและบุคลากร มีความต้องการที่จะพัฒนางานวิชาการด้วยการนิเทศติดตาม 2) พัฒนารูปแบบการบริหารการนิเทศ ขั้นการยืนยันรูปแบบด้วย Delphi Technique ผลการวิเคราะห์ค่า IQR = 0 ผู้เชี่ยวชาญมีความ คิดเห็นที่เป็นฉันทามติรูปแบบมีความถูกต้อง 3) นำรูปแบบทดลองใช้ในโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา กับกลุ่มทดลอง 17 รูป และกลุ่มควบคุมโรงเรียนวัดปรางค์ 17 รูป ทดสอบก่อนและหลัง เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่าน ผลการทดลองในภาพรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.94 ค่า Mean square = 2.38 และ ค่า p-value=.05 แสดงว่ารูปแบบ มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาความรู้ทักษะการอ่าน ของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 4. ผลการประเมินรูปแบบ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีพัฒนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ความพึงพอใจของครูอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. การพัฒนารูปแบบ 2. การบริหารงานวิชาการ 3. การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม 4. การอ่านจับใจความสำคัญ

ABSTRACT

This research has the following objectives: 1) To study the internal supervision conditions of Wat Nam Krai Witthaya School 2) To develop an internal supervision model 3) To test the internal supervision model 4) To evaluate the results of using the internal supervision model. The sample group consisted of 17 students. Statistics for data analysis. The need index (PNI) was used to confirm the model using the Delphi Technique with the consensus of experts. The content consistency value was found (IOC). The reliability value of Cronbach's from experts was found and analyzed with statistics (GLM) at a statistical significance of .05.

The research results found that 1. The academic administration needs had 6 aspects. From the analysis of needs, the highest value was the supervision and monitoring aspect (PNI) = 0.542, indicating that teachers and personnel wanted to develop academic work through supervision and monitoring. 2. Develop a supervision and management model 2) Model confirmation stage using the Delphi Technique The analysis result of the IQR value = 0. Experts have a consensus opinion that the model is correct. 3. Apply the trial model at Wat Nam Krai Witthaya School With an experimental group of 17 students and a control group of 17 students from Wat Prang School, pre- and post-tests were conducted to compare reading skills. The overall experimental results $\bar{X}$ = 4.94, Mean square = 2.38 and p-value = .05 showed that the model was effective in developing students' reading skills with a statistical significance of .05. 4. The results of the model evaluation found that the experimental and control groups had statistically significant differences in development at a statistical significance of .05. Teacher satisfaction was assessed at a high level.

Keywords : 1. Model development 2. Academic administration 3. Participatory internal supervision 4. Reading comprehension

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ถ้าหากคนมีคุณภาพแล้ว ย่อมส่งเสริมให้สังคมและประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะและสมรรถนะ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) เพื่อนำประเทศก้าวข้ามกับดักประเทศมีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง และเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังนั้นการจัดการระบบการศึกษาไทยทุกระดับชั้น จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศการศึกษาเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนัก เห็นความสำคัญและนำไปปฏิบัติในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กำหนดให้นักเรียน คือพระภิกษุและสามเณรต้องเรียนตามนโยบายของคณะสงฆ์ โดยมีมหาเถรสมาคม คือ วิชาภาษาบาลีและวิชาพระพุทธศาสนา ในการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แบ่งออกเป็น 14 กลุ่ม ครอบคลุมทั้งประเทศ มีห้องเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 409 โรงเรียน (กองพุทธศาสนศึกษา, 2557) โรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา ตำบลยม อำเภอดำรงวิทยาคาร จังหวัดน่าน สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 6 ซึ่งเป็นอีกโรงเรียนหนึ่งที่มีสภาพปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังที่รายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา ปีการศึกษา 256 5พบว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเพราะ ขาดรูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ ไม่เป็นขั้นตอน และขาดการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ตลอดถึงคุณภาพของผู้เรียน (รายงานผลการประเมินตนเอง (SAR)2565) จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายในหากไม่ดำเนินการศึกษาวิจัยก็จะส่งผลเสียต่อการจัดการเรียนการสอนในทุกด้านของโรงเรียนหากดำเนินการศึกษาวิจัยก็จะส่งผลดีต่อการพัฒนาครูทุกด้านในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอดำรงวิทยาคาร จังหวัดน่านสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอดำรงวิทยาคาร จังหวัดน่าน

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอดำรงวิทยาคาร จังหวัดน่าน

2.3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอดำรงวิทยาคาร จังหวัดน่าน

2.4 เพื่อประเมินผลรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอดำรงวิทยาคาร จังหวัดน่าน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา ตำบลยม อำเภอนำหว้า จังหวัดน่าน

3.2 ได้สร้างรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา ตำบลยม อำเภอนำหว้า จังหวัดน่าน

3.3 ได้ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา ตำบลยม อำเภอนำหว้า จังหวัดน่าน

3.4 ได้ประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา ตำบลยม อำเภอนำหว้า จังหวัดน่าน

3.5 โรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยาได้มีนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาการนิเทศภายใน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา R&D ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาโดยใช้การศึกษาเอกสารและผลการประเมินตนเอง (SAR) โดยได้จัดทำแบบสอบถามความต้องการและโดยใช้สูตรดัชนี ความต้องการจำเป็น (PNI) Modified Priority Needs Index สุวิมล ว่องวานิช (2550) เพื่อหาความต้องการของคณะครู โดยใช้แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการของคณะครูและบุคลากรของโรงเรียน จากนั้นนำเครื่องมือหาค่าความสอดคล้องของเนื้อหาส่งให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบหาค่า IOC พิเศษฐ์ ต้นชวณิชและพนา จินดาศรี (2561) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ยอมรับได้คือ ค่าเฉลี่ย 0.66 – 1.00 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค Cronbach, Lee J. (1990) และยืนยันรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอนำหว้า จังหวัดน่าน ด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) น้ำผึ้ง มีศิลป์ (2559) โดยกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 ท่านตอบแบบสอบถาม 3 รอบ รอบที่1 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด โดยผู้วิจัยส่งคำถามครั้งที่ 1 ด้วยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Google From) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตอบกลับมาแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำแบบสอบถามแบบ Rating Scale เพื่อสอบถามในรอบที่ 2 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ Medium (ค่ามัธยฐาน) IQR (Inter Quartiles) หากมีข้อคำถามที่ยังไม่เป็นฉันทามติ IR (Inter Quartiles) .00 - .50 จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด ผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามไปในรอบที่ 3 สำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นแตกต่างเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความคิดเห็นแตกต่างได้แก้ไขคำตอบเพื่อยืนยันรูปแบบและการดำเนินการทดลอง รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอนำหว้า จังหวัดน่าน กลุ่มทดลองที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอนำหว้า จังหวัดน่าน จำนวน 17 รูป กลุ่มควบคุมโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอนำหว้า จังหวัดน่าน จำนวน 17 รูป ผลการทดลองเพื่อทดสอบประสิทธิภาพ รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอนำหว้า จังหวัดน่าน ด้วยสถิติ (General Linear Model) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2537)

5. ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดน่าน ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

5.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา จากการวิเคราะห์ศึกษาความต้องการ

ตารางที่ 1 ศึกษาปัญหาและความต้องการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยาโดยใช้แบบสอบถามความต้องการจำเป็น และการจัดลำดับความต้องการของการพัฒนาโดยใช้สูตรดัชนี ความต้องการจำเป็น (PNI) Modified Priority Needs Index

ข้อที่	ประเด็นปัญหา	สภาพที่เป็นอยู่จริง (I)	สภาพที่ควรจะเป็น (D)	(I-D)/D	ลำดับที่
การนิเทศติดตามเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
1	มีการร่วมกันวางแผนการส่งเสริมและสนับสนุน นิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	44	96	0.542	1
2	มีการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและ สนับสนุน นิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	50	95	0.474	2
3	มีการสะท้อนผลการนิเทศการศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบ	52	94	0.447	3
4	มีการนำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	56	89	0.371	4
5	มีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิชาการร่วมกับ ชุมชนและองค์กรอื่นๆ	59	93	0.366	5

จากตารางที่ 1 ค่าการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การร่วมกันวางแผนการส่งเสริม และสนับสนุน นิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีค่าคะแนน = 0.542 (PNI) = (I-D)/D สภาพที่เป็นจริง I = 44 สภาพที่ต้องการ D = 96 (I-D)/D= 0.542

5.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยาด้วย Delphi Technique โดยใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและในการศึกษาผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่เป็นฉันทามติ (Consensus) และยืนยันว่ารูปแบบมีความถูกต้องสามารถนำไปใช้ในการทดลองได้

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยการวิเคราะห์ Delphi Technique เพื่อยืนยันว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่เป็นฉันทามติ (Consensus) ว่ารูปแบบมีความถูกต้องสามารถนำไปใช้ในการทดลองได้

ข้อที่	รูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	มัธยฐาน	IQR
การนิเทศแบบมีส่วนร่วมของ สพฐ.					
1	ผู้บริหารมีการประชุมปรึกษาหารือคณะครูเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายใน	4.90	.301	5	0
2	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาตามสภาพปัจจุบัน และความต้องการ	4.86	3.59	5	0
3	จัดทำแบบสำรวจข้อมูลในการดำเนินงานตามขอบข่ายภารกิจ 4 ด้าน ของโรงเรียน	4.86	3.59	5	0
4	มีรายงานผลการนิเทศภายในโรงเรียน	4.81	.402	5	0
5	มีการนำผลการนิเทศภายในไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้ดีขึ้น	4.86	3.59	5	0
6	ผู้บริหารมีการ ประชุมคณะครู เพื่อร่วมกันวางแผน และวิเคราะห์ปัญหา	4.86	3.59	5	0
7	ผู้บริหารมีการกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานการนิเทศภายใน	4.90	.301	5	0

จากตารางที่ 2 จากการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยาจากผู้เชี่ยวชาญ ด้วยการวิเคราะห์ Delphi Technique ผลการวิเคราะห์ค่า IQR (Inter Quartile Range) = 0 ทุกข้อแสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่เป็นฉันทามติ (Consensus) และยืนยันว่ารูปแบบมีความถูกต้องสามารถนำไปใช้ในการทดลองได้

5.3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบ ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา มาทดลองกับกลุ่มทดลองคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 17 รูป มีการทดสอบก่อนและหลังการจัดเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความรู้ทักษะการอ่านจับใจความ และนำแบบทดสอบความรู้ทักษะการอ่านจับใจความ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มควบคุมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดปรารงค์ จำนวน 17 รูป ที่ไม่ได้ใช้รูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา เพื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบความรู้ทักษะการอ่านจับใจความ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของผลการใช้รูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการวิเคราะห์ General Linear Model

ข้อ	รูปแบบการบริหารงานการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา	การเปรียบเทียบ	General Linear Model					
			Levene's test	$\bar{X}$	Mean square	df	F	p-value
1	ใจความสำคัญของเรื่อง	กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง	.07	1.07 4.43	4.61	1	24.05	.000**
2	การอ่านจับใจความสำคัญ	กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง	.15	1.06 4.22	3.09	1	11.98	.000**
3	ความหมายของการอ่านจับใจความ	กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง	.60	.62 4.60	.91	1	4.26	.05*
4	ผู้อ่านต้องปฏิบัติอย่างไร	กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง	.07	1.28 4.18	2.30	1	6.52	.01**
5	ขั้นตอนแรกของการอ่านจับใจความ	กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง	.54	1.85 4.37	1.10	1	4.84	.05*
6	ขั้นตอนสุดท้ายของการอ่านจับใจความ	กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง	1.51	1.71 4.40	1.02	1	4.86	.05*
7	จับใจความสำคัญอย่างไร	กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง	.141	1.64 4.88	1.42	1	3.41	.05*
8	ใจความสำคัญของข้อความนี้	กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง	3.62	1.04 4.19	2.71	1	7.71	.01**
9	ข้อความนี้มีใจความสำคัญ	กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง	.233	1.24 4.04	2.38	1	9.21	.000**
10	ข้อความนี้มีแนวคิด	กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง	1.29	.94 4.16	4.24	1	23.66	.000**
		รวม	0.82	4.94	2.38	1	10.05	.01**

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบภาพรวม การใช้รูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการวิเคราะห์ General Linear Model ปรากฏว่าผลต่างของค่าเฉลี่ยหลังการใช้ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมในภาพรวมค่า Levene's test=0.82, $\bar{X}$ = 4.94 ค่า Mean square ในภาพรวม = 2.38 และค่า F= 10.05, p-value=.01 คะแนนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ใจความสำคัญของเรื่อง $\bar{X}$ = 4.43 ค่า Mean square = 4.61 การอ่านจับใจความสำคัญ $\bar{X}$ = 4.22 ค่า Mean square = 3.09 รองลงมา ใจความสำคัญของ

ข้อความนี้ ($\bar{X}$) = 5.19 ค่า Mean square = 2.71 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ขั้นตอนแรกของการอ่านจับใจความ ($\bar{X}$) = 4.37 ค่า Mean square = 1.10 สรุปได้ว่าหลังการใช้รูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา กลุ่มทดลองมีความรู้ด้านทักษะการอ่านจับใจความสำคัญสูงกว่ากลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01**

5.4 เพื่อประเมินผลรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ตารางที่ 4 แสดงระดับ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประเมินผลความพึงพอใจของครูในการใช้รูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ประเด็นการประเมิน	ความพึงพอใจต่อการนำรูปแบบไปใช้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ศึกษาปัญหาและความต้องการพัฒนางานวิชาการ ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา	4.25	.70	มาก
2. การส่งเสริมและอบรมพัฒนาครูด้านจัดประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ Activities-Based Learning (ABL) โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.63	.51	มากที่สุด
3. ส่งเสริมการใช้รูปแบบ เทคนิควิธีการสอนอย่าง หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ	4.62	.51	มากที่สุด
4. จัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ และสมรรถนะของผู้เรียน โดยสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.25	.70	มาก
5. จัดทำแผนจัดการประสบการณ์เรียนรู้สำหรับนักเรียน โดยใช้รูปแบบ Activities-Based Learning (ABL)	4.38	.74	มาก
6. พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ในการจัดการจัดประสบการณ์เรียนรู้	4.25	.70	มาก
7. ทดลองการใช้รูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา	4.25	.70	มาก
รวมเฉลี่ย	4.37	0.65	มาก

จากตารางที่ 4 ในภาพรวม ครูมีความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.37, SD= 0.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ 1. การส่งเสริมและอบรมพัฒนาครูด้านจัดประสบการณ์เรียนรู้เพื่อออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ Activities-Based Learning (ABL) โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.63, SD.=0.51 2. ส่งเสริมการ

ใช้รูปแบบเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.62, SD=0.51 ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษารูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียน วัดน้ำใคร้วทยา อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดน่าน พบว่าผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงขอนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

6.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำใคร้วทยา จากการวิเคราะห์ศึกษาความต้องการจำเป็น (PNI) Modified Priority Needs ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนวัดน้ำใคร้วทยา ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการการศึกษาบุคลากรของโรงเรียน มีความต้องการในการพัฒนางานวิชาการด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้เกิดความรู้ทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียนของโรงเรียนวัดน้ำใคร้วทยา มีค่าการวิเคราะห์สูงสุด คือ ด้านร่วมกันวางแผนการส่งเสริม และสนับสนุน นิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีค่าคะแนน = 0.542 (PNI) = (I-D)/D สภาพที่เป็นจริง I = 44 สภาพที่ต้องการ D=96 (I-D)/D = 0.542 แสดงว่าครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนวัดน้ำใคร้วทยา มีความต้องการที่จะพัฒนางานวิชาการด้านการร่วมกันวางแผนการส่งเสริม และสนับสนุน นิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีลักษณ์ ปุกน้อย (2567) ได้ศึกษา การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษา ผู้นิเทศต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา กำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนการนิเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับการนิเทศ กำหนดปฏิทิน เครื่องมือ สร้างความเข้าใจ ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ 3) ด้านกระบวนการนิเทศการศึกษา ผู้นิเทศให้คำชี้แนะ ข้อมูลย้อนกลับ สร้างขวัญกำลังใจ สร้างเครือข่ายการนิเทศ 4) ด้านสื่อวัตกรรมการนิเทศการศึกษา ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ในด้านเทคโนโลยี สามารถผลิตและเลือกใช้สื่อวัตกรรมการนิเทศได้อย่างหลากหลาย และ 5) ด้านการสรุปและรายงานผล การนิเทศการศึกษา โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) นำผลการ นิเทศไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา นำเสนอผลงานที่เป็นแบบอย่างบันทึกเรื่องราวความประทับใจที่เกิดขึ้น เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ ผู้นิเทศควรเป็นผู้ที่สนใจ มีความรู้รอบด้าน สามารถให้ คำชี้แนะแนวทางได้อย่างสร้างสรรค์ เป็นกัลยาณมิตร และควรดำเนินการนิเทศในลักษณะของภาคีความร่วมมือ เพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษา

6.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำใคร้วทยา อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดน่าน ด้วยการวิเคราะห์ (Delphi Technic) จากผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยพบว่า ค่าสถิติวิเคราะห์ภาพรวมค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ IQR (Interquartile Range) มีค่าเท่ากับ 0 ทุกข้อ แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่เป็นฉันทามติ (Consensus) และยืนยันว่ารูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำใคร้วทยา มีความถูกต้องในด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎีสามารถนำไปใช้ ในการทดลองได้ แสดงให้เห็นว่า รูปแบบมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศรา ศิริวงศ์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เรื่อง English for Daily Life ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1) กิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง English for Daily Life ตามแนวความคิดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.57/80.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 75/75 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด

6.3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียน วัดน้ำใคร้ววิทยา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า การนำรูปแบบการนิเทศอย่างมีส่วนร่วมไปใช้ในการนิเทศติดตามจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้ำใคร้ววิทยา จำนวน 17 รูป และทดสอบความรู้ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยแบบทดสอบความรู้การอ่านจับใจความสำคัญกับกลุ่มควบคุม โรงเรียนวัดปรางค์ จำนวน 17 รูป เพื่อทดสอบประสิทธิภาพรูปแบบด้วยการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ซึ่งผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยประสิทธิภาพ การใช้รูปแบบกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติในการทดสอบสมมติฐาน ด้วยการวิเคราะห์ General Linear Model ปรากฏว่าผลต่างของค่าเฉลี่ยหลังการใช้ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมในภาพรวม $\bar{X} = 4.94$ ค่า Mean square = 2.38 และค่า F= 10.05, p-value=.01** คะแนนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ใจความสำคัญของเรื่อง $\bar{X} = 4.43$ ค่า Mean square = 4.61 การอ่านจับใจความสำคัญ $\bar{X} = 4.22$ ค่า Mean square = 3.09 ใจความสำคัญของข้อความนี้ $\bar{X} = 5.19$ ค่า Mean square = 2.71 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ขั้นตอนแรกของการอ่านจับใจความ $\bar{X} = 4.37$ ค่า Mean square = 1.10 สรุปได้ว่าหลังการใช้รูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำใคร้ววิทยา หลังการทดลอง มีประสิทธิภาพสูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบ แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01** สอดคล้องกับวิจัยของ กษมา สุรเดชา (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรม Active Learning เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านจับใจความและเจตคติต่อการอ่านของนักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทยชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรม Active Learning เสริมสร้างทักษะการอ่านจับใจความ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยได้เกณฑ์การประเมินเท่ากับ 87.67/88.65 ในส่วนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษานั้น เมื่อทดสอบโดยใช้วิธีการทางสถิติ t-test dependent ทดสอบ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาหลังใช้ชุดกิจกรรม Active Learning มีคะแนนสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรม Active Learning อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ในส่วนของเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการอ่านนั้นพบว่าโดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.40)

6.4 เพื่อสรุปผลการประเมินรูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำใคร้ววิทยา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้รูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำใคร้ววิทยา หลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05* แสดงว่ารูปแบบมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาความรู้ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของผู้เรียนได้ และผลการประเมินความพึงพอใจของครูโรงเรียนวัดน้ำใคร้ววิทยา หลังการใช้รูปแบบ ครูผู้สอนมีความพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.42, S.D. = 0.61 สอดคล้องกับวิจัยของ ราเพย ทินกระโทก (2568) เรื่อง การพัฒนาคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงออกแบบด้านการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงออกแบบด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก คู่มือการนิเทศที่

พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หลังใช้คู่มือครูมีความสามารถในการคิดเชิง ออกแบบด้านการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 ผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนหลังการ ทดลองใช้คู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในขั้นตอนของการคิดเชิงออกแบบ พบว่าครูผู้สอนมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมาก ครูมีความพึงพอใจต่อคู่มือในระดับมากที่สุด ข้อค้นพบสำคัญคือการบูรณาการ กระบวนการคิดเชิงออกแบบกับการนิเทศแบบมีส่วนร่วมช่วยพัฒนาความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นแนวทางใหม่ในการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นการมีส่วนร่วมและการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

7. องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำใคร้วทยา อำเภอนาทอง จังหวัดน่าน ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้วยการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม (Participatory Supervision) มี 5 ขั้นตอน 1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2. การวางแผนการนิเทศ 3. การสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ 4. ดำเนินการนิเทศ 5. ประเมินผลปรับปรุงการนิเทศ และการสอนในรูปแบบที่ใช้กระบวนการสอนแบบกิจกรรมเป็นฐาน ABL(Active Base Learning) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องเรียนด้วยการลงมือทำและแก้ปัญหาด้วยกิจกรรมมีกระบวนการคิดที่เป็นระบบมีขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ 1. ช้่นนำ 2. ช้่นกิจกรรม 3. ช้่นอภิปรายและนำไปใช้ 4. ช้่นสรุปและประเมินผล การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ครูผู้สอนจะออกแบบกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากกิจกรรมโดยใช้ กระบวนการคิดและหาแนวทางแก้ปัญหาเป็นขั้นตอน เกิดองค์ความรู้ใหม่เพื่อแก้ปัญหา สรุปได้ว่าองค์ความรู้ใหม่ จากการใช้รูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำใคร้วทยา อำเภอนาทอง จังหวัดน่าน มีประสิทธิภาพคือการพัฒนาทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ จากกิจกรรมมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดวิพากษ์อย่างสร้างสรรค์ในการอภิปรายผลจากการเรียนรู้ และการนำผลจากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริง ได้อย่างสร้างสรรค์ตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำใคร้วทยา อำเภอนาทอง จังหวัดน่าน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่ารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดน่าน ได้นำไปทดลองในด้าน ความรู้ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของวิชาภาษาไทย ด้วยแบบทดสอบความรู้การอ่านจับใจความสำคัญ โดยมีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการอ่านจับใจความสำคัญ และการอ่านจับใจความสำคัญของเรื่อง แสดงว่ารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สามารถนำรูปแบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดน่าน ไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในการพัฒนาและแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการบริหารงานวิชาการนิเทศติดตามอย่างมีส่วนร่วม โดยนำรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดน่าน ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษาของตนเอง เพื่อดำเนินการแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างยั่งยืน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดน่านมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงได้ โดยเฉพาะโรงเรียนพระปริยัติธรรมในสังกัดของสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

8.2.2 ควรนำผลการศึกษาด้านรูปแบบการนิเทศภายใน ในครั้งนี้มาเป็นแนวทางในการบริหารงานด้านอื่นๆด้วยกระบวนการนิเทศแบบมีส่วนร่วมของทุกคนในแต่ละฝ่าย เพราะจะทำให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง จะทำให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาได้ทุกฝ่ายซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนา ในภาพรวมของสถานศึกษาในสังกัดของสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาสืบไป

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการนำรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดน่าน ไปดำเนินการศึกษาวิจัยในช่วงชั้นอื่นๆ เช่น ระดับประถมและมัธยมปลาย

8.3.2 ควรมีการนำผลการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดน่าน ไปศึกษาต่อในข้อที่ยังไม่ได้ค้นพบ โดยทดลองในวิชาอื่นๆ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ หรือวิชาภาษาอังกฤษ

9. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : ศุภสภา.

กษมา สุรเดชา. (2564). ผลการใช้ชุดกิจกรรม Active Learning เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านจับใจความและเจตคติต่อการอ่านของนักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 2. กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

- กองพุทธศาสนศึกษา. (2557). **คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2557**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2537). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นริศรา ศิริวงศ์. (2566). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เรื่อง English for Daily Life ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- น้ำผึ้ง มีศิลป์. (2559). **การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย : การหลีกเลี่ยงมโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้อง**. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 9(1). 1256-1267.
- พิศิษฐ ตัณฑวณิช และพนา จินดาศรี. (2561). **ความหมายที่แท้จริงของค่า IOC**. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 24(2). 3-12.
- รำเพย ทินกระโทก. (2568). **การพัฒนาคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงออกแบบด้านการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย**. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 48(1). 70-85.
- โรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา. (2565). **รายงานผลการประเมินตนเองของโรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2565**. น่าน : โรงเรียนวัดน้ำไคร้วิทยา.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2556). **ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช**. พิมพ์ครั้งที่ 12. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารีลักษณ์ ปุกน้อย. (2567). **การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา**. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*. 9(4). 267-277.
- Cronbach, Lee J. (1990). **Essentials of psychological testing**. 5th ed. New York : Harper Collins.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ให้ความช่วยเหลือในครั้งนี้ ผู้วิจัย ใคร่ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้านการบริหารการศึกษา ในระดับปริญญาโท ขอขอบคุณประธานและคณะกรรมการสอบทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความถูกต้องของ เนื้อหาในเล่มวิจัยครั้งนี้ และคณาจารย์ทุกท่าน อาจารย์ ดร.ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข เนื้อหาของงานวิจัยฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี รวมถึงผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัยทุกท่าน ขอขอบคุณผู้บริหารและครูผู้สอนทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและ

การเก็บข้อมูลในการค้นคว้าวิจัย จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ ขอขอบคุณคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนาทุกท่านที่ได้เมตตาอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด*
ACADEMIC MANAGEMENT OF ADMINISTRATORS THAT AFFECTS SCHOOL
EFFECTIVENESS UNDER THE JURISDICTION OF ROI ET SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

อาทร โคตมุตร์¹, ธันยาภรณ์ นวลสิงห์²
Atorn Kotamoot¹, Thanyaporn Nualsing²
คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด^{1,2}
Faculty of Education and Human Development, Roi Et Rajabhat University, Thailand.^{1,2}
Email : dinsine2564@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด 2) ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร กับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด และ 4) การบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 382 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม ตอนที่ 2 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .82 และ ตอนที่ 3 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ในขั้นตอนทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ มีขั้นตอน

ผลวิจัยการพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้าน การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการ ศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา 2) ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้ปกครองและชุมชน รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการ ปรับเปลี่ยนและพัฒนาองค์การ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านนักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและ ทัศนคติเชิงบวก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด พบว่า การบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยด้านที่มีระดับ ความสัมพันธ์มากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมี

ความสัมพันธ์กันในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านที่มีระดับความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_3) ด้านการวัดผล การประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน (X_5) ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา (X_1) โดยตัวแปรทั้ง 3 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของประสิทธิผลของโรงเรียนได้ร้อยละ 90.30 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและในรูปแบบคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Y = 1.173 + 0.330X_3 + 0.336X_5 + 0.049X_1$$

$$Z = 0.487ZX_3 + 0.454ZX_5 + 0.069ZX_1$$

คำสำคัญ : 1. การบริหารงานวิชาการ 2. ผู้บริหาร 3. ประสิทธิภาพของโรงเรียน

ABSTRACT

This research aims to study: 1) The academic administration of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office, Roi Et Province. 2) The effectiveness of schools under the Secondary Educational Service Area Office, Roi Et Province. 3) The relationship between academic administration by school administrators and school effectiveness. 4) The aspects of academic administration that influence school effectiveness. The sample group consisted of 382 school administrators and teachers. The research instrument was a questionnaire. The reliability of Part 2 was 0.82, and the reliability of Part 3 was 0.85. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. For hypothesis testing, stepwise multiple regression analysis was employed.

The research findings revealed that: 1) The overall academic management of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office, Roi Et was at a high level. The highest average score was found in the area of curriculum development in schools, followed by development of educational media, innovation, and technology, while the lowest average score was in educational supervision. 2) The overall school effectiveness under the Secondary Educational Service Area Office, Roi Et was also at a high level. The highest average score was in positive relationships with parents and the community, followed by organizational adaptability and development, while the lowest average score was in students' moral and ethical development and positive attitudes. 3) The relationship between academic management and school effectiveness was found to be positively correlated at a high level. The strongest correlation was in the area of

development of educational media, innovation, and technology, which showed a very high and statistically significant correlation at the 0.05 level. The lowest correlation was in educational supervision, which was at a low level but still statistically significant at the 0.05 level. 4) The aspects of academic management that significantly affected school effectiveness under the Secondary Educational Service Area Office, Roi Et were: Development of educational media, innovation, and technology (X_3) Assessment, evaluation, and accreditation (X_5) Curriculum development in schools (X_1) These three variables collectively predicted 90.30% of the variance in school effectiveness, with statistical significance at the 0.05 level. The predictive equations were constructed both in raw scores and standardized scores.

$$Y = 1.173 + 0.330X_3 + 0.336X_5 + 0.049X_1$$

$$Z = 0.487Z_{X_3} + 0.454Z_{X_5} + 0.069Z_{X_1}$$

Keywords : 1. Academic Management 2. Administrator 3. School Effectiveness

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามพัฒนาการของเทคโนโลยีและความต้องการของสังคมยุคดิจิทัล รูปแบบการเรียนการสอนไม่ได้จำกัดอยู่แค่ภายในห้องเรียนอีกต่อไป แต่ขยายไปสู่แพลตฟอร์มออนไลน์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิตนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาต้องปรับตัวให้ทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและเทคโนโลยีเสมือนจริง (VR/AR) ที่เข้ามาช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกหนึ่งแนวโน้มสำคัญของการศึกษาในยุคปัจจุบัน คือ การเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการศึกษาเชิงรุก การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาในโรงเรียน เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนจึงมีความสำคัญในการพัฒนานโยบายและแนวทางปฏิบัติที่สามารถยกระดับคุณภาพทางการศึกษาได้ โดยเฉพาะในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อระบบการเรียนรู้ ความสำคัญของการศึกษาในด้านนี้อยู่ที่การค้นหาปัจจัยและแนวทางที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานด้านวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา หรือการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (จตุรภัทร ประทุม, 2559) การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพยังช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนโดยรวม โรงเรียนที่มีการบริหารจัดการด้านวิชาการที่ดีจะสามารถสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศในระยะยาว

ประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนและระบบการศึกษาโดยรวม โรงเรียนที่มีประสิทธิผลจะสามารถพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึง

ประสงค์ พร้อมทั้งส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานที่กำหนด ประสิทธิภาพของโรงเรียนยังส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม โรงเรียนที่มีคุณภาพสามารถผลิตบุคลากรที่มีศักยภาพเข้าสู่ตลาดแรงงาน สนับสนุนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โรงเรียนที่มีประสิทธิผลจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างอนาคตที่มั่นคงและยั่งยืนให้แก่สังคมและประเทศชาติ ประสิทธิภาพยังเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของโรงเรียน เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจว่าการบริหารงานของโรงเรียน เป็นเครื่องบ่งชี้ความสำเร็จของโรงเรียนได้อย่างดีเยี่ยม โรงเรียนนั้นๆ ได้ดำเนินการบริหาร ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใด ซึ่งการประเมินว่าโรงเรียนมีประสิทธิผลหรือไม่นั้น ตัวบ่งชี้ที่สำคัญ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน และอื่น ๆ เช่น สิ่งแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน การดำเนินการบริหาร บุคลากร งบประมาณ ทรัพยากรของโรงเรียน (นันทวัน สิมะเตือ และคณะ, 2564) ซึ่งประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนหลากหลายด้าน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณธรรมจริยธรรม และทัศนคติเชิงบวก ความพึงพอใจในการทำงานของครู ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาองค์กร ความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้ปกครองและชุมชน เป็นต้น ตลอดจนเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย คือ ผู้บริหาร ครู นักเรียนผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนั้นประสิทธิผลของโรงเรียนถือเป็นผลแห่งความสำเร็จ และผลสืบเนื่องจากการบริหารและพัฒนาโรงเรียนร่วมกันระหว่างทุกฝ่ายที่ต้องอาศัยความทุ่มเท ความพยายาม ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน รวมถึงการอาศัยทรัพยากรที่เพียงพอและมีคุณภาพ มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการบริหารหลักสูตร การสอน เทคโนโลยี ความเป็นผู้นำของทั้งผู้บริหารและครู โดยเป้าหมายที่สำคัญคือคุณภาพของผู้เรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 60 แห่ง การบริหารงานวิชาการ มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยมีการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและความต้องการของชุมชน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด, 2566) การบริหารงานวิชาการ เป็นเครื่องมือสำคัญหนึ่งของโรงเรียนที่จะพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลต่อโรงเรียน และส่งผลให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป

ด้วยบริบทข้างต้นผู้วิจัยจึง สนใจศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เนื่องจากงานวิชาการเป็นหัวใจหลักของโรงเรียน โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเป็นลำดับแรก ด้วยการบริหารงานวิชาการเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนประสิทธิผลของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับนักเรียน ครู และการดำเนินการด้านต่างๆ ของโรงเรียน จึงถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญเปรียบเสมือนหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหาร คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิผล ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

เป็นองค์กรชั้นนำในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

2.4 เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

3.2 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา การวัดผล ประเมินผล เทียบโอนผลการเรียน และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ผลการวิจัยนี้ผู้บริหารและครู สามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4.2 ผลการวิจัยนี้ผู้บริหารและครู สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยผลการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ตลอดจนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

4.3 ผลการวิจัยนี้ ผู้บริหารสามารถพัฒนาศักยภาพของครูในโรงเรียนได้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและอบรมผู้บริหารและครูในโรงเรียนให้มีความสามารถในการบริหารงาน วิชาการที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมภาวะผู้นำ และการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

4.4 ผลการวิจัยนี้ ผู้บริหารสามารถสร้างแนวทางการพัฒนาโรงเรียนอย่างยั่งยืน สามารถนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์และแผนพัฒนาโรงเรียนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังนี้

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำนวนทั้งหมด 2,384 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 60 คน และครู จำนวน 2,324 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด, 2566)

5.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำนวนทั้งหมด 382 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 52 คน และครู จำนวน 330 คน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดและเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเคอร์ซีและมอร์แกน สุ่มตัวอย่างโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิและใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นหน่วยของการสุ่ม กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของประชากรตามขนาดสถานศึกษา เล็ก กลาง ใหญ่ และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เพื่อสุ่มผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามมาตรวัตของลิเคิร์ท เกณฑ์การให้คะแนนมี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า กำหนดตัวเลือกไว้ 5 ระดับ ตามมาตรวัตของลิเคิร์ท เกณฑ์การให้คะแนนมี 5 ระดับ

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ถึงผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.4.1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของ ตอนที่ 1 โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) โดยเสนอในรูปตาราง

5.4.2 วิเคราะห์ตอนที่ 2 การบริหารวิชาการของผู้บริหาร และ ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำผลที่วิเคราะห์ได้แปลความหมายรายชื่อ รายด้านและในภาพรวม

5.4.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอภัยภูเบศร์ โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง นำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์

5.4.4 วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอภัยภูเบศร์ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอภัยภูเบศร์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอภัยภูเบศร์ โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา	3.69	0.81	มาก
2	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.59	0.83	มาก
3	การพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา	3.66	0.83	มาก
4	การนิเทศการศึกษา	3.52	0.88	มาก
5	การวัดผล การประเมินผล เทียบโอนผลการเรียน	3.64	0.97	มาก
โดยภาพรวม		3.62	0.69	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอภัยภูเบศร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวัดผล การประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา

6.2 ผลวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอภัยภูเบศร์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ประสิทธิผลของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	3.69	0.89	มาก
2	นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและทัศนคติเชิงบวก	3.44	0.78	ปานกลาง
3	ความพึงพอใจในการทำงานของครู	3.57	0.78	มาก
4	ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน	3.61	0.81	มาก
5	ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาองค์กร	3.78	0.85	มาก
6	ความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้ปกครองและชุมชน	3.93	0.68	มาก
โดยรวม		3.67	0.80	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ข้อ โดย ด้านความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้ปกครองและชุมชน เป็นด้านที่มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาองค์กร, ด้านนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านนักเรียนมี คุณธรรมจริยธรรมและทัศนคติเชิงบวก

6.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับ ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

การบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหาร (X)		ด้านการ พัฒนา หลักสูตรใน สถานศึกษา (X ₁)	ด้านการ พัฒนา กระบวนการ เรียนรู้ (X ₂)	ด้านการพัฒนา สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยี ทางการศึกษา (X ₃)	ด้านการ นิเทศ การศึกษา (X ₄)	ด้านการ วัดผล การ ประเมินผล และการ เทียบโอน ผลการ เรียน (X ₅)	ประสิทธิ ผลของ โรงเรียน (Y)
ด้านการพัฒนาหลักสูตรใน สถานศึกษา	X ₁	1	-	-	-	-	.597*
ด้านการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้	X ₂	.687*	1	-	-	-	.854*
ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	X ₃	.617*	.962*	1	-	-	.922*
ด้านการนิเทศการศึกษา	X ₄	.101*	.094*	.208*	1	-	.223*
ด้านการวัดผล การประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน	X ₅	.503*	.750*	.863*	.383*	1	.909*
การบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหาร (X)	X	.714*	.917*	.953*	.375*	.902*	.912*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p < .05)

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิผลของโรงเรียน ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.4 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน เพื่อค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

โมเดล	ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	F	p
1	X ₃	0.921	0.849	2144.476*	.000
2	X ₃ X ₅	0.948	0.900	1708.968*	.000
3	X ₃ X ₅ X ₁	0.950	0.903	1117.022*	.000

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปร	B	SE _b	Beta	t	p
	1.173	0.050		23.414*	.000
X ₃	.330	0.024	.487	14.276*	.000
X ₅	.336	0.024	.454	13.952*	.000
X ₁	.049	0.015	.069	3.361*	.000

การหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด พบว่า ตัวแปรที่ได้รับการเลือกเข้าสมการ คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X₃) ด้านการวัดผล การประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน (X₅) ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา (X₁) สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ 0.330, 0.336 และ 0.049 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ .487, .454 และ .069 ตามลำดับ สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์รูปคะแนนดิบ

$$Y = 1.173 + 0.330X_3 + 0.336X_5 + 0.049X_1$$

สมการพยากรณ์รูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.487Z_{X_3} + 0.454Z_{X_5} + 0.069Z_{X_1}$$

จากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่า การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนที่มีการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่หลากหลายและทันสมัย ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้สะดวก รวดเร็ว และสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายของแต่ละบุคคล อีกทั้งยังเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การคิดวิเคราะห์ และการเรียนรู้แบบแอกทีฟ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและประสิทธิผลโดยรวมของโรงเรียน นอกจากนี้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยียังช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การประเมินผลและปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง การบริหารงานวิชาการเป็นกลยุทธ์สำคัญที่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา และเป็นองค์ประกอบหนึ่ง que ผู้บริหาร ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัชฌิมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดย ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวัดผล การประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้เพราะการพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการศึกษา เนื่องจากหลักสูตรเป็นสิ่ง กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ สถานศึกษาทุกแห่งจึงต้องพัฒนาหลักสูตรภายใต้กรอบของหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งหลักสูตรที่ดีจะต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ ทันต่อสภาพ การเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี โดยหลักสูตรจะเป็นกรอบในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ให้กับผู้เรียน หากหลักสูตรมีประสิทธิภาพสอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน จะส่งเสริมให้งานวิชาการของโรงเรียนเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตร มีกระบวนการในการปรับปรุงและสร้าง หลักสูตรใหม่ที่เหมาะสม เพื่อปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัย ปรมศวรร มงคลเสริม และคณะ (2564) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 4.0 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

รองลงมา คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ยุค 4.0 และด้านที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษายุค 4.0 และการพัฒนา ส่งเสริมแหล่งศึกษาเรียนรู้ยุค 4.0

7.2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ข้อ โดย ด้านความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้ปกครองและชุมชน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาองค์กร, ด้านนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านนักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและทัศนคติเชิงบวก ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ทางโรงเรียนมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง สร้างเครือข่ายระหว่างผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนให้ความร่วมมือและช่วยเหลือโรงเรียนด้วยความเต็มใจ และให้ความร่วมมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะพัฒนาโรงเรียนและผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น ผู้บริหารให้ความสำคัญและตระหนักถึงการพัฒนาโรงเรียนให้ทันสมัย เจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนการสอนที่ต้องตอบสนองการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของเรือนเพชร เต็กลี และจรัส อติวิทยากรณ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ด้านการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวกในภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก

7.3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิผลของโรงเรียน ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด จะเห็นได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน หากการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิผลของสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้นเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชฎา วงศ์ศรีเกตุแก้ว และวรกาญจน์ สุขสดเขียว (2563) ศึกษาการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .806

7.4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 3 ด้าน เป็นตัวพยากรณ์ พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวัดผล การประเมินผล การเทียบโอนผลการ

เรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมเท่ากับ .950 สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด ได้ร้อยละ 90.30 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด ได้ดีที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 90.30 ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ สามารถนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาบูรณาการกับการจัดการศึกษาและบริหารการศึกษา การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดผล การประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน มาสนับสนุนการบริหารงานวิชาการ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และการจัดการในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อำนวยความสะดวก ผลักดันและสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากร มีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของยุคปัจจุบันและมีการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา พัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์สูงสุดของนักเรียนและบรรลุผลถึงเป้าหมายของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ยุวดี ประทุม, สุรัตน์ ไชยชมภู, ธนวิน ทองแพง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) วัฒนธรรมองค์การโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ประสิทธิผลของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 4) ปัจจัยการบริหารด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและด้านวัฒนธรรมองค์การโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) 5) ปัจจัยการบริหารด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและด้านวัฒนธรรมองค์การโรงเรียนสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนได้ มี 4 ปัจจัย ดังนี้ วัฒนธรรมองค์การด้านการตัดสินใจ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการพัฒนาครู วัฒนธรรมองค์การด้านความหลากหลายของบุคลากร และวัฒนธรรมองค์การด้านความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมของ 4 ปัจจัยเท่ากับ 0.79 และสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ร้อยละ 62.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) โดยเขียนสมการพยากรณ์รูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้ $Z = 0.265 (Z_{10}) + 0.267(Z_4) + 0.215(Z_{17}) + 0.14(Z_{18})$

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวัดผล การประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ดังนั้นเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมและควรกำหนดนโยบายสนับสนุนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารทั้ง 3 ด้าน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งการบริหารงานวิชาการด้านนี้จะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด และส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลด้านอื่นๆ ของโรงเรียน ดังนั้น เขตพื้นที่การศึกษาควรมีแนวทางการเสริมสร้างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ด้านการนิเทศการศึกษา โดยความร่วมมือและสนับสนุนของผู้บริหาร คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรมุ่งเน้น พัฒนา ปรับปรุง และให้ความสำคัญในการกระตุ้น ส่งเสริมสนับสนุนให้คณะครูเห็นความสำคัญของการนิเทศการศึกษา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ด้านสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียน เพื่อพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

9. เอกสารอ้างอิง

- จตุรภัทร ประทุม.(2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นันทวัน สิมะเตือ และคณะ. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามนโยบายการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วารสารการอาชีวศึกษาภาคกลาง. 6(1). 79-89.
- ปรเมศวร์ มงคลเสริม และคณะ. (2564). ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. *Sisaket Rajabhat University Journal*. 16(1). 42 – 56.
- ยุวดี ประทุม, สุรัตน์ ไชยชมภู, ธนวิน ทองแพง. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. *วารสารศึกษาศาสตร์*. 28(1). 181-194.
- รัชฎา วงศ์ศรีเกตุแก้ว และวรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2563). การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร*. 8(2). 42-51.
- เรือนเพชร เต็กลี และจรัส อติวิทยากรณ์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. (2566). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. ร้อยเอ็ด :
กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณา พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้อง
ความสมบูรณ์ ตลอดจนการให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญญารักษ์
นวลสิงห์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ ประธานกรรมการสอบ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ เพาพาน กรรมการสอบ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาจากท่าน
และขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงยิ่ง ขอขอบพระคุณ อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา
และแนะแนวทางให้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความ
กรุณาตรวจสอบแบบสอบถามให้คำแนะนำ ให้แนวทาง ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี
ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารและคณะครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด
ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ขอขอบพระคุณครอบครัว ที่สนับสนุนและให้
กำลังใจและความช่วยเหลือสนับสนุนทุกอย่างเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาที่ทำวิทยานิพนธ์
คุณประโยชน์และคุณค่าที่พึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา
บูรพาคุณาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ด้วยความเคารพอย่างสูง

การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*

THE SCHOOL ADMINISTRATION TOWORD A DIAMOND HEALTH PROMOTING
SCHOOL UNDER BUENGMKAN PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

กาญจนา อินยาศรี¹, กฤตภูมิ ชมภูวิเศษ²
Kanchana Inyasri¹, Krits Chompuwiset²
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี^{1,2}
Udon Thani Rajabhat University, Thailand.^{1,2}
Email : 66120605140@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร และ 2) ศึกษากระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ: วิธีพหุกรณีศึกษาจากโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร จำนวน 2 โรงเรียน 1) โรงเรียนบ้านอนุบาลศรีวิไล และ 2) โรงเรียนบ้านบึงกาฬ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงาน ครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าเพื่อยืนยัน ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1) ด้านการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 1.2) ด้านการดำเนินงานสุขภาพของนักเรียนแกนนำ และ 1.3) ด้านผลสำเร็จของการดำเนินงาน 2) กระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ใช้กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 3 องค์ประกอบ 19 ตัวชี้วัด โดยใช้การบริหารงานตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง โดยมีการดำเนินงานระหว่าง ผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามโครงการส่งเสริมสุขภาพ สามารถแก้ไขปัญหาสุขภาพขั้นพื้นฐานของนักเรียน มีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการทำงานอย่างเป็นระบบ นำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ : 1. การบริหารสถานศึกษา 2. โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 3. วิจัยเชิงคุณภาพ

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the school administration toward a diamond health promoting school under the Buengkan primary education service area office, and 2) to investigate the management process of educational institutions a diamond health promoting school under the Buengkan primary education service area office. The study employed qualitative research methodology using a multi case study approach of two schools that received the Diamond Level Health Promoting School Award: 1) Anubansriwilai School and 2) Ban Buengkan School, both school under the Buengkan primary education service area office. The research instruments included structured interviews. Triangulation methods were used to confirm the validity and reliability of the data. The qualitative research methodology was employed target group of 10 key informants comprised administrator school, group leaders, teachers of school's health, experts, and public health officer.

The results of the research were as follows: 1) The components of the school administration towards a diamond health promoting school consisted of three elements: 1.1) Implementation of a diamond Health Promoting 1.2) Implementation of Student Health And 1.3) Achievement of work according to policy. 2) the management process of educational institutions a diamond health promoting school consisting of 3 components and 19 indicators. By applying Deming's quality cycle in management. In partnership with administrators, teachers, students, the community, and related institutions. Capable of solving students' basic health problems. A structured approach to supervision, monitoring, and evaluation is applied, ensuring that project implementation is continuously improved for better efficiency.

Keywords : 1. The school administration 2. A diamond health promoting school 3. The qualitative research methodology

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมทำให้ชีวิตของคนไทย มีความเสี่ยงต่อทางสุขภาพ เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคและภัยอันตรายต่างๆ ในชีวิตประจำวันของเด็ก และเยาวชน ที่เจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ การเจ็บป่วยของร่างกายซึ่งเกิดจาก การมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่พึงประสงค์ (สุขบัญญัติแห่งชาติ, 2561) สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันที่เป็นผลมาจากการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้วิถีชีวิตของเด็กวัยเรียนและเยาวชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมาย ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนบางกลุ่มที่ได้รับอิทธิพลของแบบอย่างที่ไม่เหมาะสม จากการใช้ค่านิยมและวัฒนธรรมตามกระแสสังคมตะวันตก นำไปสู่ปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากตัวเด็กเอง ครอบครัว สังคมแวดล้อมภายในและภายนอกโรงเรียน เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การตั้งครรรภ์ไม่พึงประสงค์ เอดส์ ยาเสพติดปัญหาสุขภาพ อุบัติเหตุ

(กรมอนามัย, 2554) ระบบการส่งเสริมสุขภาพ ที่กำหนดให้โรงเรียนเป็นจุดที่ควรมีการส่งเสริมสุขภาพ มักจะควบคู่ไปกับการศึกษาซึ่งในการส่งเสริมสุขภาพที่เริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็กจะเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญนำไปสู่การมีสุขภาพดีเมื่อเติบโตเป็นใหญ่ โดยเฉพาะเด็กวัยเรียนซึ่งเป็นวัยที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านสติปัญญาอารมณ์และจิตใจอย่างรวดเร็ว (ประเวศ วสี, 2541)

โรงเรียนอนุบาลศรีวิไล และโรงเรียนบ้านบึงกาฬ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ จัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีตามเกณฑ์การบริหารที่เป็นเลิศตามกรอบแนวคิดการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มีความสามารถด้านการบริหารจัดการ ส่งผลให้มีวิธีปฏิบัติและผลงานที่เป็นเลิศ และเป็นสถานศึกษาที่ประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ ตามเกณฑ์สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เป็นสถานศึกษาต้นแบบที่มีระบบการประกันคุณภาพที่มีมาตรฐานชัดเจน และเป็นสถานศึกษาที่ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาระบบบริหารจัดการที่สร้างเสริมสุขภาพแก่นักเรียน บุคลากร และชุมชน ซึ่งโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรเป็นโครงการของกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการได้จัดขึ้นเพื่อให้เด็กนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนมีสุขภาพแข็งแรง ปลอดภัย (กรมอนามัย, 2556)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังที่ได้กล่าวถึง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรและกระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนหน่วยงานทางการศึกษาที่จะนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในสถานศึกษาให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้นและแนวทางการดำเนินงานจนสามารถพัฒนาสู่ระดับที่สูงขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2.2 เพื่อศึกษากระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ได้สารสนเทศเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร และได้กระบวนการบริหารสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เพื่อนำไปพัฒนาสถานศึกษา ให้ผ่านการรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษา การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ พหุกรณีศึกษา จากโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย กำหนดการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬโดยการศึกษ การวิเคราะห์ เอกสาร ตำรา แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษากระบวนการบริหาร สถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยนำข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นข้อมูลเชิงลึก ในการศึกษากระบวนการบริหาร สถานศึกษาสู่โรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ตามวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) เป็นการบริหารสถานศึกษาสู่ความ เป็นเลิศด้านโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรและแนวคิดการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพระดับเพชร ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์อย่างเป็น ระบบ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) การสังเกต (Observation) การจดบันทึก (Field Note) และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทุกฉบับ ปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง ผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การเลือกพื้นที่ในการศึกษา ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า สถานศึกษาที่มีการ บริหารจัดการด้านการส่งเสริมสุขภาพด้วยวิธีปฏิบัติและผลงานที่เป็นเลิศตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพที่มีมาตรฐานชัดเจน ประสบ ความสำเร็จอย่างต่อเนื่องและมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ คือ โรงเรียนอนุบาลศรีวิไลและโรงเรียนบ้านบึง กาฬ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผ่านการรับรองมาตรฐานโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ระยะเวลารับรอง ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2561 ถึงวันที่ 1 ตุลาคม 2564

2. การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมหรือให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา สามารถให้ข้อมูลเชิงลึก ของการวิจัยได้เป็นอย่างดีซึ่ง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงาน ครู ผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการ วิจัยอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) การวิเคราะห์ เอกสาร (Document Analysis) การสังเกต (Observation) การจดบันทึก (Field Note) และการวิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis) โดยข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ ต้องเป็นข้อมูลที่สัมพันธ์กันตรงตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัยจนถึง "จุดอิ่มตัว" (Saturation) ที่ไม่มีข้อมูลใหม่เพิ่มขึ้นอีกหรือไม่มีใครจะให้ ข้อมูลนั้นเพิ่มเติมอีก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสรุปใจความสำคัญ จัดกลุ่ม แยกประเด็น ผสมผสานและประกอบกัน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ (Relationship) ของข้อมูลให้เห็นภาพที่สมบูรณ์ ทำการตีความเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สามารถใช้อธิบายหรือตอบคำถามการศึกษาวิจัยได้ เก็บข้อมูลและ วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์อย่างเป็นระบบ จนแสดงความสัมพันธ์และตอบคำถาม วิจัยได้อย่างชัดเจน ตรวจสอบประเด็นความตรงของข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ทั้งด้านผู้วิจัยและด้านทฤษฎี

5. การสร้างข้อสรุป ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่ผ่านการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive) มา เรียบเรียงเชื่อมโยงข้อสรุปตามลำดับ เชื่อมโยงบทสรุปย่อยเข้าด้วยกัน พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกันสังเคราะห์เป็นบทสรุปสุดท้าย และเขียนนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบความเรียง

5. ผลการวิจัย

การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า

5.1 องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ องค์ประกอบที่เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มีจำนวน 3 องค์ประกอบ 19 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 1 การประเมินรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง 2) การดำเนินงานสุขภาพของนักเรียนแกนนำ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 2 มีการจัดตั้งชมรมสุขภาพที่มีแกนนำนักเรียน รวมตัวกันดำเนินกิจกรรมสุขภาพอย่างต่อเนื่องและตัวชี้วัดที่ 3 โครงการสุขภาพของนักเรียนที่เป็นผลงานเด่นของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จชัดเจนในการลดปัญหาสุขภาพหรือสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนหรือชุมชน และ 3) ผลสำเร็จของการดำเนินงาน ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 4 ภาวะการเจริญเติบโต ตัวชี้วัดที่ 5 นักเรียนไม่มีฟันแท้ ผุ และถอน ตัวชี้วัดที่ 6 นักเรียนอายุ- 18 ปี มีสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพผ่านเกณฑ์ ตัวชี้วัดที่ 7 นักเรียนมีสุขภาพจิตดี ตัวชี้วัดที่ 8 มีโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพที่มีความชุกสูงหรือหรือเป็นอันตรายในเด็กวัยเรียนได้เป็นผลสำเร็จและต่อเนื่อง ตัวชี้วัดที่ 9 น้ำดื่มบริการแก่นักเรียนมีผลการตรวจวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์คุณภาพน้ำบริโภค กรมอนามัย ตัวชี้วัดที่ 10 น้ำดื่มเพียงพอ ตัวชี้วัดที่ 11 ส้วมผ่านเกณฑ์มาตรฐาน HAS ตัวชี้วัดที่ 12 ไม่จัดและจำหน่ายอาหารว่างหรือขนมที่มีไขมันสูง และรสเค็มจัด ตัวชี้วัดที่ 13 ไม่จัดและจำหน่ายอาหารว่างรสหวานจัด และเครื่องดื่มที่มีรสหวานจัด ตัวชี้วัดที่ 14 มีการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้บริโภคผักมื้อกลางวันทุกวันเปิดเรียนตามปริมาณที่แนะนำ ตัวชี้วัดที่ 15 โรงอาหารผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขาภิบาลอาหารในโรงเรียน ตัวชี้วัดที่ 16 การบาดเจ็บในโรงเรียนจนทำให้นักเรียนต้องพักรักษาตัว ในโรงพยาบาลในรอบปีที่ผ่านมา ตัวชี้วัดที่ 17 มีการจัดการแก้ไขเมื่อมีปัญหาที่เกิดจากภาวะมลพิษภายนอกที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ตัวชี้วัดที่ 18 โรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และตัวชี้วัดที่ 19 การสูบบุหรี่ในโรงเรียน

5.2 ผลศึกษากระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า โรงเรียนโรงเรียนมีการจัดประชุม วางแผน กำหนดนโยบายของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีโครงการแก้ไข ปัญหาสุขภาพของนักเรียน การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย คำนึงถึงสุขภาพของนักเรียน โดยทั้งสองโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก เช่น โรงพยาบาล สาธารณสุขจังหวัด เทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การดำเนินโครงการนั้น มีการกำกับ ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน มีการแก้ไข จัดการที่เหมาะสมกระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยใช้การบริหารตามวงจรคุณภาพ (PDCA) โดยมีการดำเนินงานระหว่าง ผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ดังนี้

6.1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร พบว่า มี 3 องค์ประกอบหลัก 19 ตัวชี้วัด ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มี 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ การประเมินรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับขององค์ประกอบที่ 2 การดำเนินงานสุขภาพของนักเรียนแกนนำ มี 2 ตัวชี้วัด คือตัวชี้วัดที่ 2 มีการจัดตั้งชมรมสุขภาพที่มีแกนนำนักเรียนรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง และ ตัวชี้วัดที่ 3 มีโครงการสุขภาพของนักเรียนที่เป็นผลงานเด่นของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จชัดเจนในการลดปัญหาสุขภาพหรือสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนหรือชุมชน ตัวชี้วัดที่ 4 ภาวะการเจริญเติบโต ตัวชี้วัดที่ 5 นักเรียนไม่มีฟันแท้ ผุ อุดและถอน ตัวชี้วัดที่ 6 นักเรียนอายุ - 18 ปี มีสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพผ่านเกณฑ์ ตัวชี้วัดที่ 7 นักเรียนมีสุขภาพจิตดี ตัวชี้วัดที่ 8 มีโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพที่มีความซุกสูงหรือหรือเป็นอันตรายในเด็กวัยเรียนได้เป็นผลสำเร็จและต่อเนื่อง ตัวชี้วัดที่ 9 น้ำดื่มบริการแก่นักเรียนมีผลการตรวจวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์คุณภาพน้ำบริโภคกรมอนามัย ตัวชี้วัดที่ 10 น้ำดื่มเพียงพอ ตัวชี้วัดที่ 11 ส้วมผ่านเกณฑ์มาตรฐาน HAS ตัวชี้วัดที่ 12 ไม่จัดและจำหน่ายอาหารว่างหรือขนมที่มีไขมันสูง และรสเค็มจัด ตัวชี้วัดที่ 13 ไม่จัดและจำหน่ายอาหารว่างรสหวานจัด และเครื่องดื่มที่มีรสหวานจัด ตัวชี้วัดที่ 14 มีการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคน ได้บริโภคผักมือกลางวันทุกวันเปิดเรียนตามปริมาณที่แนะนำตัวชี้วัดที่ 15 โรงอาหารผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขาภิบาลอาหารในโรงเรียน ตัวชี้วัดที่ 16 การบาดเจ็บในโรงเรียน จนทำให้นักเรียนต้องพักรักษาตัว ในโรงพยาบาลในรอบปีที่ผ่านมา ตัวชี้วัดที่ 17 มีการจัดการแก้ไขเมื่อมีปัญหาที่เกิดจากภาวะมลพิษภายนอกที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ตัวชี้วัด ที่ 18 โรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ตัวชี้วัดที่ 19 การสูบบุหรี่ในโรงเรียน แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรนั้น สอดคล้องกับวารุณี ชันชาย (2561 : 66-67) ที่ได้กล่าวว่า แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสู่มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มี 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 1 ตัวชี้วัด มาตรฐานที่ 2 การดำเนินงานสุขภาพของนักเรียนแกนนำจำนวน 2 ตัวชี้วัด และมาตรฐานที่ 3 ผลสำเร็จของการดำเนินงาน ได้แก่ ด้านภาวะสุขภาพนักเรียนจำนวน 7 ตัวชี้วัด ด้านโครงการแก้ไขปัญหาในโรงเรียน จำนวน 1 ตัวชี้วัด ด้านงานตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 8 ตัวชี้วัด สอดคล้องกับ นงลักษณ์ ชั่งทรัพย์ (2562) ที่ได้กล่าวว่า ผลสำเร็จของการดำเนินงานเป็นรายตัวชี้วัดมี 19 ประการ 1) ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนผ่านการประเมินรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับของ 2) ตัวชี้วัดที่ 2 มีการจัดตั้งชมรมสุขภาพที่มีนักเรียนแกนนำรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ตัวชี้วัดที่ 3 มีโครงการสุขภาพของนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จชัดเจนในการลดปัญหาสุขภาพหรือสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนหรือชุมชน ตัวชี้วัดที่ 4 ภาวะการเจริญเติบโต ตัวชี้วัดที่ 5 นักเรียนไม่มีฟันแท้ ผุ อุดและถอน ตัวชี้วัดที่ 6 นักเรียนอายุ 7-18 ปี ที่สมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพผ่านเกณฑ์ ตัวชี้วัดที่ 7 นักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิตได้รับการดูแลช่วยเหลือ ตัวชี้วัดที่ 8 มีโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพที่มีความซุกสูงหรือหรือเป็นอันตรายในเด็กวัยเรียนได้เป็นผลสำเร็จและต่อเนื่อง ตัวชี้วัดที่ 9 การสูบบุหรี่ในโรงเรียน ตัวชี้วัดที่ 10 น้ำดื่มเพียงพอ ตัวชี้วัดที่ 11 มีโครงการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพหรือสิ่งแวดล้อมสูงหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของนักเรียนได้เป็นผลสำเร็จ ตัวชี้วัดที่ 12 น้ำบริโภคปลอดภัยและเพียงพอ ตัวชี้วัดที่ 13 ส้วมผ่านเกณฑ์มาตรฐาน HAS ตัวชี้วัดที่ 14 มีการจัดหรือจำหน่ายอาหารว่างและเครื่องดื่มที่มีคุณค่าทางโภชนาการไม่หวานจัดไม่เค็มจัดและไม่มีไขมันสูง ตัวชี้วัดที่ 15 มีการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้บริโภคผักมือกลางวันตามปริมาณที่แนะนำ ตัวชี้วัดที่ 16 โรงอาหารผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขาภิบาล

อาหารในโรงเรียน ตัวชี้วัดที่ 17 การบาดเจ็บในโรงเรียน ที่ทำให้นักเรียนต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล ตัวชี้วัดที่ 18 มีการจัดการปัญหาที่เกิดจากมลภาวะภายนอกโรงเรียนที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ตัวชี้วัดที่ 19 โรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและสอดคล้องกับที่ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2556) ได้นำเสนอเสนอ องค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 2) ด้านการดำเนินงานสุขภาพของนักเรียนแกนนำ และ 3) ด้านผลสำเร็จของการดำเนินงาน

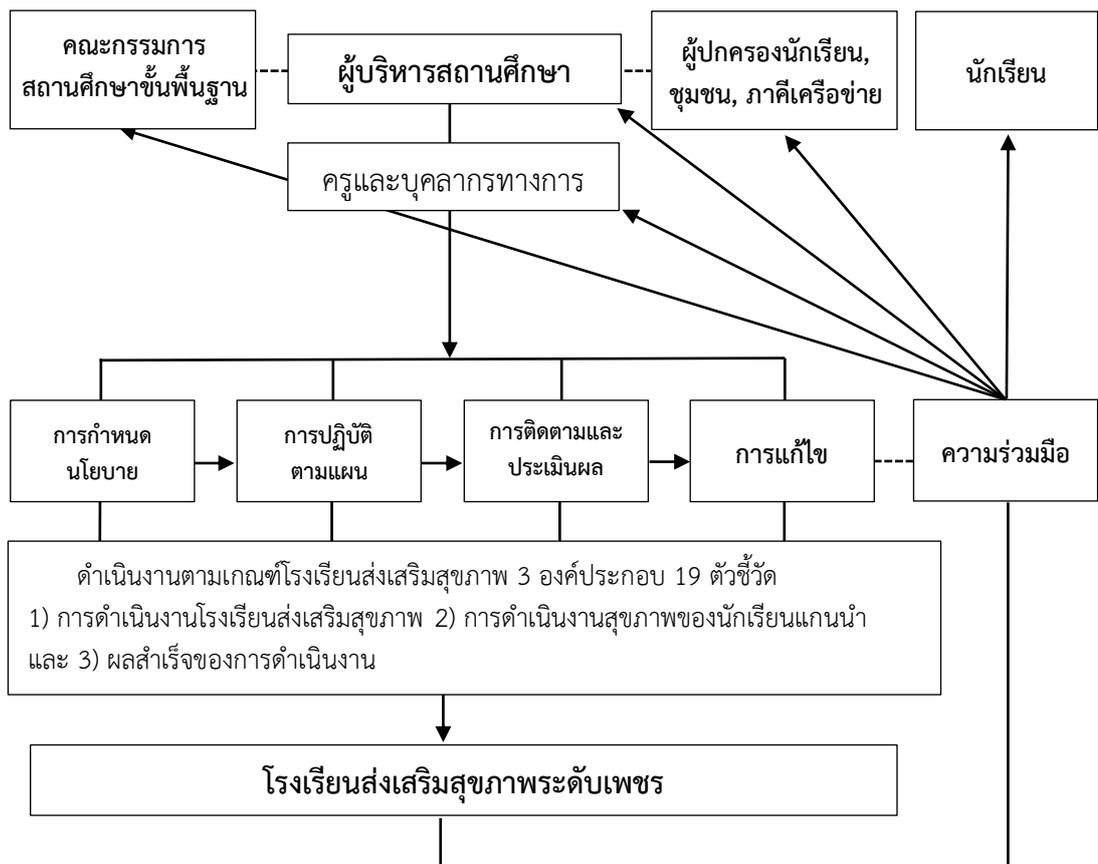
6.2 การศึกษากระบวนการบริหาร สถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า

โรงเรียนมีการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การดำเนินงานสุขภาพของนักเรียนแกนนำและผลสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนมีการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพทั้ง 19 ตัวชี้วัด โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน มีนโยบายของโรงเรียนที่ส่งเสริมสุขภาพที่ครอบคลุมทั้ง 8 ประเด็น และมีการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับ ที่กรมอนามัย (2557) ได้นำเสนอความสำคัญของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรไว้ว่า เป็นการพัฒนาโรงเรียนสู่เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ที่เน้นผลลัพธ์ด้านสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน และผลการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงมีการจัดทำโครงการแก้ไขภาวะสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน รวมถึงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีการนิเทศประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการประชุม วางแผน กำหนดแนวทางการบริหารงานส่งเสริมสุขภาพในนักเรียนแกนนำ การสร้างความตระหนักแก่บุคลากรในโรงเรียน ขยายผลถึง นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้เห็นความสำคัญ ความจำเป็นในการร่วมมือ พัฒนา แล้วนำผลการประเมินพัฒนา การจัดการที่เหมาะสมทำให้เกิดผลกับนักเรียนมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ การแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำแผนงานโครงการส่งเสริมสุขภาพ จัดทำระบบสารสนเทศของโรงเรียน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานโครงการสู่ภายนอก โรงเรียนมีการดำเนินงาน ตามกระบวนการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) จัดกิจกรรมให้นักเรียนที่หลากหลาย มีทักษะในการดำเนินงาน การวางแผนงาน ได้ผ่านกระบวนการคิดจริง ปฏิบัติจริง กระบวนการจัดการที่เน้นให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด ลดปัญหาสุขภาพได้ สอดคล้องกับมีนา โอราววัฒน์ (2554) ที่ได้กล่าวว่า การบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (Quality Circle) เป็นแนวทางบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ดังนี้ 1) จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพ ร่วมกันกำหนดนโยบายการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน จัดทำแผนงานโครงการ และนำนโยบายสู่การปฏิบัติ 2) มีการปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการที่กำหนด มีการประเมินตนเองโดยยึดหลักเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 3) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 4) สรุปผลการตรวจสอบ และนำผลไปใช้ในหารปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการดำเนินการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต่อไป โรงเรียนนำผลการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงและพัฒนาแผนงานกระบวนการให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดและเกิดผลกับนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับนักเรียนมากที่สุด และรายงานผลต่อผู้บริหาร โดยการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน เจ้าที่สาธารณสุข หน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง ครูและนักเรียน ได้มีการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ กำจัด สุโต (2553) ที่ได้กล่าวว่า โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นจุดเริ่มต้นของความอยู่อย่างมีสุขภาพดี ไม่เพียงแต่นักเรียนเท่านั้น แต่เพื่อ

ชุมชนทั้งหมด โรงเรียนทุกแห่งสามารถพัฒนาให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้ หากปรับแนวคิดด้าน การศึกษาและแนวทางด้านการบริหารจัดการประสานกับสังคมภายนอกให้มากขึ้น โดยอาศัยความรู้ และศักยภาพของแต่ละท้องถิ่นเป็นหลักที่มุ่งสู่ทางเลือกสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ และตรงกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น สอดคล้องกับ อารีย์ ด่านประดิษฐ์ (2546) ที่ได้กล่าวว่า การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียนเป็นสิ่งที่จะต้องสร้างให้แต่ละคนตระหนักถึงสุขภาพของตนเอง เช่น การตรวจสุขภาพประจำปีของบุคลากรในโรงเรียน การเผยแพร่ข่าวสาร การดำเนินงานส่งเสริม สุขภาพบุคลากร เพื่อการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง นอกจากนี้ต้องส่งเสริมการจัดกิจกรรม เน้นการปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดและเป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับ สุชัยญา ดุษฎีอำไพ (2552) ที่กล่าวว่า แผนงานปฏิบัติการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาพนั้น คือ 1) การจัดทำแผนปฏิบัติงาน 2) กำหนด วัตถุประสงค์การดำเนินงาน 3) กำหนดนโยบายของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และ 4) ปัญหาในด้านการดำเนินงานสุขภาพของนักเรียนแกนนำ

7. องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย แสดงดังแผนภาพ

กระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ใช้การบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) โดยมีการดำเนินงาน ระหว่าง ผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามโครงการส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สามารถแก้ไขปัญหาสุขภาพขั้นพื้นฐานของ

นักเรียน มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการทำงานอย่างเป็นระบบและนำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 กระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มีองค์ประกอบการบริหาร จำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 2) ด้านการดำเนินงานสุขภาพของนักเรียนแกนนำ และ 3) ด้านผลสำเร็จของการดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำทั้ง 3 องค์ประกอบไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษาตามบริบทเพื่อยกระดับสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

8.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัย ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย ออกแบบ วางแผนการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัย องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มีทั้งหมด 3 องค์ประกอบ กระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ใช้การบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) โดยมีการดำเนินงานระหว่าง ผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8.2.2 การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ต้องมีการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง 10 องค์ประกอบ และการดำเนินงานต้องมีการจัดประชุม วางแผน กำหนดแนวทางในการดำเนินงานได้ผ่านกระบวนการคิดจริง ปฏิบัติจริง ต้องมีความร่วมมือหลายภาคส่วน เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน โรงพยาบาล สาธารณสุขจังหวัด เทศบาล มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ทุกฝ่าย มีส่วนร่วม มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการพัฒนางานให้เป็นรูปธรรม ส่งผลต่อนักเรียนมากที่สุด และมีการกำกับติดตาม นิเทศ ประเมินผลการดำเนินงานจากผู้บริหาร และสามารถดำเนินงานการจัดทำรายงาน และนำผลการดำเนินงานเสนอต่อผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาการวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นหากมีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจะมีประโยชน์ในการอธิบายรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

8.3.2 ควรศึกษารูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยอาจนำเอาผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการวิจัย

8.3.3 ควรศึกษารูปแบบวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางเพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยที่หลากหลายมิติที่นำมาเป็นแนวการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพพระดั่งเพชร ที่มีประสิทธิผลอันจะส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย. (2554). **คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2554**. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมอนามัย. (2556). **คู่มือผู้ประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 2556**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม.
- กรมอนามัย. (2557). **คู่มือแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2557**. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กำจัด สุดโต. (2553). **การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- นงลักษณ์ ชั่งทรัพย์. (2562). **การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ประเวศ วะสี. (2541). **ประชาคมตำบลยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียงศีลธรรมและสุขภาพ**. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
- มีนา โอราววัฒน์. (2554). **การบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วารุณี ชันซ้าย. (2561). **การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารและการพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุขบัญญัติแห่งชาติ. (2561). **ถึงเวลาพัฒนาสุขภาพเด็กไทย แนวทางการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพตามสุขบัญญัติแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร : สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด.
- สุชัญญา ดุษฎีอำไพ. (2552). **การศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

อารีย์ ด้านประดิษฐ์. (2546). **ปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ : การศึกษาเชิงคุณภาพ.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

10. คำขอบคุณ

ผู้เขียนขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตภูมิ ชมภูวิเศษ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของงานฉบับนี้จนสำเร็จสมบูรณ์ และให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอดจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลศรีวิไล โรงเรียนบ้านบึงกาฬและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจนได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์เป็นอย่างดี

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู*
THE ETHICAL LEADERSHIP AFFECTING BUDGET MANAGEMENT IN FUNDRAISING
OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE NONGBUA LAMPHU PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

นันทน์ช หาปัญญา¹, พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ², สุชาดา บุปผา³
Nantanat Hapanna¹, Patcharin Chompuwiset², Suchada Bubpha³
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี^{1,2,3}
Rajabhat Udon Thani University, Thailand.^{1,2,3}
Email : toom77608@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา 4) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมและการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา และ 5) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ที่มีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น ครูผู้สอน จำนวน 333 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.60 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายด้านอยู่ระหว่าง 0.74 - 0.97 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยมีเกณฑ์การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนมีความสัมพันธ์กันทางบวก 4) การสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา มีด้านความยุติธรรม (X_1) ด้านความเคารพ (X_4) ด้านความไว้วางใจ (X_2) ที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุน ที่ดีที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.631 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.398 หรือมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ

39.80 และ 5) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุน พบว่า ได้แนวทางทั้งหมด 8 แนวทาง

คำสำคัญ : 1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 2. การบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุน 3. ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the level of ethical leadership of school administrators, 2) to study the level of budget management in terms of fundraising of school administrators, 3) to investigate the relationship between ethical leadership and budget management in terms of fundraising by school administrators, 4) to construct a predictive model for the relationship between ethical leadership and budget management in terms of fundraising by school administrators, and 5) to explore strategies for developing ethical leadership that influences budget management in terms of fundraising by school administrators this research is a quantitative research that involves the collection of quantitative data from a sample consisted of 333 teachers, using stratified random sampling. the instrument was a 5-rating-scale The IOC values ranged between 0.80 – 1.00, the item discrimination ranged between 0.74 – 0.97 and the overall reliability was 0.973 and involves the collection of qualitative data from the group of informants consists of 9 experts, selected using a purposive sampling method. the research instrument is a semi-structured interview. the statistics for data analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis.

The results of this research showed that: 1) The ethical leadership of school administrators was found to be at a high level overall. 2) The budget management for fundraising was found to be at a high level overall 3) The ethical leadership of school administrators and budget management for fundraising have a positive relationship. 4) The development of a predictive equation for ethical leadership factors affecting budget management for fundraising among school administrators identified justice (X_1), respect (X_4), and trust (X_2) as the most significant factors influencing budget management for fundraising. These factors demonstrated a statistically significant impact at the 0.01 level. The multiple correlation coefficient (R) was 0.631, and the coefficient of determination (R^2) was 0.398, indicating a predictive power of 39.80%. 5) The approaches for developing ethical leadership that influence budget management in fundraising were found to comprise a total of eight approaches.

Keywords : 1. The Ethical Leadership 2. Budget Management for Fundraising 3. School administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เป็นแผนพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) ได้ให้ความสำคัญของการศึกษาว่าในพื้นที่ฐานของการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะทางสมองและทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งจะต้องมี คุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม โดยตั้งเป้าหมายในการพัฒนาคน ไทยให้มีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ และพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต (สภาพพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดภารกิจของสถานศึกษาไว้ทุกหมวด เพื่อให้ สามารถบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด และเพื่อให้ การปฏิรูปกับภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นการศึกษาบรรลุเป้าหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

การบริหารงานด้านการศึกษาในปัจจุบันเผชิญกับความท้าทายมากมาย หนึ่งในความท้าทายสำคัญคือการจัดการงบประมาณเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการในการพัฒนาสถานศึกษา งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากภาครัฐอาจไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินกิจกรรมและโครงการ ต่างๆ ส่งผลให้สถานศึกษาต้องพึ่งพาการระดมทุนจากแหล่งอื่น ๆ เพื่อเสริมงบประมาณที่ขาดแคลน การระดมทุนจึงเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการวางแผนและการ ดำเนินงานให้ได้มาซึ่งทรัพยากรเพื่อสนับสนุน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุน และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดหนองบัวลำภูพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีคุณลักษณะในการเป็นผู้นำเชิง จริยธรรม ไม่เพียงพอ ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยที่บ่งบอกว่าผู้บริหารสถานศึกษายังขาด คุณลักษณะในการเป็นผู้นำเชิงจริยธรรม เช่น การบริหารจัดการงบประมาณที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ ตามที่เป้าหมายกำหนดไว้ ซึ่งการบริหารจัดการงบประมาณจากการระดมทุนของผู้บริหาร สถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างมาก โดยจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเพื่อสร้างความโปร่งใส ชัดเจนในการบริหารจัดการ และการสื่อสารกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการ สนับสนุนอย่างยั่งยืน (ธนวัฒน์ วงศ์ศรีรักษา, 2565)

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นพฤติกรรมและกระบวนการนำที่เน้น การดำเนินงานและการตัดสินใจตามหลักจริยธรรมและคุณธรรม รวมถึงการคำนึงถึงผลกระทบที่ เกิดขึ้นต่อคนอื่นและสังคมโดยรวม รวมถึงการทำให้มั่นใจว่าการตัดสินใจและการกระทำทั้งหมด เป็นไปตามหลักการที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (คำพร กองเตย, 2560) ซึ่งในปัจจุบัน ระบบการศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นรากฐานของการ พัฒนาประเทศชาติ ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญที่มีหน้าที่ในการกำหนดทิศทางและ นโยบายการบริหารจัดการต่างๆ ภายในสถานศึกษา (วิสัย คตะตา, 2563)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการ บริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผล ต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแนวทางในการส่งเสริม ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารงาน

งบประมาณของสถานศึกษา เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ที่เหมาะสม จึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.2 เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.4 เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมและการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.5 เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู ได้สารสนเทศเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา และสารสนเทศเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังนี้ การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,461 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2567 จำนวน 333 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Krejcie & Morgan, 1970) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ที่ให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จำนวน 5 คน เท่ากับ 0.60-1.00 นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจและผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2567 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาคด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายด้านอยู่ระหว่าง 0.74 - 0.97 และกำหนดค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.973 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้

โปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์หาค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์หาความตรงเชิงเนื้อหา ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และองค์ประกอบความแปรปรวนที่สูงเกินความเป็นจริง (Variance Inflation Factor: VIF)

การเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีเกณฑ์การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยนำตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์ มาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) สรุปผลโดยการบรรยายพรรณนา เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละองค์ประกอบ โดยภาพรวม

ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความยุติธรรม	4.41	0.54	มาก
2. ด้านความไว้วางใจ	4.32	0.65	มาก
3. ด้านความซื่อสัตย์	4.36	0.63	มาก
4. ด้านความเคารพ	4.33	0.67	มาก
โดยรวม	4.35	0.59	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านความยุติธรรม ปัจจัยด้านความซื่อสัตย์ ปัจจัยด้านความเคารพ และปัจจัยด้านความไว้วางใจตามลำดับ

5.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุน แต่ละองค์ประกอบ โดยภาพรวม

การบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การวางแผนงบประมาณ	4.46	0.48	มาก
2. การคำนวณต้นทุนการผลิต	4.47	0.43	มาก

การบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง	4.48	0.45	มาก
4. การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ	4.51	0.47	มากที่สุด
5. การบริหารสินทรัพย์	4.48	0.44	มาก
6. การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน	4.52	0.43	มากที่สุด
7. การตรวจสอบภายใน	4.54	0.43	มากที่สุด
โดยรวม	4.49	0.40	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ การตรวจสอบภายใน การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารสินทรัพย์ การคำนวณต้นทุนผลผลิต และการวางแผนงบประมาณตามลำดับ

5.3 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุน มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยมีปัจจัยด้านความยุติธรรม (X_1) ปัจจัยด้านความเคารพ (X_4) ปัจจัยด้านความซื่อสัตย์ (X_3) และปัจจัยด้านความไว้วางใจ (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

5.4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 3 ค่าคงที่ของตัวแปรพยากรณ์สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าสู่สมการถดถอย

ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม	b	SE _{bj}	β	t	P-values
ค่าคงที่ (a)	2.503	.142		17.647	.000
ด้านความยุติธรรม (X_1)	.417	.065	.565	6.414**	.000
ด้านความเคารพ (X_4)	.211	.055	.355	3.821**	.000
ด้านความไว้วางใจ (X_2)	.174	.068	.285	2.584**	.010
$R = .631; R^2 = .398; R^2_{adj} = .391; SE_{est} = .31204$					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า การสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา มีปัจจัยด้านความยุติธรรม (X_1) ปัจจัยด้านความเคารพ (X_4) ด้านความไว้วางใจ (X_2) ที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู ที่ดีที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.631

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.398 หรือมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 39.80 เขียนสมการได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Score)

$$Y' = 2.503 + .417X_1 + .211X_4 + .174 X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

$$Z' = .565Z_{x1} + .355Z_{x4} + .285 Z_{x2}$$

5.5 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุน พบว่า ได้แนวทางทั้งหมด 8 แนวทาง แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านความยุติธรรม 2 แนวทาง ได้แก่ (1) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบและความเป็นกลาง พร้อมทั้งมีวิสัยทัศน์ที่โปร่งใส และ (2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาทักษะการใช้หลักนิติธรรมในการบริหาร การใช้งบประมาณต่าง ๆ ให้เกิดความยุติธรรม เสมอภาคที่สุด 2) ด้านความเคารพ 3 แนวทาง ได้แก่ (1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ หมั่นศึกษาหาความรู้ในเรื่องของการเคารพผู้อื่น โดยการเข้ารับการอบรม สัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา (2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมด้านความเคารพ ไม่ละเลยทอดทิ้ง พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ในการบริหาร ต้องเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และ (3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารงานโดยใช้หลักคุณธรรม มีการสร้างขวัญและกำลังใจ ยอมรับถึงความสามารถของแต่ละบุคคล เปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นทั้งบุคลากรในโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครอง และ 3) ด้านความไว้วางใจ 3 แนวทาง ได้แก่ (1) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงออกถึงความไว้วางใจต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และนักเรียนโดยปราศจากอคติ (2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพร้อมที่จะให้โอกาสอยู่เสมอ เป็นแบบอย่างให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ยุติธรรม และมีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและการดำเนินงานต่างๆ และ (3) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดี ตลอดจนการให้โอกาสแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

6. อภิปรายผลการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

6.1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปัจจัยด้านความยุติธรรม รองลงมาคือปัจจัยด้านความซื่อสัตย์ ปัจจัยด้านความเคารพ และปัจจัยด้านความไว้วางใจตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอน ได้มีข้อคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการองค์กรในยุคปัจจุบัน เนื่องจากช่วยสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อสังคม สอดคล้องกับ คำพร กองเตย (2560) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมหรือการแสดงออกด้วยความประพฤดี การกระทำ และการสื่อสารที่ดีงาม เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดการยอมรับ

และศรัทธา โดยคำนึงถึงผลสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายขององค์การ มีการนำวิธีการใหม่ ๆ มาปฏิบัติ หลังจากได้ผ่านการทดลองและได้รับการพัฒนามาเป็นลำดับแล้ว เริ่มจากคิดค้น พัฒนา มีการทดลอง ปฏิบัติก่อน และถ้าจะนำไปปฏิบัติจริงมีความแตกต่างไปจากการปฏิบัติเดิมที่ได้ปฏิบัติมา ประกอบด้วย 1) การแสดงออกถึงความไว้วางใจ 2) การแสดงออกถึงความยุติธรรม 3) การแสดงออกถึงความเคารพ 4) การแสดงออกถึงความรับผิดชอบ 5) การแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ สอดคล้องกับ นพรัตน์ อิศระณรงค์พันธ์ (2565) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาที่แสดงออกด้วยความเหมาะสม ในด้านความประพฤติและการสื่อสาร อันจะนำไปสู่การ ยอมรับและเกิดความศรัทธา การยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้มีผลต่อความพร้อมที่จะให้ความ ร่วมมือในการปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานงบประมาณด้านการระดม พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคือ ด้านการตรวจสอบภายใน รองลงมาคือ ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการ บริหารสินทรัพย์ ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต ด้านการวางแผนงบประมาณตามลำดับ ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนเป็นสิ่งที่สำคัญในการบริหารจัดการ สถานศึกษา เป็นกระบวนการสำคัญในการจัดหาทรัพยากรทางการเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน และพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ การมีงบประมาณที่เพียงพอช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดหาสื่อการ เรียนการสอน ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยสนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตรจนเกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ บุญส่ง จอมหงส์ (2563) ได้กล่าวว่า การระดมทุน หมายถึง กิจกรรมที่มีการรวมตัวกัน มีการดำเนินการด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ และมีแนวทางการดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือ สิ่งของ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ณรงค์ฤทธิ์ ประทุมชัย (2565) ได้กล่าวว่า การระดม ทรัพยากร หมายถึง การดำเนินงาน การรวบรวม การแสวงหา การจัดหา การมีส่วนร่วม ส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรต่างๆ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูง สุดต่อผู้เรียน บรรลุ วัตถุประสงค์ตามเป้าหมายในการจัดการศึกษา ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เกิด ประสิทธิภาพผลสูงสุดและอยู่ภายใต้กรอบของพระราชบัญญัติการศึกษาที่กำหนด

6.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษากับการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านความยุติธรรม (X_1) ปัจจัยด้านความเคารพ (X_4) ปัจจัยด้านความ ซื่อสัตย์ (X_3) และปัจจัยด้านความไว้วางใจ (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 กับการบริหารงานงบประมาณด้านการระดม ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.605, 0.561, 0.559 และ 0.519 ตามลำดับ อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู เขต 1 และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู เขต 2 ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตรงกับคุณลักษณะ งานวิจัยที่ได้ศึกษาและสามารถอภิปรายเป็นรายด้านคือ ด้านความยุติธรรม การส่งเสริมภาวะผู้นำเชิง

จริยธรรมด้านความยุติธรรมจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่การส่งเสริมจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม ปลูกฝังให้ผู้บริหารมีจิตสำนึกในการตัดสินใจบนพื้นฐานของความถูกต้อง โปร่งใส และเป็นธรรม วางแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การจัดสรรทรัพยากร และการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของครูและนักเรียน สนับสนุนให้ใช้การสื่อสารที่สร้างสรรค์ และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างยุติธรรม สร้างช่องทางให้บุคลากรและนักเรียนสามารถร้องเรียนเมื่อพบปัญหาความไม่เป็นธรรม สอดคล้องกับพิมพ์พัชรา สาระนิตย์ (2566) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงด้านความประพฤติ การกระทำ การสื่อสารอย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้เกิดความศรัทธาและเกิดการยอมรับจากครูและบุคลากร การมีความยุติธรรม มีมาตรฐานในเชิงการบริหารด้วยจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสมาชิกในองค์กร ส่งผลทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จและ บรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งไว้

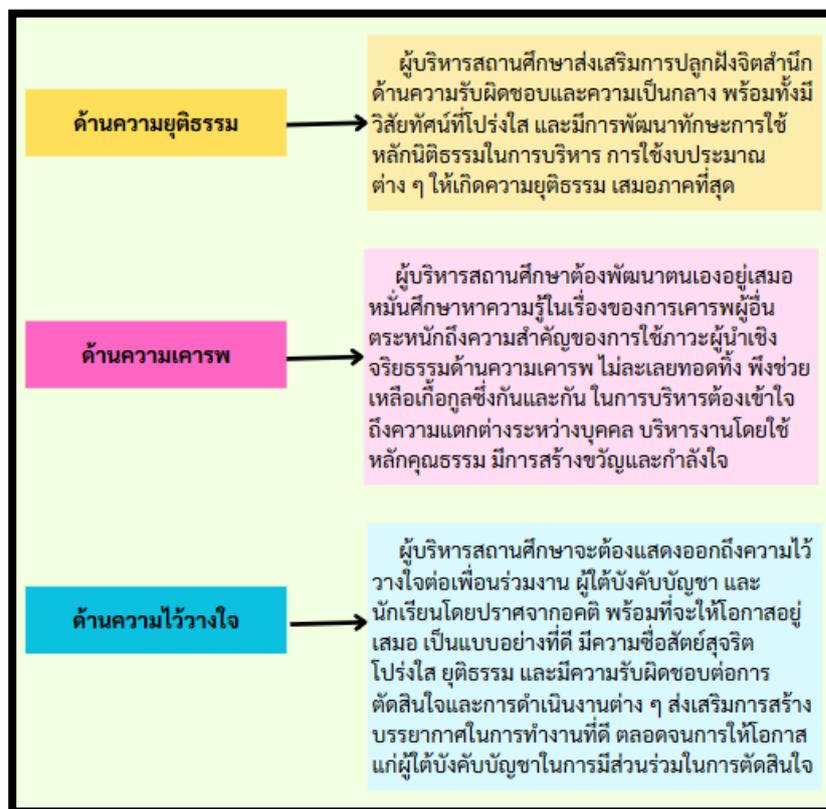
6.4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุน โดยใช้ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาเป็นตัวพยากรณ์ พบว่า ปัจจัยด้านความยุติธรรม (X_1) ที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดม ที่ดีที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ($R = 0.605$) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการพยากรณ์ ($R^2 = 0.366$) หรือมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 36.60 ปัจจัยด้านความเคารพ (X_4) ปัจจัยด้านความไว้วางใจ (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ($R = 0.627$) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการพยากรณ์ ($R^2 = 0.393$) หรือมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 39.30 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ เสาวลักษณ์ แก้วแกมจันทร์ (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความยุติธรรม (sumA) ด้านความรับผิดชอบ (sumB) ด้านความซื่อสัตย์ (sumC) และด้านความไว้วางใจ (SumD) สอดคล้องกับ อชิรญาณ์ แยมทับ (2561) ได้ศึกษาความสามารถทางภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี ผลการวิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ 7 ด้าน มีจำนวน 3 ด้านที่สามารถพยากรณ์ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี ได้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน (X_7) ด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม (X_6) และด้านความไว้วางใจทางจริยธรรม (X_4)

6.5 ผลการศึกษาแนวทางภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุน พบว่า เป็นไปตามหลักทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ บราวน์ และเทรปีโย (Brown and Trevino, 2549) ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม คือ ผู้นำต้องมีบทบาทเป็นแบบอย่าง และใช้หลักความยุติธรรม ความเคารพ และความไว้วางใจเป็นแนวทางในการบริหารองค์กรสามารถส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบและความเป็นกลาง พร้อมทั้งมีวิสัยทัศน์ที่โปร่งใส พัฒนาทักษะการใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม ในการบริหารจัดการสถานศึกษา

สอดคล้องกับ รัชนีวรรณ สุวรรณชัยรบ (2566) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ หมั่นศึกษาหาความรู้ ผู้บริหารต้องบริหารงาน โดยใช้กระบวนการที่ถูกต้องมีความเป็น ธรรมในการตัดสินใจ มีความเข้าใจความแตกต่างระหว่าง บุคคล เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ และกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาวะผู้นำในด้านความเอาใจใส่และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณด้านการระดมทุนของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ยึดหลักความยุติธรรม ความเคารพ และความไว้วางใจ มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย และทำให้การระดมทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษามีประสิทธิภาพและยั่งยืน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงความมุ่งเน้นในด้านความยุติธรรม คือผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักความยุติธรรม โปร่งใส และไม่เลือกปฏิบัติ

ด้านความเคารพ ผู้บริหารควรเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น เปิดรับความเห็นที่หลากหลาย และด้านความไว้วางใจ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างความเชื่อมั่นให้แก่บุคลากร ชุมชน และผู้ปกครอง ด้วยการแสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรได้รับการพัฒนาในด้านการสร้างความไว้วางใจ โดยเฉพาะการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจที่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีต่อผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งต้องแสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือ ความสามารถในการบริหารงาน และความเอาใจใส่ในการแก้ปัญหา

8.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู ควรให้ความสำคัญและเอาใจใส่ให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในด้านการวางแผนในการใช้ทรัพยากรทางการเงิน การใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตรวจสอบ และเกิดประโยชน์สูงสุด

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรพัฒนาในด้านการสร้างความไว้วางใจ โดยเฉพาะการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจที่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือ ความสามารถในการบริหารงาน และความเอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8.2.2 ควรให้ความสำคัญและเอาใจใส่ให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในด้านการวางแผนในการใช้ทรัพยากรทางการเงิน การใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตรวจสอบ และเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งการวางแผนกลยุทธ์ ของหน่วยงานประกอบด้วย วิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าประสงค์ผลผลิตหลัก กลยุทธ์โครงสร้างแผนงาน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาปัญหาอุปสรรคทางด้านการขอรระดมทุนเพื่อประกอบเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร เพิ่มเติมเพื่อเป็นข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

8.3.2 ควรมีการวิจัยในเรื่องใหม่ที่ต่อยอดจากวิจัยเรื่องนี้ และอาจเปลี่ยนระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หรือการวิจัยและพัฒนา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

9. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

- คำพร กองเตย. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณรงค์ฤทธิ์ ประทุมชัย. (2565). แนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธนวัฒน์ วงศ์ศรีรักษา. (2565). การบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนชุมชนหนองบัวน้อยโนนชาติหนองเห็นวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชธานี.
- นพรัตน์ อิศระณรงค์พันธ์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญส่ง จอมหงษ์. (2563). การพัฒนาแนวทางการระดมทุนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัชนีวรรณ สุวรรณชัยรบ. (2566). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิสัย คตะตา. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้จริยธรรมการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- เสาวลักษณ์ แก้วแกมจันทร์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อชิรญาณ แยมทับ. (2561). ความสามารถทางภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. สำนักบัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Brown, M. E., and Trevino, L. K. 2005. Ethical leadership: A social learning perspective for construct development and testing. **Organizational Behavior and Human Decision Processes**. 97(2). 117-134.

Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงและสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์และความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บุปผา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ตลอดจนคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานีทุกท่านที่กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะ แก้ไข และปรับปรุง งานวิจัยนี้อย่างเต็มกำลัง รวมทั้งคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเสมอมาและผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถาม และผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

การบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี*
THE SCHOOL ADMINISTRATION TOWARDS DIAMOND LEVEL OF HEALTH
PROMOTING SCHOOL UNDER THE PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICES IN UDON THANI PROVINCE

ธนกิจ สิงหเดชะ¹, พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ², พงษ์นิมิตร พงษ์ภิญโญ³
Thanakit Singhadecha¹, Patcharin Chompuwiset², Phongnimit Phongphinyo³
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี^{1,2,3}
Udon Thani Rajabhat University, Thailand.^{1,2,3}
Email : 66120605231@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร และ 2) ศึกษากระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ:พหุกรณี จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านท่าโสม 2) โรงเรียนบ้านสระคูลุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ขั้นตอนที่ 2 ศึกษากระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร จำนวน 16 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ประกอบด้วย การดำเนินงาน 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1) นโยบายของโรงเรียน 1.2) การบริหารจัดการในโรงเรียน 1.3) โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน 1.4) การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ 1.5) บริการอนามัยโรงเรียน 1.6) สุขศึกษาในโรงเรียน 1.7) โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย 1.8) การออกกำลังกายกีฬาและนันทนาการ 1.9) การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม และ 1.10) การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน และ 2) ศึกษากระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 10 องค์ประกอบใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 2.1) การวางแผน 2.2) การดำเนินงาน 2.3) การติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน และประเมินผลการดำเนินงาน และ 2.4) การสรุปรายงานผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมการนำกระบวนการพัฒนางานด้านโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : 1. การบริหารสถานศึกษา 2. โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 3. การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the administrative components of educational institutions towards becoming Diamond Level Health Promoting Schools, and 2) study the administrative process of educational institutions towards becoming Diamond Level Health Promoting Schools. The research employs a qualitative research methodology using multiple case studies of 2 schools: 1) Ban Tha Som School and 2) Ban Sra Ku School under the Office of Primary Education in Udon Thani Province. The research process is divided into 2 stages: Stage 1 involves studying the administrative components towards becoming Diamond Level Health Promoting Schools, and Stage 2 involves studying the administrative process towards becoming Diamond Level Health Promoting Schools. The informant group consists of 16 participants involved in the operation of Diamond Level Health Promoting Schools.

The research findings indicated that the study of components of Diamond Level Health Promoting Schools comprises 10 operational components: 1.1) School policy 1.2) School management 1.3) Joint projects between school and community 1.4) School environment conducive to health 1.5) School health services 1.6) Health education in schools 1.7) Nutrition and food safety 1.8) Exercise, sports, and recreation 1.9) Counseling and social support and 1.10) Health promotion for school personnel. The study of the administrative process towards becoming Diamond Level Health Promoting Schools found that educational institutions operate by managing the 10 components using the Deming quality cycle (PDCA), which consists of 4 steps: 2.1) Planning 2.2) Implementation 2.3) Monitoring, supervision, operational inspection, and evaluation 2.4) Summarizing and reporting operational results to lead to continuous work development in order to promote the effective implementation of the health promoting school development process.

Keywords : 1. School Administration 2. Health Promoting School 3. Diamond Level Health Promoting School

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) และพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 6 ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ

มนุษย์มีหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนรวมทั้งแก้ไขปัญหาที่อาจมีผลกระทบในทางลบต่อเด็กและเยาวชนโดยมีหลักการดังต่อไปนี้ 1) การพัฒนาเด็กและเยาวชนการบังคับใช้และการปฏิบัติตามบทบัญญัติใดๆ แห่งพระราชบัญญัติหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นอันดับแรก 2) เด็กและเยาวชนทุกคนมีสิทธิในการได้รับการศึกษาและได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพสูงสุดตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ 3) เด็กพิการเด็กที่มีข้อจำกัดทางการเรียนรู้และเด็กที่มีความสามารถพิเศษมีสิทธิในการได้รับการศึกษาที่รัฐจัดให้เป็นพิเศษที่เหมาะสมกับลักษณะเด็กประเภทนั้น ๆ 4) เด็กและเยาวชนมีสิทธิในการรับบริการทางการแพทย์สาธารณสุขที่ได้มาตรฐานสูงสุดเท่าที่มีการให้บริการทางด้านนี้ 5) เด็กและเยาวชนมีสิทธิในการเล่นมีเวลาพักผ่อน และเข้าร่วมกิจกรรมการเล่นทางนันทนาการที่เหมาะสมตามวัยของเด็กและเยาวชน และการมีส่วนร่วมอย่างเสรีในทางวัฒนธรรมและศิลปะ (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2560)

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้เด็กและเยาวชนมีทักษะที่จำเป็นในการใช้ชีวิตในสังคมระบบการศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันมากที่สุดการพัฒนาระบบการศึกษาและการพัฒนาทักษะมีส่วนสำคัญที่จะทำให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี รวมทั้งการขับเคลื่อนแผนแม่บทและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนั้นคุณภาพของระบบการศึกษาและการพัฒนาทักษะในทุกมิติให้เด็กเป็นคนดีคนเก่งมีคุณภาพและมีความพร้อมในการพัฒนาประเทศ สูความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน การพัฒนาผู้เรียนจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะตอบโจทย์เพื่อบรรลุเป้าหมายระดับประเทศ (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย, 2565)

การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นการพัฒนาที่มีความครอบคลุมทุกมิติด้านสุขภาพและและชุมชนให้สิ่งแวดล้อมโดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของทุกคนทั้งในโรงเรียนสามารถนำความรู้และทักษะด้านสุขภาพมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันด้วยการดูแลใส่ใจสุขภาพของตนเองและผู้อื่นรวมทั้งสามารถตัดสินใจในการควบคุมสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพโดยเฉพาะนักเรียนจะได้รับการปลูกฝังทัศนคติฝึกทักษะและพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมสมาชิกในชุมชนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สะอาดปลอดภัยซึ่งบรรลุเป้าหมายการพัฒนาด้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2556) การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคตามองค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 10 ประการ ได้แก่ 1) นโยบายของโรงเรียน 2) การบริหารจัดการในโรงเรียน 3) โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน 4) การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ 5) บริการอนามัยโรงเรียน 6) สุขศึกษาในโรงเรียน 7) โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย 8) การออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ 9) การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม และ 10) การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2556)

โรงเรียนหลายแห่งประสบปัญหาการขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสุขภาพ การจัดซื้ออุปกรณ์ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกล (กรมอนามัย, 2564) การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรในด้านการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารหรือนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการหรือกระทรวงสาธารณสุข อาจส่งผลต่อ

ความต่อเนื่องของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (อัฉรา นภาพงษ์, 2563) รวมถึงการดำเนินงานในการสร้างความร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครองเป็นความท้าทายสำคัญ บางครั้งผู้ปกครองอาจไม่เห็นความสำคัญหรือไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม (สุรเกียรติ อชานานภาพ, 2564)

จากความเป็นมาและความสำคัญที่ได้กล่าวถึง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษากระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร พัฒนานักเรียนให้เติบโตเรียนดี มีความสุข มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่แข็งแรง และเป็นการยกระดับสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนดีมีคุณภาพอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

2.2 เพื่อการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาได้สารสนเทศเกี่ยวกับองค์ประกอบการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาได้กระบวนการบริหารสถานศึกษาโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) เพื่อนำไปพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ: พหุกรณีศึกษา จากโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย กำหนดการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี โดยการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

4.2 ขั้นตอนที่ 2 การศึกษากระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี นำข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นข้อมูลเชิงลึกในการศึกษากระบวนการบริหาร ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ตามวงจรการบริหารงานคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) เป็นการบริหาร

สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและแนวคิดการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์อย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ลึก (In-Depth Interview) การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) การสังเกต (Observation) การจดบันทึก (Field Note) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยข้อมูลที่น่าวิเคราะห์จะต้องเป็นข้อมูลที่ทำให้รายละเอียดเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคมในเรื่องกระบวนการบริหารปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ สามารถนำเสนอข้อสรุปใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรจากการศึกษากระบวนการบริหารปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารสถานศึกษาจากโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในอุดรธานีผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนินการวิจัย 6 ขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 การเลือกพื้นที่ในการศึกษา

ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร กรณีศึกษาจำนวน 2 โรงเรียน ดังนี้

4.2.1.1 โรงเรียนบ้านท่าโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 2 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งได้รับรางวัล ดังนี้ 1) โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ดีเด่น ปีการศึกษา 2558 2) โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ปีการศึกษา 2557 - 2560 และ 3) โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรดีเด่น สมัยที่ 2 ปีการศึกษา 2560 - 2564

4.2.1.2 โรงเรียนบ้านสระคูวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 2 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งได้รับรางวัลโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ปีการศึกษา 2563

4.2.2 การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

4.2.2.1 ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจะเริ่มต้นที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพทั้งหมด 16 คน โดยถือว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานโดยตรง เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจและสามารถให้ข้อมูลในเรื่อง กระบวนการดำเนินงานและการบริหารสถานศึกษาได้ลึกซึ้งที่สุด

4.2.2.2 การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) โดยใช้หลัก ในการเลือกบนพื้นฐานความเชื่อว่าจะเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลแตกต่างไปจากมิติ (Dimensions) และคุณสมบัติ (Properties) ของผู้ที่ให้การสัมภาษณ์ที่ผ่านมา ซึ่งผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาเลือกบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับข้อคำถามในการสัมภาษณ์ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักรายต่อไปเรื่อย ๆ เป็นการรวบรวมข้อมูลจนได้ข้อมูลที่เกิดขึ้นซ้ำๆ กันจนกระทั่งไม่พบข้อมูลใหม่เพิ่มขึ้นจึงถือว่าข้อมูลอิ่มตัว (Saturation Data) ผู้วิจัยจึงหยุดทำการสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวนรวมทั้งสิ้น 16 คน

4.2.3 การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย

ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมโดยทบทวนงานวิจัยเป็นอย่างดีก่อนลงภาคสนาม ศึกษาและวิเคราะห์ เชิงทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาในชั้นตอนนี้นำไปสู่กรอบแนวคิดเบื้องต้นเป็นกรอบมโนทัศน์ เชิงทฤษฎีซึ่งเป็นไปตามหลักการแนวคิดทฤษฎีที่ครอบคลุมขอบข่ายงานในการวิจัยการบริหาร สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรในการ สัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยต้องมีความรู้ในเรื่องสัมภาษณ์อย่างดีในการวิจัยครั้งนี้ตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือ หลักที่สำคัญที่สุดในประเด็นสัมภาษณ์เพื่อช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจคำตอบและจับประเด็นได้เร็วทราบว่า ข้อมูลแค่ไหนเป็นข้อมูลที่ลึกเพียงพอหรือยังไม่พอพร้อมทั้งเตรียม อุปกรณ์การวิจัย เช่น เครื่อง บันทึกลายเสียง แบทเตอรี กล้องถ่ายรูป สมุดโน้ต ปากกา และของใช้อื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้ดำเนินการเก็บ รวบรวมข้อมูลในพื้นที่ในศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยราบรื่นและได้ผลสมบูรณ์ที่สุด

4.2.4 การเข้าสู่สนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาภาคสนาม (Fieldwork Approach) เป็นการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องของ ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนบ้านท่าโสมและโรงเรียนบ้านสระคูวิทยาจากมุมมองของคนที่อยู่ใน ปรากฏการณ์การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงปรากฏการณ์ ในเรื่องเดียวกันที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี (Theoretical Triangulation) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนด กรอบของการเก็บรวบรวมข้อมูลการบริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศของโรงเรียนบ้านท่าโสมและ วิทยาลัยบ้านสระคูวิทยาที่ได้รับรางวัลโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรโดยดำเนินการดังนี้

4.2.4.1 การเข้าพื้นที่ในการศึกษาผู้วิจัยประสานงานทำหนังสือขออนุญาตจาก บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี โดยความเห็นชอบของ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ขออนุญาตและขอความร่วมมือจากทางสถานศึกษาให้ผู้วิจัยได้เข้า ทำการศึกษาและเก็บข้อมูลจากบุคลากรในพื้นที่ศึกษา

4.2.4.2 การสร้างสัมพันธภาพ (Rapport) กับผู้ให้ข้อมูลหลักการสร้างความคุ้นเคยและ ความไว้วางใจก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแนะนำตนเองต่อผู้บริหารสถานศึกษาครูและ บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนบ้านท่าโสมและ โรงเรียนบ้านสระคูวิทยาให้ทราบว่าผู้วิจัยเป็นใคร และระบุวัตถุประสงค์ว่ามาทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพระดับเพชรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

4.2.4.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ในการศึกษาการเก็บรวบรวมข้อมูลตามสภาพ ที่เป็นจริงของพื้นที่ในการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดกระทำกับข้อมูลเพื่อจำแนกเป็นประเภทๆ ในการเก็บสารสนเทศเพิ่มเติมและ เปรียบเทียบสารสนเทศใหม่ที่กำลังเกิดขึ้นเป็นการเปรียบเทียบ ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง (Constant Comparison) ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ (Incidents) เหตุการณ์กับประเภท (Categories) โดย มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลจากหลากหลายแหล่งแล้ว นำมาวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งมีแนวทางการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

4.2.4.4 การสังเกต (Observation) ผู้วิจัยจะสังเกตสถานการณ์และปรากฏการณ์โดย จะเริ่มต้นจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipant Observation) ในระยะแรกที่เข้าสู่พื้นที่ ในการศึกษา (Field for Study) สังเกตพฤติกรรมโดยทั่วไปที่เกิดขึ้นแบบต่างๆ โดยที่ผู้ถูกสังเกตไม่

รู้ตัว เช่น พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูระหว่างครูกับครูระหว่างครูกับผู้ปกครอง และระหว่างครูกับผู้บริหาร

4.2.4.5 การจดบันทึก (Field Note) ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตทั้งหมดผู้วิจัยจะทำการบันทึกและบันทึกภาพเพื่อนำไปใช้ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลในเรื่องเดียวกัน

4.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์และการตีความข้อมูลเพื่อค้นหาแบบแผนที่น่าไปสู่การทำความเข้าใจแบบแผนการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรรวมทั้งการตีความเพื่อสรุปให้เห็นข้อค้นพบหรือคำตอบของโจทย์วิจัยโดยการนำข้อมูลมาอ่านจับประเด็นใจความสำคัญเพื่อให้ได้เนื้อหาจัดกลุ่มความหมายให้เกิดเป็นแนวความคิดแล้วนำแนวความคิดเหล่านั้นมาแยกแยะผสมผสาน และประกอบกันเพื่อสร้างแบบแผนการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)

4.2.6 การสร้างข้อสรุป

ขั้นตอนการสร้างบทสรุปเป็นการนำข้อมูลภาคสนามทั้งหมดและข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive) ผู้วิจัยเขียนเชื่อมโยงข้อสรุปตามลำดับข้อสรุปแต่ละข้อสรุปเป็นบทสรุปย่อยและเชื่อมโยงบทสรุปย่อยแต่ละบทสรุปเข้าด้วยกันเป็นบทสรุปสุดท้าย

5. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี พบว่า

5.1 องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ในจังหวัดอุดรธานี

5.1.1 องค์ประกอบที่ 1 นโยบายของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนเริ่มจากการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเพื่อให้ได้แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุขสู่การดำเนินงานของโรงเรียน

5.1.2 องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารจัดการภายในโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารใช้กระบวนการบริหารงานตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) เริ่มจากการวางแผน ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงาน แบ่งหน้าที่ตามความเหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบ มาตรฐาน และตัวชี้วัดแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการลงมือปฏิบัติ เมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินงานร่วมกันหาทางออกในที่ประชุม ผู้บริหารคอยช่วยสนับสนุนการดำเนินงานร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

5.1.3 องค์ประกอบที่ 3 โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน พบว่า การดำเนินงานต้องร่วมมือกับหลายภาคส่วน โรงพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ชุมชน หน่วยงานของภาครัฐเพื่อผลักดันการดำเนินงานโดยการวางแผนร่วมกัน

5.1.4 องค์ประกอบที่ 4 การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ พบว่า โรงเรียนบริหารจัดการสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพกายสุขภาพใจสมบูรณ์แข็งแรงสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่

5.1.5 องค์ประกอบที่ 5 บริการอนามัยโรงเรียน พบว่า โรงเรียนร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุข โรงพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลดำเนินการตรวจสุขภาพนักเรียนประจำปี ด้านน้ำหนักส่วนสูง การมองเห็น การได้ยิน การตรวจพยาธิ การตรวจสุขภาพช่องปาก เป็นต้น เพื่อให้ นักเรียนมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์

5.1.6 องค์ประกอบที่ 6 สุขศึกษาในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะ วิธีการ ดูแลสุขภาพร่างกายของตนเองเรียนรู้การป้องกันตนเองการอุบัติเหตุ สารเสพติด การดูแลสุขภาพจิตให้มีความร่าเริงแจ่มใสการจัดกับอารมณ์ของตนเองอย่างเหมาะสม

5.1.7 องค์ประกอบที่ 7 โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย พบว่า โรงเรียนบริหารจัดการดูแลโรงอาหารให้สุขลักษณะ ความสะอาด ความปลอดภัยของสถานที่ การเตรียมอาหารตามหลักโภชนาช่วยดูแลนักเรียนด้านปริมาณอาหารอย่างเหมาะสม มีการจัดการขยะ เศษอาหารที่ปลอดภัย

5.1.8 องค์ประกอบที่ 8 การออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ พบว่า โรงเรียนจัดสถานที่ในการออกกำลังกายให้มีความพร้อม เหมาะสม ปลอดภัย และส่งเสริมการออกกำลังกายอย่างเหมาะสม

5.1.9 องค์ประกอบที่ 9 การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม โรงเรียนจัดทำข้อมูลพื้นฐานนักเรียน ประวัติส่วนตัว ครูประจำชั้นคัดกรองนักเรียนที่มีพฤติกรรมความเสี่ยงด้านต่างๆ ทำการเฝ้าระวังและให้คำปรึกษาเบื้องต้นและอาจจะต้องส่งต่อหน่วยงานภายนอกเพื่อนให้การช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายคนต่อไป

5.1.10 องค์ประกอบที่ 10 การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนให้บุคลากรการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และมีมาตรการการป้องกันการสูบบุหรี่ในโรงเรียนไม่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณโรงเรียน

5.2 กระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

โรงเรียนดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรภายใต้การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 10 องค์ประกอบโดยประยุกต์ใช้การบริหารงานตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ได้แก่ 1) ขั้นการวางแผน (Plan) พบว่า การวางแผนการดำเนินงานผู้บริหารต้องแสดงนโยบายชัดเจนร่วมกับทุกหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความต่อเนื่องของระยะเวลาและกำหนดทิศทางการทำงาน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่ทุกฝ่ายเห็นตรงกัน 2) ด้านการปฏิบัติ (Do) พบว่า การปฏิบัติงานในการดำเนินงานหลังจากการวางแผนแล้วโรงเรียนต้องดำเนินการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งให้ชัดเจน มอบงานให้เหมาะสม 3) ด้านการตรวจสอบ (Check) พบว่า ผู้บริหารมีหน้าที่กำกับ ติดตาม ดูแล ผลการดำเนินงานอยู่เสมอ เพื่อช่วยในการตรวจสอบความคืบหน้าและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน และ 4) ด้านการปรับปรุงการดำเนินงาน (Act) พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในแต่ละองค์ประกอบโดยการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานโดยผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่มี

ส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานร่วมกันประชุมเพื่อช่วยกันหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไปเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลวิจัยดังนี้

6.1 องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ในจังหวัดอุดรธานี องค์ประกอบที่ 1 นโยบายของโรงเรียน โดยผู้บริหารจะวางแผนกำหนดนโยบายเป็นทิศทางในการดำเนินงานของโรงเรียนให้ครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน สอดคล้องกับที่ สำนักส่งเสริมสุขภาพ (2564) ได้นำเสนอไว้ว่า การมีนโยบายด้านสุขภาพที่ชัดเจนจะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีทิศทางมีแนวทางในการติดตามประเมินผล และสามารถปรับปรุงแก้ไขได้อย่างเหมาะสม องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารจัดการภายในโรงเรียนใช้กระบวนการบริหารงานตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) เริ่มจากการวางแผนการดำเนินงานสู่การปฏิบัติงานสู่ความสำเร็จร่วมกัน สอดคล้องกับที่ สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2558) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นการพัฒนาที่มีความครอบคลุมทุกมิติด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมโดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของทุกคนทั้งในโรงเรียนและชุมชนให้สามารถนำ ความรู้และทักษะด้านสุขภาพมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันด้วยการดูแลใส่ใจสุขภาพของตนเองและผู้อื่นรวมทั้งสามารถตัดสินใจในการควบคุมสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ โดยเฉพาะนักเรียนจะได้รับการปลูกฝังทัศนคติฝึกทักษะและพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม สมาชิกในชุมชนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สะอาดและปลอดภัย ทำให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข องค์ประกอบที่ 3 โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทุกช่วงเวลาใน สอดคล้องกับที่ สำนักส่งเสริมสุขภาพ (2564) ที่ได้นำเสนอไว้ว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานในชุมชน เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน จะช่วยให้การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพมีประสิทธิภาพมากขึ้น องค์ประกอบที่ 4 การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ การจัดการสภาพแวดล้อมมีความสำคัญในการดำเนินงานด้วยเป็นสิ่งแรกที่จะเห็นเมื่อเข้ามาโรงเรียนสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจะเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับวิชัย พันธนะศิริ (2564) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนมีระบบการจัดการขยะและน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมบรรยากาศที่เป็นมิตร ปลอดภัยร่มรื่น และอุบัติเหตุ มีมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพ และมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ องค์ประกอบที่ 5 บริการอนามัยโรงเรียนโดยโรงเรียนดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพนักเรียนโดยร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุข ดำเนินการตรวจสุขภาพนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ สอดคล้องกับ จันทรวินิต ดิลกสัมพันธ์ (2561) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนมีบริการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ มีการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และอนามัยการเจริญพันธุ์ และมีระบบการบันทึกและติดตามข้อมูลสุขภาพของนักเรียนอย่างเป็นระบบ การจัดการอนามัยในโรงเรียนเป็น

การดูแลสุขภาพของนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง องค์ประกอบที่ 6 สุขศึกษาในโรงเรียน โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะ วิธีการ ดูแลสุขภาพร่างกายของตนเองอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับที่ พิษณุ อภิสมการโยธิน (2563) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะชีวิตและทักษะการจัดการสุขภาพตนเอง พัฒนาสื่อการเรียนการสอนสุขศึกษาที่ทันสมัยและเหมาะสมกับวัย และประเมินผลการเรียนรู้ด้านสุขศึกษาอย่างเป็นระบบ องค์ประกอบที่ 7 โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย โรงเรียนบริหารจัดการดูแลโรงเรียนอาหารให้สุขลักษณะ ความสะอาด ความปลอดภัยของสถานที่ การคัดเลือกแม่ครัวประกอบอาหาร การเตรียมอาหารตามหลักโภชนาการช่วยดูแลนักเรียนด้านปริมาณอาหารอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับที่ สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย (2565) ได้นำเสนอไว้ว่า โรงเรียนควรจัดอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วน เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนแต่ละวัย และมีความหลากหลาย องค์ประกอบที่ 8 การออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ โรงเรียนจัดสถานที่ในการออกกำลังกายให้มีความพร้อม เหมาะสม ปลอดภัย และส่งเสริมการออกกำลังกาย เพื่อให้เด็กนักเรียนมีสุขภาพที่แข็งแรง ทั้งร่างกายและจิตใจ สอดคล้องกับที่ กรมพลศึกษา (2561) ได้นำเสนอไว้ว่า โรงเรียนต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอ จัดให้มีชั่วโมงพลศึกษาที่มีคุณภาพ องค์ประกอบที่ 9 การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม ครูในมีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำในการดูแลสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจของนักเรียนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ได้นำเสนอไว้ว่า โรงเรียนควรจัดให้มีระบบการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน พฤติกรรม หรือสุขภาพจิต โดยมีครูแนะแนวหรือนักจิตวิทยาโรงเรียนที่มีความรู้และทักษะในการให้คำปรึกษา องค์ประกอบที่ 10 การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนมีการตรวจสุขภาพประจำปีการตรวจสุขภาพบุคลากรทุก โรงเรียนมีมาตรการการป้องกันการสูบบุหรี่ในโรงเรียนไม่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณโรงเรียน สอดคล้องกับที่ สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย (2565) ได้นำเสนอไว้ว่า โรงเรียนควรจัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีสำหรับครูและบุคลากร มีการติดตามภาวะสุขภาพอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ครูดูแลสุขภาพตนเองอย่างเหมาะสม

6.2 กระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

โรงเรียนดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรภายใต้การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 10 องค์ประกอบโดยใช้การบริหารงานตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) โดยเริ่มจากการวางแผนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมายการทำงานอย่างเป็นระบบมีการกระจายงานแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ ผู้กำกับติดตาม ตรวจสอบประเมินผลโดยผู้บริหารจะสนับสนุน อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานและช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับที่ อัสดา กุลาสา (2563) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ควรมีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายและการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนที่ส่งผลต่อสุขภาพกาย สุขภาพใจ และการเรียนรู้ของนักเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานที่ผู้บริหาร ครูนักเรียน ชุมชน ร่วมร่วมในการจัดทำโครงการกิจกรรมที่แก้ปัญหาและการบริการอนามัยพื้นฐานเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียนรวมถึงมีการจัดระบบนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเพื่อนำผลมาปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานีสรุปองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 10 องค์ประกอบโดยประยุกต์ใช้การบริหารงานตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานสู่ความสำเร็จเริ่มจากการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายและแผนดำเนินการสู่การปฏิบัติงาน การกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานสู่การปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) นโยบายของโรงเรียน 2) การบริหารจัดการในโรงเรียน 3) โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน 4) การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ 5) บริการอนามัยโรงเรียน 6) สุขศึกษาในโรงเรียน 7) โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย 8) การออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ 9) การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม และ 10) การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน โดยการดำเนินงานต้องกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกได้เห็นเป้าหมายและทิศทางการทำงานร่วมกัน

8.1.2 ผู้บริหารใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการทำงานอย่างเป็นระบบในการร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) นโยบายของโรงเรียน 2) การบริหารจัดการในโรงเรียน 3) โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน 4) การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ 5) บริการอนามัยโรงเรียน 6) สุขศึกษาในโรงเรียน 7) โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย 8) การออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ 9) การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม และ 10) การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน ไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

8.2.2 ในด้านการปฏิบัติงานการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรร่วมกับการบริหารงานตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) สามารถนำไปใช้ในสถานศึกษา หน่วยงาน ให้เกิดผลสำเร็จของงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในระดับต่างๆ

8.3.2 ควรทำการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้งานวิจัยนี้เป็นแนวทางในการทำวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในหลายๆมิติ นำมาเป็นแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2560). **พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 (11 มิถุนายน 2560)**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.).
- กรมพลศึกษา. (2561). **คู่มือการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬาในสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์. (2561). การบริการอนามัยโรงเรียนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารพยาบาลสาธารณสุข**. 32(2). 105-120.
- พิชญ์ อภิสมมาตรโยธิน. (2563). รูปแบบการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาแบบบูรณาการในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ. **วารสารวิชาการสาธารณสุข**. 29(1). 68-82.
- วิชัย พันธนะหิรัญ. (2564). การจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพในสถานศึกษา. **วารสารสิ่งแวดล้อมศึกษา**. 15(1). 75-92.
- สุรเกียรติ์ อาชานานภาพ. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ. **วารสารสาธารณสุขศาสตร์**. 51(1). 123-138.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). **ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2556). **คู่มือผู้ประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2556**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม.
- สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2558). **คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2558**. กรุงเทพมหานคร : สำนักบริหารวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักส่งเสริมสุขภาพ. (2564). **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570**. กรุงเทพมหานคร : สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2565). **โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับมาตรฐานสากล**. นนทบุรี : มินนี่กรุ๊ปจำกัด.
- อัจฉรา นภาพงษ์. (2563). ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ. **วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข**. 14(4). 375-387.

อัลดา กุลาสา. (2563). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพระดับ เพชร ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ และอาจารย์ ดร.พงษ์นิมิตร พงษ์ภิญโญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของวิทยานิพนธ์จนสำเร็จสมบูรณ์และให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอดจนสำเร็จเรียบร้อยผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ อาจารย์ ดร.พงษ์นิมิตร พงษ์ภิญโญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บุปผา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนายุทธ เขยบาล ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการร่วมพิจารณาตลอดจนให้ คำปรึกษา คำแนะนำ แก้ไข วิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงทอง เพชรโตน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล แสงพรหม ดร.ฐิติรัตน์ คล่องดี ดร.จิรฉัตรนิ นทองธิดา และ ดร.ศิรินา วาจาสัตย์ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัยและให้ข้อเสนอแนะตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าโสม รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าโสมครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านท่าโสม แพทย์เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลน้ำโสม ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านสะควิวทยา ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านสะควิวทยา เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสะควิว และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลการวิจัย เป็นอย่างดียิ่ง

การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน*

THE DEVELOPMENT OF INDICATORS OF ETHICAL CHARACTERISTICS OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE PROVINCIAL ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION IN THE NORTHEASTERN REGION

ละอองดาว โสภณ¹, พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ², สุชาดา บุปผา³
Laongdao Sopin¹, Patcharin Chompuwiset², Suchada Bubpha³
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี^{1,2,3}
Udon Thani Rajabhat University, Thailand.^{1,2,3}
Email : laongdao114@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบปริมาณ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสังเคราะห์เอกสาร ตำรา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 354 คนได้มาโดยสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.06-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.94-0.98 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.99 การวิเคราะห์เชิงปริมาณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลที่มาวิเคราะห์หองค์ประกอบ Bartlett's test of sphericity และค่า KMO (Keiser-Meyer-Olin measure of sampling adequacy) และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์หองค์ประกอบและตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล กับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาองค์ประกอบตัวบ่งชี้ ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 องค์ประกอบหลัก 15 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ด้านความซื่อสัตย์ มี 3 ตัวบ่งชี้ ด้านความยุติธรรม มี 3 ตัวบ่งชี้ ด้านความรับผิดชอบ มี 3 ตัวบ่งชี้ ด้านความมีเมตตา มี 3 ตัวบ่งชี้ และด้านความอดทน มี 3 ตัวบ่งชี้ 2. การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้ พบว่า ค่าดัชนี GFI มีค่า เท่ากับ 0.997 ค่าดัชนี CFI มีค่าเท่ากับ 1.000 ค่าดัชนี RMR มีค่าเท่ากับ 0.002 ดัชนี NFI มีค่าเท่ากับ 0.999 ส่วนความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง P_c มีค่าเท่ากับ 0.823 และค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่ถูกสกัด P_v มีค่าเท่ากับ 0.482 จากค่าสถิติแสดงให้เห็นว่าโมเดล ตามทฤษฎี มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ : 1. การพัฒนาตัวบ่งชี้ 2. คุณลักษณะเชิงจริยธรรม 3. ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the components and indicators of the ethical characteristics of school administrators, 2) To examine the congruence of the model comprising the components and indicators of the ethical characteristics of school administrators. This research is a quantitative methodology study divided into two sections as follows Section 1 involves studying the components and indicators of the ethical characteristics of school administrators through the synthesis of documents, textbooks, principles, concepts, theories, and related research. Section 2 focuses on examining the congruence of the model comprising the components and indicators of the ethical characteristics of school administrators. the sample size consisted of 354 participants, selected through stratified random sampling. the research instrument utilized was a questionnaire based on a five-point rating scale. quantitative analysis was conducted using statistical software to calculate the mean, standard deviation, and statistical values. These analyses were performed to assess the appropriateness of the data for factor analysis, utilizing Bartlett's test of sphericity and the Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) measure of sampling adequacy. additionally, statistical software was utilized to perform factor analysis and to evaluate the goodness-of-fit of the model with empirical data.

The results of this research showed that: 1. The study of components and indicators identified five main components, 15 sub-components, and 40 indicators of the ethical characteristics of school administrators these are as follows Integrity consists of 3 sub-components with 5 indicators fairness comprises 3 sub-components with 4 indicators responsibility Includes 3 sub-components with 21 indicators kindness Encompasses 3 sub-components with 6 indicators patience contains 3 sub-components with 7 indicators. 2. The evaluation of the congruence of the confirmatory factor analysis model for the indicators showed the following results: The Goodness of Fit Index (GFI) was 0.997 the Comparative Fit Index (CFI) was 1.000, the Root Mean Square Residual (RMR) was 0.002, and the Normed Fit Index (NFI) was 0.999. Additionally, the reliability of the latent variables (P_c) was 0.823, and the Average Variance Extracted (P_v) was 0.482 These statistical values indicate that the theoretical model aligns well with the empirical data.

Keywords : 1. Development of Indicators 2. Ethical Characteristics 3. School administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดการศึกษาของชาติ มีความมุ่งหมายเพื่อให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนที่มีความสามารถและมีความสุข การจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ได้บัญญัติให้บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัด ให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและการจัดการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด ปฏิบัติงานและปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ ในการดำเนินงาน เพื่อให้การบังคับใช้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งกำหนดขั้นตอนการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำและการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดทางวินัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาล จะถูกเชิดชูเกียรติและเป็นผู้ทรงคุณค่าในสังคม แต่ถ้าผู้บริหารคนใดมีพฤติกรรมตามอำเภอใจไม่มีคุณลักษณะเชิงจริยธรรม จะไม่ได้รับความไว้วางใจจากผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารจำทำงานลำบากและไม่ได้รับความร่วมมือจากทีมงานเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้นในองค์กร (Glanz, 2006)

การศึกษาครั้งนี้จึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และด้วยเหตุผลดังกล่าวประกอบกับนโยบายหน่วยงานของรัฐที่มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบต่อหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วมตลอดจนนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีส่งผลให้ผู้คนมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้น การศึกษาตัวบ่งชี้พฤติกรรมตามคุณลักษณะเชิงจริยธรรม (Ethical Characteristics) ของผู้บริหารสถานศึกษา จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบถึงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะเชิงจริยธรรม (Ethical Characteristics) ในการบริหารสถานศึกษานั้นว่ามีอะไรบ้าง ทำให้เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงการบริหารจัดการเชิงจริยธรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้นและยังเป็นการสนองนโยบายการปฏิรูปอีกด้วย ตลอดจนนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างมาตรฐาน มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานทางจริยธรรม (ณัฐพร มั่นคง, 2563) นอกจากนี้ ยังใช้เป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องไปใช้เป็นเกณฑ์พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ให้เกิด ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งกำหนดนโยบายหรือวางแผนพัฒนาคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยการนำข้อมูลเชิงประจักษ์จากปรากฏการณ์จริงมาทดสอบกับโมเดลเชิงทฤษฎี ซึ่งศึกษามาอย่างกว้างขวาง มีความเป็นไปได้และเหมาะสมเพื่อนำไปใช้พัฒนาคุณภาพในองค์การทางการศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

2.2 เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 การพัฒนาตัวบ่งชี้ครั้งนี้ เกิดจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้แหล่งต่าง ๆ ทั้งนักวิชาการ นักการศึกษา และนักบริหารการศึกษาทำให้ได้ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทของผู้บริหารสถานศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ตลอดจนผู้ที่สนใจในการวัดระดับคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ต่อไป

3.2 การพัฒนาตัวบ่งชี้ขึ้นจากระบวนการวิจัย และเป็นตัวบ่งชี้ที่ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนจึงเป็นตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับสภาพและบริบทสถานศึกษาอื่น ๆ ทำให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ การวางแผนการนำไปสู่การวางแผนนโยบายการบริหารจัดการตัวบ่งชี้ที่สำคัญได้อย่างตรงประเด็น

3.3 หน่วยงานที่ดำเนินการสอบคัดเลือกผู้บริหาร สามารถนำ หลักการและสาระจากตัวบ่งชี้ที่ผ่านการพัฒนามีคุณภาพ ไปบรรจุไว้ในกรอบ ซึ่งจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนา คุณภาพผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงปริมาณ โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะ เชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดร่างโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง CVI (Content Validity Index) ระหว่างคำถามกับคำนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ คือ 1.00

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประชากรใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 899 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาจำนวน จำนวน 354 คน ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติ ตั้งข้อกำหนดว่าค่าประมาณค่ากลุ่มตัวอย่างของตัวแปรทำนาย 1 ตัว ควรกำหนดกลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 เท่าของตัวแปรในการวิจัยหนึ่งตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์โมเดล ใช้กลุ่มตัวอย่าง 10-20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ จึงประมาณค่า กลุ่มตัวอย่างได้ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีตัวบ่งชี้ทั้งสิ้น 15 ตัวบ่งชี้ สุ่มกลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ร้อยละ 20 ของจำนวนครูผู้สอน

ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูผู้สอน จำนวน 354 คน ซึ่งเพียงพอสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ที่ให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จำนวน 5 คน เท่ากับ 0.60-1.00 นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูผู้สอน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาคด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายด้านอยู่ระหว่าง 0.94 - 0.98 และกำหนดค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.992 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์หาค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์หาความตรงเชิงเนื้อหา ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และองค์ประกอบความแปรปรวน ที่สูงเกินความเป็นจริง (Variance Inflation Factor: VIF) เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์องค์ประกอบและตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล กับข้อมูลเชิงประจักษ์

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

5.1.1 ผลการศึกษาระดับคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่ามากที่สุดคือ ด้านที่ 3 ด้านความรับผิดชอบ รองลงมาคือ ด้านที่ 4 ความมีเมตตา รองลงมาคือ ด้านที่ 5 ความอดทนรองลงมาคือ ด้านที่ 1 ความซื่อสัตย์ และ ด้านที่ 2 ความมีเมตตา ความยุติธรรม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาระดับคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ด้าน	คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ความซื่อสัตย์	4.10	0.76	มาก
2	ความยุติธรรม	4.05	0.83	มาก
3	ความรับผิดชอบ	4.20	0.77	มาก
4	ความมีเมตตา	4.18	0.78	มาก
5	ความอดทน	4.16	0.80	มาก
	รวม	4.14	0.75	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D = 0.75) เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.20$, S.D = 0.77) รองลงมาคือ ความมีเมตตา ($\bar{X} = 4.18$, S.D = 0.78) รองลงมาคือ

ความอดทน ($\bar{X} = 4.16, S.D = 0.80$) รองลงมาคือ ความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 4.10, S.D = 0.76$) และความยุติธรรม ($\bar{X} = 4.05, S.D = 0.83$)

5.1.2 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยศึกษา สังเคราะห์เอกสาร ตำรา หลักการ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้จำนวน 5 องค์ประกอบหลัก 15 ตัวบ่งชี้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ความซื่อสัตย์ 2) ความยุติธรรม 3) ความรับผิดชอบ 4) ความมีเมตตา 5) ความอดทน ผลการศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มาก เมื่อพิจารณาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านที่ 3 ด้านความรับผิดชอบต่อรองลงมาคือ ด้านที่ 4 ความมีเมตตา รองลงมาคือ ด้านที่ 5 ความอดทนรองลงมาคือ ด้านที่ 1 ความซื่อสัตย์ และ ด้านที่ 2 ความมีเมตตา ความยุติธรรม ตัวบ่งชี้รวม 15 ตัวบ่งชี้ ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ประกอบไปด้วย ดังนี้ 1.ด้านความซื่อสัตย์ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ 1) การปฏิบัติตรงไปตรงมา 2) คำมั่นสัญญา 3) การไม่เป็นคนคดโกง 2. ด้านความยุติธรรม มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ 1) การตัดสินใจอย่างมีกระบวนการ 2) การตัดสินใจด้วยความเป็นกลาง 3) การจัดการด้วยความถูกต้อง 3. ด้านความรับผิดชอบ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ 2) การควบคุมตนเอง 3) ความพยายามสู่ความเป็นเลิศ 4.ด้านความมีเมตตา มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ 1) การให้ตนเองมีความสุข 2) การมีสติ 3) การคิดช่วยเหลือ 5. ด้านความอดทน มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ 1) อดทนต่อความลำบากทางกาย 2) อดทนต่อการทำกรงาน 3) ทนข่มอารมณ์ของตนได้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบหลัก	ตัวบ่งชี้
ความซื่อสัตย์	การปฏิบัติตรงไปตรงมา
	รักษาสัญญา
	การไม่เป็นคนคดโกง
ความยุติธรรม	การตัดสินใจอย่างมีกระบวนการ
	การตัดสินใจด้วยความเป็นกลาง
	การจัดการด้วยความถูกต้อง
ความรับผิดชอบ	ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
	การควบคุมตนเอง
	ความพยายามสู่ความเป็นเลิศ
ความมีเมตตา	การให้ตนเองมีความสุข
	การมีสติ
	การคิดช่วยเหลือ
ความอดทน	อดทนต่อความลำบากทางกาย
	อดทนต่อการทำกรงาน
	ทนข่มอารมณ์ของตนได้

จากตารางที่ 2 พบว่า การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมได้ทั้งหมด 5 องค์ประกอบหลักได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ ความมีเมตตา ความอดทนและตัวบ่งชี้ 15 ตัวบ่งชี้ได้แก่ การปฏิบัติตรงไปตรงมา รักษาสัญญา การไม่เป็นคนคดโกง การตัดสินใจอย่างมีกระบวนการ การตัดสินใจด้วยความเป็นกลาง การจัดการด้วยความถูกต้อง ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ การควบคุมตนเอง ความพยายามสู่ความเป็นเลิศ การให้ตนเองมีความสุข การมีสติ การคิดช่วยเหลือ อดทนต่อความลำบากทางกาย อดทนต่อการทำการทำงาน ทนข่มอารมณ์ของตนได้

5.2 ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

5.2.1 ผลการวิเคราะห์จากองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ของโมเดลสมการโครงสร้างองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 องค์ประกอบ 1) ด้านความซื่อสัตย์ 2) ด้านความยุติธรรม 3) ด้านความรับผิดชอบ 4) ด้านความมีเมตตา 5) ด้านความอดทน สรุปผลได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์จากองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ของโมเดลสมการโครงสร้าง

องค์ประกอบ	ความซื่อสัตย์	ความยุติธรรม	ความรับผิดชอบ	ความมีเมตตา	ความอดทน
ค่าความสอดคล้อง					
มีค่าไค-สแควร์ (Chi-square)	25.793	6.011	156.834	27.427	18.653
ค่าองศาอิสระ (df)	22	7	132	17	13
ค่าความน่าจะเป็น (p)	0.261	0.539	0.069	0.052	0.134
ค่าดัชนี GFI	0.984	0.995	0.961	0.983	0.987
ค่าดัชนี CFI	0.997	1.000	0.995	0.992	0.996
ค่าดัชนี RMR	0.019	0.009	0.021	0.021	0.018
ค่าดัชนี RMSEA	0.022	0.000	0.023	0.042	0.035
ค่าดัชนี NFI	0.980	0.980	0.971	0.978	0.986

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์จากองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ของโมเดลสมการโครงสร้าง ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านความซื่อสัตย์ สรุปได้ดังนี้ มีค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 25.793 ค่าองศาอิสระ(df) เท่ากับ 22 ค่าความน่าจะเป็น (p) มีค่าเท่ากับ 0.261 ค่าดัชนี GFI เท่ากับ 0.984 ค่าดัชนี CFI เท่ากับ 0.997 ค่าดัชนี RMR เท่ากับ 0.019 ค่าดัชนี RMSEA เท่ากับ 0.022 ค่าดัชนี NFI เท่ากับ 0.980 จากค่าสถิติแสดงให้เห็นว่าโมเดล ตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้านที่ 2 ด้านความยุติธรรม สรุปได้ดังนี้ มีค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 6.011 ค่าองศาอิสระ(df) เท่ากับ 7 ค่าความน่าจะเป็น (p) มีค่าเท่ากับ 0.539 ค่าดัชนี GFI เท่ากับ 0.995 ค่าดัชนี CFI เท่ากับ 1.000 ค่าดัชนี RMR เท่ากับ 0.009 ค่าดัชนี RMSEA เท่ากับ 0.000 ค่าดัชนี

NFI เท่ากับ 0.980 จากค่าสถิติแสดงให้เห็นว่าโมเดล ตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้านที่ 3 ด้านความรับผิดชอบ สรุปได้ดังนี้ มีค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 156.834 ค่าองศาอิสระ(df) เท่ากับ 132 ค่าความน่าจะเป็น (p) มีค่าเท่ากับ 0.069 ค่าดัชนี GFI เท่ากับ 0.961 ค่าดัชนี CFI เท่ากับ 0.995 ค่าดัชนี RMR เท่ากับ 0.021 ค่าดัชนี RMSEA เท่ากับ 0.023 ค่าดัชนี NFI เท่ากับ 0.971 จากค่าสถิติแสดงให้เห็นว่าโมเดล ตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้านที่ 4 ด้านความมีเมตตา สรุปได้ดังนี้ มีค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 27.427 ค่าองศาอิสระ(df) เท่ากับ 17 ค่าความน่าจะเป็น (p) มีค่าเท่ากับ 0.052 ค่าดัชนี GFI เท่ากับ 0.983 ค่าดัชนี CFI เท่ากับ 0.992 ค่าดัชนี RMR เท่ากับ 0.021 ค่าดัชนี RMSEA เท่ากับ 0.042 ค่าดัชนี NFI เท่ากับ 0.978 จากค่าสถิติแสดงให้เห็นว่าโมเดล ตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้านที่ 5 ด้านความอดทน สรุปได้ดังนี้ มีค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 18.653 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 13 ค่าความน่าจะเป็น (p) มีค่าเท่ากับ 0.134 ค่าดัชนี GFI เท่ากับ 0.987 ค่าดัชนี CFI เท่ากับ 0.996 ค่าดัชนี RMR เท่ากับ 0.018 ค่าดัชนี RMSEA เท่ากับ 0.035 ค่าดัชนี NFI เท่ากับ 0.986 จากค่าสถิติแสดงให้เห็นว่าโมเดล ตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5.2.2 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ของสอบถามองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ตารางที่ 4 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

องค์ประกอบ		Factor loading	S.E.	t	R ²	P _c	P _v
1. ด้านความซื่อสัตย์		0.893	0.023	39.491	0.797	0.823	0.482
2. ด้านความยุติธรรม		0.912	-	-	0.832		
3. ด้านความรับผิดชอบ		0.989	0.028	37.136	0.978		
4. ด้านความมีเมตตา		0.931	0.032	30.885	0.867		
5. ด้านความอดทน		0.927	0.033	30.406	0.859		
X ²	df	P-value	GFI	CFI	RMR	RMSEA	NFI
2.289	2	0.318	0.997	1.000	0.002	.020	0.999

จากตารางที่ 4 พบว่า องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ พบลักษณะเป็น just identified model โมเดลแสดงทิศทางเดียวที่มีการตัดเส้นทางที่ไม่มีนัยประสิทธิ์ (Factor loading) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.418 ถึง 0.926 ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่า S.E. (Standard error) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.020 ถึง 0.077 ค่า t (t-test) มีค่าอยู่ระหว่าง 6.135 ถึง 12.816 และมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (R²) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.231 ถึง 0.972 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วน

จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่า ค่าดัชนี GFI มีค่า เท่ากับ 0.997 ค่าดัชนี CFI มีค่า เท่ากับ 1.000 ค่าดัชนี RMR มีค่าเท่ากับ 0.002 ดัชนี NFI มีค่าเท่ากับ 0.999 ส่วนความเชื่อมั่นของ ตัวแปรแฝง P_c มีค่าเท่ากับ 0.823 และค่าเฉลี่ยความ แปรปรวนที่ถูกสกัด P_v มีค่าเท่ากับ 0.482 จากค่าสถิติแสดงให้เห็นว่าโมเดล ตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

6.1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนจากผลการสังเคราะห์ องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความซื่อสัตย์ องค์ประกอบที่ 2 ด้านความยุติธรรม องค์ประกอบที่ 3 ด้าน ความรับผิดชอบ องค์ประกอบด้านที่ 4 ความมีเมตตา องค์ประกอบ ด้านที่ 5 ด้านความอดทน สอดคล้องกับแนวคิด ดาวรธรรมณ ถวิลการ (2561) ได้กล่าวถึงจริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาคุณลักษณะที่พึงมีอันได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความไว้วางใจ ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ ความเคารพ การเสริมพลังอำนาจ และสอดคล้องกับณัฐพร มั่นคง (2563) ได้ถึงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกทางพฤติกรรม ในการประพฤติปฏิบัติให้เกิดคุณงามความดีละเว้นการทำ ความชั่วทั้งปวง เปี่ยมด้วยความซื่อสัตย์ ยุติธรรม ความรับผิดชอบ มีความเมตตา ความอดทน รักษาซึ่งเกียรติ และศักดิ์ศรีของตนเองไม่ให้ เสื่อมเสีย เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ ครูและศิษย์ ซึ่งคุณสมบัตินี้เหล่านี้ ควรที่ผู้บริหารจะเสริมสร้างให้มีขึ้นใน ตนเองเพื่อการทำงานให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิง จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ก่อนการดำเนินการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพ ของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูล เพื่อความมั่นใจและ เชื่อมั่นในผลการทดสอบ โดยพบว่า เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม เพื่อ การวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมีค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็น (Index of Item-Objective Congruence: IOC) มีค่า 1.00 สอดคล้องกับนงลักษณ์ วิรัชชัย (2551) แสดงว่า เครื่องมือแต่ละข้อมีความตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ ค่าความเชื่อมั่นองค์ประกอบหลักทั้งฉบับเท่ากับ 0.992 จะเห็นได้ว่า เครื่องมือที่สร้างจากตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพ ขณะที่การตรวจสอบ ข้อมูลพื้นฐาน ถึงความเหมาะสมของการเป็นตัวบ่งชี้ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า พบว่า

ตัวบ่งชี้ทุกตัว มีความหมายระดับมากขึ้นทุกข้อ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของตัวบ่งชี้ที่ดีของ วิเศษ บุญสนอง (2562) ที่เสนอว่า ตัวแปรขององค์ประกอบหรือข้อมูลที่เป็นสารสนเทศที่ได้ประมวลผลเป็นค่าสถิติที่ใช้แสดงภาวะของสิ่งที่มุ่งวัดในสถานการณ์หรือช่วง เวลาใดเวลาหนึ่ง และเป็นค่าที่สังเกตได้ทั้งเชิงปริมาณหรือคุณภาพ ซึ่งเป็นผลสะท้อนของการดำเนินงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการวางแผน การบริหารงาน การติดตามผลการดำเนินงานและการจัดลำดับการพัฒนาของหน่วยงานหรือองค์กรได้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าโมเดลโครงสร้างขององค์ประกอบคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์จึงมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ จำนวน 15 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ด้านความซื่อสัตย์ 2) ด้านความยุติธรรม 3) ด้านความรับผิดชอบ 4) ด้านความมีเมตตา 5) ด้านความอดทน พบว่า just identified model โมเดลแสดงทิศทางเดียวที่มีการตัดเส้นทางที่ไม่มีนัยสำคัญ ค่าสัมประสิทธิ์ (Factor loading) 0.893 ถึง .989 ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่า S.E. (Standard error) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.023 ถึง 0.033 ค่า t (t-test) มีค่าอยู่ระหว่าง 30.406 ถึง 39.491 สหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (R^2) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.797 ถึง 0.978 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันองค์ประกอบของคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่า ค่าดัชนี GFI มีค่าเท่ากับ 0.845 ค่าดัชนี CFI มีค่าเท่ากับ 0.944 ค่าดัชนี RMR มีค่าเท่ากับ 0.015 ดัชนี NFI มีค่าเท่ากับ 0.942 ส่วน ความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง p_v มีค่าเท่ากับ 0.823 และค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่ถูกสกัด P_c เท่ากับ 0.482 จากค่าสถิติแสดงให้เห็นว่าโมเดล ตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลนิษฐ์นิษาทองสุข (2560) ได้เสนอในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันไว้ว่า ดัชนีความกลมกลืนตัวอื่น ๆ มีมากมายดัชนีความสอดคล้องที่นิยมได้แก่ GFI, AGFI, และ CFI ที่มีค่ามากกว่า 90-95 คือโมเดลที่มีการวัดที่สร้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ส่วน standardized RMR ถ้ามีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลที่ได้มีความสอดคล้องกับข้อมูลดี และสอดคล้องกับ กัญมาส ชูจีน (2562) ได้กล่าวไว้ว่า การวิเคราะห์ความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) ควรมีค่ามากกว่า 0.90 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนปรับแก้แล้ว (Adjusted the Goodness of Fit Index: AGFI) ควรมีค่ามากกว่า 0.90 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index. CFI) ควรมีค่ามากกว่า 0.95 แสดงว่าแบบจำลองสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความซื่อสัตย์ เป็นธรรมในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีความรับผิดชอบ และยึดหลักความถูกต้อง รวมทั้ง อดทนต่อการทำงาน อดทนต่อความยากลำบาก และการควบคุมตนเอง ต่อครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีภายในองค์กร ดังนั้นผู้บริหารจะต้องพัฒนาคุณลักษณะเชิงจริยธรรมคือ ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา รักษาสัญญา ไม่เป็นคนคดโกง เป็นกลาง การตัดสินใจร่วมกันอย่างมีกระบวนการ มีความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ ควบคุมตนเอง พยายามสู่ความเป็นเลิศ อดทนในการทำงานและความลำบาก มีสติ คิดช่วยเหลือ พยายามสู่ความเป็นเลิศ และให้ตนเองมีความสุข

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรได้รับการพัฒนาในด้านการสร้างคุณธรรม โดยเฉพาะการจัดการด้วยความถูกต้อง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ต้องแสดงให้เห็นถึงการจัดการภายในสถานศึกษา ความสามารถในการบริหารงาน และการแก้ปัญหา

8.1.2 องค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ควรให้ความสำคัญและเอาใจใส่ให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารจัดการ ให้เป็นไปด้วยความยุติธรรม มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะด้านความรับผิดชอบด้านความอดทน ด้านความมีเมตตา ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความยุติธรรม เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับมาก ดังนั้น

8.2.1 ควรพัฒนาในด้านความยุติธรรม โดยเฉพาะตัดสินใจอย่างมีกระบวนการ การตัดสินใจด้วยความเป็นกลาง ซึ่งผู้บริหารจะต้องแสดงให้ถึงการแก้ปัญหาและการจัดการด้วยความถูกต้อง สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรทำการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้โมเดลที่ได้รับการตรวจสอบในงานวิจัยนี้เป็นแนวทางเพื่อคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

8.3.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กันยมาส ชูจัน. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโมเดลสมการโครงสร้าง. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 21(2). 20-33.
- ชนิษฐ์ณิชา ทองสุข. (2560). กลยุทธ์การพัฒนภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย. วารสารสถาบันวิจัยพินลธรรม. 11(1). 1-17
- ณัฐพร มั่นคง. (2563). จริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะของครูที่ดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2550). ความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของคนไทย: การปลูกฝังอบรมและคุณภาพชีวิต. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดาวรรณ ฤทธิการ. (2561). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2551). การพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมิน. กรุงเทพมหานคร : เซน พรีนติ้ง.
- วิเศษ บุญสนอง. (2562). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็กในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

Glanz, J. (2006). **What every principal should know about ethical and spiritual leadership.** Thousand Oaks, California : Corwin.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงและสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์และความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บุปผา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ตลอดจนคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ทุกท่าน ที่กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะ แก้ไข และปรับปรุง งานวิจัยนี้อย่างเต็มกำลัง รวมทั้งคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเสมอมาและผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถาม และผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ
วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
(สำหรับบทความที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2565 เป็นต้นไป)

*****

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยพระพุทธศาสนา ปรัชญา ศีลศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยและความเจริญก้าวหน้าในการวิจัยทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งการประกันคุณภาพการศึกษาและเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมและพัฒนาคุณภาพการวิจัยในสาขาวิชาที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารกำหนด บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือคณาจารย์ นักศึกษา และนักวิจัย ทั้งในและนอกสถาบัน บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการ บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร โดยตีพิมพ์ 2 ฉบับต่อปี ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

2. การส่งบทความเข้าระบบ Thaijo เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ของวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU/index> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail: Journalmburec@gmail.com

3. การจัดเตรียมต้นฉบับ

1) เขียนตามแบบ (Modeling) ที่กำหนดไว้ เช่น ใช้กระดาษ A4 พิมพ์เต็มหน้า ความยาว 10-15 หน้า พิมพ์ด้วย Microsoft for Windows ใช้อักษร TH SarabunPSK ชื่อเรื่อง และหัวข้อใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา และกั้นหน้าด้านบนกับด้านซ้าย เท่ากัน 1.5 นิ้ว ส่วนกั้นด้านขวาและด้านล่างเท่ากัน 1 นิ้ว และตารางให้มีขีดเส้นบนและล่างเท่านั้น

2) การอ้างอิงในเนื้อหาบทความให้ใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บเปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียน ปี พ.ศ. ของเอกสารที่นำมาอ้างอิง และเลขหน้า ว่างข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความนั้นก็ได้ เอกสารที่นำมาอ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้นิพนธ์บทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร เช่น กุลธิดา ท้วมสุข (2548) หรือ (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548) การอ้างอิงเอกสารภาษาไทยจากพระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า เช่น (อังคตูกก. 21/31/37) หรือมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

3) การอ้างอิงเอกสาร ให้รวบรวมเฉพาะเอกสารทั้งหมดที่ใช้อ้างอิงในบทความนี้เท่านั้น จัดเรียงลำดับตามตัวอักษร

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย
- 3) โจทย์วิจัย(ถ้ามี)
- 4) วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5) สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)
- 6) ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย
- 7) วิธีดำเนินการวิจัย
- 8) ผลการวิจัย เสนอผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน
- 9) อภิปรายผลการวิจัย เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยมีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสนับสนุน
- 10) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุงค์ความรู้ อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย
- 11) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) นำเสนอใน 3 ประเด็น คือ 1)ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 2) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ และ 3)ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

12) การอ้างอิงเอกสาร ให้รวบรวมเฉพาะเอกสารทั้งหมดที่ใช้อ้างอิงในบทความนี้เท่านั้น จัดเรียงลำดับตามตัวอักษร

บทความวิชาการ ให้จัดเรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ตามรูปแบบที่สารสารกำหนด

บทวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทนำ
- 2) เนื้อเรื่อง แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ

- 3) บทวิจารณ์
- 4) คุณค่าของหนังสือ
- 5) เอกสารอ้างอิง การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ตามรูปแบบที่วารสารกำหนด

4. การเขียนเอกสารอ้างอิง

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. ครั้งที่พิมพ์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

เช่น

ถวิลวดี บุรีกุล. (2555). **ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.
ถวิลวดี บุรีกุล. (2555). **ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.

Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York : Harper and Row Publications.

2) วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อบทความ**. **ชื่อวารสาร**. ปีที่(ฉบับที่). เลขหน้าที่ปรากฏของบทความในวารสาร.

เช่น

ธนวัฒน์ พรหมทอง. (2560). การศึกษาความเป็นพลเมือง: กรณีศึกษาประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน. **วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์**. 4(1). 103-127.

Rootman. (2002). Three perspectives on the placebo response: Expectancy conditioning and meaning. **Advances in Mind-body Medicine**. 16(1). 216-232.

3) สารนิพนธ์ /วิทยานิพนธ์ /ดุขฎิณิพนธ์/รายงานวิจัย

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อวิทยานิพนธ์**. ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์. สถานที่พิมพ์ : ชื่อสถาบันการศึกษา.

เช่น

รัศมี สีहनัน. (2551). การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

รัศมี สีहनัน. (2551). การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

4) สื่อบุเล็ททอนิกส์/เว็บไซต์ :

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). **ชื่อเรื่องที่ปรากฏในเว็บ**. สืบค้นเมื่อระบุวันที่เดือนปี. จากชื่อเจ้าของเว็บไซต์
<http://xxxxxx>

เช่น

อานันท์ชนก สกนธวัฒน์. (2558). ความยากจนและความเหลื่อมล้ำ. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2562.
จาก <https://www.tcithaijo.org/index.php/polscimujournal/article/download/.../71727/>

Kendra Cherry. (2019). *Self Efficacy and Why Believing in Yourself Matters Updated*.
Retrieved 7 October 2019. From <https://www.verywellmind.com/what-is-self-efficacy-2795954>

5) การประชุมวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ระบุการประชุมวิชาการ. สถานที่ประชุม. ระบุ วันที่/เดือน/พ.ศ. . :
เลขหน้าที่ปรากฏของบทความในรายงานการประชุม.

เช่น

วริทธิ์ธร คำหมาย, เพ็ญศรี อมรศิลป์. (2559). การพัฒนาระบบจัดการเอกสารอิเล็กทรอนิกส์
ของบริษัทโรงสีบุญรุ่งเรืองชัย (ประเทศไทย) จำกัด. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัย
ระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัย ใช้องค์ความรู้สู่ความยั่งยืน”.
วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. 17 มิถุนายน 2559. 38-45.

นุสรรา บุญทศ และคณะ. (2556). การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนด้วยกระบวนการ
เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของกลุ่มเสี่ยงเบาหวานชนิดที่ 2
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกระจาย อำเภอป่าดัว จังหวัดยโสธร. การประชุม
วิชาการสุโขศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 10. วันที่ 24-26 กรกฎาคม 2556. 61-73.

โสมาตรมี จันทร์รัตน์ และคณะ. (2562). ภูมิทัศน์ภาคเกษตรไทย จะพลิกโฉมอย่างไรสู่การพัฒนาที่
ยั่งยืน?. งานสัมมนาวิชาการประจำปี 2562 ของธนาคารแห่งประเทศไทย ณ โรงแรม
Centara Grand at Central World กรุงเทพมหานคร. 30 กันยายน-1 ตุลาคม 2562. 1-4.

6) พระไตรปิฎก อรรถกถา

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). พระไตรปิฎก อรรถกถา. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

เช่น

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

7) การสัมภาษณ์

ระบุชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์. วัน เดือน พ.ศ. ที่สัมภาษณ์. ระบุสถานที่สัมภาษณ์

เช่น

ยรรชัญชาติสุทธชัย ผู้ให้สัมภาษณ์. 15 ตุลาคม 2562. ณ มหาวิทยาลัยรังสิต 52/247 ตำบลหลักหก
อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

5. การส่งต้นฉบับ

การส่งในระบบ(Online Submission)ของวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ ได้ที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU>
เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail: Journalmburec@gmail.com

6. เขียนตามแบบที่กำหนดไว้

การจัดเตรียมต้นฉบับ ใช้กระดาษ A4 พิมพ์เต็มหน้า ความยาว 10-15 หน้า พิมพ์ด้วย Microsoft for Windows ใช้อักษร TH SarabunPSK ชื่อเรื่อง และหัวข้อใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา และกั้นหน้าด้านบนกับด้านซ้าย เท่ากัน 1.5 นิ้ว ส่วนกั้นด้านขวาและด้านล่างเท่ากัน 1 นิ้ว และตารางให้มีขีดเส้นบนและล่างเท่านั้น

แบบการเขียน “บทความวิจัย” เพื่อลงพิมพ์ในวารสาร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

*****

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....(16 pt หนา)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)..... (16 pt หนา)

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) .... (16 pt)..... 1

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) .... (16 pt)..... 1

ต้นสังกัด/หน่วยงาน (ภาษาไทย) .... (16 pt)..... 1

ต้นสังกัด/หน่วยงาน (ภาษาอังกฤษ) .... (16 pt)..... 1

Email : .... (16 pt).....

บทคัดย่อ (16 pt หนา)

.....
.....(บอกวิธีวิจัย).....ผลการวิจัยพบว่า.....

คำสำคัญ : 1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. .... (3 – 5 คำ)

ABSTRACT (16 pt หนา)

.....
.....

Keywords : 1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. ....(3 – 5 คำ)

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย(16 pt หนา)

.....
.....
.....(ความยาวประมาณ 2/3 หน้ากระดาษ A4)

2. โฉมหน้าวิจัย(ถ้ามี) (16 pt หนา)

2.1 .....

2.2 .....

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย(16 pt หน้า)

3.1 เพื่อ .....

3.2 เพื่อ .....

4. สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (16 pt หน้า)

4.1 .....

4.2 .....

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย(16 pt หน้า)

5.1 .....

5.2 .....

6. วิธีดำเนินการวิจัย(16 pt หน้า)

.....

.....(ความยาวประมาณ 1/2 หน้ากระดาษ A4)

7. ผลการวิจัย(16 pt หน้า)

.....

มีตาราง/รูปภาพ/แผนภูมิประกอบ ถ้าวิจัยเชิงคุณภาพให้ใส่รูปภาพ 1-2 รูป (ความยาวประมาณ 2-3 หน้ากระดาษ A4)

8. อภิปรายผลการวิจัย(16 pt หน้า)

.....

.....(ความยาวประมาณ 1/3 หน้ากระดาษ A4)

9. องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (16 pt หน้า)

.....

ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สันเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

10. ข้อเสนอแนะ(16 pt หน้า)

.....

11. เอกสารอ้างอิง(16 pt หน้า)

.....
.....(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิจัยเท่านั้น)

12. คำขอบคุณ(16 pt หน้า)

.....
.....(ความยาวประมาณ 1/4 หน้ากระดาษ A4)

แบบการเขียน “บทความวิชาการ” เพื่อลงพิมพ์ในวารสาร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

*****

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....(16 pt หนา)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)..... (16 pt หนา)

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) .... (16 pt)..... 1

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) .... (16 pt)..... 1

ต้นสังกัด/หน่วยงาน (ภาษาไทย) .... (16 pt)..... 1

ต้นสังกัด/หน่วยงาน (ภาษาอังกฤษ) .... (16 pt)..... 1

Email : .... (16 pt).....

บทคัดย่อ(16 pt หนา)

.....
.....

คำสำคัญ : 1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. .... (3 – 5 คำ)

ABSTRACT(16 pt หนา)

.....
.....

Keywords : 1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. .... (3 – 5 คำ)

1. บทนำ(16 pt หนา)

(พิมพ์รายละเอียด).....
.....
.....
.....

2. เนื้อหา (16 pt หนา)

2.1. ....
2.2. ....
2.3. ....
2.4. ....
ฯลฯ

3. สรุป (16 pt หนา)

(พิมพ์รายละเอียด).....

.....
.....

4. เอกสารอ้างอิง (16 pt หนา)

.....
.....(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิชาการเท่านั้น)

แบบการเขียน “บทวิจารณ์หนังสือ” เพื่อลงพิมพ์ในวารสาร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

*****

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....(16 pt หนา)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)..... (16 pt หนา)

วิจารณ์โดย

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) .... (16 pt)..... 1

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) .... (16 pt)..... 1

ต้นสังกัด/หน่วยงาน (ภาษาไทย) .... (16 pt)..... 1

ต้นสังกัด/หน่วยงาน (ภาษาอังกฤษ) .... (16 pt)..... 1

Email : .... (16 pt).....

1. บทนำ (16 pt หนา)

(พิมพ์รายละเอียด).....

2. เนื้อหา (16 pt หนา)

2.1. ....

2.2. ....

2.3. ....

2.4. ....

ฯลฯ

3. บทวิจารณ์ (16 pt หนา)

(พิมพ์รายละเอียด).....

4. คุณค่าของหนังสือ (16 pt หนา)

(พิมพ์รายละเอียด).....

5. เอกสารอ้างอิง (16 pt หนา)

.....
.....(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิชาการเท่านั้น)

6. ประวัติผู้วิจารณ์ (16 pt หน้า)

(พิมพ์รายละเอียด).....

.....